

Β. Β. Σιδωρίδης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

(ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟ
ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ)

Μετέχουσες Επιδάστριες

Ντουνιαδάκη Αντωνία
Πάνου Λικατερίνη

Υπεύθυνη Καθηγήτρια

Αλεξοπούλου Ουρανία

Πτυχιακή Εργασία για την λήψη του πτυχίου στην Κοινωνική
Εργασία από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής
Επαγγελματιών Υγείας Πρόνοιας του Τεχνολογικού
Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Πάτρας

ΠΑΤΡΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1992

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	543
----------------------	-----

Η Επιτροπή για την έγκριση της πτυχιακής εργασίας

Υπογραφή:

Αλεξοπούλου Ουρανία
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Δρ. Μουζακίτης Χρήστος
Καθηγητής

Χαραλάμπους Μαρία
Καθηγήτρια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	iii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	iv
ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	vi
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	
Εισαγωγή	1
Εκοπός της μελέτης	4
Ορισμοί όρων	5
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ II.	
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	
ΜΕΡΟΣ Α'	
Εξελικτική πορεία του Αστυνομικού θεσμού	17
Η Αστυνομία ως φορέας κρατικής εξουσίας	25
Αστυνομία και ανθρώπινα δικαιώματα	29
Θεσμικό πλαίσιο της Αστυνομίας	35
Νομοθετικό πλαίσιο της Ελληνικής Αστυνομίας	38
Η Εκπαίδευση στην Ελληνική Αστυνομία	46
Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας	55
Η εικόνα του Αστυνομικού	61
Προληπτικός και κατασταλακτικός ρόλος της Αστυνομίας	66
Προβλήματα και αδυναμίες της Ελληνικής Αστυνομίας	72
Σχέσεις Αστυνομίας - Πολιτών	79
 ΜΕΡΟΣ Β'	
Η Κοινωνική Εργασία ως θεσμός και Επάγγελμα	89
Σχέση Κοινωνικής Εργασίας και Αστυνομίας	98
α) Συσχετισμός των αρχών και αξιών της κοινωνικής εργα- σίας και της αστυνομίας	
β) Συσχετισμός των τρόπων προσέγγισης των ανθρωπίνων προ- βλημάτων από την Κοινωνική Εργασία και την Αστυνομία	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Είδος- Έρευνα - Σκοπός	109
Ερωτήματα - Υποθέσεις	110
Δειγματοληψία	110
Ερωτηματολόγιο	111
Πλαίσιο για την μελέτη	113
Περιορισμοί της έρευνας	113
Τρόπος ανάλυσης των στοιχείων	113

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV

Αποτελέσματα της έρευνας	114
--------------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Συμπεράσματα - Εισηγήσεις	139
---------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Α. ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ	145
Β. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	163
Γ. ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΔΕΤΥΝΟΜΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	173
Δ. ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	184
Ε. ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	193
ΣΤ. ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	230

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

233

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Ευχαριστούμε πολύ το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, και ιδιαίτερα τον κ. Μητρόπουλο - Υπεύθυνο της Διεύθυνσης Δημόσιων Σχέσεων - , την κ. Κερασιά - πολιτική υπάλληλος - και τους υπεύθυνους του Γραφείου Εκπαίδευσης Προσωπικού, την Καναδική Πρεσβεία, την Αστυνομία του Οντάριο (Καναδάς) καθώς και όλους εκείνους που μας βοήθησαν στην αναζήτηση βιβλιογραφικού υλικού:

Ευχαριστούμε επίσης τον Διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης Πατρών κ. Λεπίδα, τον Αστυνόμο α' κ. Παπαδόπουλο, τον Διοικητή του 4ου Αστυνομικού τμήματος Πατρών κ. Σεβαστιάδη για την βοήθεια τους στην πραγματοποίηση της έρευνας καθώς και όλους τους βαθμοφόρους αστυνομικούς της Πάτρας για το χρόνο που διέθεσαν για να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια της έρευνας.

Τέλος, ευχαριστούμε πολύ την κ^α Γραβάνη και τον Δρ. Μουζακίτη και ιδιαίτερα την υπεύθυνη Καθηγήτρια κ^α Ουρανία Αλεξοπούλου για την βοήθεια που προσέφεραν στην συγγραφή αυτής της μελέτης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των αστυνομικών της Πάτρας για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία, για τη δυνατότητα συνεργασίας τους με τους κοινωνικούς λειτουργούς, την παρουσία των σπουδαστών κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας και τη σκοπιμότητα ύπαρξης κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία.

Στο Κεφάλαιο II επιχειρείται η εξέταση του θεσμού της αστυνομίας στα πλαίσια της εξέλιξής της μέσα στο χρόνο, της θέσης της ως φορέα κρατικής εξουσίας, της σχέσης της με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, της νομοθεσίας που την διέπει, της εκπαίδευσης των οργάνων της, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει καθώς και των σχέσεών της με τους πολίτες. Επίσης, στο ίδιο κεφάλαιο, επιχειρείται μια αντιπαράθεση τόσο των αρχών και αξιών, όσο και των τρόπων προσέγγισης των ανθρώπινων προβλημάτων από την Κοινωνική Εργασία και από την Αστυνομία ώστε να φανούν τυχόν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των δύο επαγγελματίων.

Για την επίτευξη του σκοπού της μελέτης πραγματοποιήθηκε έρευνα - διερευνητική στο είδος της (η μεθοδολογία της οποίας, παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο III) - στους βαθμοφόρους αστυνομικούς της Πάτρας και χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελείται από τρεις (3) βασικές ενότητες: η πρώτη αφορά την συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων που είναι ενδεικτικά των απόψεων των αστυνομικών για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία και τη δυνατότητα συνεργασίας τους με τους κοινωνικούς λειτουργούς και η δεύτερη αφορά τις αντιλήψεις των αστυνομικών για την παρουσία των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας. Τέλος, μέσα από την τρίτη ενότητα επιχειρείται η διερεύνηση του κατά πόσο οι αστυνομικοί θεωρούν σκόπιμη την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της αστυνομίας.

Στο Κεφάλαιο IV παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας και στο Κεφάλαιο V συνοπτικά τα συμπεράσματα αυτής. Έτσι, μέσα από την έρευνα, προκύπτει πως οι αστυνομικοί πιστεύουν ότι πολλά προβλήματα (σχέσεις μεταξύ συζύγων, σχέσεις μεταξύ γονέων-παιδιών, παραβατικότητα ανηλίκων κλπ.) που φθάνουν

στην αστυνομία μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εργασίας των κοινωνικών λειτουργών και οι ίδιοι οι αστυνομικοί προτίθενται να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς λειτουργούς για την αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων. Επίσης, θεώρησαν πως η παρουσία των σπουδαστών κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας είναι θετική και βοηθητική προς τα περιστατικά που αναλαμβάνουν. Υποστήριξαν ακόμα πως είναι σκόπιμο να δημιουργηθεί κοινωνική υπηρεσία στην αστυνομία.

Επιπλέον στο Κεφάλαιο V γίνονται και ορισμένες εισηγήσεις, που βασίζονται στα αποτελέσματα που έδειξε η έρευνα.

Τέλος, στα Παραρτήματα (Α, Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ) αυτής της μελέτης, παρατίθενται: οι πίνακες υπολογισμών της έρευνας, το ερωτηματολόγιο, η εμπειρία, των σπουδαστών από την πρακτική άσκησή τους στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας. Επίσης, γίνεται μια αντιπαράθεση μεταξύ του οργανογράμματος της Ελληνικής Αστυνομίας και αυτού της Δανίας και της Σουηδίας. Παρατίθενται τέλος, αποκόμματα από εφημερίδες σχετικά με την αστυνομία και η πρόσθετη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την συγγραφή αυτής της μελέτης.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

ΣΕΛ.

Πίνακας

1.	Ηλικίες βαθμοφόρων αστυνομικών	148
2.	Φύλο βαθμοφόρων αστυνομικών	148
3.	Αστυνομικά τμήματα στα οποία υπηρετούν οι βαθμοφόροι αστυνομικοί	149
4.	Βαθμός αστυνομικών	149
5.	Χρόνια άσκησης του επαγγέλματος	150
6.	Μορφωτικό επίπεδο των βαθμοφόρων αστυνομικών ...	116
7.	Προηγούμενη συνεργασία με επαγγελματίες κοινωνικό λειτουργό	151
8.	Χαρακτηρισμός προηγούμενης συνεργασίας με επαγγελματίες κοινωνικό λειτουργό	151
9.	Απόψεις των αστυνομικών για το τί είναι ο κοινωνικός λειτουργός	118
10.	Τρόπος διαμόρφωσης της άποψης που έχουν οι αστυνομικοί για τους κοινωνικούς λειτουργούς	152
11.	Πώς βλέπουν οι αστυνομικοί το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία	119
12.	Προβλήματα με τα οποία μπορεί να ασχοληθεί ο κοινωνικός λειτουργός στο χώρο της Αστυνομίας σύμφωνα με τις απόψεις των αστυνομικών	120
13.	Είδος συνεργασίας μεταξύ κοινωνικών λειτουργών και αστυνομικών	122
14.	Χαρακτηρισμός πιθανής συνεργασίας με κοινωνικό λειτουργό	153
15.	Συνεργασία με σπουδαστές κοινωνικής εργασίας	153
16.	Συνεργασία σπουδαστών και αστυνομικών κατά αστυνομικά τμήματα	154
17.	Λόγοι για τους οποίους οι αστυνομικοί δεν έχουν συνεργασθεί με σπουδαστές κοινωνικής εργασίας ...	155
18.	Είδος συνεργασίας μεταξύ αστυνομικών και σπουδαστών κοινωνικής εργασίας	125
19.	Συχνότητα παραπομπής ^{περιστάσεων} στους σπουδαστές κοινωνικής εργασίας	156

20.	Κριτήριο επιλογής σπουδαστών για παραπομπή περιστατικών	157
21.	Προβλήματα που οι αστυνομικοί θα παρέπεμπαν ευκολότερα στους σπουδαστές κοινωνικής εργασίας (ιεραρχικά)	158
22.	Συχνότητα συνεργασίας μεταξύ σπουδαστών και αστυνομικών για την εξέλιξη ενός περιστατικού	159
23.	Δυσκολίες στη συνεργασία με τους σπουδαστές	159
24.	Χαρακτηρισμός σπουδαστών από τους αστυνομικούς	160
25.	Χαρακτηρισμός παρέμβασης σπουδαστών στα περιστατικά	129
26.	Παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης των σπουδαστών	130
27.	Συμβολή των σπουδαστών στην κατανόηση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού	161
28.	Εκοπτιμότητα ύπαρξης οργανωμένης κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της αστυνομίας	161
29.	Λόγοι για τους οποίους πιστεύουν οι αστυνομικοί ότι είναι σκόπιμη η ύπαρξη κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της Αστυνομίας	132
30.	Φορέας στον οποίο θα πρέπει να υπάγεται η κοινωνική υπηρεσία στο χώρο της αστυνομίας.....	133

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ι.

Εισαγωγή

Είναι γεγονός, αναμφισβήτητο ότι η αστυνομία αποτελεί έναν αναπόσπαστο θεσμό κάθε οργανωμένης κοινωνίας. Από τη στιγμή που ο άνθρωπος αισθάνθηκε την ανάγκη να συμβιώσει με άλλους συνανθρώπους του, συνθέτοντας έτσι τις πρώτες κοινωνίες, ανέπτυξε διάφορες σχέσεις και συνήθειες διαβίωσης. Η από κοινού ζωή των ανθρώπων, δημιούργησε προβλήματα στη ρύθμιση των μεταξύ τους σχέσεων, τα οποία προέκυψαν από αντίθετα συμφέροντα και διαφορετικές αντιλήψεις των ατόμων. Απόρροια των προβλημάτων αυτών ήταν η δημιουργία υποχρεωτικών κανόνων που να ρυθμίζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά. Για την εφαρμογή τους ανέλαβε ειδική ομάδα ατόμων από την οποία προήλθε η οργανωμένη αστυνομία. Από τότε ως σήμερα ο θεσμός της αστυνομίας δεν έλλειψε ποτέ από τις κοινωνίες του ανθρώπου ανεξάρτητα από τις μορφές που ακολούθησε στην ιστορική της πορεία.

Ο ρόλος της μέσα στην κοινωνία είναι πολυδαίδαλος και πολυδιάστατος. Όσο πιο σύνθετες και πολυπληθείς γίνονται οι κοινωνίες, τόσο ο ρόλος της αστυνομίας περιπλέκεται σ' έναν συφερτό καταστάσεων τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει άλλοτε προληπτικά και άλλοτε κατασταλτικά. Εξαιτίας του ρόλου της αυτού γίνεται λήπτης πολλών κοινωνικών προβλημάτων όπως, ναρκωτικά, κακοποίηση, πρηνεία, επαιτεία, αντικοινωνική συμπεριφορά ανηλίκων, συζυγικά-οικογενειακά προβλήματα.

Ο Μ. Παχίτης το 1979 σε άρθρο του στο περιοδικό Αστυνομικά Χρονικά, αναφέρει πως μεγάλος αριθμός ερευνών που έγιναν στην Αμερική και στην Αγγλία, από γνωστούς εγκληματολόγους και κοινωνιολόγους, έδειξαν ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό αστυνομικών υπηρεσιών αφορούσε ουσιαστικά την εφαρμογή του νόμου καθ' εαυτό.

Το 1965 στην Αμερική ο Cumpīng αναφέρει ότι σχεδόν το 60% των περιστατικών που η αστυνομία σε ένα από τα τμήματα μιας πόλης κλήθηκε για να προσφέρει υπηρεσίες, οι υπηρεσίες αυτές αφορούσαν μάλλον οικογενειακά προβλήματα ή προσωπικές δυσκολίες που δεν είχαν σχέση με την εγκληματικότητα (Παχίτης, 1979, σελ. 608).

Στην Αγγλία (Essex 1972) μια έρευνα που έγινε από τους Punch

και Naylor έφερε στο φως ότι από τις 981 τηλεφωνικές κλήσεις που καταγράφηκαν και αναλήφθηκαν από το αστυνομικό τμήμα, 59% ήταν υπηρεσίες κοινωνικής φύσεως και μόνο 41% αφορούσαν την εφαρμογή του Νόμου (Παχίτης, 1979, σελ. 608).

Ο ίδιος μάλιστα υποστηρίζει ότι ο αστυνομικός συχνά στην εκτέλεση του καθήκοντός του, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις ανήλικων παραβατών αναλαμβάνει το ρόλο περισσότερο του Κοινωνικού λειτουργού παρά του εφαρμοστή του Νόμου.

Συμπεραίνεται λοιπόν ότι η αστυνομία εκτός από εφαρμοστής του νόμου έχει επωμιστεί έναν ευρύτατο κύκλο προσφοράς υπηρεσιών κοινωνικής φύσεως. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια το έργο της είναι τόσο προληπτικό όσο και κατασταλακτικό.

Για το προληπτικό έργο της αστυνομίας, ο Ζιάνίκας (1990) υποστηρίζει ότι γίνεται φανερό μόνον όταν αποσκοπεί στην προστασία γενικά του κοινού από διακινδύνευση αγαθών που δεν απειλούνται άμεσα από εγκληματικές πράξεις όπως παροχή συνδρομής σε αβοήθητα άτομα, λήψη μέτρων για την αποτροπή κινδύνων, πρόληψη δυστυχημάτων, σε αντίθεσή με την προληπτική δράση της αστυνομίας κατά της εγκληματικότητας που κατά κανόνα είναι άορατη ή αθόρυβη.

Διαμέσου του προληπτικού της ρόλου, της δίδεται η δυνατότητα να προσφέρει σημαντικό έργο στην αντιμετώπιση των προαναφερθέντων κοινωνικών προβλημάτων. Λόγω της κόλυετούς εμπειρίας της δύναται μέσω του τύπου, του ραδιοφώνου, και γενικά των μέσων μαζικής ενημέρωσης να προβεί σε ενημερωτικές διαλέξεις και να πληροφορήσει τους πολίτες για τους κινδύνους που διατρέχουν και τους τρόπους αντιμετώπισης τους. Της δίδεται ακόμη η δυνατότητα να συνεργαστεί με διάφορους άλλους φορείς και επιστημονικούς κλάδους που ασχολούνται με κοινωνικά προβλήματα ώστε να ανταλλάξουν απόψεις και γνώσεις περί των προβλημάτων αυτών και να συνεργαστούν σε μια από κοινού προσπάθεια αντιμετώπισής τους.

Το έναυσμα εμπλοκής μας με το συγκεκριμένο θέμα, προήλθε από την εμπειρία που είχαμε σαν μέλη της εκπαιδευτικής ομάδας κοινωνικών λειτουργών στην Αστυνομία Πατρών.

Η κλειστή οργάνωση της αστυνομίας και η επιφυλακτική στάση των αστυνομικών σε θέματα οργάνωσης, ιεραρχίας και τρόπων προσέγγισης των κοινωνικών προβλημάτων, σε άμεση συνάρτηση με την έλλειψη βι-

βιβλιογραφίας πάνω στο θέμα, υπήρξε εμπόδιο στην συγκέντρωση περισσότερων στοιχείων για την παρούσα εργασία.

Στα πλαίσια της μελέτης αυτής προσπαθήσαμε λοιπόν με βάση το υλικό που κατορθώσαμε να συγκεντρώσουμε είτε με την μορφή εντύπων είτε με την μορφή συνεντεύξεων, να γνωρίσουμε-όσο οι παρούσες συνθήκες το επιτρέπουν - το θεσμό της αστυνομίας, το έργο της καθώς και τη σχέση της με την κοινωνική εργασία.

Σκοπός της Μελέτης

Μια μελέτη με θέμα "Αστυνομία και Κοινωνική Εργασία" θα μπορούσε να συμπεριλάβει έναν σημαντικό αριθμό παραγόντων προς εξέταση, καθώς το έργο της αστυνομίας εγγίζει προβλήματα της ανθρώπινης ζωής που αφορούν άμεσα την κοινωνική εργασία. Κάτι τέτοιο όμως δεν θεωρείται σκόπιμο στην παρούσα εργασία, διότι δεν θα εναρμονιζόταν με τους στόχους της, οι οποίοι είναι επακριβώς προσδιορισμένοι.

Έτσι λοιπόν, βασικός σκοπός της μελέτης είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των αστυνομικών της Πάτρας σχετικά με την Κοινωνική Εργασία και την αποτελεσματικότητά της στο χώρο αυτό.

Συγκεκριμένα η μελέτη στοχεύει:

1. Να εξακριβώσει τις αντιλήψεις των αστυνομικών για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία
2. Να διερευνήσει τη δυνατότητα συνεργασίας αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών
3. Να αναλύσει τις απόψεις των αστυνομικών για την παρουσία των σπουδαστών κοινωνικής εργασίας στο χώρο της αστυνομίας, και
4. Να διαπιστώσει αν οι αστυνομικοί θεωρούν σκόπιμη την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της αστυνομίας.

Ορισμοί Όρων

Η μελέτη στρέφεται γύρω από δύο βασικές έννοιες: την "αστυνομία" και την "κοινωνική εργασία".

Κρίνουμε λοιπόν σκόπιμο πριν αναφερθούμε διεξοδικά στο θέμα μας, να ορίσουμε αυτές τις λέξεις προκειμένου να γίνουν περισσότερο κατανοητές.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Η αστυνομία είναι μια λέξη πασίγνωστη και στενά συνυφασμένη με την καθημερινή μας ζωή. Μια λέξη που διεγείρει μέσα μας διάφορα συναισθήματα όπως: φόβο, συμπάθεια, αντιπάθεια, αδιαφορία κλπ.

Ετυμολογικά, προέρχεται από τις αρχαίες Ελληνικές λέξεις: "άστυ" που σημαίνει πόλη και "νέμω" που σημαίνει διοικώ.

Σε πλείστες άλλες γλώσσες ο αντίστοιχος όρος έχει τις ρίζες του στην ελληνική λέξη πολιτεία. Έτσι την παρέλαβαν οι Ρωμαίοι ως "POLITIA", κατόπιν η Γαλλία ως "POLICE" η Αγγλία ως "POLICE", στη συνέχεια η Γερμανία ως "POLIZEI" και η Ιταλία ως "POLIZIA".

Εννοιολογικά κατά τον Χ. Σταμάτη (1981) η αστυνομία είναι ένας "τομέας της διοίκησης που έχει σαν έργο να αποκρούει τους κινδύνους που απειλούν την υπόσταση του κράτους, να υπερασπίζει την ζωή, τιμή και περιουσία των πολιτών και γενικότερα να φροντίζει για την εφαρμογή των νόμων λαμβάνοντας τα απαραίτητα μέτρα για την διευκόλυνση του κοινωνικού βίου των πολιτών". (Σταμάτης, 1981, σελ. 11).

Ανάλογος είναι και ο ορισμός που δίδει η εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς (τόμος 3ος) όπου η αστυνομία θεωρείται σαν οργανωμένη κρατική υπηρεσία που έχει ως αποστολή να προστατεύσει την τιμή, ζωή και περιουσία των πολιτών, να εξασφαλίσει την δημόσια τάξη και ησυχία και γενικά να εφαρμόζει τους νόμους που θεσπίζει η πολιτεία.

Ο Π. Θεοδώρακός (1971) - του οποίου ο ορισμός συμφωνεί με τους προηγούμενους - αναφέρει πως η αστυνομία είναι "κλάδος της διοίκησης που έχει σκοπό να προστατεύει τη ζωή, τιμή και περιουσία των πολιτών, φροντίζοντας παράλληλα να εξασφαλίζει την ήρεμη

και ομαλή κοινωνική ζωή" (Θεοδωρακάκος, 1971, σελ. 35).

Το τμήμα εκδόσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης σε έντυπό του με τίτλο "Ελληνική Αστυνομία" (1990) δίδει έναν περιεκτικότερο και γενικότερο ορισμό. Λέει λοιπόν, πως η αστυνομία είναι ένας θεσμός που στις δημοκρατικές χώρες έχει σαν στόχο να εξασφαλίσει τις ατομικές ελευθερίες και να προστατεύσει τα δικαιώματα των πολιτών, όπως αυτά διαγράφονται από τις σχετικές διακηρύξεις, τις διεθνείς συμβάσεις και τα αντίστοιχα Συντάγματα.

Ένας αρκετά αναλυτικός, ως προς την έννοια της αστυνομίας, ορισμός είναι αυτός που δίδει ο Κατσιμαγκλής (1974) σύμφωνα με τον οποίο η αστυνομία είναι "ενιαία κρατική λειτουργία που έχει σαν σκοπό:

1. Να αποκρούει τους κινδύνους που απειλούν την υπόσταση του κράτους, των ιδρυμάτων του, το κοινωνικό του καθεστώς, την κοινωνική γαλήνη, τη ζωή ή και την ελευθερία των αρχόντων του και της θρησκείας του.

Στην Ελλάδα αυτός ο κλάδος αποκαλείται ειδική ασφάλεια-πολιτική αστυνομία, στην Αγγλία Intelligence Service, στη Γερμανία Staatspolizei, στη Γαλλία Renseignements Generaux et Jout.

2. Να προστατεύει τη ζωή, την τιμή και την περιουσία των πολιτών.
3. Να μεριμνά και να επιμελείται την εφαρμογή και την τήρηση των νομικών κανόνων κοινής συμπεριφοράς, να λαμβάνει τα απαραίτητα και πρόσφορα νομικά μέτρα με τα οποία προστατεύεται η κοινή ησυχία, η τάξη, η ευκοσμία, η δημόσια υγεία, η κυκλοφορία πεζών και τροχοφόρων, τα έργα κοινής ωφελείας, τα άτομα που χρειάζονται βοήθεια, να προωθείται το κοινό αίσθημα για τη βελτίωση και εκσυγχρονισμό των συνηθειών των κατοίκων και κάθε άλλο μέτρο με το οποίο διευκολύνεται η διαβίωση γενικά των ανθρώπων σε μία πολιτισμένη ευνοούμενη και ελεύθερη κοινωνία". (Κατσιμαγκλής, 1974, σελ. 75-77).

Ο Π. Μαχλουζαρίδης (1977) από τη μια ορίζει την αστυνομία σαν

"ένα σύστημα κανονισμών για την διατήρηση της τάξης, την επιβολή του νόμου και την εσωτερική διακυβέρνηση της χώρας" και από την άλλη σαν το "Σώμα των δημοσίων λειτουργών που προσλαμβάνονται για να επιβάλλουν τους νόμους και τους κανονισμούς που καταρτίζει το κράτος για το καλό του λαού και για την προαγωγή της πολιτικής ή των αρχών του" (Μαχλουζαρίδης, 1977, σελ. 18-19).

Ο Μαχλουζαρίδης αναφέρεται επίσης και στην αστυνομική εξουσία του Κράτους, την εξουσία δηλαδή που ανατίθεται οικειοθελώς στην Κυβέρνηση από το λαό, για να διατηρεί τη γενική ασφάλεια, τα γενικά ήθη και τις γενικές συνθήκες κοινωνικής οικονομικής και πολιτικής ζωής.

Τέλος, στην παρούσα μελέτη η λέξη αστυνομία θα χρησιμοποιηθεί με την έννοια του πολιτειακού και κοινωνικού οργανισμού, ταγμένου από το νόμο για να εφαρμόζει ή να θεσπίζει νομικές διατάξεις που διέπουν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας και κάθε παράνομης ενέργειας με σκοπό την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την απρόσκοπτη λειτουργία των άλλων θεσμών. (Ε. Ζώης, 1986, σελ. 4).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Περνάμε τώρα στην άλλη βασική έννοια με την οποία θα ασχοληθούμε στην παρούσα μελέτη, που είναι η Κοινωνική Εργασία.

Σύμφωνα με τον Αμερικανό Allen Pincus, όπως αναφέρει η Οριέττα Εξάρχου σε άρθρο της, στο περιοδικό "Εκλογή" (Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 1976/1979), "η κοινωνική εργασία είναι μια επαγγελματική δραστηριότητα που παρεμβαίνει στον τομέα των σχέσεων του ατόμου με το περιβάλλον του. Επιδίωξή της είναι:

- α) να επαυξήσει την προσαρμοστική ικανότητα των ατόμων και την ικανότητά τους στην επίλυση προβληματικών καταστάσεων,
- β) να συνδέσει τα άτομα με τις υπάρχουσες πηγές στο περιβάλλον τους και με τα συστήματα που προσφέρουν υπηρεσίες, παροχές και ευκαιρίες,
- γ) να προαγάγει την αποτελεσματική και εξανθρωπιστική λειτουργία των συστημάτων αυτών, και
- δ) να συμβάλλει στην ανάπτυξη και βελτίωση της κοινωνικής πολιτικής.

Στο σχολιασμό της, η Ο. Εξάρχου αναφέρει πως στον ορισμό αυτό του Ρίνκς διαγράφεται η ευρεία αποστολή της κοινωνικής εργασίας καθώς και η επιδίωξή της για αλλαγή και ανάπτυξη που μπορεί να είναι άλλοτε ατομική και άλλοτε κοινωνική. "Μεγαλύτερη όμως ανάπτυξη του κοινωνικού λειτουργού στη διαδικασία για κοινωνική αλλαγή, θα λέγαμε ότι είναι η διάσταση στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας που δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σήμερα.

Ο Χ. Μουζακίτης (Διδακτικές Σημειώσεις Α' Εξαμήνου) υποστηρίζει πως η κοινωνική εργασία στοχεύει:

- α) στην ανάπτυξη της ικανότητας του ατόμου να χρησιμοποιήσει με σχετική επιτυχία τις διάφορες υπηρεσίες που του παρέχονται από την κοινωνία,
- β) να βοηθήσει άτομα και ομάδες ατόμων να προσαρμοστούν επιτυχώς στις αλλαγές των συνθηκών ζωής, σε μια ταχύτατα εξελισσόμενη κοινωνία, σαν αποτέλεσμα της τεχνολογικής και βιομηχανικής ανάπτυξης και σύρροής των μαζών στα αστικά κέντρα, και
- γ) να βοηθήσει τα άτομα και τις ομάδες ατόμων να δραστηριοποιηθούν αξιοποιώντας τις δυνατότητές τους ώστε να ανταποκριθούν επαρκώς στους διάφορους ρόλους που απαιτεί από αυτούς η συμμετοχή τους στις διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Το άρθρο 1, τέλος, του Προεδρικού Διατάγματος 891/1978 "περί καθορισμού του αντικειμένου εργασίας του κοινωνικού λειτουργού", αναφέρει πως ο κοινωνικός λειτουργός κατά την άσκηση του έργου του επιδιώκει με τη χρήση μεθόδων κοινωνικής εργασίας και σε συνεργασία με άλλες ειδικότητες (ιατροί, ψυχολόγοι, σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού, κοινωνιολόγοι, εκπαιδευτικοί κλπ.) να συμβάλλει στην πρόληψη ή αντιμετώπιση προβλημάτων ατόμων ή κοινωνικών ομάδων στην διατήρηση ή αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ του ατόμου και του περιβάλλοντός του καθώς και στην κοινωνική ανάπτυξη και ευημερία.

Κρίνουμε σκόπιμο να μην προχωρήσουμε σε παραπέρα ανάλυση της έννοιας της κοινωνικής εργασίας καθώς θα αναφερθούμε σ' αυτήν διεξοδικά στο δεύτερο μέρος του κεφαλαίου ΙΙ της παρούσας μελέτης.

Εκτός όμως από την έννοια της αστυνομίας και της κοινωνικής εργασίας, θα ασχοληθούμε και με άλλες έννοιες τις οποίες θα αναλύσουμε ευθύς αμέσως για την καλύτερη κατανόησή τους..

Οι έννοιες αυτές κατά αλφαβητική σειρά είναι οι εξής:

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Λέγοντας δημόσιες σχέσεις στην Αστυνομία ευνοούνται οι σχέσεις της με το κοινό. Είναι δηλαδή δύο όροι συνώνυμοι και χρησιμοποιούνται κάποτε εναλλάξ για να εκφράσουν το ίδιο πράγμα.

Ο Διεθνής Σύνδεσμος Αστυνομικών Διευθυντών Πόλεων περιγράφει τις Σχέσεις Αστυνομίας - Κοινού ως εξής:

"Είναι ένα πρόγραμμα ενός Αστυνομικού Τμήματος που σκοπεύει να δώσει την ευκαιρία στην αστυνομία, άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς και σε άτομα της Κοινότητας να έλθουν σε επαφή, να ανακαλύψουν τα κοινά τους προβλήματα, τις φιλοδοξίες και ευθύνες τους και να εργασθούν από κοινού για την λύση προβλημάτων που τους απασχολούν και την δημιουργία κοινών προγραμμάτων συνεργασίας ... Δεν είναι, όμως, μόνο μια μέθοδος λύσεως προβλημάτων. Είναι επίσης μέθοδος αποφυγής δημιουργίας προβλημάτων, που όταν τεθεί πάνω σε ορθές βάσεις μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία υγιών σχέσεων μεταξύ της Αστυνομίας και του Κοινού σε μια Κοινότητα". (Σοφοκλέους, 1975, σελ. 9).

Ο Raymond M. Momboisse στο βιβλίο του "Community Relations and Riot Revention" (Οι Σχέσεις Αστυνομίας - Κοινότητας και η Πρόληψη των Παραχών), υποστηρίζει πως οι σχέσεις αστυνομίας-κοινού, είναι οι σχέσεις των μελών της αστυνομικής δύναμης με την κοινότητα σαν σύνολο και οι οποίες μπορεί να είναι κακές, αδιάφορες ή καλές, ανάλογα με τις πράξεις, τη στάση και την συμπεριφορά κάθε μέλους της δύναμης (Σοφοκλέους, 1975, σελ.9).

Στη μελέτη μας οι σχέσεις αστυνομίας και κοινού θα χρησιμοποιούνται υπό την έννοια που δίδει στον όρο ο R. Momboisse.

Ο ίδιος συγγραφέας όπως αναφέρει ο Ανδρέας Σοφοκλέους στο βιβλίο του "Οι Σχέσεις Αστυνομίας και Κοινού", πλησιάζει το θέμα από διαφορετική σκοπιά και δίδει τον ακόλουθο ορισμό:

"Δημόσιες σχέσεις στην αστυνομία είναι η συνδυασμένη και ελεύθερη προσπάθεια όλων των εργοδοτούμενων από την Δύναμη να εμψυτέψουν στο μυαλό του κοινού την ιδέα, ότι οι αστυνομικοί είναι ικανοί και ειλικρινείς των φίλοι, που είναι πρόθυμοι να τους υπη-

ρετήσουν. Είναι μια συνεχής προσπάθεια ώστε το κοινό να πληροφορείται τι η Δύναμη πράττει, με ιδιαίτερη έμφαση στις υπηρεσίες που προσφέρει στην κοινότητα". (Σοφοκλέους, 1975, σελ. 10).

ΕΞΟΥΣΙΑ

Από κοινωνιολογικής άποψης, εξουσία είναι κάθε δύναμη, ή αρχή ατομική ή συλλογική, η οποία είναι ικανή να υποτάσσει τους άλλους να τους κάνει να την υπακούουν ή να προσεταιρίζεται τη βούλησή της.

Ο Parsons ως εκπρόσωπος των Αμερικανών κοινωνιολόγων υποστηρίζει ότι η "εξουσία είναι η ικανότητα να ασκούνται ορισμένες λειτουργίες προς όφελος του κοινωνικού συστήματος που εξετάζεται στο σύνολό του" (Πουλαντζάς, 1982, σελ. 144).

Επίσης, ο Πουλαντζάς στο βιβλίο του "Πολιτική εξουσία και κοινωνικές τάξεις" ορίζει την εξουσία ως "την ικανότητα μιας κοινωνικής τάξης να πραγματοποιεί τα ειδικά της αντικειμενικά συμφέροντα" (Πουλαντζάς, 1982, σελ. 142).

Προτείνει τον ορισμό αυτό γιατί τονίζει την διάκριση των κοινωνιών σε τάξεις και την σύγκρουση που υπάρχει μεταξύ τους για την ικανοποίηση των συμφερόντων τους.

Ο Τσαούσης (1985) υποστηρίζει ότι σύμφωνα με τους γενικά παραδεκτούς ορισμούς, σήμερα δύναμη είναι η ικανότητα αποτελεσματικού καθορισμού της συμπεριφοράς των άλλων ενώ η εξουσία είναι η νόμιμη άσκηση της δύναμης, ή όπως λέει, ο Βέμπερ, η νόμιμη άσκηση της κυριαρχίας δηλαδή της δύναμης που καθίσταται ενεργός.

Από τον Βέμπερ λοιπόν, παίρνουμε τον εξής ορισμό για την εξουσία. "Εξουσία είναι η πιθανότητα μια διαταγή να βρει υπακοή από τους άλλους τους "εξουσιαζόμενους" οι οποίοι προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους έτσι ώστε το περιεχόμενο της διαταγής να αποτελεί "αξίωμα" για την συμπεριφορά τους" (Weber, 1983, σελ. 113).

Ο Βέμπερ υποστηρίζει πως η πίστη στην νομιμοποίηση επηρεάζει τη θέληση για υπακοή άρα και την υπακοή από την οποία καθορίζονται τα όρια και η δομή της εξουσίας. Στον ορισμό που μας δίνει ο Βέμπερ δίνει μεγάλη έμφαση στην υπακοή και υποστηρίζει ότι εξουσία υπάρχει μόνο όταν στον φορέα της προσταγής αναγνωρίζεται από αυτόν που υπακούει το δικαίωμα ή το προνόμιο της προσταγής.

Στην παρούσα μελέτη όπου γίνεται λόγος για τη σχέση της αστυνομίας με την εξουσία θα εννοείται η έννοια που δίνει ο Βέμπερ στη λέξη αυτή. Εκτενέστερη ανάλυση της σχέσης Αστυνομίας-Εξουσίας θα γίνει στο πρώτο μέρος του κεφαλαίου ΙΙ.

Πέρα από τους παραπάνω ορισμούς η εγκυκλοπαίδεια "Επιστήμη & Ζωή" (τόμος 6ος, σελ. 20) δίνει έναν διαφορετικό ορισμό για την εξουσία. Η εξουσία διακρίνεται στην κρατική ή πολιτική και σε αυτήν που μπορεί να πηγάζει από κάποιο δικαίωμα. Η κρατική εξουσία είναι το δικαίωμα του κράτους να εξαναγκάζει ελεύθερα πρόσωπα να υπακούουν στη θέλησή του χρησιμοποιώντας ακόμα και τον εξωτερικό καταναγκασμό. Χαρακτηριστικά γνωρίσματά της είναι:

- α) αποτελεί την ανώτερη θέληση σε ένα κράτος
- β) δεν προέρχεται από άλλη θέληση εκτός από την κρατική
- γ) προορίζεται να έχει σημαντική χρονική διάρκεια

Η κρατική εξουσία όμως δεν είναι απεριόριστη. Περιορίζεται με νόμους του ίδιου κράτους, οι οποίοι καθορίζουν με σαφήνεια τα πλαίσια μέσα στα οποία μπορεί να κινηθεί η κρατική εξουσία.

ΘΕΣΜΟΣ

Ο θεσμός είναι μια σύνθετη και πολυδιάστατη κοινωνική πραγματικότητα η οποία ^{βήματα} να ερευνηθεί από πολλές σκοπιές, και σε πολλά επίπεδα ανάλογα πάντα με το ποιά όψη του θεσμού επιθυμείται να επισημανθεί και να υπογραμμιστεί. Άμεση συνέπεια είναι η ύπαρξη μεγάλης ποικιλίας ορισμών.

Ο Ηαυγίου προήγαγε την έννοια του θεσμού θέλοντας να τονίσει την υπεροχή του συλλογικού παράγοντα στην κοινωνική ζωή, απέναντι στις ατομικές θελήσεις. Το 1906 προσδιόρισε την έννοια του θεσμού ως

"μια ιδέα έργου ή επέμβασης που νομικά πραγματώνεται και διατηρείται στη ζωή μέσα στα πλαίσια ενός κοινωνικού περιβάλλοντος. Για την πραγματοποίηση αυτής της ιδέας οργανώνεται κάποια εξουσία που δημιουργεί τα όργανά της. Από την άλλη, μεταξύ των μελών της κοινωνικής ομάδας που ενδιαφέρεται για την πραγματοποίηση της ιδέας, παρουσιάζονται εκδηλώσεις κοινής πίστωσης που καθοδηγούνται από τα όργανα της εξουσίας και που ρυθ-

μίζονται από διαδικαστικούς τύπους"

(Βασικά θέματα Κοινωνιολογίας και Κοινωνιολογικό Λεξικό, 1982, σελ. 65)

Οι σύγχρονοι Αμερικανοί κοινωνιολόγοι συγκλίνουν περισσότερο στο να θεωρήσουν τους θεσμούς ως μια καθιερωμένη μορφή ομοιογενούς και συνεκτικής διαγωγής η οποία χρησιμεύει ταυτόχρονα στην άσκηση κοινωνικού ελέγχου και στην ικανοποίηση βασικών κοινωνικών αναγκών. Ο Fichter λέει ότι:

"θεσμός είναι ένας συνδυασμός ή σχήμα προτύπων συμπεριφοράς που τα συμερίζεται μια πλειοψηφία και τα οποία είναι προσηλωμένα προς την ικανοποίηση μιας θεμελιακής ανάγκης της ομάδας "

(Λεξικό κοινωνικών επιστημών, 1981, σελ. 162)

Από τον T. Parson παίρνουμε τον εξής ορισμό για τους θεσμούς:

"θεσμός είναι πλέγμα από ρόλους (ή σχέσεις θέσεων) θεσμοποιημένους και οι οποίοι έχουν μια στρατηγική διαρθρωτική σημασία"

(Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, 1981, σελ. 162).

Η Μουσούρου συμφωνώντας με τον Parson ως προς το ότι οι θεσμοί είναι πλέγμα ρόλων, μας δίνει έναν πιο ολοκληρωμένο ορισμό:

"Κοινωνικός θεσμός είναι ένα σταθερό πλέγμα σχέσεων μεταξύ των "κοινωνικών ρόλων", ένα σταθερό σύνολο ενεργειών οι οποίες προσδιορίζονται κοινωνικά και όχι ατομικά. Κάθε θεσμός αποτελεί ένα σύνολο από τυποποιημένους τρόπους ατομικής ή ομαδικής δράσης που το σύνολό τους θεωρεί σημαντικούς" (Μουσούρου, 1983, σελ. 96)

Στους ορισμούς αυτούς τονίζεται άλλοτε, η προσανατολισμένη δράση και προκαθορισμένες μορφές συμπεριφοράς και άλλοτε, ο επιδιωκόμενος σκοπός. Με βάση τα στοιχεία αυτά ο Τσαούσης συνθέτει τον ορισμό των θεσμών, τον οποίο και θα χρησιμοποιούμε στην εργασία αυτή, ως

"Την επιδίωξη κοινωνικά σημαντικού σκοπού με κοινωνικά παραδεκτούς και παγιωμένους τρόπους ατομικής ή συλλογικής συμπεριφοράς" (Τσαούσης, 1985, σελ. 122).

Ο Τσαούσης παρουσιάζει τους θεσμούς ως κανονιστικά πρότυπα, συνδέοντας τα δύο βασικά χαρακτηριστικά τους, την οργανωμένη δράση και την αναγωγή της σε κανόνα δηλαδή, προσδίδοντας της υποχρεωτικό χαρακτήρα. Παράλληλα, κάνει μια διάκριση των θεσμών με βάση τους σκοπούς που επιδιώκει ο καθένας σε πολιτικούς, οικονομικούς, θρησκευτικούς και στους θεσμούς της οικογένειας και της συγγενείας καθώς και στους θεσμούς της εκπαίδευσης και κοινωνικοποίησης. Εδώ θα ορίσουμε μόνο τους πολιτικούς θεσμούς σαν τους μόνους που έχουν άμεση σχέση με την Αστυνομία. Σύμφωνα λοιπόν με τον Τσαούση

"Πολιτικοί θεσμοί είναι εκείνοι των οποίων η λειτουργία είναι η δημιουργία και συντήρηση μηχανισμών μετατροπής της δύναμης σε εξουσία και παράλληλα η κατανομή και άσκηση της εξουσίας μέσα σε ένα κοινωνικό σύνολο"

(Τσαούσης, 1985, σελ. 123)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο κοινωνικός έλεγχος αφορά τα μέσα με τα οποία μια κοινωνία ή μια ομάδα κατευθύνει και υποχρεώνει τα μέλη της να συμμορφωθούν με τα καθιερωμένα πρότυπα συμπεριφοράς. Διενεργείται από μηχανισμούς που παρακινούν και εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση και περιλαμβάνει μια σειρά από παροτρύνσεις και κυρώσεις που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που τα μέλη μιας ομάδας παρεκτρέπονται από τα αποδεκτά είδη συμπεριφοράς (Γκιζελή, 1987).

Σύμφωνα, με τους Αμερικανούς θεωρητικούς ο κοινωνικός έλεγχος είναι ο ρυθμιστής του κοινωνικού βίου ασκώντας μια πίεση που τείνει στην συνοχή και την ολοκλήρωση της ομάδας με τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των νομικών κανόνων και την εξουσία καταναγκασμού των νόμων.

Σε αντίθεση με τους ορισμούς του θεσμού οι ορισμοί του κοινωνικού ελέγχου συγκλίνουν προς την ίδια αρχή. Ο Τσαούσης ορίζει τον κοινωνικό έλεγχο ως:

"Σύνολο των μέσων που χρησιμοποιεί μια κοινωνία για να εξασφαλίσει την συμμόρφωση προς τους κανόνες και τα κανονιστικά πρότυπα που ισχύουν στους κόλπους της μια δεδομένη στιγμή. Κοινό τους γνώρισμα είναι ότι τα μέσα αυτά ασκούν άμεσα ή έμμεσα, πίεση προς ορισμένη

πρόξη, παράλειψη ή ανοχή" (Τσαούσης, 1985, σελ. 170).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Αφού αναλύσαμε το θέμα των θεσμών θα προχωρήσουμε τώρα στην εξέταση της έννοιας δομής. Τον ακόλουθο ορισμό τον παίρνουμε από τον Βάρσο, ο οποίος μας παρουσιάζει τις κοινωνικές δομές σαν τον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται οι σχέσεις μεταξύ των ατόμων και των ομάδων που εντάσσονται σε μια κοινωνία, τόσο στο επίπεδο των οικονομικών πολιτικών και κοινωνικών θεσμών όσο και στο επίπεδο της ιδεολογίας και της κουλτούρας (Βάρσος, 1983, σελ. 181).

Για τους Αμερικανούς θεωρητικούς η κοινωνική δομή νοείται ως ένα σύνολο αλληλεξαρτώμενων θέσεων, ενώ για τους Μαρξιστές θεωρητικούς η δομή ταυτίζεται με την ταξική διάρθρωση της κοινωνίας.

Ο Πουλαντζάς (1982) υποστηρίζει, ότι θα πρέπει να υπάρξει σαφής διάκριση μεταξύ θεσμών και δομής και ορίζει τους μεν θεσμούς ως ένα σύστημα αρχών ή κανόνων κοινωνικά επικυρωμένων, ενώ η δομή είναι η μήτρα που οργανώνει τους θεσμούς. Δεν αποτελεί όμως απλή αρχή οργάνωσης έξω από τους θεσμούς αλλά βρίσκεται μέσα σε αυτούς.

"Η δομή είναι πάντα κρυμμένη μέσα στο σύστημα και διαμέσου του συστήματος που οργανώνει" (Πουλαντζάς, 1982, σελ. 159)

Από το Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών (1981, σελ. 106-107) παίρνουμε τον εξής ορισμό για τις δομές:

"Κοινωνικές δομές είναι ένα σύνολο ή μια ολότητα που αποτελείται από οργανωμένα μέρη λίγο-πολύ αλληλοεξαρτώμενα και συνδεδεμένα μεταξύ τους κατά διάρκεια τρόπο".

ΚΡΑΤΟΣ

Στις σύγχρονες κοινωνίες το κράτος είναι ο κυριότερος πολιτικός θεσμός. Οι γνώμες όμως για το τι ακριβώς είναι το κράτος, ποικίλλουν, ανάλογα με την θεωρητική κατεύθυνση υπό το πρίσμα της οποίας εξετάζεται η έννοια αυτή.

Έτσι, κατά την φιλελεύθερη αντίληψη, ο ρόλος του κράτους ανάγεται στο να εξασφαλίσει τη διατήρηση της κατεστημένης τάξης

πραγμάτων όπου το άθροισμα των ατομικών συμφερόντων και η ελεύθερη κίνησή τους συνιστούν το γενικό συμφέρον.

Κατά την ολοκληρωτική αντίληψη το κράτος υποκαθίσταται στο πολιτικό σώμα και ταυτίζεται με την εθνική κοινότητα. Θέλει να είναι η μοναδική μορφή διοχέτευσης και έκφρασης της ζωής των πολιτών. (Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, 1981).

Στην Εγκυκλοπαίδεια "Επιστήμη και Ζωή" (Τόμος 9^{ος}, σελ. 323-324) αναφέρονται διάφορες θεωρίες οι οποίες αναλύουν την έννοια του κράτους.

"Έτσι, η θεωρία του νομικού θετικισμού, του Κέλσεν υποστηρίζει ότι το κράτος ταυτίζεται με το δίκαιο: από τη φύση του είναι μια εξαναγκαστική τάξη, ένα σύστημα νομικών κανόνων που ισχύουν σε ορισμένο λαό.

Η "θετική" θεωρία υποστηρίζει πως το κράτος είναι απλό πραγματικό γεγονός που συνίσταται στη διαφοροποίηση κυβερνώνων και κυβερνωμένων δηλαδή προσώπων τα οποία εξουσιάζουν και άλλων τα οποία εξουσιάζονται.

Η "κοινωνιολογική" θεωρία του Κούμπλοβιτς υποστηρίζει πως το κράτος είναι ένα σύνολο θεσμών που αποβλέπουν στην κυριαρχία μιας τάξης πάνω στις άλλες.

Η "μαρξιστική" θεωρία λέει ότι το κράτος είναι η αποφασιστική πολιτική οργάνωση της κυρίαρχης τάξης ενός κοινωνικο-οικονομικού συστήματος που έχει για σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων της.

Η "οργανική" θεωρία ή θεωρία της νομικής προσωπικότητας (που είναι και η κρατούσα τόσο στα περισσότερα σύγχρονα κράτη όσο και στην Ελλάδα), υποστηρίζει πως το κράτος είναι λαός εγκατεστημένος σε ορισμένο εδαφικό χώρο (χώρα) που είναι οργανωμένος σε νομικό πρόσωπο και που ασκεί πρωτογενή εξουσία. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό τα στοιχεία του κράτους είναι:

- α) Λαός : Το σύνολο δηλαδή των πολιτών ορισμένου κράτους, ανεξαρτήτων φύλου, ηλικίας ή άλλης διαφοράς
- β) Εγκατάσταση του λαού.
- γ) Χώρα : Εδαφικός χώρος δηλαδή στον οποίο ασκείται η κρατική εξουσία.

Τέλος, στην μελέτη αυτή θα χρησιμοποιήσουμε τον ορισμό που

δίδει το Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών σύμφωνα με το οποίο το κράτος" είναι μόνο εκείνο το τμήμα του πολιτικού σώματος που σαν κύριο σκοπό του έχει το να κρατάει το νόμο, να κυβερνάει στο πλαίσιο του Συντάγματος, να προάγει την κοινή ευημερία και τη δημόσια τάξη και να διαχειρίζεται τις δημόσιες υποθέσεις. Δεν είναι ένας άνθρωπος ή μια ομάδα ανθρώπων, είναι ένα σύνολο από θεσμούς που συγκροτούνται για να σχηματίσουν μια ρυθμιστική μηχανή η οποία κατέχει την κορυφή της κοινωνίας". (Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, 1981, σελ. 216).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι Ι .

ΑΝΔΕΚΟΠΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α.

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον σκοπό της μελέτης, που είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των αστυνομικών της Πάτρας, σχετικά με την κοινωνική εργασία και την αποτελεσματικότητά της στο χώρο της αστυνομίας, κρίναμε σκόπιμο να παραθέσουμε ορισμένα στοιχεία για να γνωρίσουμε το θεσμό της αστυνομίας, ώστε να γίνει περισσότερο κατανοητή η συσχέτισή του με την κοινωνική εργασία.

Και με το σκεπτικό πως για να γνωρίσουμε έναν θεσμό πρέπει να πληροφορηθούμε την αρχή της ύπαρξής του, ξεκινάμε τη βιβλιογραφική αναφορά μας, παραθέτοντας απόψεις συγγραφέων γύρω από τις ρίζες του αστυνομικού θεσμού και την εξελικτική πορεία του μέσα στο χρόνο.

Εξελικτική Πορεία του Αστυνομικού Θεσμού

Τίθεται το ερώτημα: "Πώς δημιουργήθηκε ο θεσμός της αστυνομίας;". Ο Μαχλουζαρίδης (1977) στο βιβλίο του "η κοινωνική άμυνα και ο κοινωνικός στόχος στο έργο της αστυνομίας", αναφέρει ότι: από τη στιγμή που ο άνθρωπος απέκτησε τη δύναμη της λογικής και της σκέψης άρχισε να κυριαρχεί στα ένστικτά του. Πολύ γρήγορα ανακάλυψε πως για να επιβιώσει έπρεπε να ζει μαζί με άλλους ανθρώπους. Η ομαδική ζωή όμως έχει και τα προβλήματά της. Και καθώς το μίσος, η απληστία, η λαγνεία και ο θυμός, επενέβησαν σ' αυτήν, έγινε απαραίτητη η ύπαρξη κάποιου κώδικα συμπεριφοράς με στόχο, να προστατεύει τα μέλη της ομάδας από τις μεταξύ τους διαφορές (εξαιτίας των παραπάνω ιδιοτήτων).

Όταν η κοινωνία ήταν μικρή και τα καθήκοντα απλά - σύμφωνα με τον ίδιο συγγραφέα - καθένας μπορούσε να διαθέτει τα προσόντα για οποιαδήποτε εργασία. Καθώς όμως η κοινωνία μεγάλωνε, τα καθήκοντα γίνονταν πιο πολύπλοκα και υπήρξε ανάγκη να ειδικευτούν τα άτομα σε συγκεκριμένα επαγγέλματα, έτσι ώστε να μην κάνουν όλοι μαζί την ίδια εργασία. Η ανάγκη αυτή οδήγησε στο ν' αναπτυχθούν θεσμοί και ηθικοί κανόνες που να καθοδηγούν την ανθρώπινη συμπεριφορά μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Και καθώς η απλησία και το μίσος μεγάλωναν οι θεσμοί αυτοί έγιναν πιο αυστηροί και πήραν την μορφή ειδικών κανόνων συμπεριφοράς.

Κωδικοποιήθηκε έτσι η "Μάνου Σαμχίτα" για τους Ινδούς, που κάλυπτε κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας και διέτασσε ποινές για παραβάσεις.

Ο Βουδισμός από την άλλη, προέβαλλε τον δικό του κώδικα συμπεριφοράς και ο Χριστιανισμός την επί του Ίθρους Ομιλία.

Ο Ισλαμισμός τέλος αποτελούσε πλήρη κώδικα συμπεριφοράς για το Μουσουλμάνο και δεν υπήρχε τομέας στη ζωή του που να μην επηρεαζόταν από αυτόν (Μαχλουζαρίδης, 1977).

Για την εφαρμογή αυτών των κανόνων συμπεριφοράς επιμελούνταν ο αρχηγός της φυλής, αργότερα ο βασιλιάς και αργότερα καθώς οι κοινωνίες πλήθαιναν και μαζί μ' αυτές και τα καθήκοντα, την εφαρμογή των κανόνων αναλάμβανε ειδική ομάδα ανθρώπων από την οποία προήλθε η οργανωμένη αστυνομία.

Έτσι λοιπόν, κατά τον Μαχλουζαρίδη (1977) αλλά και τον Χαράλαμπο Σταμάτη (1981), η καταγωγή της αστυνομίας είναι στενά συνδεδεμένη με την καταγωγή της οργανωμένης κοινωνίας και του νόμου, αποσκοπούσα στην τήρηση της τάξης και της ασφάλειας του κοινωνικού συνόλου.

Επίσης, άποψη του Μαχλουζαρίδη (1977), είναι πως η οργανωμένη αστυνομία αποτελεί επέκταση του αστυνομικού λειτουργήματος της κοινωνίας. Αυτό δεν είναι τίποτε άλλο από το σύνολο των αστυνομικών υπηρεσιών όλων των ατόμων της κοινωνίας, που έχουν αποβάλλει τα αστυνομικά τους καθήκοντα στην καθημερινή τους ζωή, έτσι ώστε το κάθε άτομο να μπορεί ανενόχλητα να φέρει εις πέρας τη δική του δημιουργική εργασία. Αυτή του την άποψη την δικαιολογεί ως εξής:

"Η εξουσία, η οποία ασκείται από την αστυνομία, προέρχεται εκ' των άνω, και αυτή με τη σειρά της από το λαό. Επομένως, η εξουσία που ασκείται από την αστυνομία απορρέει από την εξουσία που

έχει κάθε μέλος της κοινωνίας". (Μαχλουζαρίδης, 1977, σελ. 19).

Για να γίνει εμφανής η εξέλιξη του αστυνομικού θεσμού θα αναφερθούμε στο πώς αυτός πορεύθηκε μέσα στο χρόνο, ιδιαίτερα στον Ελλαδικό χώρο, καθώς η περιορισμένη βιβλιογραφία δεν επέτρεψε επέκταση και σε άλλες χώρες.

Ξεκινάμε με την Αρχαία Αθήνα, η οποία υπήρξε η πρώτη πολιτεία όπου λειτούργησαν με άρτια οργάνωση αστυνομικές αρχές. Ουσιαστικά, αστυνομικές αρχές στην πόλη της Αρχαίας Αθήνας υπήρξαν από τον 5^ο αιώνα π.Χ. όταν η Αθηναϊκή πολιτεία είχε καταστεί Δημοκρατία.

Κύριο μέλημά λοιπόν της πρώτης εκείνης ουσιαστικής Ελληνικής Αστυνομίας ήταν η ευταξία και η ευκοσμία, η υγιεινή και η καθαριότητα, η προστασία των ηθών, η αγορανομική και αγροτική επιτήρηση, ο έλεγχος των οικοδομών, η πρόληψη δημοσίων δυστυχημάτων και τόσα άλλα εφάμιλλα μιας σύγχρονης αστυνομίας. Οι ασχολίες αυτές όμως δεν ήταν έργο μιας αρχής, αλλά ήταν λεπτομερώς κατανεμημένες σε διάφορες αρχές της πολιτείας τις οποίες επόπτευε ο "Άρειος Πάγος". Υπήρχαν έτσι οι αγορανόμοι, αστυνόμοι, μετρονόμοι, σιτοφύλακες, γυναικονόμοι, τοιχοποιοί, επιμελητές υδάτων κλπ. Αστυνομικά καθήκοντα ασκούσαν και οι Δήμαρχοι, οι Στρατηγός, ο Πολέμαρχος, οι Πρόεδροι της Εκκλησίας του Δήμου, και ο πρώτος των εννέα αρχόντων, ο "επώνυμος". Βασικά γνωρίσματα του Αθηναϊκού αστυνομικού θεσμού ήταν ο κοινωνικός χαρακτήρας του και η ανυπαρξία μυστικής αστυνομίας (Χαράλαμπος Σταμάτης, 1981).

Η Αρχαία Σπάρτη, αντίθετως δεν είχε την ποικιλία και την εντέλεια των αστυνομικών αρχών της Δημοκρατίας της Αθήνας. Στενά απολυταρχικό και με πολύ περιορισμένο τον κοινωνικό βίον, το πολιτεύμα της Σπάρτης περιελάμβανε την "Βασιλική εξουσία", την Βουλή των Γερόντων" και την "Αγορά του Δήμου". Την πραγματική όμως εξουσία ασκούσαν οι "Έφοροι" που ήταν αρχή με παντοδυναμία και αυτοτέλεια. (Χαράλαμπος Σταμάτης, 1981).

Ρώμη: Περνώντας στην Αρχαία Ρώμη βλέπουμε πως την αστυνομική εξουσία ασκούσαν μετά την εκδίωξη του Βασιλιά και την εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας οι "Ύπατοι", η "Σύγκλητος", οι "Τριμηταί", οι "Πράιτωρες" και οι "Αστυνόμοι" ή "Αγορανόμοι". Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός του αυστηρού ελέγχου του ιδιωτικού βίου των πολι-

τών από τους "τιμητές", που τους έδιδε το βικαίωμα να εισέρχονται στην οικία οποιουδήποτε πολίτη και να ελέγχουν την συμπεριφορά μεταξύ των συζύγων ή των γονιών προς τα παιδιά. Όταν ο Προχριστιανικός Ελληνισμός πέρασε στην κυριαρχία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, η οποία διήρκεσε πέντε περίπου αιώσεις, συνέβη το εξής γεγονός: αντί οι κατακτητές να απορροφήσουν και να αφομοιώσουντο Ελληνικό στοιχείο, αφομοιώθηκαν εκείνοι από τον Ελληνισμό και άντλησαν πολλά στοιχεία αστυνόμευσης από τις αρχαίες ελληνικές πόλεις και κυρίως την Αθήνα (Χαράλαμπος Σταμάτης, 1981).

Βυζάντιο: Οι αστυνομικές αρχές κατά τα πρώτα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, ήσαν όμοιες με αυτές της Ρώμης. Επί αυτοκράτορος όμως Ιουστινιανού άρχισε ουσιαστικά και η καθιέρωση ιδιαίτερων βυζαντινών αρχών με αστυνομικές εξουσίες.

Έχουμε τον "Έπαρχο της πόλης" ο οποίος ήταν ο ανώτερος άρχοντας μετά τον αυτοκράτορα και φρόντιζε την αστυνόμευση της πρωτεύουσας. Ήταν δηλαδή κάτι ανάλογο του σημερινού Υπουργού Δημόσιας Ταξης, με την διαφορά ότι ο Έπαρχος είχε και δικαστική εξουσία. Η μόνη καινοφανής σχεδόν εξουσία - αυτή την εποχή - ήταν αυτή του "Κοιέστωρα". Καθήκον του ήταν η εκδίκαση υποθέσεων, η παροχή εργασίας σ' όσους αναζητούσαν και επιπλέον έστελνε πίσω στην επαρχία όσους έφταναν στην Κων/πολη και έκρινε ότι εγκατέλειπαν τον τόπο τους χωρίς σοβαρό λόγο. Γενικότερα, θα λέγαμε ότι επί Βυζαντινής αυτοκρατορίας και υπό Ιουστινιανού εκδηλώθηκε με λεπτομέρειες η αστυνομική μέριμνα για πλείστα ζητήματα όπως: δημόσια ασφάλεια, ευταξία και ευκοσμία, συντήρηση δημοσίων ηθών, προστασία βιομηχανίας και εμπόριου, ρυθμιστικό διακανονισμό των μεταξύ τους και προς το κράτος σχέσεων διαφόρων επαγγελματιών, πρόληψη δυστυχημάτων κλπ. (Χαράλαμπος Σταμάτης, 1981).

Τουρκοκρατία: Επί τουρκοκρατίας δόθηκε στους υπόδουλους Έλληνες ένα είδος αυτοδιοίκησης, το οποίο εκτός από τον Πατριάρχη, πέρασε και στις κοινότητες του Ελληνισμού. Έτσι, από Ελληνικής πλευράς άσκησαν αστυνομικά καθήκοντα οι "Δημογέροντες", οι "Προεστοί", οι "Καπετάνιοι" και αργότερα και οι "Αρματωλοί".

Από την Επανάσταση του 1821 και έπειτα καταργήθηκε η αυτοδιοίκηση και τη διακυβέρνηση της χώρας ανέλαβε το "Βουλευτικό" και το "Εκτελεστικό". Στο τελευταίο ανήκε και η εξασφάλιση της δημόσιας

τάξης και ασφάλειας από τον Υπουργό της Αστυνομίας ο οποίος ανέθετε για τις επαρχίες, αστυνομικά καθήκοντα στους αστυνόμους.

Η χαώδης κατάσταση όμως που επικράτησε μετά την απελευθέρωση δεν ήταν καθόλου εύκολο να αντιμετωπιστεί από την αστυνομία. Διότι ήταν δύσκολο για τον Ελληνικό λαό - που ξεσπάθωνε με το παραμικρό - να καταλάβει τη διαφορά μεταξύ της καλώς εννοούμενης προσωπικής ανεξαρτησίας και της πολιτικής ελευθερίας του ατόμου. Αν και κατά τα χρόνια του Καποδίστρια έγιναν κάποιες προσπάθειες για την επιβολή της τάξης, τα αποτελέσματα δεν ήταν και τόσο καλά. Και καθώς, μετά το θάνατό του επήλθε παντελής ασυδοσία στα Ελληνικά πράγματα, το Έθνος ίδρυσε την "Εθνοφυλακή", τη "Χωροφυλακή", και άλλες αστυνομικές υπηρεσίες (Χαράλαμπος Σταμάτης, 1981).

Η Εθνοφυλακή προορισμό είχε την φρούρηση των συνόρων. Λίγα χρόνια όμως μετά την δημιουργία της (1833), διαλύθηκε διότι τα όργανά της επανέπεσαν στις παλιές συνήθειες της κλέφτικης ζωής.

Η χωροφυλακή ιδρύθηκε κι αυτή το 1833 κατά το Γαλλικό πρότυπο και είχε ως καθήκοντα, την καταδίωξη της ληστείας, την εκτέλεση καθηκόντων στρατονομίας, δασονομίας, αγροφυλακής και φρούρησης των τηλεγραφικών γραμμών.

Λίγο αργότερα δημιουργήθηκε η Δημοτική Αστυνομία (1836-1837) της οποίας ο βίος διήρκεσε 56 έτη. Η αστυνομία αυτή αφέθη στους Δημάρχους της χώρας οι οποίοι την παραμέλησαν από την αρχή μη δίδοντας της την πρέπουσα σημασία. Με αποτέλεσμα η Δημοτική Αστυνομία να καταλήξει ένα κομματικό όργανο στη διάθεση κάθε Δημάρχου, και φόβητρο των νομοταγών πολιτών.

Τον Μάρτη του 1849 ιδρύθηκε για την Αθήνα η Διοικητική Αστυνομία, προς αντικατάσταση της Δημοτικής των Αθηνών και του Πειραιά. Και μπορεί μεν να της βόθησαν στολές και εξοπλισμός, δεν τούτοις δεν κατόρθωσε να φέρει την τάξη στην περιοχή της πρωτεύουσας καθώς όλοι πολίτες δεν μπόρεσαν και δεν προσπάθησαν, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Χαράλαμπος Σταμάτης (1981), να απομακρύνουν τις έξεις και τα ήθη ενός ημιβάρβαρου παρελθόντος που τους ήθελε να σφάζονται για ασήμαντη αιτία και να δημιουργούν καταστάσεις σύγχυσης όταν ήθελαν.

Έτσι έρχεται το 1893 η Στρατιωτική Αστυνομία να αντικαταστήσει την Δημοτική για όλη τη χώρα. Και με την συμβολή των Ευζώνων

κατόρθωσε να εκκαθαρίσει την Αθήνα από πάσης φύσεως κακοποιά στοιχεία. Αυτό όμως δεν κράτησε και πολύ διότι με την απομάκρυνση του Ευζωνικού από την πρωτεύουσα και την ανάθεση της προστασίας της στην Χωροφυλακή, επήλθε και πάλι το χάος σ' αυτή την πόλη την εκκαθάριση της οποίας ανέλαβε επισήμως το σώμα της Χωροφυλακής με το Νόμο ΓΡΕΕ της 11ης Ιουλίου 1906. (Χαράλαμπος Σταμάτης, 1981).

Παρατηρείται λοιπόν, πως από την απελευθέρωση και έπειτα, η αστυνομία άλλαξε συνεχώς ονομασίες στην προσπάθειά της να αντιμετωπίσει την δύσκολη κατάσταση που είχε δημιουργηθεί στο Ελληνικό έθνος. Ο συνδυασμός τριών βασικών στοιχείων δεν της επέτρεψε να επιφέρει την τάξη και ασφάλεια μεταξύ των πολιτών. Και τα στοιχεία αυτά ήταν: οι κακές συνθήκες της κλέφτικης ζωής που δεν τους επέτρεπαν να υπακούουν σε νόμους, το γεγονός ότι τα αστυνομικά όργανα ανήκαν στους πολίτες με τις παραπάνω συνθήκες και τέλος η αδυναμία του Έθνους να υποστηρίξει την αστυνομία παρέχοντάς της τον κατάλληλο εξοπλισμό και τους ανάλογους μισθούς.

Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο όπου επεκτάθηκαν τα σύνορα της Ελλάδας και άρχισαν να συρρέουν στις πόλεις πλήθη ανθρώπων, δημιουργήθηκαν νέες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Επιπλέον, με το Χαράλαμπο Σταμάτη (1981), οι κακοποιοί δεν προέρχονταν μόνον από τα κατώτερα στρώματα, μεταχειριζόμενοι συγχρόνως και επιστημονικές μεθόδους στις επιχειρήσεις τους.

Προέκυψε λοιπόν, η ανάγκη ενός νέου αστυνομικού σώματος για τις μεγάλες πόλεις, που σύμφωνα με την "αιτιολογική έκθεση" του Υπουργού Εσωτερικών Ρακτιβάν προς την Βουλή, όπως ο Χ. Σταμάτης (1981) αναφέρει στο βιβλίο του "Η Αστυνομία στην Ελλάδα" - οφείλεται:

- στις πολλαπλές απαιτήσεις της ζωής των μεγαλουπόλεων και τις ιδιόζουσες συνθήκες που επικρατούν σ' αυτές,
- στη μη εκπλήρωση καθαρά αστυνομικών καθηκόντων από την χωροφυλακή (λάγω του στρατιωτικού της χαρακτήρα),
- στις συχνές μεταθέσεις των χωροφυλάκων, οι οποίες δεν επιτρέπουν γνώση των τοπικών συνθηκών, αναγκών, συνηθειών κλπ. με συνέπεια οι επεμβάσεις τους σε θέματα εγκληματικότητας να μην είναι αποτελεσματικές, και
- στην ανάγκη δημιουργίας φιλικών σχέσεων της αστυνομίας με τους πολίτες

Ιδρύθηκε έτσι στις 25 Ιουλίου 1920 η "Αστυνομία Πόλεων" σύμφωνα με το πρότυπο της Μητροπολιτικής Αστυνομίας του Λονδίνου και υπό την Αρχηγεία του Σέρ Φρειδερίκου Καλλίντεϋ.

Η πρώτη πόλη στην οποία εγκαταστάθηκε ήταν η Κέρκυρα (1^η Οκτωβρίου 1921). Κατά τον Χ. Σταμάτη (1981) οι λόγοι εγκαθίδρυσης του νέου σώματος στην Κέρκυρα, οφείλονταν στο ότι το νησί αποτελούσε τότε σπουδαίο τουριστικό κέντρο που γειτόνευε περισσότερο προς τις Ευρωπαϊκές Χώρες και είχε πολύ αναπτυγμένο πολιτισμό συγκριτικά με τις άλλες μεγαλουπόλεις της Ελλάδας. Από άρθρα της εποχής που παραθέτει ο Χ. Σταμάτης (1981) στο βιβλίο του, φαίνεται η μεγάλη εντύπωση που προκάλεσε σε όλους το νέο σώμα. Οι Κερκυραίοι κατενθουσιασμένοι με τις μεθόδους του, οι δε κακοποιοί περιορίστηκαν στο ελάχιστο. Άρχισε δηλαδή να μπαίνει μια τάξη στα αστυνομικά θέματα της Κέρκυρας. Αξιοσημείωτο είναι ότι τον Μάιο του 1921 άρχισε να λειτουργεί στην ίδια πόλη και η πρώτη Αστυνομική Σχολή.

Η επόμενη εμφάνιση του νέου σώματος έγινε στην πόλη της Πάτρας (21 Απριλίου 1922). Ακολούθησε ο Πειραιάς (27 Μαΐου 1923) και τέλος η Αθήνα (14 Ιανουαρίου 1925). Ο ενθουσιασμός των πολιτών υπήρξε διάχυτος και στις τρεις πόλεις. Το νέο σώμα συνέβαλε σημαντικά τόσο στην τάξη όσο και στην ασφάλεια μεταξύ των πολιτών. Κυνήγησε αποτελεσματικά τα κακοποιά στοιχεία και δραστηριοποιήθηκε σε πλείστους τομείς περιορίζοντας σημαντικά τις κακές έξεις των πολιτών.

Αξίζει να σημειωθεί, πως οι εφημερίδες της εποχής αφιέρωναν σελίδες ολόκληρες για την καινούργια αστυνομία, χωρίς βέβαια να παραλείπονται και τα χιουμοριστικά άρθρα τα οποία εμπνέονταν από τα διάφορα ευτράπελα που συνέβαιναν μεταξύ πολιτών και αστυνόμων.

Γνωστή εφημερίδα της εποχής - όπως άρθρο της αναφέρεται στο βιβλίου του Χ. Σταμάτη (1981, σελ. 126) γράφει μεταξύ άλλων:

"Πάντως ο αιωνίως ενθουσιώδης Αθηναϊκός λαός δεν άφησε τη νέα Αστυνομία χωρίς να την υμνήση. Και εις γνωστόν κέντρο εψάλη χθες (16 Ιανουαρίου 1925) την νύκτα το κάτωθι θούριον:

... Έχομεν Αστυνομίαν
και εις ώραν μόνο μίαν
Η Αθήνα έχει αλλάξει
Είδε Ασφάλεια και Τάξη.

Είδε κάθε προκοπή
 κι ο καθείς μπορεί να πει
 κι ο καθείς να μαρτυρήσει
 Πως εγίναμε Παρίσι!
 Και τα πάντα εφορώντες
 Με συνείδησιν και ζήλο
 και δεν δίνουνε και ξύλο! ...
 Κι ούτε βούρδουλας πια πέφτει
 Κι ούτε κλιέφτω, κλιέφτεις, κλιέφτει,
 Ούτε η φάβα έχει λάκκον,
 Ως γινόταν στον καιρόν ... κλπ.

Από τα όσα εξιστορήθησαν παραπάνω, φαίνεται πως η Αστυνομία στο χώρο της Ελλάδας είχε μια αρκετά περιπετειώδη θα λέβαμε εξέλιξη, η οποία βέβαια δεν ήταν ξένη προς τις διάφορες συνθήκες που επικράτησαν κατά καιρούς. Διότι δεν πρέπει να ξεχνάμε πως μετά από 400 χρόνια σκλαβιάς, ο ελεύθερος πλέον Έλληνας έπρεπε να οργανώσει τη ζωή του και να προσαρμοστεί στη νέα κατάσταση. Επόμενο ήταν λοιπόν, ώσπου να ισορροπήσουν κάπως τα ελληνικά πράγματα, η αστυνομία να ταλαντεύεται μεταξύ ύπαρξης και ανυπαρξίας.

Κι ερχόμαστε στο τώρα, μισό αιώνα μετά, να βλέπουμε την αστυνομία να εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα και να δυσχεραίνεται στην σωστή επιτέλεση του έργου της.

Για τα προβλήματά της, όμως και την σημερινή της κατάσταση θα μιλήσουμε διεξοδικότερα στις επόμενες ενότητες.

Η Αστυνομία ως Φορέας Κρατικής Εξουσίας

Ο πρωθυπουργός της νεοσύστατης κυβέρνησης της χώρας ⁽¹⁹⁹⁰⁾ δήλωσε στο εξωτερικό ότι "η Αστυνομία είναι το κράτος". Η δήλωση αυτή έδωσε το έναυσμα για μία σειρά από άρθρα και συζητήσεις πάνω στο θέμα της Αστυνομίας και του ρόλου της ως φορέα κρατικής εξουσίας.

Το θέμα όμως αυτό δεν απασχόλησε για πρώτη φορά τους ειδικούς και την κοινή γνώμη που ανέκαθεν την ενδιέφερε η Αστυνομία και η σχέση της με την εκάστοτε κυβέρνηση. Ποιός ο ρόλος της Αστυνομίας; αν και κατά πόσο οι ενέργειές της αποσκοπούν στην προστασία του πολίτη; είναι η Αστυνομία απλό όργανο της πολιτικής εξουσίας, ή αποτελεί η ίδια ένα κέντρο εξουσίας που δρα αυτόνομα έχοντας βέβαια την έγκριση της εκάστοτε κυβέρνησης; Υπάρχει τελικά σύγκρουση ή συνύπαρξη Αστυνομίας και Κυβέρνησης;

Για να μπορέσουμε να εξετάσουμε τα παραπάνω ερωτήματα θα πρέπει να κατανοήσουμε τις δομές της σύγχρονης κοινωνίας και τους πολιτικούς θεσμούς.

Το κράτος είναι ο κυριότερος πολιτικός θεσμός της σύγχρονης κοινωνίας. Γεννήθηκε - σύμφωνα με την Ρούσση (1982) - σαν μια δύναμη μέσα από την κοινωνία και επιβλήθηκε πάνω σε αυτήν εκπροσωπώντας και προασπίζοντας τα κυρίαρχα συμφέροντα. Όταν λοιπόν γίνεται λόγος για κρατική εξουσία δεν εννοούμε κάτι απρόσωπο, αλλά την εξουσία που πηγάζει από την κυρίαρχη τάξη.

Η κρατική εξουσία κατ'επέκταση του ορισμού που δίνει ο Βέμπερ για την εξουσία (εξουσία είναι η νόμιμη άσκηση της κυριαρχίας = της δύναμης που η συμμόρφωση την καθιστά ενεργό) είναι το νόμιμο δικαίωμα που έχει το κράτος να καθορίζει την συμπεριφορά των πολιτών.

Για να είναι αποτελεσματική αυτή η εξουσία ενισχύεται από τρεις μηχανισμούς που συγκλίνουν στην εξασφάλιση της συμμόρφωσης προς την προσταγή. Οι μηχανισμοί αυτοί είναι η νομιμοποίηση, η πειθαρχία και ο καταναγκασμός. Οι δύο πρώτοι μηχανισμοί έχουν άμεση σχέση μεταξύ τους. Η νομιμοποίηση ξεκινάει από την αναγνώριση του δικαιώματος της προσταγής προς τον φορέα της προσταγής και η πειθαρχία από την συνεχή και αδιαμφισβήτητη άσκηση της εξουσίας, γεγονός που οδηγεί στην αποκρυστάλλωση της συμπεριφοράς. Ο τρίτος μηχανισμός επιτυγχάνεται από τον κοινωνικό έλεγχο, δηλαδή

με την απειλή κυρώσεων και την παροχή επιβράβευσης, και έχει σαν σκοπό την επαναφορά εκείνων που απειθαρχούν και την παρεμπόδιση των υπόλοιπων από παρόμοια έλλειψη πειθαρχίας.

Σύμφωνα με τον Πουλαντζά (1982) η κρατική εξουσία κατά την άσκησή της είναι οργανωμένη σε ειδικούς θεσμούς που αποτελούν κέντρα εξουσίας όχι γιατί έχουν δική τους εξουσία, αλλά γιατί διατηρούν μια σχετική αυτονομία προς την κυρίαρχη τάξη και μια ειδική σχέση προς τις δομές.

Ένας τέτοιος θεσμός είναι και η Αστυνομία.

Το θέμα της αστυνομίας ως θεσμού που φέρει εξουσία είναι ένα ιδιαίτερα λεπτό σημείο. Ο Ζιανίκας (1990) υποστηρίζει ότι η αστυνομία είναι περισσότερο δέσμια του νόμου παρά φορέας της κρατικής εξουσίας, άποψη την οποία στηρίζει ότι ο αστυνομικός είναι κυρίως εκτελεστικό όργανο υποχρεωμένο να τηρεί και να επιβάλλει τους νόμους παρά να αποφασίζει εκείνος για το αν θα προβεί ή όχι σε κάποια ενέργεια όπως πχ. σε μια σύλληψη.

Η Αστυνομία είναι λοιπόν κατ' εξοχήν εκτελεστικό όργανο. Αποστολή της είναι η εφαρμογή των ποινικών νόμων και των αστυνομικών διατάξεων και η εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται νόμιμα από τις αρμόδιες αρχές του κράτους.

Μέρα στα πλαίσια του εκτελεστικού της έργου η αστυνομία δρά άλλοτε προληπτικά και άλλοτε κατασταλτικά. Η προληπτική δράση της αστυνομίας αποτελεί το πρώτο και το κυριότερο καθήκον της και συνίσταται στην με παροχή υπηρεσιών, παρεμπόδιση τέλεσης από τους πολίτες πράξεων που είναι αντίθετες στο δίκαιο και στην απομάκρυνση κάθε κινδύνου που απειλεί την υπόσταση του κράτους και των πολιτών.

Η κατασταλτική δράση συνίσταται στην βεβαίωση των τελουμένων πράξεων, ανακάλυψη, σύλληψη και παράδοση των δραστών στα δικαστήρια για την επιβολή των νόμιμων κυρώσεων.

Η αστυνομία ως εκτελεστικό όργανο σχετίζεται περισσότερο με τον τρίτο μηχανισμό της εξουσίας, τον καταναγκασμό, ο οποίος όπως έχουμε αναφέρει επιτυγχάνεται μέσω του κοινωνικού ελέγχου. Η κυριότερη μορφή τυπικού κοινωνικού ελέγχου είναι ο νόμος και σύμφωνα με το Σύνταγμα, η αστυνόμευση αποτελεί μέσο εφαρμογής του νόμου (Ταχός 1990, σελ. 48). Άμεση συνέπεια είναι ότι η αστυνο-

μία αποτελεί το κυριότερο όργανο εφαρμογής του κοινωνικού ελέγχου, γεγονός που αποδεικνύεται από τη δυνατότητά της, να επιβάλλει κυρώσεις, δηλαδή να δρα κατασταλτικά.

Η κατασταλτική δράση της αστυνομίας προκαλεί αρνητικές αντιδράσεις από την πλευρά των πολιτών. Οι αντιδράσεις αυτές ξεκινούν από το γεγονός ότι οι αστυνομικοί ασκούν μια μορφή εξουσίας που αγγίζει τα όρια της αξιοπρέπειας και της ελευθερίας του ατόμου. Οι εχθρικές αυτές σχέσεις - θα πρέπει να προσθέσουμε - μεταξύ αστυνομίας και πολιτών έχουν άμεση σχέση με τις ιδιότυπες συνθήκες που επικράτησαν στον τόπο μας, όπως στα χρόνια της δικτατορίας όπου "η λειτουργία του μηχανισμού αστυνομίας περνούσε ευθύς εξαρχής μέσα από συγκρούσεις άμεσα πολιτικές, όπου κατά κανόνα είχαν θύμα το λαό" (Καρράς, 1977, σελ. 5).

Πέρα όμως από την εκτελεστική της λειτουργία η Αστυνομία είναι ένα από τα κατ' εξοχήν διοικητικά όργανα του κράτους που θέτουν κανόνες δικαίου. Δίδεται δηλαδή στην αστυνομία το δικαίωμα και η εξουσία του να νομοθετεί, να ρυθμίζει δηλαδή θέματα και να επιβάλλει κυρώσεις.

Το δικαίωμα αυτό που παρέχεται στην αστυνομία αποτελεί συμπλήρωμα της λειτουργίας εκτέλεσης των νόμων που της έχει ανατεθεί, γεγονός που υποστηρίζει ο Ζώης (1986), γιατί στην πράξη προκύπτει συχνά η ανάγκη ρύθμισης ειδικότερων θεμάτων του καθημερινού βίου. Η νομοθετική αρμοδιότητα της αστυνομίας είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη και εκδηλώνεται με δύο τρόπους. Πρώτον, με την έκδοση αστυνομικών διατάξεων και δεύτερον με την έκδοση αστυνομικών διαταγών.

Οι αστυνομικές διατάξεις είναι κανόνες δικαίου, ουσιαστικού περιεχομένου που εκδίδονται αποκλειστικά από τις αρμόδιες αρχές που ασκούν αστυνόμευση, κατά ορισμένο τύπο με εξουσιοδότηση νόμου για ρύθμιση θεμάτων ή αντικειμένων τυπικού ή λεπτομερειακού περιεχομένου, οι οποίες μετά από έγκριση και δημοσίευσή τους, απειλούν και κυρώσεις.

Οι αστυνομικές διαταγές είναι ουσιαστικοί νόμοι που εκδίδονται με βάση το δίκαιο της ανάγκης, χωρίς την τήρηση κάποιου τύπου και ρυθμίζουν θέματα επείγοντα και εξαιρετικά, που έχουν ανάγκες άμεσης ρύθμισης προς εξασφάλιση της έννομης τάξης και ασφάλειας. Η διαφορά τους από τις αστυνομικές διατάξεις είναι ότι έχουν περι-

ορισμένη ισχύ. Ισχύουν δηλαδή όσο διαρκεί η κατάσταση που προκάλεσε την εφαρμογή τους και δεν απειλούν από μόνες τους κυρώσεις, αλλά αντλούν την ισχύ για την έκδοσή τους από τη γενική εφαρμογή του δικαίου που ισχύει.

Παράλληλα όμως, η αστυνομία συμμετέχει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και στην απονομή δικαιοσύνης με πράξεις και ενέργειες, όπως η ενέργεια προανακρίσεως, άσκηση έργου δημοσίου κατηγορού, η επιβολή προστίμων και η επίλυση εξωδίκως διαφορών ιδιωτικού δικαίου.

Ο Ζώης (1986) υποστηρίζει, ότι η άσκηση έργων δικαστικής λειτουργίας από την αστυνομία στηρίζεται στην ανάγκη άσκησης άμεσης κρατικής λειτουργίας για την τιμωρία εκείνων που διαπράττουν αξιόποινες πράξεις και για τις οποίες δεν είναι σκόπιμη η παραπομπή τους στα δικαστήρια.

Άμεσο συμπέρασμα από τα παραπάνω είναι ότι η αστυνομία έχει την δυνατότητα να ασκεί συγκεντρωτικά και τις τρεις λειτουργίες του κράτους, την εκτελεστική, τη νομοθετική και τη δικαστική.

Την άποψη αυτή υποστηρίζει και ο Καρακώστας (1989) σε άρθρο του στην "Αστυνομική Επιθεώρηση" και στο οποίο αναφέρει ότι η αστυνομία ως ο πιο νευραλγικός κλάδος της δημοσίας διοίκησης, ρυθμίζεται από μια νομοθεσία που της παρέχει τερράστιες εξουσίες με άμεση συνέπεια τη μεταβολή της αστυνομίας "σε όργανο συγκεντρωτισμού των εξουσιών" και την αναβίωση του "αστυνομικού κράτους του μεσαίωνα" (Καρακώστας 1987, σελ. 537-538).

Αστυνομία και Ανθρώπινα Δικαιώματα

Στα πλαίσια της προσπάθειας μας να κατανοήσουμε το θεσμό της αστυνομίας κρίναμε σκόπιμο να εξετάσουμε αν η αστυνομία ως θεσμός που έχει άμεση σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενεργεί προς εξασφάλισή τους ή αντίθετα αν οι ενέργειές της καταπατούν τα δικαιώματα αυτά.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως αυτά διακρίνονται από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948) είναι κλασικά, τα κοινωνικά και οικονομικά, και τα πολιτικά. Ειδικότερα τα ανθρώπινα δικαιώματα με βάση τη Διακήρυξη είναι τα κάτωθι:

A. ΚΛΑΣΣΙΚΕΣ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

- 1) Αρχή της ισότητας (προσώπων, αρ. 1,2,7)
- 2) Προστασία της προσωπικής ελευθερίας
  - α) Προστασία ζωής, ελευθερίας και ασφάλεια (αρ. 1,3)
  - β) Απαγόρευση δουλείας (αρ. 4)
  - γ) Απαγόρευση βασάνων (αρ. 5)
  - δ) Προστασία από αυθαίρετη σύλληψη, φυλάκιση και εξορία (αρ. 9)
  - ε) Δικαίωμα για μια δίκαιη δίκη (αρ. 10)
  - στ) Καθιέρωση της αρχής *nullum crimen nullum poena sine lege* (αρ. 11 παρ. 2)
  - ζ) Ελευθερία κινήσεως, κυκλοφορίας και κατοικίας εντός ή εκτός του κράτους (αρ. 13)
  - η) Δικαίωμα προσφυγής στα Δικαστήρια για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (αρ. 8)
  - θ) Απαγόρευση επέμβασης στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή (αρ. 12)
  - ι) Προστασία κατοικίας (αρ. 12)
  - ια) Προστασία της τιμής και φήμης (αρ. 12)
  - ιβ) Αναγνώριση της νόμιμης προσωπικότητας του ατόμου (αρ. 6)
  - ιγ) Δικαίωμα επί της ιθαγένειας (αρ. 15)
  - ιδ) Δικαίωμα πολιτικού σούλου (αρ. 14)
- 3) Προστασία πνευματικής ελευθερίας

- α) Ελευθερία σκέψης γνώμης έκφρασης και πληροφορίας (αρ. 19)
  - β) Ελευθερία θρησκευτικής συνειδήσεως (αρ. 18)
  - γ) Δικαίωμα του συνέρχεσθαι (αρ. 20)
  - δ) Δικαίωμα του συνεταίριζεσθαι (αρ. 20)
  - ε) Προστασία απορρήτου της επικοινωνίας (αρ. 12)
- 4) Προστασία οικονομικής ελευθερίας
- α) Ελευθερία άσκησης επαγγέλματος και εργασίας (αρ. 23)
  - β) Προστασία ιδιοκτησίας (αρ. 17).

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- α) Δικαίωμα προς εργασία (αρ. 23)
- β) Δίκαιη αμοιβή εργασίας (αρ. 23)
- γ) Προστασία ανεργίας (αρ. 23)
- δ) Ίσος μισθός για ίση εργασία (αρ. 23)
- ε) Αμοιβή εργασίας προς εξασφάλιση ζωής σύμφωνη προς την ανθρωπινή αξιοπρέπεια (αρ. 23)
- στ) Συνδικαλιστική ελευθερία (αρ. 23)
- ζ) Δικαίωμα ανάπαυσης, περιορισμού ωρών εργασίας και περιοδικών αδειών μετ' αποδοχών (αρ. 24)
- η) Δικαίωμα προς ένα επίπεδο ζωής που να εξασφαλίζει τροφή, ενδυμασία, κατοικία και ιατρική περίθαλψη (αρ. 25)
- θ) Δικαίωμα άσφαλίσεως από ανεργία, ασθένεια, ανικανότητα προς εργασία, χηρεία και γήρατος (αρ. 25)
- ι) Δικαίωμα προς κοινωνική ασφάλεια (αρ. 22)
- ια) Αναγνώριση της οικογένειας ως θεμέλιο της κοινωνίας και προστασίας αυτής από το κράτος (αρ. 16)
- ιβ) Δικαίωμα ιδρύσεως οικογενείας (αρ. 16)
- ιγ) Ισότητα συζύγων (αρ. 16)
- ιδ) Προστασία μητρότητας και παιδικής ηλικίας (αρ. 25)
- ιε) Ισότητα νόμιμων και εξώγαμων τέκνων (αρ. 25)
- ιστ) Δικαίωμα προς εκπαίδευση (αρ. 26)
- ιζ) Παροχή δωρεάν στοιχειώδους εκπαίδευσης, η οποία είναι υποχρεωτική (αρ. 26)
- ιη) Δυνατότητα εισόδου εις την τεχνική επαγγελματική και ανώτερη εκπαίδευση (αρ. 26)

- ιθ) Καθορισμός ιδανικών της παιδείας (αρ. 26)
- κ) Δικαίωμα γονέων προς καθορισμό της εκπαίδευσης των παιδιών τους (αρ. 26)
- κα) Συμμετοχή στην πνευματική ζωή στις καλές τέχνες και στην επιστήμη (αρ. 27)

Γ. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

- 1) Καθιέρωση της αρχής ότι η λαϊκή βούληση, θεμέλιο της εξουσίας, εκδηλώνεται δια περιοδικές εκλογές με ίση καθολική και μυστική ψηφοφορία (αρ. 21)
- 2) Συμμετοχή όλων εις την διεύθυνση των δημοσίων υποθέσεων αμέσως ή με αντιπροσώπους ελεύθερα εκλεγμένους (αρ. 21)
- 3) Δικαίωμα διορισμού στις δημόσιες υπηρεσίες (αρ. 21)

Από άποψη περιεχομένου, σύμφωνα με τον Αναστασόπουλο (1981), η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συστηματοποίησε και κωδικοποίησε τα ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία προστατεύονταν από τα Συντάγματα των Κρατών κατά το χρόνο της ψηφίσεώς του. Επιπλέον όμως καθιέρωσε δύο νέα δικαιώματα:

- α) Το δικαίωμα αναγνώρισης της νόμιμης αξιοπρέπειας του ατόμου (αρ. 6)
- β) Το δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (αρ. 8) (Αναστασόπουλος, 1981, σελ. 41).

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 8 παρέχεται στο άτομο η δυνατότητα άμυνας σε περίπτωση καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από αυθαίρετη επέμβαση της κρατικής εξουσίας.

Την ίδια δυνατότητα όμως έχουν και οι αστυνομικοί σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Χάγης. Συγκεκριμένα το 1978 έγινε μια διάσκεψη από Εθνικές και Διεθνείς Αστυνομικές Οργανώσεις και Αστυνομικές Αρχές οκτώ Ευρωπαϊκών Χωρών και στην οποία, αναφέρει ο B. Whitaker στο βιβλίο του "The Police in Society", (1979) αποφασίστηκε ότι οι διοικητές και οι απλοί αστυνομικοί οι οποίοι καλύπτονται από τον κώδικα αυτό, έχουν το δικαίωμα να παραβλέψουν ή να μην υπακούσουν σε εντολή ή διαταγή ακόμα κι αν αυτή έγινε μέσα στα πλαίσια του Εθνικού Δικαίου η οποία έρχεται σε καθαρή και άμεση αντίθεση με τα βασικά και ανθρώπινα δικαιώματα έτσι όπως αυτά περιγράφον-

ται από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Παράλληλα, σύμφωνα με το 5ο σημείο της Διακήρυξης έχουν καθήκον να μην υπακούσουν ή να παραβλέψουν κάθε εντολή που λέει να βασανίσουν, να εκτελέσουν, ή να βλάψουν με οποιοδήποτε τρόπο, σωματικά, άτομα που βρίσκονται στην φύλαξή τους. Έχουν επίσης καθήκον, όπου έχουν εκτέλεση εντολής ή διαταγής που πιστεύουν ότι βρίσκεται σε αντίθεση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως μακροχρόνια κράτηση χωρίς αποτελεσματική δικαστική επίβλεψη, να την καταγγείλουν και να διαμαρτυρηθούν ενάντια σε αυτή.

Η Γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη στις 26.8.1789 είχε προδιορίσει σαφώς τα όρια της Αστυνομικής Εξουσίας "Ό,τι δεν απαγορεύει ο νόμος δεν είναι δυνατόν να εμποδισθεί και κανένας δεν είναι δυνατόν να εξαναγκασθεί να πράξει κάτι που δεν διατάσσεται από το νόμο" (αρ. Υ, Β') διότι για την "προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη είναι αναγκαίο να υπάρξει δημόσια δύναμη" η εξουσία αυτή επομένως δημιουργείται προς όφελος άλλων και όχι δικό τους, εκείνων στους οποίους είναι εμπιστευμένη" (αρ. XII) (Τάχος 1990, σελ. 49).

Εδώ θα ήταν σκόπιμο να αναφέρουμε ότι η αποστολή της Αστυνομίας σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι η εξασφάλιση των ατομικών ελευθεριών και η προστασία της τιμής ζωής και περιουσίας του πολίτη, όπως αυτά ορίζονται από τις Διακηρύξεις, τις Διεθνείς Συμβάσεις και τα αντίστοιχα Σύντάγματα.

Ο Αστυνομικός είναι υποχρεωμένος με βάση τον όρκο που έδωσε να σέβεται και να προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα για ισοότητα ελευθερία και δικαιοσύνη. Τα δικαιώματα αυτά όμως καθημερινά καταπατούνται και από τους ίδιους τους αστυνομικούς, όπως μάς λέει ο Σηφάκης (1986) στο άρθρο του "το αστυνομικό επάγγελμα". Τα ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται από τον ίδιο τον αστυνομικό χωρίς πολλές φορές ο ίδιος να το γνωρίζει. Παραβιάζονται γιατί αυτές τις διαταγές έχει ο ενεργών αστυνομικός. Παραβιάζονται γιατί τὸ λένε οι αστυνομικές διατάξεις (Σηφάκης, 1982, σελ. 373).

Καθημερινά, ο αστυνομικός αντιμετωπίζει το δέλημα της διακρίσεως των πολιτών. Άλλος μνηύεται και άλλος διαφεύγει την καταμύηση γιατί υπάρχουν εξαιρέσεις από το νόμο. Ο ένας συλλαμβάνεται και οδηγείται στο αυτόφωρο, ο άλλος συλλαμβάνεται αλλά δεν οδηγεί-

ται στο αυτόφωρο. Αυτά συμβαίνουν καθημερινά, στο αστυνομικό περιβάλλον.

Ο Καρακώστας ως Αστυνομικός Υποδιευθυντής, Νομικός και Δημοσιολόγος, σε άρθρο στην Αστυνομική Επιθεώρηση, καταλήγει στο ίδιο συμπέρασμα με τον Σηφάκη για την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υποστηρίζει, στο άρθρο αυτό, ότι η αστυνομία έχει μεταβληθεί σε όργανο συγκεντρωτισμού των εξουσιών, γεγονός, που οδηγεί στην αναβίωση του "αστυνομικού κράτους" του μεσαίωνα. Υποστηρίζει ακόμα ότι το "αστυνομικό κράτος" είναι το κράτος της αυθαιρεσίας και σημαίνει την απόλυτη επικράτηση των διοικητικών αρχών και στηρίζεται στην αντίληψη ότι η αποστολή των αρχών αυτών είναι η επιδίωξη του δημοσίου συμφέροντος με κάθε πρόσφορο, κατά την κρίση τους μέσο, ανεξάρτητα αν ο λαός καταπιέζεται και στερείται των βασικών ελευθεριών και δικαιωμάτων του (Καρακώστας, 1987, σελ. 537).

Ο Ζιανίκας (1990) υποστηρίζει ότι ούτε τα ανθρώπινα δικαιώματα νοούνται χωρίς δημόσια τάξη αλλά ούτε η τελευταία χωρίς κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η κατοχύρωση αυτή εξαρτάται από το αν και κατά πόσο ελέγχονται οι πηγές και τα μέσα εξουσίας στο σύνολό τους, γεγονός το οποίο υποστηρίζει ότι συμβαίνει διότι τα όργανα της δημόσιας τάξης τιμωρούνται και ελέγχονται για κάθε παρεκτροπή ή αυθαιρεσία τους όπως συμβαίνει και με τους πολίτες όταν διαταράσσουν τη δημόσια τάξη.

Με άλλα λόγια ο Ζιανίκας υποστηρίζει ότι το σημερινό κράτος είναι "κράτος δικαίου", άποψη τελείως αντίθετη από εκείνη του Καρακώστα.

Ως "κράτος δικαίου" χαρακτηρίζεται εκείνο στο οποίο τις ενέργειες των οργάνων του διευθύνει η νομιμότητα. Με βάση την "αρχή της νομιμότητας" οι εξουσίες "ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα" και η προσωπική ελευθερία (αρ. 193/Συντ.) περιορίζεται μόνον όταν και όπως ορίζει ο Νόμος" (αρθ. 5 παρ. 3 Συντ.) (Τάχος, 1990, σελ. 50).

Θα ήταν σκόπιμο εδώ να αναφέρουμε ότι ο Αναστασόπουλος υποστηρίζει ότι το Σύνταγμα της χώρας μας έρχεται σε σύγκρουση με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Σαν παράδειγμα, αναφέρει τόσο το "απόρρητο" της επικοινωνίας, η παραβίαση της οποίας επιτρέπεται για λόγους εθνικής αστάθειας, όσο και την "ελευθερία σκέψης, γνώμης, εκφράσεως και πληροφορίας", η οποία κα-

ταπατείται όταν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης βρίσκονται υπό τον απόλυτο έλεγχο της εκάστοτε κυβέρνησης (συζήτηση στη βουλή στις 7-8 Φεβρουαρίου 1978).

Συμπεράσματικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως το γεγονός ότι η αστυνομία ενεργεί με βάση τα όσα ορίζει ο νόμος και το Σύνταγμα, δεν αποτελεί εγγύηση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Θεσμικό Πλαίσιο της Αστυνομίας

Η Αστυνομία αποτελεί κι αυτή έναν από τους θεσμούς - συνιστώσες της δημοκρατίας. Έχει όμως μια ιδιοτυπία που την κάνει να παραβλέπεται ή να παραγνωρίζεται σαν θεσμός. Αυτή η ιδιοτυπία ξεκινά από το ότι οι ανάγκες της πολιτείας σε έννομη τάξη και ασφάλεια καλύπτονται από σώματα, ένοπλα μιν, αλλά και με δραστηριότητες, που προϋποθέτουν το πιο ανθρώπινο πρόσωπο.

Άλλωστε, όπως μας πληροφορεί ο Χ. Ζιανίκας (1990), η ανομοιογενής σύνθεση των Σωμάτων Ασφαλείας από χώρα σε χώρα, οφείλεται σ' αυτή την ιδιοτυπία. Με αποτέλεσμα να είναι δυσχερές να οριοθετηθεί κανείς, τόσο τις δομές όσο και τη δράση της αστυνομίας γενικά.

Για να ανανεώσουμε όμως το θεσμικό πλαίσιο της αστυνομίας θα την συγκρίνουμε με την δικαιοσύνη καθώς η αποστολή της αστυνομίας προσιδιάζει περισσότερο με το έργο της δικαιοσύνης (Ζιανίκας 1990)

Είναι γεγονός ότι η Αστυνομία δεν αποτελεί παρά έναν κλάδο της δημόσιας διοίκησης ενώ η Δικαιοσύνη ταυτίζεται με μια από τις τρεις εξουσίες ή λειτουργίες της πολιτείας, το κύρος της οποίας σπάνια αμφισβητείται, κατά την άποψη του Χ. Ζιανίκα (1990).

Επιπροσθέτως, έχουν το πλεονέκτημα να διευκολύνεται στο έργο τους, καθώς καλύπτονται "από το σαγηνευτικό πέπλο της δικαιοσύνης" (Ζιανίκας, 1990, σελ. 18), η οποία ακόμα και σαν έννοια αφηρημένη στέκεται απ' ό,τιδήποτε άλλο πιο ψηλά στη συνείδηση του κοινού. Και ασφαλώς ανάλογο κύρος τεκμαίρεται και υπέρ των λειτουργιών αυτής.

Το κύρος όμως αυτών δεν θα εξασφαλιζόνταν αν δεν είχαν μια σειρά από συνταγματικές εγγυήσεις, με πιο ουσιώδεις την ισοβιότητα και την ειδική προνομιακή μισθολογική μεταχείριση.

Και όλα αυτά βέβαια έχουν σχέση με την επιτακτική ανάγκη της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας των δικαστών, κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

Σε αντίθεση με την αστυνομία όπου για την ποιότητα του έμφυλου υλικού της και την διασφάλιση του κύρους του αστυνομικού προσωπικού, όχι μόνο συνταγματικές εγγυήσεις δεν υπάρχουν, αλλά ούτε ενδιαφέρον του κοινού νομοθέτη μέχρι σήμερα εκδηλώνεται.

Οπότε, στο μέτρο που οι αστυνομικοί, από τη φύση της αποστολής τους, αποστερούνται ουσιαστικά και του δικαιώματος να συνδικαλίζονται (όπως θα δούμε αναλυτικότερα παρακάτω), συμβαίνει να είναι υποβαθμισμένοι, σε σχέση με όλους σχεδόν τους άλλους κρατικούς λειτουργούς. Παρ' όλο που το έργο τους συνίσταται στην προστασία των πιο πολύτιμων αγαθών του κοινωνικού συνόλου.

Αξίζει επίσης να τονισθεί - σε ό,τι αφορά πάντα την αντιπαράθεση του έργου της Αστυνομίας και της Δικαιοσύνης - ότι ο αστυνομικός είναι που βεβαιώνει την παράβαση και σ' αυτόν αντανακλούν οι όποιες αντιδράσεις του πολίτη ή του κοινού.

Ενώ, ο δικαστικός βρίσκεται αντιμέτωπος με έναν πολίτη αποδυναμωμένο αλλά και εξοικειωμένο με τις συνέπειες που τον περιμένουν σαν αποτέλεσμα των χρονοβόρων ποινικών διαδικασιών τις οποίες έχει υποστεί (Ζιανίκας, 1990).

Θα λέγαμε λοιπόν πως από την άποψη αυτή, συν τις προσωπικές και λειτουργικές εγγυήσεις, ο δικαστής βρίσκεται σε θέση υπεροχής έναντι του αστυνομικού που έχει να δεχθεί όλη την οργή, πίκρα και απογοήτευση των πολιτών.

Σήμερα, που όλοι οι θεσμοί διέρχονται κρίση, η αστυνομία έχει κι αυτή ένα σημαντικό μερίδιο. Είναι καιρός, υποστηρίζει ο Ζιανίκας (1990), να αναθεωρηθεί η στάση των σύγχρονων πολιτειών απέναντι στον αστυνομικό θεσμό.

Η έλλειψη αποτελεσματικότητας από την πλευρά της αστυνομίας, αν δεν τείνει ακόμα να εκληφθεί, σαν παράγοντας αποσταθεροποίησης, συνιστά παντού λόγο καθοριστικό που ευνοεί την έξαρση της εγκληματικότητας.

Δεν είναι πλέον η εποχή για να εξακολουθεί η αστυνομία να δανείζεται πρότυπα από τις ένοπλες δυνάμεις, υποστηρίζει ο Ζιανίκας (1990). Γι' αυτό και ο παραλληλισμός του επαγγέλματος του αστυνομικού, που προηγήθηκε, έγινε με τους δικαστικούς λειτουργούς. Μάλιστα οι σύγχρονες αντιλήψεις και εξελίξεις - κατά τον ίδιο συγγραφέα - οδηγούν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Δηλαδή, οι στρατιωτικοί να δανείζονται πρότυπα από την αστυνομία καθώς εκείνοι παραμένουν "άκαπνοι", ενώ οι αστυνομικοί, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, είναι σαν να πολεμούν καθημερινά.

Πρέπει λοιπόν, να συνειδητοποιηθεί η ευαισθησία του λειτουργή-

ματος του αστυνομικού. Οπότε, όπως για την Δικαιοσύνη βρέθηκαν, και θεσπίστηκαν θεμελιώδεις εγγυήσεις, κάτι μπορεί να γίνει και προς την κατεύθυνση της Αστυνομίας παρά τις πολλές αδυναμίες της, όπως θα αναφερθούμε παρακάτω.

Δυστυχώς, η έλλειψη βιβλιογραφίας δεν μας επιτρέπει να εμβαθύνουμε περισσότερο στην κατάσταση του θεσμικού πλαισίου της αστυνομίας, αν και από τα όσα αναφέρονται σε όλο το κεφάλαιο ορισμένα πράγματα είναι εμφανή.

Προχωρούμε όμως να εξετάσουμε τη νομοθεσία της Ελληνικής Αστυνομίας και τα όσα την διέπουν.

Νομοθετικό Πλαίσιο της Ελληνικής Αστυνομίας

Ιστορικά, έπειτα από 14 χρόνια άσκησης της γενικής αστυνόμευσης της χώρας από την Χωροφυλακή, το 1920 κρίνεται αναγκαία η επαναφορά του δυαδικού αστυνομικού συστήματος, με τη διατήρηση της υπάρχουσας Χωροφυλακής και τη σύσταση ενός νέου Σώματος της Αστυνομίας Πόλεων, το οποίο σταδιακά εγκαθίσταται στις πόλεις Κέρκυρα Πάτρα, Πειραιά και Αθήνα.

Το δυαδικό αστυνομικό σύστημα ίσχυε μέχρι το 1984 οπότε ψηφίζεται ο Νόμος 1481/84 που ουσιαστικά αποτελεί τη νομική αρχή για μια ενοποιημένη αστυνομία με τη συγχώνευση της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων σε ένα σώμα που στο εξής καλείται Ελληνική Αστυνομία.

Η απόφαση για την ενοποίηση και η συντέλεσή της συνέπεσαν με μια οριακή πολιτική μεταβολή. Αυτήν μετά το 1981 η οποία σύμφωνα με τον Ζιανέικα (1990) καλείται δεύτερη μεταπολιτευτική περίοδος. Το έδαφος όμως για την ενοποίηση των δύο σωμάτων προετοιμάστηκε από την εκτροπή του 1967 οπότε κατά την περίοδο εκείνη μέχρι την μεταπολίτευση συντελέστηκαν όλες οι αναγκαίες προς τούτο προπαρασκευαστικές ενέργειες.

Ως επιχειρήματα υπέρ του νέου ενιαίου Σώματος προβλήθηκαν η ομοψυχία και η ομοιογένεια του προσωπικού, τα επιχειρησιακά πλεονεκτήματα, το μειωμένο κόστος διοίκησης, η εξάλειψη γραφειοκρατικών διαδικασιών που σχετίζονται με τα όρια αρμοδιοτήτων του ενός ή του άλλου Σώματος, όπως για παράδειγμα σε περίπτωση καταδίωξης από αστυνόμο ή χωροφύλακα πέρα από τα όρια δικαιοδοσίας τους.

Σύμφωνα με τον Ταχό (1990) κατά την 16.8.1984 Εισηγητική Έκθεση, η συγχώνευση των Σωμάτων Ασφαλείας απέβλεψε στην δημιουργία μιας "νέας αστυνομίας" η οποία "σημαίνει πρωτίστως διαφορετική λειτουργία της αστυνομίας: να γίνει οργανισμός προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών και μέσο στήριξης της λαϊκής κυριαρχίας" (Τάχος, 1990, σελ. 31).

Η συγχώνευση των δύο Σωμάτων είχε σαν σκοπό την αλλαγή του θεσμού της Αστυνομίας για την επίτευξη του οποίου έπρεπε να πραγματοποιηθούν οι εξής ενδιάμεσοι στόχοι:

α) Να περιοριστεί η δράση των αστυνομικών στην εκπλήρωση της α-

αποστολής του Υπουργείου (Να μην είναι ο αστυνομικός αρμόδιος για τα πάντα: πιστοποιητικά, βεβαιώσεις, άδειες).

- β) Να βελτιωθούν οι σχέσεις αστυνομίας πολιτών.
- γ) Να αυξηθεί η παραγωγικότητα των αστυνομικών.
- δ) Να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά η αύξηση της εγκληματικότητας και ιδίως των νέων μορφών εγκλήματος.
- ε) Να βελτιωθεί το μορφωτικό επίπεδο και οι συνθήκες εργασίας των αστυνομικών.

Η Εισηγητική Έκθεση της 16.8.1984 παρουσιάζει επίσης την υφιστάμενη κατάσταση των Σωμάτων Ασφαλείας όπου αναφέρεται ότι 10.000.000 Έλληνες αστυνομεύονται από 44.000 αστυνομικούς (Χωροφυλακή, Αστυνομία Πόλεων και Αγροφυλακή) δηλαδή ένας αστυνομικός για 227 Έλληνες. Η αναλογία αυτή είναι η υψηλότερη στην Ευρώπη (Βρετανία 1:650, Σουηδία 1:1550, Δ. Γερμανία 1:1500).

Εύλογα τίθεται το ερώτημα, γιατί μια τόσο μεγάλη δύναμη δεν επαρκεί. Η απάντηση που δίνεται στην ίδια Έκθεση είναι και οι αιτίες που οδήγησαν στο νόμο της ενοποίησης:

- α) Πολυμορφία αστυνομικών υπηρεσιών
- β) Πολυδιάσπαση του αστυνομικού έργου σε πολλά Σώματα
- γ) Αναχρονιστικό κανονιστικό πλαίσιο
- δ) Απασχόληση προσωπικού με ξένα έργα (επιδόσεις, έγγραφα)
- ε) Χαμηλό επίπεδο αστυνομικής εκπαίδευσης
- στ) Κομματική ιδιοποίηση και εμετάλλευση του προσωπικού (Τάχος, 1990, σελ. 32).

Αυτή η νέα όψη της αστυνομίας θεσμοθετήθηκε με το νόμο 1481/84 ο οποίος φέρει το όνομα "Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης" και αποτελείται από 3 μέρη και 63 άρθρα.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Το πρώτο μέρος αφορά την αποστολή, την διάρθρωση, τη φύση και τη λειτουργία του Υπουργείου και των Υπηρεσιών του. Υποδιαιρείται σε Στ' τμήματα και περιλαμβάνει 21 άρθρα:

Τμήμα Α': Στα τρία άρθρα του πρώτου τμήμα ορίζεται η αποστολή του Υπουργείου, η διάρθρωση του και ο χαρακτήρας της Ελληνικής Αστυνομίας.

Τμήμα Β': Αποτελείται από τέσσερα άρθρα, τα οποία αναφέρονται στις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου, αναλύοντας τις αρμοδιότητες και τους σκοπούς των κλάδων Αστυνομίας Τάξης, Αστυνομίας Ασφάλειας, Πολιτικής Άμυνας και Διοικητικής Υποστήριξης.

Τμήμα Γ': Περιλαμβάνει τα άρθρα από 8 έως 11, τα οποία αναφέρονται στις περιφερειακές υπηρεσίες (Αστυνομικές Διευθύνσεις, Κοινοτικές φυλακές και Νομαρχιακή Αστυνομική Επιτροπή) και στις αρμοδιότητες τους.

Τμήμα Δ': Στα έξι άρθρα του, αναλύει τις ειδικές αρμοδιότητες του προσωπικού όπως της άσκησης προανάκρισης και της φρούρησης κρατουμένων.

Τμήμα Ε': Αφορά τις σχέσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με τις δικαστικές και άλλες αρχές και αποτελείται μόνο από το άρθρο 18.

Τμήμα Στ': Περιλαμβάνει τα άρθρα από 19 ως 21 στα οποία ορίζονται οι κατηγορίες δαπανών του Υπουργείου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στο προσωπικό του Υπουργείου, τους βαθμούς, την προέλευση, τα καθήκοντα και την εκπαίδευση και αποτελείται από 2' Τμήματα και 32 άρθρα.

Τμήμα Α': Στα πέντε άρθρα του αναφέρει τους βαθμούς, τις κατηγορίες και τις θέσεις του προσωπικού του Υπουργείου.

Τμήμα Β': Περιλαμβάνει τα άρθρα 27 έως 31 τα οποία αναφέρονται στην προέλευση του προσωπικού του Υπουργείου.

Τμήμα Γ': Περιλαμβάνει δύο άρθρα με θέμα τη διοίκηση των υπηρεσιών του Υπουργείου.

Τμήμα Δ': Στα επτά άρθρα του αναφέρει τα καθήκοντα και τα δικαιώματα του προσωπικού.

Τμήμα Ε': Στο τμήμα αυτό αναλύεται η εκπαίδευση του προσωπικού και οι υπάρχουσες σχολές.

Τμήμα Στ': Στα άρθρα από 44 έως 51, του συγκεκριμένου τμήματος αναλύονται οι μεταβολές υπηρεσιακής κατάστασης όπως προαγωγές

μετθέσεις, αποσπάσεις, και το

Τμήμα Ζ': Που περιλαμβάνει δύο άρθρα με θέμα το πειθαρχικό δίκαιο.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Το τρίτο μέρος του νόμου 1481/1984 περιλαμβάνει τα άρθρα από 34 έως 63 στα οποία, ορίζονται οι μεταβατικές και τελικές διατάξεις όπως κατάργηση Σωμάτων και Υπηρεσιών, ένταξη προσωπικού, καθορισμός αρχαιότητας και επιλογή ηγεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του προαναφερόμενου νόμου το οργανωτικό πλαίσιο του Υπουργείου έχει αποκεντρωτικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει δύο κατηγορίες υπηρεσιών: τις κεντρικές και τις περιφερειακές.

Κεντρικές υπηρεσίες είναι οι ακόλουθες:

- α) Τα γραφεία του Υπουργού και του Γενικού Γραμματέα
- β) Το γραφείο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας
- γ) Ο κλάδος της Αστυνομίας Τάξης
- δ) Ο κλάδος της Αστυνομίας Ασφάλειας
- ε) Ο κλάδος της πολιτικής άμυνας
- στ) Ο κλάδος της διοικητικής υποστήριξης

Στις κεντρικές υπηρεσίες ανήκουν ακόμα:

- α) Το γραφείο του Παρέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου
- β) Το γραφείο του Νομικού Συμβούλου της Διοίκησης.
- γ) Η υπηρεσία εντελλομένων εξόδων
- δ) Η υπηρεσία στατιστικής της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας.

Στις Περιφερειακές υπηρεσίες ανήκουν οι:

Οι Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις Αττικής και Θεσσαλονίκης, 3 Γενικές Επιθεωρήσεις Αστυνομίας, 12 Επιθεωρήσεις Αστυνομίας, 51 Αστυνομικές Διευθύνσεις Νομών και οι Υπηρεσίες που ανήκουν σε αυτές, δηλαδή Αστυνομικά Τμήματα, Τμήματα Ασφαλείας, Τροχαίας, Αγορανομίας και Αλλοδαπών, Αστυνομικοί Σταθμοί και Φυλάκια.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ίδιου νόμου η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο σώμα που λειτουργεί με τους δικούς του οργανικούς νόμους και από τη φύση της αποστολής της είναι στρατιωτικά οργανωμένη και εφοδιασμένη με τα αναγκαία μέσα και οπλισμό για την εκτέλεση των καθηκόντων της.

Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι "το αστυνομικό προσωπικό έχει στρατιωτική ιεραρχία και πειθαρχία". Πρόκειται δηλαδή για ένα σώμα που ναί μεν είναι διαφορετικό από τις ένοπλες δυνάμεις (Στρατό Ήπρας, Πολεμικό Ναυτικό και Πολεμική Αεροπορία) αλλά είναι "στρατιωτικά οργανωμένα" με την έννοια ότι η "ιεραρχία" και η "πειθαρχία" είναι πολύ πιο αυστηρή από εκείνη των πολιτικών υπαλλήλων. Με την έννοια αυτή καθιερώνεται σχεδόν το καθήκον της τυφλής υπακοής στις διαταγές των προϊσταμένων (Ταχός, 1990, σελ. 156) γεγονός που προκύπτει και από το οργανόγραμμα της Ελληνικής Αστυνομίας που παραθέτουμε στο Παράρτημα Δ'.

Βασική αποστολή της Ελληνικής Αστυνομίας είναι η κατοχύρωση και διατήρηση της κρατικής ασφάλειας, ή εξασφάλιση της πολιτικής άμυνας της χώρας, η συμμετοχή στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας της χώρας σε συνεργασία με τις ένοπλες δυνάμεις.

Πιο συγκεκριμένα και σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 1481/84, αποστολή του κλάδου Αστυνομίας Τάξης είναι η εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και ευταξίας και η απρόσκοπτη κοινωνική διαβίωση των πολιτών. Αποστολή δε της Αστυνομίας Ασφάλειας είναι η πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος καθώς και η προστασία του κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος (Ν. 1481/84, αρ. 3).

Η αστυνομία, σύμφωνα με το ισχύον Σύνταγμα είναι ένα από τα καθ' εξοχήν διοικητικά όργανα του κράτους που θέτουν κανόνες δικαίου. Παρέχεται δηλαδή στην αστυνομία το δικαίωμα του να νομοθετεί και να επιβάλλει κυρώσεις μέσω των αστυνομικών διατάξεων και των αστυνομικών διαταγών.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 12 του ίδιου νόμου, δίδεται στην Ελληνική Αστυνομία το δικαίωμα να ρυθμίζει μέσω των αστυνομικών διατάξεων τα ακόλουθα θέματα:

- α) πρόληψη εγκλήματος
- β) τήρηση κοινής ησυχίας
- γ) προστασία ανηλίκων, και

δ) λήψη μέτρων τουριστικού ενδιαφέροντος

Το προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης όσον αφορά την Ελληνική Αστυνομία, διακρίνεται σε αστυνομικό και πολιτικό. Σύμφωνα με το άρθρο 23 το αστυνομικό προσωπικό είναι το ακόλουθο με σειρά βαθμού: Αντιστράτηγος, Υποστράτηγος, Αστυνομικός Διευθυντής, Αστυνομικός Υποδιευθυντής, Αστυνόμος Α', Αστυνόμος Β', Υπαστυνόμος, Αρχιφύλακας, Αστυφύλακας.

Για την ένταξη του προσωπικού της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων στο αστυνομικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας σύμφωνα με το άρθρο 56 και 57 λαμβάνεται υπόψη η εξής βαθμολογική αντιστοιχία:

ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΠΟΛΕΩΝ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
Αντιστράτηγος	Αρχηγός	Αντιστράτηγος Αστυνομίας
Υποστράτηγος	Υπαρχηγός	Υποστράτηγος Αστυνομίας
Συνταγματάρχης	Αστυν/κός Διευθυντής Α'	Αστυν/κός Διευθυντής
Αντισυνταγματάρχης	Αστυν/κός Διευθυντής Β'	Αστυν/κός Υποδιευθυντής
Ταγματάρχης	Αστυνόμος α'	Αστυνόμος α'
Μοίραρχος	Αστυνόμος β'	Αστυνόμος β'
Υπομοίραρχος	Υπαστυνόμος α'	Υπαστυνόμος
Ανθυπασπιστής	Ανθυπαστυνόμος	Ανθυπαστυνόμος
Ενωματάρχης	Αρχιφύλακας	Αρχιφύλακας
Χωροφύλακας	Αστυφύλακας	Αστυφύλακας

Για την αποτελεσματική εκτέλεση της αποστολής τους, το προσωπικό της Αστυνομίας εκπαιδεύεται και μετεκπαιδεύεται στην Αστυνομική Ακαδημία σύμφωνα με όσα ορίζει ο κανονισμός εκπαίδευσης. Σύμφωνα με το άρθρο 41 του νόμου, η Αστυνομική Ακαδημία αποτελείται από τις ακόλουθες σχολές:

- α) Σχολή Αστυφυλάκων
- β) Σχολή Αρχιφυλάκων
- γ) Σχολή Αξιωματικών
- δ) Σχολή ξένων γλωσσών
- ε) Σχολή εκπαιδευτικών

Η έλλειψη βιβλιογραφίας πάνω στο θέμα της ενοποίησης και του νόμου 1481/84, μας περιορίζει να παραθέσουμε μόνο τις απόψεις του

Χ. Ζιανίκα (1990) πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

Πριν την ενοποίηση δεν υπήρξε καμιά επίσημη μελέτη ούτε εισηγήσεις και απόψεις αρμοδίων υπηρεσιακών κλιμακίων που να δικαιολογούν με αδιάσειστα επιχειρήματα την ανάγκη της ένωσης των Σωμάτων Ασφαλείας.

Τελικά πραγματοποιήθηκε η ενοποίηση κάτω από σκιερές διαβουλεύσεις με επιχειρήματα αστεία όπως τα χαρακτηρίζει ο Ζιανίκας (1990, σελ. 212).

Πρέπει να αναφερθεί εδώ πως επιχειρήθηκε η ενοποίηση όλων των Σωμάτων Ασφαλείας συμπεριλαμβανομένου του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος. Υπήρξε όμως σθεναρή αντίδραση από τα δύο Σώματα τα οποία τελικά δεν περιελήφθησαν στο νόμο της ενοποίησης. Έτσι, απέμεινε η Χωροφυλακή και η Αστυνομία Πόλεων οι οποίες υπάχθησαν στον ίδιο φορέα, το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, κάτω από τον τίτλο της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ.

Η υπαγωγή αυτή αποτέλεσε για τον Ζιανίκα μια μονολιθική δομή, αντίθετη με τις δομές που επικρατούν στις χώρες της Δημοκρατικής Ευρώπης. Ο Β. Whitaker αντίθετα, μας αναφέρει ότι η Ν. Ιρλανδία, η Δανία, η Φιλανδία και η Νορβηγία έχουν μια ενιαία αστυνομία (Β. Whitaker, 1979, σελ. 175).

Η ενοποίηση για τον Ζιανίκα δεν είχε καμιά σχέση με τα επιχειρήματα που την δικαιολόγησαν. Διότι εκείνο που επιχειρήθηκε και επιτεύχθηκε ήταν η ύπαρξη ενός Αρχηγού που θα ελέγχεται ανά πάσα στιγμή από την εκάστοτε κυβέρνηση και θα αλλάξει όταν δεν εξυπηρετούσε τους σκοπούς της.

Οι ρίζες αυτής της τακτικής βρίσκονται πιο παλιά κατά την διάρκεια της δικτατορίας όπου καταργήθηκε η μονιμότητα στην κορυφή της ιεραρχίας με το ΝΔ 139/1969.

Ουσιαστικά, ο νόμος της ενοποίησης δεν επέφερε καμιά αλλαγή στους κόλπους της αστυνομίας αλλά αποτέλεσε απλή συρραφή των ίδιων διατάξεων, που οδήγησαν στην διάλυση των δύο σωμάτων (Ζιανίκας 1990, σελ. 236).

Τί είδους αλλαγή ήταν αυτή όταν Χωροφυλακή και Αστυνομία Πόλεων έχουν διαφορετικά ταμεία ακόμα και μετά την ενοποίηση; Και πού η ενοποίηση, όταν οι νέοι αστυνομικοί ασφαλίζονται ακόμα και

σήμερα σαν να κατατάσσονται σε διαφορετικά σώματα-φαινόμενα; (Χωροφυλακή και Αστυνομία Πόλεων, κατ' αναλογία, της κατά την ενοποίηση δυναμής τους).

Μια ακόμη διάψευση υπήρξε και το αμετάθετο, προνόμιο το οποίο πριν την ενοποίηση ανήκε μόνο στην Αστυνομία Πόλεων. Το προνόμιο αυτό είχε κάθε λόγο να εφοφθαμιά το προσωπικό της Χωροφυλακής (κυρίως όσοι είχαν άσχημες εμπειρίες από πολλές και αδικαιολόγητες μεταθέσεις) και να επιθυμεί μέσω της ενοποίησης τη δημιουργία περισσότερων θέσεων στις μεγάλες πόλεις. Μετά την ενοποίηση όμως, το πρόβλημα των μεταθέσεων αντί να αντιμετωπισθεί γενικεύθηκε και προς το προσωπικό της Αστυνομίας Πόλεων.

Αντίθετες από τις απόψεις του Ζιανίκα ήταν οι απόψεις του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας τόσο της τέως Χωροφυλακής όσο και της τέως Αστυνομίας Πόλεως οι οποίοι υποστηρίζουν ότι ο Ν. 1481/84 ήταν ένα θετικό βήμα προς την αλλαγή του θεσμού της Αστυνομίας. Επέφερε ουσιαστικές αλλαγές στο χώρο της Αστυνομίας και το όφελος ήταν μεγάλο τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά.

Με την ενοποίηση των δύο Σωμάτων Ασφαλείας, επιτεύχθηκε καλύτερη αστυνόμευση του Ελλαδικού χώρου, αφού το προσωπικό είναι περισσότερο και υπάρχει πλέον συντονισμός ενεργειών, γεγονός που αποδίδεται στην ύπαρξη ενός αρχηγού.

Υποστηρίζεται ακόμη ότι με την ενοποίηση των Σωμάτων Ασφαλείας θα αυξηθεί το γόητρο της αστυνομίας και θα βελτιωθούν οι σχέσεις αστυνομίας-κοινού, αφού θα πάψει πια να υπάρχει ο χαρακτηρισμός του "Χωροφύλακα-μπαμπούλα". Τα αποτελέσματα όμως της ενοποίησης δεν έχουν γίνει εμφανή για τον κόσμο, ο οποίος εξακολουθεί να διακατέχεται από τα ίδια αισθήματα για τους αστυνομικούς.

Μέσα από τις συνεντεύξεις μας, όμως, όταν θίξαμε το θέμα των μεταθέσεων και των ασφαλιστικών ταμείων, η μαχυποψία του προσωπικού ήταν διάχυτη και οι απαντήσεις αόριστες. Εμφανής ήταν και η εχθρότητα μεταξύ του προσωπικού της τέως Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεως καθώς και μεταξύ των ανωτέρων και κατωτέρων αστυνομικών, πράγματα τα οποία δεν πρόκειται ποτέ να γραφούν σε κάποιο άρθρο.

Η Εκπαίδευση στην Ελληνική Αστυνομία

Πολλά προβλήματα παρουσιάζει η εκπαίδευση των αστυνομικών της χώρας μας, υποστηρίζει ο Χ. Ζιανίκας (1990) στο βιβλίο του "Η Αστυνομία σήμερα".

Προβλήματα που δεν λύνονται με αποσπασματικά μέτρα, υποσχέσεις, συμβουλές ή αλλαγές ηγεσίας. Απαιτείται συντονισμένη και ολοκληρωμένη προσπάθεια με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση του έμφυτου υλικού.

.. Η αστυνομία έχει έλλειψη ικανών και προσοντούχων νέων, και για να μπορέσει να προσελκύσει τέτοιους νέους απαιτείται αναβάθμιση των αστυνομικών σχολών, αταλάντευτη πολιτική βούληση για την εξασφάλιση των αναγκαίων πιστώσεων και ασφαλώς την ευθύνη υλοποίησης του όλου προγράμματος να έχει η φυσική ηγεσία και οι υπεύθυνοι, για την εκπαίδευση και λειτουργία των σχολών, ανώτατοι ή ανώτεροι αξιωματικοί.

Και πριν περάσουμε να μιλήσουμε ειδικότερα για τις σχολές και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση των Ελλήνων Αστυνομικών, θα αναφερθούμε σε ορισμένα εμπόδια (παράδοξα, όπως τα χαρακτηρίζει ο Ζιανίκας (1990)), τα οποία προκάλεσαν σοβαρά προβλήματα στην όλη πορεία της αστυνομικής εκπαίδευσης.

- Σε μια εποχή που οι ανάγκες για κατώτερο αστυνομικό προσωπικό ήσαν τεράστιες, σταμάτησε η λειτουργία του συγκροτήματος της Ρόδου, διότι οι εκεί κτιριακές εγκαταστάσεις αλλοτριώθηκαν, για λογαριασμό του Υπουργείου Παιδείας.

- Το 1987, μετά την αποπεράτωση νεόδμητου κτηριακού συγκροτήματος που επί χρόνια έκτιζε, διαρρύθμιζε και εξόπλιζε το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, κατελήφθη τελικά για λογαριασμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

- Επίσης, για την εκπαίδευση των αστυφυλάκων, ο Ν. 1481/84 (άρθρο 41 παρ. 5) ορίζει: "Η φοίτηση των δοκίμων αστυφυλάκων διαρκεί ένα εκπαιδευτικό έτος".

Αλλά στο άρθρο 1 παρ. 15 του ΠΔ 352/87 που αντικατέστησε το άρθρο 8 του ΠΔ 585/85 (και καθόριζε τη φοίτηση από 6 έως 8 μήνες), ορίζεται ότι: "με απόφαση του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης μπορεί να διακόπτεται η εκπαίδευση ή να συντέμνεται η διάρκειά της, όταν

κατά την κρίση του Υπουργού συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος".

Αποτέλεσμα αυτού ήταν το ότι έδωσε το δικαίωμα προσωπικής και αυθαίρετης ερμηνείας, οπότε η εκπαίδευση των αστυφυλάκων πέραν Εξ-περνά τους 4 μήνες, τονίζει ο Χ. Ζιανίκας (1990).

- Ένα άλλο παράδοξο αποτέλεσε κάποια εισήγηση σε Υπουργικό Συμβούλιο για μείωση της εκπαίδευσης των δοκίμων αστυφυλάκων από 4 σε 2 μήνες. Εισήγηση βέβαια που ποτέ δεν πέρασε.

- Τέλος, με το άρθρο 41 του Ν. 1481/84 καταργήθηκε η Σχολή Αρχιφυλάκων και οι αστυφύλακες γίνονταν υπαξιωματικοί με προαγωγικές εξετάσεις και κατόπιν περνούσαν το επιμορφωτικό στάδιο. Με το ΠΔ 362/86 όμως, επανασυστάθηκε η Σχολή Αρχιφυλάκων εφόσον η κατάργησή της προβλήματα μόνον δημιούργησε.

Όλα όσα προαναφέρθησαν μπορεί να αποτελούν ακραίες καταστάσεις, δεν παύει όμως να αναρωτάται κανείς πώς θέλει τελικά την εκπαίδευση των αστυνομικών της η πολιτεία. Διότι μπορεί να μην αδιαφορεί παντελώς - όπως θα δούμε στη συνέχεια - για το θέμα εκπαίδευση της Ελληνικής Αστυνομίας, δεν φαίνεται όμως να δείχνει και το πρέπον ενδιαφέρον. Δεν μπορεί πάντα να τίθεται ως μόνιμο πρόβλημα το οικονομικό.

Ας δούμε όμως τώρα ποιές αστυνομικές σχολές λειτουργούν στη χώρα μας και πώς;

Η πρώτη από αυτές λειτούργησε το Μάιο του 1921 στην Κέρκυρα. Όπως μας πληροφορεί ο Χ. Σταμάτης, (1981), η εκπαίδευση γινόταν τόσο για το βαθμό του αστυφύλακα όσο και για του αρχιφύλακα και υπαστυνόμου. Αργότερα όμως, όταν καλύφθηκαν οι ανάγκες του σώματος σε βαθμοφόρους (αρχιφύλακες - υπαστυνόμους), η σχολή λειτούργησε μόνο για αστυφύλακες. Από το 1937 και έπειτα με το Α.Ν. 881 ιδρύθηκαν τακτικές σχολές αρχιφυλάκων και υπαστυνόμων στην πόλη της Αθήνας. Η σχολή αστυφυλάκων λειτούργησε στην Κέρκυρα ως το 1940 οπότε και μετεφέρθη στην Αθήνα.

Επιπροσθέτως, αναφέρει για τους αστυφύλακες, πως η χρονική διάρκεια της εκπαίδευσής τους ήταν 6 μήνες και ως προσόντα εθεωρούντο το απολυτήριο στοιχειώδους - τουλάχιστον εκπαίδευσης, ηλικία 21-26 ετών, η αγαμία, η χηρεία ή εν διαζεύξει κατάσταση, η μη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων, η μη καταδίκη για εγκλήμα-

τα σε βαθμό πλημμελήματος και κακουργήματος, ο προηγούμενος εν γένει βίος και το χρηστό ήθος, συμπεριλαμβανομένων και των υγιών εθνικών πεποιθήσεων.

Αργότερα, θεσπίστηκε η είσοδος των υποψηφίων να γίνει με εισιτήριες εξετάσεις.

Όσον αφορά την σχολή των Αρχιφύλακων, εισάγονταν για εκπαίδευση με εισιτήριες εξετάσεις υπαρχιφύλακες και αστυφύλακες που είχαν ένα χρόνο τουλάχιστον στην αστυνομική υπηρεσία και ήταν κάτοχοι απολυτηρίου γυμνασίου ή άλλης ισοτίμου σχολής. Και αφού εκπαιδεύονταν επί έναν χρόνο, οι επιτυχάνοντες προάγονταν στο βαθμό του αρχιφύλακα.

Για την σχολή των υπαστυνόμων και κατόπιν αξιωματικών εισάγονταν με εισαγωγικές εξετάσεις:

1. Ανθυπαστυνόμοι τελειόφοιτοι γυμνασίου ή άλλης ισοτίμης σχολής.
2. Αρχιφύλακες, υπαρχιφύλακες και αστυφύλακες πτυχιούχοι Νομικής ή Παντείου Σχολής, και
3. Αρχιφύλακες που είχαν συμπληρώσει διετή υπηρεσία στο βαθμό του ιδίου και ήταν κάτοχοι απολυτηρίου Γυμνασίου.

Η εκπαίδευση ήταν διετής και οι επιτυχάνοντες ονομάζονταν υπαστυνόμοι Β'.

Σκοπός της εκπαίδευσης των αστυνομικών αυτών σχολών, κατά τον Χ. Σταμάτη (1981), ήταν: η επαγγελματική και εγκυκλοπαιδική μόρφωση, η δημιουργία χαρακτήρων που επιτυγχάνετο "με τον εθισμό στην εκούσια εκδήλωση κάθε φύσεως αρετών, όπως αγάπης, ευθύτητας, ειλικρίνειας, αλληλεγγύης, σωφοσύνης, μετριοφροσύνης κλπ." (Χ. Σταμάτης, 1981, σελ. 560), η ανάπτυξη της ικανότητας για μάθηση, αντικειμενική κρίση, αντίληψη και αντιμετώπιση κάθε κατάστασης.

Αλλά, η ανάπτυξη αστυνομικής συνείδησης και ευρείας πρακτικής αντίληψης πάνω σε εθνικά θέματα, η αυτοθυσία, η ανύψωση του επιπέδου της επαγγελματικής και κοινωνικής αγωγής και η αποφυγή σκληρής συμπεριφοράς προς οποιονδήποτε θεωρούνται τα κυριώτερα εφόδια στα οποία αποβλέπει η εκπαίδευση στις αστυνομικές σχολές.

Σήμερα, λειτουργούν οι παρακάτω σχολές που προβλέπονται για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης των αστυνομικών, στα πλαίσια της

Ελληνικής Αστυνομίας.

1. Σχολή Αστυφυλάκων

Η εκπαίδευση των αστυφυλάκων διαρκεί 6-8 μήνες, σύμφωνα με το Πρόγραμμα εκπαίδευσης των Δοκίμων Αστυφυλάκων που εξέδωσε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (1989), και καλύπτει τους τομείς επαγγελματικής εκπαίδευσης, κοινωνικής αγωγής, γενικής-εγκυκλοπαιδικής μόρφωσης και διαπαιδαγώγησης, αυτοπροστασίας και σωματικής αγωγής και χειρισμού όπλων.

Ως δόκιμοι αστυφύλακες κατατάσσονται άνδρες και γυναίκες ηλικίας 18-26 ετών, απόφοιτοι Λυκείου ή άλλης ισότιμης αναγνωρισμένης Σχολής, αφού πρώτα υποστούν επιτυχή υγειονομική, αθλητική και ψυχοδιανοητική εξέταση με ειδικά προφορικά και γραπτά tests. Οι εξερχόμενοι από τη Σχολή πριν αναλάβουν υπεύθυνη υπηρεσία, εκπαιδεύονται πρακτικά σε διάφορες μεγάλες Αστυνομικές Υπηρεσίες. Μετά την συμπλήρωση δύο ετών δοκιμαστικής υπηρεσίας υποβάλλονται σε γραπτές εξετάσεις. Η παραμονή τους ή όχι στην Ελληνική Αστυνομία κρίνεται από ειδικό υπηρεσιακό Συμβούλιο με βάση τις προτάσεις των προϊσταμένων τους, την επίδοσή τους στην Σχολή και τα αποτελέσματα των εξετάσεων ("Ελληνική Αστυνομία", Τμήμα Εκδόσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων/Υ.Δ.Τ.)

2. Σχολή Αρχιφυλάκων

Στη σχολή αυτή η εκπαίδευση διαρκεί ένα εκπαιδευτικό έτος και έχει σκοπό να καταστήσει τους εκπαιδευόμενους ικανούς για την εκτέλεση των καθηκόντων τους ως βαθμοφόρων και ανακριτικών υπαλλήλων. Στη σχολή αρχιφυλάκων εισάγονται μετά από επιτυχείς εξετάσεις αστυφύλακες άνδρες και γυναίκες ηλικίας μέχρι 35 ετών, που έχουν συμπληρώσει διετή υπηρεσία στο βαθμό τους. Κατ' εξαίρεση, εισάγονται χωρίς εξετάσεις και καθ' υπέρβαση του αριθμού των εισακτέων, αστυφύλακες πτυχιούχοι ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος ή άλλης ισότιμης σχολής, ανεξάρτητα από την ηλικία τους και το χρόνο παραμονής στο βαθμό του αστυφύλακα.

Διδάσκονται επίσης, σε προχωρημένο βαθμό τα μαθήματα της Σχολής Αστυφυλάκων καθώς και ξένες γλώσσες ("Ελληνική Αστυνομία", Τμήμα Εκδόσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων /Υ.Δ.Τ.).

3. Σχολή Λεξιωματικών

Η Σχολή των Λεξιωματικών είναι ισοτίμη με τις σχολές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της χώρας και αποτελείται από τρία τμήματα:

α) Δόκιμων Υπαστυνόμων

Στο τμήμα αυτό εισάγονται μετά από εξετάσεις ανθυπαστυνόμοι και αρχιφύλακες, άνδρες και γυναίκες, ηλικίας μέχρι 35 ετών, απόφοιτοι Λυκείου ή άλλης ισοτίμης Σχολής και αστυφύλακες πτυχιούχοι οποιουδήποτε ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος, καθώς και ιδιώτες, ηλικίας μέχρι 28 ετών, πτυχιούχοι νομικών, πολιτικών ή οικονομικών επιστημών ή κοινωνιολογίας, ελληνικού ή ξένου ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Η εκπαίδευση διαρκεί 3 εκπαιδευτικά έτη, και περιλαμβάνει μαθήματα αστυνομικής, νομικής και κοινωνιολογικής κατεύθυνσης καθώς και συστηματική εκμάθηση ξένων γλωσσών. Περιλαμβάνει επίσης διαλέξεις από ειδικούς επιστήμονες πάνω σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος καθώς και επισκέψεις και εκδρομές εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

β) Μετεκπαίδευσης Λεξιωματικών

Το τμήμα αυτό έχει ως αποστολή την μετεκπαίδευση, εξειδίκευση και επιμόρφωση των λεξιωματικών όλων των βαθμών της ελληνικής αστυνομίας, καθώς και του πολιτικού προσωπικού του κλάδου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Επίσης, στο τμήμα αυτό - ανάλογα με το είδος της μετεκπαίδευσης, εξειδίκευσης ή επιμόρφωσης - λειτουργούν: 1) Τμήμα επαγγελματικής μετεκπαίδευσης αστυνόμων β', 2) Σχολεία μετεκπαίδευσης σε θέματα επιστημονικής αστυνομίας, τροχαίας, στατιστικής πληροφορικής κλπ., 3) Σχολεία μετεκπαίδευσης σε θέματα αστυνομίας, ασφάλειας και τάξης.

γ) Μετεκπαίδευσης Ανθυπαστυνόμων

Εδώ φοιτούν για ένα εκπαιδευτικό έτος ανθυπαστυνόμοι που προάγονται στο βαθμό του υπαστυνόμου β'. Η εισαγωγή στο τμήμα αυτό γίνεται κατά το μεγαλύτερο μέρος με εξετάσεις και κατά το μικρό-

τερο, με σειρά αρχαιότητας και πάντα με βάση τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα ("Ελληνική Αστυνομία", Τμήμα Εκδόσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων/Υ.Δ.Τ., 1990).

4. Σχολή Βένων Γλωσσών

Η οποία μπορεί να μην έχει ενεργοποιηθεί στην έκταση που προβλέπεται από το νέο κανονισμό εκπαίδευσης (άρθρα 52-71 ΠΔ 585/85), λειτουργούν όμως κάθε εκπαιδευτικό έτος τμήματα Β' και Γ' βαθμίδας (μεσαίων και προχωρημένων) μόνον για την εκμάθηση της αγγλικής προς το παρόν.

5. Σχολή Εκπαιδευτών Ελληνικής Αστυνομίας

Η σχολή αυτή ως σήμερα δεν έχει λειτουργήσει.

Ο Ζιανίκας (1990) αναφερόμενος στο όλο σύστημα εκπαίδευσης των αστυνομικών μας πληροφορεί πως η εκτεταμένη νομοθετική πρόβλεψη, η πολυμέρεια στη σύνθεση των σχολών, η προβλεπόμενη συνολική χρονική διάρκεια φοίτησης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης ή επιμόρφωσης, τα πολυσχιδή προγράμματα σπουδών, δεν μπορεί παρά να δείχνουν τη σημασία που οι υπεύθυνοι των Σωμάτων Ασφαλείας αποδίδουν στην εκπαίδευση.

Υπάρχει όμως κάτι έντονα αρνητικό σε όλα αυτά, συνεχίζει ο Ζιανίκας (1990). Αντί, με την ενοποίηση, να αναμορφωθεί η εκπαίδευση με ανανεωμένα προγράμματα, νέες μεθόδους και τρόπους διδασκαλίας, προοδευτική αλλαγή του τρόπου αξιολόγησης των εκπαιδευόμενων, επαναλαμβάνεται σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης η διδασκαλία των ίδιων βασικών μαθημάτων με τον ίδιο βαρετό μη επαγωγικό τρόπο που δεν έχει να προσφέρει και πολλά στους εκπαιδευόμενους.

Και αποτελεί βασικό μειονέκτημα του όλου συστήματος εκπαίδευσης των αστυνομικών η ανορθόδοξη κατανομή του χρόνου σπουδών κατά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Και έχουμε από τη μια τους αστυνομικούς της βάσης (αστυφύλακες) - εκεί όπου βρίσκεται η ουσία, η μεγάλη συχνότητα αστυνομικής παρέμβασης και το μεγάλο πρόβλημα της ποιότητας του έμπυχου υλικού - να εκπαιδεύονται για χρονικό διάστημα 6 μηνών.

Και από την άλλη έχουμε τη σχολή υπαστυνόμων να διαρκεί 3 χρό-

νια με επανάληψη των ίδιων βασικών μαθημάτων που αν όχι ως αστυφύλακες τουλάχιστον ως αρχιφύλακες θα έπρεπε να είχαν απομοιώσει.

Το σημαντικό λοιπόν πρόβλημα όπως τονίζει ο Ζιανίκας (1990), βρίσκεται στους αστυφύλακες, γιατί εκείνοι θέλουν την πιο συστηματική και μακροχρόνια εκπαίδευση.

Η διάρκεια της οποίας οφείλει να εξαρτάται από την έκταση των καθηκόντων που προορίζονται να ασκούν.

Αναφέρει επίσης πως σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες όπου ισχύει το δυαδικό σύστημα ή η πολυμέρεια στη σύνθεση των Σωμάτων Ασφαλείας, η διάρκεια εκπαίδευσης των αστυφυλάκων είναι τουλάχιστον διπλάσια της αντίστοιχης των Ελλήνων.

Και προτρέπει να στραφούμε προς την Κύπρο όπου οι αστυφύλακες μέχρι να μονιμοποιηθούν εκτός από ενδιάμεση πρακτική εξάσκηση, υφίστανται συνολικά 48 εβδομάδων θεωρητική εκπαίδευση: 2 εβδομάδες προκαταρκτική, 38 εβδομάδες βασική και 8 εβδομάδες πριν την μονιμοποίηση. Δηλαδή, ουσιαστικά επί δύο (2) χρόνια είναι συνεχώς εκπαιδευόμενοι σε μια αλληλουχία θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης.

Στη Δανία ("Αστυνομική Επιθεώρηση" Μάρτιος 1991) η βασική εκπαίδευση διαρκεί 3 χρόνια. Αρχίζει, με 8/μηνο σεμινάριο στην αστυνομική σχολή της Κοπεγχάγης και με 11/μηνη εκπαίδευση στο Σώμα στην ευρύτερη περιοχή της Κοπεγχάγης. Τέλος, οι υπό δοκιμασία επιστρέφουν στην αστυνομική σχολή για άλλη μια σειρά μαθημάτων διάρκειας 8 μηνών, που κεραιώνεται με γραπτές και προφορικές εξετάσεις. Κάτι ανάλογο εφαρμόζεται και στη Σουηδία ("Αστυνομική Επιθεώρηση, Φεβρουάριος 1990). Εκεί, η εκπαίδευση των αστυφυλάκων γίνεται στο Εθνικό Αστυνομικό Κολλέγιο. Αρχικά εκπαιδεύονται για 40 εβδομάδες (10 μήνες) και μετά από υπηρεσία-πρακτική 1,5 έτους επιστρέφουν για άλλες 20 εβδομάδες (5 μήνες) στο Κολλέγιο. Η συνολική εκπαίδευσή τους δηλαδή διαρκεί 3 χρόνια όπως συμβαίνει και στη Δανία.

Παρατηρείται λοιπόν η μεγάλη διαφορά που υπάρχει στην εκπαίδευση των αστυφυλάκων μεταξύ Ελλάδας και άλλων χωρών καθώς και το μειωμένο ενδιαφέρον της πολιτείας για σωστή και επαρκή μόρφωση του αστυνομικού της βάσης.

Πληροφορίες που είχαμε από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, η πολύ μικρή - χρονικά - εκπαίδευση των αστυφυλάκων οφείλεται στις τεράστιες ανάγκες που έχει η χώρα μας σε κατώτερο αστυνομικό προσωπικό. Δημιουργείται όμως εύλογα το ερώτημα: "λύνει πράγματι μία τέτοια ρύθμιση το πρόβλημα έλλειψης προσωπικού ή το περιπλέκει, βγάζοντας αστυφύλακες που δεν έχουν τις γνώσεις ώστε να ανταποκριθούν με τον καλύτερο αποτελεσματικό τρόπο στο καθήκον τους;"

Σε ό,τι αφορά το διδακτικό προσωπικό των Αστυνομικών Σχολών σύμφωνα με τον Χ. Ζιανίκα (1990), τα προβλήματα διαρκώς επιδεινώνονται όσο το κρατικό ενδιαφέρον για αστυνομικά θεσμικά θέματα ατονεί.

Για την επιλογή του κατάλληλου διδακτικού προσωπικού εδώ και μερικά χρόνια δεν απέμεινε καμιά πρωτοβουλία στους χειριζόμενους τέτοια θέματα αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες και αυτό για δύο βασικά λόγους.

Ο ένας είναι η συμβολική, απαράδεκτα χαμηλή αμοιβή των καθηγητών. Με αποτέλεσμα να μην γίνεται σωστά η διδασκαλία.

Και ο άλλος είναι η αποδυνάμωση και παράκαμψη της φυσικής ηγεσίας και των αρμοδίων υπηρεσιακών παραγόντων, σε συνδυασμό με τις συνέπειες μιας απότις διαρθρωτικές αδυναμίες, αποτέλεσμα της μονολιθικής δομής και οργάνωσης της Ελληνικής Αστυνομίας που θέλει τα πάντα να εκπορεύονται από το κέντρο.

"Ταυτίστηκε έτσι το επιτελικό όργανο, η Διεύθυνση Εκπαίδευσης, με το επιχειρησιακό, η Διεύθυνση Σχολών ή Αστυνομική Ακαδημία (άρθρο 39, παρ. 1, ΠΔ 585/84) το πρώτο όργανο υποκατέστησε το δεύτερο και αυτό το "κατασκεύασμα" ονομάστηκε Αστυνομική Ακαδημία" (Ζιανίκας, 1990, σελ. 189).

Χρειάστηκαν τρία χρόνια σύγχυσης και δοκιμίας με διαλυτικά συμπτώματα στις σχολές για να κατανοηθεί η ανυπαρξία της Αστυνομικής Ακαδημίας ως οργάνου εποπτείας και συντονισμού, που να βρίσκεται κοντά στα προβλήματα; να μπορεί να επεμβαίνει άμεσα, να επισημαίνει αδυναμίες έγκαιρα και να προτείνει εφικτές λύσεις.

Πού να βρεθεί όμως ο αρμόδιος φορέας για να σχεδιάσει και να προωθήσει ορθές δομές και πού να βρεθούν οι κτηριακές εγκαταστά-

σεις για να λειτουργήσει ένα τέτοιο όργανο, διερωτάται ο Ζιανίκας (1990).

Και ερχόμαστε τώρα σ' ένα άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση των Ελλήνων αστυνομικών. Αυτό της υποδομής τόσο της υλικο-τεχνικής όσο και των κτιριακών εγκαταστάσεων.

Κάθε φορά που αναφύεται θέμα λήψης κάποιου ουσιαστικού για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης μέτρου προβάλλει ως τροχοπέδη σαν ο πιο ανασταλτικός παράγοντας, η έλλειψη κτιριακών εγκαταστάσεων.

Έτσι λοιπόν, εξαιτίας της έλλειψης αυτής, αναστέλλεται κάθε προσπάθεια για εξειδίκευση, επιμόρφωση, εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης, εισαγωγή νέων μεθόδων και μέσων διδασκαλίας.

Από τα όσα προαναφέρθησαν φαίνεται πως η εκπαίδευση των Ελλήνων αστυνομικών αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα τα οποία έχουν αντίκτυπο τόσο για το ίδιο το αστυνομικό σώμα όσο και για το κοινωνικό σύνολο. Διότι ο αστυνομικός που δεν έχει τις απαιτούμενες γνώσεις, με αποτέλεσμα να μην είναι σωστός στην εργασία του, δυσφημίζει από τη μια το σώμα του και από την άλλη δεν εξυπηρετεί το κοινωνικό σύνολο. Και επιπλέον, δεν μπορεί κάποτε να προστατεύσει τον ίδιο του τον εαυτό.

Ίσως λοιπόν είναι καιρός η πολιτεία νά πάρει στα σοβαρά την εκπαίδευση των αστυνομικών της και να φροντίσει για την αναβάθμισή της. Αλλά και η αστυνομία οφείλει να αναλάβει ενεργότερη συμμετοχή για το θέμα αυτό και να μην μετατίθενται οι ευθύνες από το ένα πρόσωπο στο άλλο ή από το σώμα στην Πολιτεία και από την Πολιτεία στο σώμα.

Δεν αρκεί η διαλάληση του προβλήματος και οι διαμαρτυρίες. Χρειάζονται πολύ περισσότερα ώστε να μπορέσει και η Ελληνική Αστυνομία να φθάσει την εκπαίδευση των αστυνομικών της σε αντίστοιχη κάποιας Ευρωπαϊκής χώρας.

Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας

Η Αστυνομία ως βασικός φορέας της δημόσιας τάξης, και για να γίνει κατανοητό το έργο της και αποδεκτό από το κοινωνικό σύνολο, ακολουθεί έναν κώδικα δεοντολογίας, ο οποίος διδάσκεται στις Αστυνομικές Σχολές. Θα ήταν παράλειψη λοιπόν να μην παραθέσουμε, στο τμήμα αυτό της μελέτης μας, τους κανόνες αυτούς, γεγονός που θα βοηθήσει στην κατανόηση του πνεύματος με το οποίο ενεργούν οι αστυνομικοί.

Σύμφωνα με την Λάμπα (διδασκτικές σημειώσεις "Δεοντολογ(α)", λέγοντας δεοντολογία εννοούμε το σύνολο των κανόνων που προκύπτουν από την αναγκαιότητα για την διατήρηση και την πρόοδο μιας επαγγελματικής ομάδας. Οι κανόνες αυτοί αφορούν τη σχέση μεταξύ:

- α) επαγγελματιών και εξυπηρετούμενων
- β) επαγγελματιών του ιδίου κλάδου,
- γ) επαγγελματιών και κοινωνικού συνόλου.

Οι κανόνες αυτοί αποτελούν κοινά αποδεκτό γνώμονα συμπεριφοράς προς τον οποίο τα μέλη είναι υποχρεωμένα να συμμορφώνονται.

Βασικός στόχος του κώδικα δεοντολογίας για όλα τα επαγγέλματα και συνεπώς και για την αστυνομία είναι η σαφής προβολή του χαρακτήρα του επαγγέλματος προς το κοινωνικό σύνολο.

Η Αστυνομία λοιπόν ακολουθεί έναν κώδικα δεοντολογίας, ο οποίος στοχεύει στο να γίνει κατανοητός και αποδεκτός ο ρόλος της στο λαό και να αποδειχθεί ότι οι πράξεις της αποβλέπουν περισσότερο στην πρόληψη παρά στην καταστολή.

Ο Αστυνομικός Διευθυντής της Αμέσου Δράσεως Αθηνών, Ε. Σηφάκης, το 1981 εξέδωσε μια σειρά από άρθρα με θέμα το "Αστυνομικό Επάγγελμα", στο περιοδικό Αστυνομικά Χρονικά, και στα οποία αναλύει τους κανόνες δεοντολογίας της Αστυνομίας.

Για το θέμα αυτό δεν έχουν γραφεί άλλα άρθρα, γεγονός που ο ίδιος το αποδίδει σε πολιτικούς λόγους καθώς και στο φόβο μην παρεξηγηθούν για τα όσα γράφουν ή γιατί δεν γνωρίζουν όλες τις διαστάσεις του θέματος αυτού.

Για το λόγο αυτό, περιοριζόμαστε και εμείς στα άρθρα που έγραψε ο Σηφάκης (1981) για τον κώδικα δεοντολογίας και στα οποία

οι κανόνες που τον αποτελούν είναι δώδεκα.

Ο πρώτος κανόνας αστυνομικής δεοντολογίας ή κανόνας επαγγελματικής ηθικής του αστυνομικού επαγγέλματος είναι ότι ο αστυνομικός θα πρέπει να κάνει σωστά τη δουλειά του, που δεν είναι άλλη από την προστασία του Έλληνα πολίτη από κάθε έγκλημα ή ενόχληση.

Υποχρέωση του αστυνομικού είναι να προστατεύει το νομοταγή Έλληνα πολίτη, αλλά ταυτόχρονα υποχρέωσή του είναι να βεβαιώσει την παράβαση μιας απαγορευτικής διατάξεως και να προστατεύει τον παραβάτη από ενδεχόμενη επίθεση ή άλλη παράβαση άλλου κατά του πρώτου παραβάτου. (Σηφάκης 1981,α):

Ο δεύτερος κανόνας αστυνομικής δεοντολογίας αφορά την υποχρέωση του αστυνομικού να προστατεύει τον Έλληνα πολίτη από εγκλήματα και ενοχλήσεις όπως αυτά διαγράφονται από τους νόμους του Κράτους.

Ο αστυνομικός ενεργεί με βάση τους Ποινικούς νόμους και την Ποινική Δικονομία, τις διατάξεις και τους Κανονισμούς της Αστυνομίας χωρίς αυθαιρεσίες και αυτοσχεδιασμούς. Ο αστυνομικός ως δημόσιος λειτουργός δεν επιδιώκει το κέρδος αλλά την υπεράσπιση, και εξυπηρέτηση των σκοπών της δικαιοσύνης και των νόμων. (Σηφάκης 1981,α).

Ο τρίτος κανόνας αναφέρεται στην αυτεπάγγελτη παρέμβαση του αστυνομικού για την προστασία του πολίτη. Ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος να παρέμβει και να δώσει λύση σε οποιοδήποτε πρόβλημα ή άδικη πράξη που πέσει στην αντίληψή του ή του γίνει γνωστή, κατόπιν αιτήματος του πολίτη. Είναι υποχρεωμένος να δώσει τη βοήθεια που του παρέχει η αστυνομική του αρμοδιότητα και δεν έχει σε καμιά περίπτωση το δικαίωμα να επικαλεστεί αναρμοδιότητα. Ανθρώπινα λάθη ή εσκεμμένες μεροληπτικές ενέργειες δεν επιτρέπονται σε ένα δημόσιο λειτουργό όπως είναι ο αστυνομικός. (Σηφάκης 1981α).

Ο τέταρτος κανόνας δεοντολογίας αφορά τη συμπεριφορά του αστυνομικού προς έναν κακοποιό ή έναν άνθρωπο τον οποίο είναι υποχρεωμένος να συλλάβει. Βασικό καθήκον του αστυνομικού είναι η σύλληψη και η προσαγωγή του εγκληματία στην δικαιοσύνη. Στην όλη διαδικασία, η εχθρότητα και η χρήση βίας απαγορεύονται. Ο αστυνο-

μικός είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει μια συγκεκριμένη μεθοδολογία, η οποία διδάσκεται στις αστυνομικές σχολές με βάση την οποία πρέπει να εξηγήσει τις ενέργειές του και τους λόγους σύλληψής του ανθρώπου, καθώς και τις συνέπειες που θα έχει η οποιαδήποτε αντίδραση και παρεμπόδιση του αστυνομικού του έργου. Σε περίπτωση αντίστασης από μέρος του πολίτη, ακολουθείται και πάλι ορισμένη μεθοδολογία και η χρήση όπλου ή ράβδου είναι επιτρεπτή μόνο σε περίπτωση άμυνας. (Σηφάκης 1981α).

Ο πέμπτος κανόνας της αστυνομικής δεοντολογίας είναι η απουσία εχθρότητας κατά την άσκηση του αστυνομικού έργου. Υποχρέωση του αστυνομικού είναι η προστασία του πολίτη γεγονός που δεν του επιτρέπει να διαχωρίζει τους πολίτες σε εχθρούς και φίλους.

Ο εγκληματίας δεν είναι εχθρός του αστυνομικού: η πράξη του όμως είναι κοινωνικά αποδοκιμαστέα. Ο αστυνομικός την αποδοκιμάζει αλλά ταυτόχρονα είναι υποχρεωμένος να μην επιτρέψει στον εαυτό του να αναπτύξει αισθήματα εχθρότητας κατά του εγκληματία.

Η δεοντολογία της απουσίας αισθημάτων εχθρότητας επιβάλλει προς τον αστυνομικό την υποχρέωση να είναι σε βαθμό απόλυτα υψηλό, αντικειμενικός και ειλικρινής. (Σηφάκης 1981β).

Ο έκτος δεοντολογικός κανόνας αφορά την απουσία προκαταλήψεων πολιτικών, θρησκευτικών, τοπικιστικών και άλλων. Ο αστυνομικός δεν πρέπει να είναι φορέας προκαταλήψεων, γιατί επηρεάζεται αρνητικά το αστυνομικό έργο και η άμεροληψία του αστυνομικού υπαλλήλου.

Με βάση τον όρκο που έχει κάνει, ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος να υπηρετεί ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο και όχι ένα μέρος αυτού, γεγονός που συμβαίνει αν ο αστυνομικός ενεργεί με προκατάληψη απέναντι σε κάποιες μερίδες πολιτών. Κάτι τέτοιο έρχεται σε αντίθεση με ολόκληρο τον κώδικα αστυνομικής δεοντολογίας. Σκοπιμότητες πολιτικές, θρησκευτικές ή τοκιστικές πρέπει να είναι εκτός του πεδίου δράσεως του αστυνομικού. (Σηφάκης 1981β).

Ο έβδομος επαγγελματικός δεοντολογικός κανόνας είναι η υποχρέωση του αστυνομικού, να παρέχει τον εαυτό του ως υπόδειγμα υπακοής στους Νόμους. Ο αστυνομικός θα πρέπει να είναι αψεγάδιαστος και να αποτελεί υπόδειγμα για τον πολίτη. Οι παραβάσεις των νόμων από μέρος μεμονωμένων αστυνομικών έχει αρνητικές συνέπειες, όχι

μόνο για τον ίδιο τον αστυνομικό, αλλά και για ολόκληρο το Σώμα της Αστυνομίας. Ο Αστυνομικός λοιπόν θα πρέπει να είναι υπόδειγμα υπακοής και νομιμότητας, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό του βίο. (Σηφάκης 1981γ)

Ο όγδοος κανόνας επαγγελματικής ηθικής αφορά το σεβασμό του αστυνομικού προς την στολή του. Η στολή αποτελεί σύμβολο για τον αστυνομικό και του παρέχει ορισμένα δικαιώματα ενώ ταυτόχρονα γεννά υποχρεώσεις, τόσο προς τον πολίτη, ο οποίος θα πρέπει να την σεβαστεί, όσο και προς τον ίδιο τον αστυνομικό, που θα πρέπει να συμπεριφέρεται ανάλογα σε σοβαρότητα και ευπρέπεια.

Η συμπεριφορά του εν στολή αστυνομικού, επηρεάζει το γόητρο και το κύρος ολόκληρου του Αστυνομικού Σώματος. Για το λόγο αυτό θα πρέπει πρώτα ο ίδιος ο αστυνομικός να σέβεται την στολή που φοράει και να προσέχει ώστε ο τρόπος συμπεριφοράς του να μειώνει το κύρος της στολής του αστυνομικού. (Σηφάκης 1981δ)

Έννατο δεοντολογικό κανόνα αποτελεί η υποχρέωσή του να διαφυλάσσει το επαγγελματικό απόρρητο όπως προδιαγράφουν οι νόμοι του κράτους. Ο Αστυνομικός εξαιτίας του επαγγέλματος του λαμβάνει γνώση πολλών πληροφοριών οι οποίες αφορούν θέματα του κράτους ή της υπηρεσίας τους, είτε μυστικά των πολιτών. Ως γνώστης των θεμάτων αυτών οφείλει να τηρήσει το επαγγελματικό απόρρητο και να μην αποκαλύπτει σε τρίτους τα όσα γνωρίζει. Ιδιαίτερα προσεκτικός πρέπει να είναι όταν, λόγω της ιδιότητάς του, γίνεται κάτοχος μυστικών του Κράτους και της Υπηρεσίας του, γιατί η αποκάλυψή τους μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου ή και του ίδιου του κράτους. Η αποκάλυψη τέτοιων θεμάτων θεωρείται έγκλημα για τον αστυνομικό και σοβαρή πειθαρχική παράβαση που τιμωρείται πολύ αυστηρά. (Σηφάκης 1981δ)

Το επαγγελματικό απόρρητο απαγορεύει στον αστυνομικό και την αποκάλυψη μυστικών που αφορούν τους πολίτες γιατί κάτι τέτοιο θα μείωνε το κύρος της αστυνομίας ως σώματος και θα εμπόδιζε τους πολίτες να επιστευθούν στον αστυνομικό θέματα που τους απασχολούν.

Δέκατος δεοντολογικός κανόνας είναι η παρακολούθηση των κοινωνικών εξελίξεων και η προσαρμογή του αστυνομικού προς τις εξελίξεις που του επιτρέπει το εκάγγελμά του να ακολουθεί.

Ο Αστυνομικός ως επαγγελματίας βρίσκεται στο κέντρο του κοι-

ωνικού συνόλου και είναι υποχρεωμένος να είναι ενημερωμένος και γνώστης των κοινωνικών εξελίξεων που συμβαίνουν μέσα σε αυτό. Οι τάσεις που εκδηλώνονται στο κοινωνικό σύνολο πρέπει να παρακολουθούνται από τους αστυνομικούς και στο τέλος υποχρεώνονται να προσαρμόζονται προς αυτές.

Παράλληλα, όμως ο αστυνομικός θα πρέπει να είναι λίγο συντηρητικός, σύμφωνα με τη θέληση της πολιτείας, για να μπορέσει να ανακόψει τη μεγάλη ταχύτητα που έχουν στις διάφορες εξελίξεις τους, ιδίως οι νέοι. Ο συντηρητισμός όμως αυτός δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως οπισθοδρόμηση αλλά περισσότερο ως ένα συγκράτημα της μεγάλης ταχύτητας με την οποία εξελίσσεται ο σύγχρονος κόσμος. (Σηφάκης 1982ε).

Ο ενδέκατος δεοντολογικός κανόνας αφορά την υπομονή του αστυνομικού απέναντι στην αχαριστία και τις προκλήσεις.

Μέσα στις υποχρεώσεις του αστυνομικού είναι και η επίδειξη εκ μέρους του υπομονής, ανοχής και επιδεξιότητας απέναντι στις προκλήσεις και αποδοκιμασίες που εκδηλώνονται σε βάρος του. Ενεργειές αποδοκιμασίας είναι αναμενόμενες μέσα σε μια κοινωνία που δεν είναι σωστά ενημερωμένη για το ρόλο και τις αρμοδιότητες των αστυνομικών. Ο αστυνομικός όμως θα πρέπει να κάνει τη δουλειά του σωστά, χωρίς διακρίσεις και να αποδείξει ότι γνωρίζει το ρόλο του και οπωσδήποτε ότι ενεργεί με βάση τους νόμους του κράτους.

Ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος να ενεργεί σε κάθε περίπτωση με τον ανάλογο τρόπο χωρίς να επηρεάζεται από τις αρνητικές κριτικές έτσι ώστε να αναδείξει, στο κοινωνικό σύνολο το επάγγελμα του αστυνομικού και να συμβάλλει στην αύξηση του κύρους και του γοήτρου του Σώματος της Αστυνομίας. (Σηφάκης 1982στ)

Τέλος, τον δωδέκατο δεοντολογικό κανόνα αποτελεί ο σεβασμός των συνταγματικών δικαιωμάτων του πολίτη για ελευθερία, ισότητα, και δικαιοσύνη.

Ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος από τον όρκο που έδωσε όχι μόνο να σέβεται αλλά και να προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο κανόνας αυτός αποτελεί και τον δυσκολότερο μέσα στον κώδικα δεοντολογίας, και αυτό γιατί ο αστυνομικός έρχεται καθημερινά σε επαφή με γεγονότα και προβλήματα, που έχουν άμεση σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα και ενώ από τη μιά είναι υποχρεωμένος να προ-

στατεύει τον πολίτη, από την άλλη είναι υποχρεωμένος να ακολουθεί τις εντολές που του δίνονται. Έτσι, δεν είναι λίγες οι φορές που παραβιάζει τα δικαιώματα του πολίτη, είτε εν αγνοία του είτε ενεργώντας κάτω από εντολές των ανωτέρων του. (Σηφάκης 1982 ζ)

Οι κανόνες αυτοί όπως ήδη έχουμε αναφέρει, διδάσκονται στις Αστυνομικές Σχολές αλλά όπως μας λέει ο Ζιανίκας (1990) γίνονται κτήμα του αστυνομικού μέσα από το έργο του και την καθημερινή τριβή του στο επάγγελμα.

Η Εικόνα του Αστυνομικού

Λέγοντας εικόνα του αστυνομικού εννοούμε από τη μια τη στάση του κοινού απέναντί του και από την άλλη τι σημαίνει να είναι κανείς αστυνομικός, μέσα από αλληπάλληλες συγκρούσεις εσωτερικές και εξωτερικές, τις οποίες υφίσταται καθημερινά.

Η κοινωνία θέλει να βλέπει στον αστυνομικό όλες τις αρετές, που θέλει να αναπτύξει σε όλα τα μέλη της. Τον θέλει ως υπόδειγμα ηθικής, θάρρους και σταθερότητας.

"Την τραχεία συμπεριφορά του ευέξαπτου πολίτη την ανέχεται. Αυτήν όμως του αστυνομικού - επειδή διαχειρίζεται κρατική εξουσία, δεκτική καταχρήσεων όχι μόνο την καταδικάζει αλλά την προσάπτει και ως "μομφή σε βάρος ολόκληρης της αστυνομίας" (Ζιανίκας, 1990, σελ. 111).

Ο Μαχλουζαρίδης (1977) στο βιβλίο του "η κοινωνική άμυνα και ο κοινωνικός στόχος στο έργο της αστυνομίας", αναφέρει πως σε πολλά μέρη του κόσμου εκφράζονται αμφιβολίες για την δημόσια εικόνα του αστυνομικού. Καθήκον του είναι να επιβάλλει νόμους που θεσπίστηκαν από την κοινωνία για την προστασία της. Δεν μπορεί να παίρνει το νόμο στα χέρια του και να χρησιμοποιεί μεθόδους που δεν εγκρίνονται από το νόμο, έστω κι'αν έχει τα καλύτερα κίνητρα (πχ. βασανισμός ενός βιαστή να ομολογήσει το έγκλημά του), με στόχο την προστασία της κοινωνίας. Διότι η κοινωνία δεν τον πιστεύει καθώς τα μέσα ήσαν παράνομα και κακά με αποτέλεσμα να τον αντιμετωπίζει με φόβο και να μην τον εμπιστεύεται.

Κατά τον ίδιο συγγραφέα, ο αστυνομικός πρέπει να συνδέει και να ενώνει. Να συνδέει τον κόσμο σε μια οικογένεια, τις οικογένειες σε κοινότητες, τις κοινότητες σε φυλές, αυτές σε έθνη και τα έθνη σε μια παγκόσμια κοινότητα. Πρέπει επίσης να είναι καλός για να κάνει το καλό και να υπακούει πρώτα εκείνος τους νόμους για να προτρέψει κατόπιν τους πολίτες προς υπακοή αυτών (νόμων). Να είναι:

"ο ακοίμητος φρουρός που στέκεται στο σταυροδρόμι του καλού και του κακού και δείχνει το δρόμο προς το σωστό φράσσοντας το δρόμο προς το κακό" (Μαχλουζαρίδης, 1977, σελ. 28).

Σε άρθρο του David Durk ("Αστυνομική Επιθεώρηση", Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1985) - αξιωματικού της αστυνομίας της Νέας Υόρκης - όπου καταγγέλεται από τον ίδιο στην εφημερίδα "Τάϊμς" η διαφθορά της αστυνομίας, αναφέρεται πως το να είναι κάποιος αστυνομικός, σημαίνει ότι πιστεύει στο κράτος του νόμου, σ' ένα σύστημα διακυβέρνησης που φτιάχνει σωστούς και δίκαιους νόμους και τους εφαρμόζει.

Λέει λοιπόν, ο D. Durk πως: "Το να είσαι αστυνομικός σημαίνει ότι εξυπηρετείς και βοηθάς τους συνανθρώπους σου. Δεν είναι τόσο σαχλό όσο ακούγεται το να είσαι αστυνομικός σημαίνει ότι βοηθάς μια γριά γυναίκα να διασχίσει με ασφάλεια ένα δρόμο, βοηθάς ένα κοριτσάκι δώδεκα χρόνων να γιορτάσει τα επόμενα γενέθλιά του χωρίς να έχει υποστεί ομαδικό βιασμό, βοηθάς έναν ιδιοκτήτη καταστήματος να μπορεί να ασκεί το επάγγελμά του χωρίς να είναι υποχρεωμένος να έχει ένα δίκανο κάτω από το παμείο του, βοηθάς ένα αγόρι να μεγαλώσει χωρίς να έχει σημάδια από ενέσεις στα μπράτσα του.

Το να είσαι αστυνομικός, δεν αποτελεί απλώς μια δουλειά, αλλά έναν τρόπο ζωής. Σημαίνει ότι ασχολείσαι με τη ζωή. Ότι το ενδιαφέρον σου για τους άλλους δεν είναι ακαδημαϊκό ή αφηρημένο, ότι δεν γράφουμε απλά ένα γράμμα στην εφημερίδα "Τάϊμς" ή δίνουμε 10 δολάρια κάθε χρόνο στον κρατικό έρανο" (Durk, D. 1985, σελ. 538).

Η διαφθορά στους κόλπους της αστυνομίας, σύμφωνα με τον Durk, έχει επηρεάσει το επάγγελμα του αστυνομικού και κατ' επέκταση την εικόνα που έχουν γι' αυτόν οι πολίτες.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως ο Durk μιλάει για διαφθορά που προέρχεται από τα ανώτατα ιεραρχικά κλιμάκια τόσο της αστυνομίας όσο και των δικαστικών και δημοτικών αρχών, και όχι από ορισμένους απλούς αστυνομικούς.

Και καταλήγει λέγοντας πως, "το πραγματικό κόστος της διαφθοράς της αστυνομίας δεν είναι το τζάμπα φαγητό ή η παραβίαση των κανονισμών, αλλά η διάλυση των ονείρων και η απονέκρωση γειτονιών και μια ολόκληρη γενιά παιδιών που χάθηκαν" (Durk D., 1985, σελ. 535).

Ο Μαχλουζαρίδης (1977) αναφερόμενος κι αυτός στη διαφθορά της

αστυνομίας, παραθέτει τις δικές του απόψεις. Υποστηρίζει πως σαν δικαιολογία για την διαφθορά προβάλλεται η ανεπαρκής μισθοδοσία. Αν και μπορεί να υπάρχει μια δόση αλήθειας σ' αυτό, ωστόσο δεν εξηγεί τα αίτια. Η ανεντιμότητα είναι μια ψυχολογική συνήθεια που δεν προκαλείται τόσο από πραγματική ανάγκη όσο από τη φιλαργυρία και την πλεονεξία.

Μια άλλη δικαιολογία αποτελούν οι πολιτικές ή άλλου είδους πιέσεις που μπορεί να υφίσταται ο αστυνομικός. Κι αυτό αν συμβαίνει, απαιτείται ηθικό θάρρος από την πλευρά του αστυνομικού ώστε να αντιμετωπίζει κάθε είδους πίεση εναντίον του. Το ηθικό θάρρος όμως μόνο από την ακεραιότητα του χαρακτήρα μπορεί να πηγάσει.

"Είναι η προσκόλληση στο αποτέλεσμα που κάνει τον αστυνομικό να μετέρχεται παράνομες και λανθασμένες μεθόδους. Είναι επίσης η πρόσδεση σε εξωγενείς παράγοντες που τον κάνει να ξεχνά τί είναι ορθό και τί λανθασμένο και του παρουσιάζει το αποτέλεσμα σαν το πιο σημαντικό πράγμα, ανεξάρτητα από τα μέσα που θα μετέλθει για να το επιτύχει" (Μαχλουζαρίδης, 1977, σελ. 23).

Όταν λοιπόν ένας μικρός αριθμός αστυνομικών υπόκειται στην διαφθορά, οι οποίες χάνουν την εμπιστοσύνη τους προς αυτόν, γκρεμίζονται οι αξίες που του έχουν αποδώσει και καθώς, όπως έχει προαναφερθεί, γενικεύουν αυτή τη στάση τους προς όλο το σώμα, χάνουν την εκτίμηση και το σεβασμό και σαφώς την πίστη προς αυτό.

Και για να αναφερθούμε ειδικότερα για τους Έλληνες αστυνομικούς παραθέτουμε τις απόψεις του Χ. Ζιανίκα (1990) - Υποστρατήγου της Ελληνικής Αστυνομίας - ο οποίος θεωρεί πως η γνώμη του κοινού απέναντι στον αστυνομικό έχει μεγάλη σημασία καθώς επηρεάζει τη σωστή εκπλήρωση της αποστολής του.

Κάνοντας διάκριση μεταξύ χωροφυλακής και αστυνομίας πόλεων, υποστηρίζει πως η γνώμη των πολιτών για τον χωροφύλακα είναι πιο ευνοϊκή στην ύπαιθρο χώρα. Αυτό οφείλεται, όπως έχουμε αναφέρει και σε άλλο κεφάλαιο, στο γεγονός ότι οι χωρικοί συναναστρέφονται με τον χωροφύλακα μη αποκόπτοντας τον από την κοινωνική ζωή τους με αποτέλεσμα να έχουν αφομοιώσει την εικόνα του.

Σε αντίθεση με τις πόλεις που εκεί οι πολίτες είναι εχθρικοί

απέναντι στην αστυνομία καθώς τους επηρεάζουν ακόμα βιώματα και εμπειρίες του παρελθόντος που φέρουν τους χωροφύλακες ως όργανα ενός κατασταλτικού και μόνον κρατικού μηχανισμού.

Αν σ' αυτά προστεθούν δύο ακόμα στοιχεία εκ των οποίων το ένα αφορά τα πλεονεκτήματά της αστυνομίας έναντι της χωροφυλακής και το άλλο το "σνομπάρισμα" των χωροφυλάκων καθώς προέρχονταν από τις τάξεις των χωρικών, αντιλαμβανόμαστε πως η εικόνα που παρουσιάζει ο χωροφύλακας και κατ' επέκταση ο αστυνομικός δεν έχει να κάνει και τόσο μετα φιλικά αισθήματα των πολιτών.

Όσον αφορά τώρα τους αστυνομικούς γενικά - πάντα κατά την άποψη του Ζιανίκα - έχουν την ατυχία να γίνονται δέκτες φιλικών αισθημάτων από μια μερίδα πολιτών που κινείται από ιδιοτελή κίνητρα. Αποτέλεσμα αυτού είναι η δυσκολία να διακρίνουν τους πραγματικούς φίλους γι' αυτό και δεν μπορούν να διαβλέψουν από τις φιλικές με τους πολίτες σχέσεις, πώς βλέπει και θέλει την αστυνομία η σύγχρονη Ελληνική κοινωνία.

Οι πολίτες αποδίδουν στους αστυνομικούς μεγαλύτερη εξουσία από αυτήν που έχουν στην πραγματικότητα. "Ο μέσος Έλληνας πολίτης φαίνεται να ενοχλείται πιο πολύ από την ιδιότητα του αστυνομικού ως φορέα κρατικής εξουσίας παρά να ενδιαφέρεται για το ήθος και την επαγγελματική επάρκεια αυτού". (Ζιανίκας, 1990, σελ. 106).

Ασφαλώς, υπάρχουν λόγοι που συνέτειναν σ' αυτή την στάση των πολιτών. Ένας, από αυτούς υπήρξε η φθορά της αστυνομίας στο μέτρο που επιχειρήθηκε στο παρελθόν να την ταυτίσουν με μέσον στήριξης πολιτειακών εκτροπών ή πολιτικών καταστάσεων.

Ένας άλλος λόγος είναι το γεγονός πως η αστυνομία στον τόπο μας εξακολουθεί να ασχολείται με έργα ξένα προς την αποστολή της (έλεγχος οικοδομικών εργασιών, επίδραση εγγράφων άλλων αρχών, κλπ.) με αποτέλεσμα να γίνεται εχθρός στα μάτια των πολιτών που βλέπουν τον αστυνομικό ως διώκτη παρά ως προστάτη-φύλακα.

Ένας τρίτος λόγος εξίσου σημαντικός είναι η πολυνομία, που στον τόπο μας έχει προσλάβει απελπιστικές διαστάσεις με κοντόφθαλμες συνήθως αλλαγές και αλληλοσυγκρουόμενες διατάξεις ως αποτέλεσμα της προχειρότητας με την οποία αντιμετωπίζονται ποικίλα θέματα της δημόσιας ζωής μας.

Εδώ οφείλουμε να σημειώσουμε ότι, όπως τονίζει ο Ζιανίκας, οι παραπάνω θέσεις του προέρχονται από εμπειρικές παρατηρήσεις, διότι δεν έχει γίνει καμιά δειγματοληπτική έρευνα που να αφορά την Ελληνική Αστυνομία.

Έτσι, λοιπόν καταλήγει σε κάποια συμπεράσματα για το κοινωνικό "προφίλ" του Έλληνα Αστυνομικού:

- Αν λάβουμε υπόψη το χαρακτήρα και την αγωγή του μέσου Έλληνα αστυνομικού, το νομικό καθεστώς από το οποίο διέπεται και την κοινωνική του προσφορά, θα άξιζε καλύτερης μεταχείρισης αν όχι να απολαμβάνει μεγαλύτερου κύρους.

- Από τη μέχρι τώρα στάση του κοινού απέναντι στον αστυνομικό, εκείνοι που έχουν λόγους να μην τον συμπαθούν του αποδίδουν κατά καιρούς την μομφή του "τραμπούκου" και όχι τόσο του "μπουνταλά" που γίνεται αλλού. Το αν μια μερίδα πολιτών χαρακτηρίζει τους αστυνομικούς ως "τραμπούκους" και μια άλλη ως "μπουνταλάδες" δεν είναι άσχετο με το αν η αστυνομία ακολουθεί σκληρή ή εφεκτική τακτική στην καταπολέμηση του εγκλήματος, στην τήρηση της τάξης και γενικά στην εκπλήρωση της αποστολής τους.

Τέλος, ο Ζιανίκας (1990) αναφέρει πως η κοινωνία μας δεν νοιάστηκε ποτέ για το αν επιλέγονται σωστά οι νέοι που κατατάσσονται στην αστυνομία, καθώς επίσης ότι γνωρίζει ελάχιστα για τη σημασία που αποδίδει η αστυνομία σε θέματα συμπεριφοράς των οργάνων της απέναντι στον πολίτη.

Δεν αναφέρει όμως ποιος φταίει για αυτό και ποιά τακτική και από ποιόν πρέπει να ακολουθηθεί για να πάψει να ισχύει κάτι τέτοιο.

Προληπτικός και Κατασταλτικός Ρόλος της Αστυνομίας

Η τάξη και η ασφάλεια είναι δύο όροι πρωταρχικοί για την ύπαρξη μας ευνομούμενης πολιτείας και αποτελούν τον πρωταρχικό σκοπό της αστυνομικής δράσης η οποία για να τον επιτύχει έχει αναπτύξει δύο τρόπους ενέργειας: τον προληπτικό και τον κατασταλτικό.

Η προληπτική δράση της αστυνομίας συνίσταται, σύμφωνα με τον Αρχιμανδρίτη Ν. (1957) στα μέτρα που λαμβάνει η αστυνομία για την πρόληψη διατάραξης της τάξης και την εξασφάλιση της ζωής, της τιμής και της περιουσίας του πολίτη.

Αντίθετα, η κατασταλτική δράση της αστυνομίας έγκειται στην αντιμετώπιση των ήδη τελουμένων πράξεων, με ποινές και κυρώσεις τις οποίες υπαγορεύει ρητά ο νόμος.

Κατά τον ίδιο συγγραφέα, το κοινό συγκινείται περισσότερο, από τις κατασταλτικές ενέργειες της αστυνομίας, οι οποίες του προκαλούν το ενδιαφέρον, με αποτέλεσμα όταν διαπράττεται κάποιο έγκλημα να στρέφει την προσοχή του προς την αστυνομία και τις ενέργειες της για την ανακάλυψη των εγκληματιών. Ενώ για την προληπτική δράση της δε δείχνει το ανάλογο ενδιαφέρον παρ' όλο που είναι πολύ επικίνδυνη και κοπιαστική. Αναφέρει επίσης πως ένας ανώτερος αξιωματικός ξένης αστυνομίας μιλώντας προς Έλληνες αστυνομικούς έλεγε:

"Όσο αξίζει ένα δράμι προλήψεως δεν αξίζουν 100 οκάδες καταστολής του εγκλήματος" (Αρχιμανδρίτης, 1957, σελ. 78).

Προληπτικά μέτρα τα οποία οφείλει να λαμβάνει η αστυνομία, σύμφωνα με τον Αρχιμανδρίτη Ν., κατά την επιτέλεση του έργου της είναι τα εξής:

α) Συνεχής φρούρηση από ένστολους αστυνομικούς

Η συνεχής και συχνή επίβλεψη κάθε περιφέρειας από ένστολους αστυνομικούς, είναι ένα πολύ αποτελεσματικό μέτρο για την πρόληψη κάθε αδικήματος ή εγκλήματος, ώστε να μην δίδεται η ευκαιρία στους κακοποιούς να υπολογίζουν σε εύκολη διαφυγή.

β) Επιτήρηση ορισμένων σημείων από αστυνομικούς με πολιτική περιβολή

Τέτοια σημεία - χώροι μπορεί νά είναι αγορές, σιδηρόδρομικοί σταθμοί, εκκλησίες, πανηγύρεις κλπ. όπου ελκύουν διάφορους κακοποιούς, κυρίως κλέφτες και με την επιτήρησή τους από την αστυνομία μπορεί να την οδηγήσουν σε επ' αυτοφόρω σύλληψη τέτοιων κακοποιών.

γ) Έρευνα και έλεγχος θαμώνων υπόπτων κέντρων

Με αιφνιδιαστικούς ελέγχους τέτοιων χώρων είναι αδύνατο να συλληφθούν δράστες ή και να αποτραπούν από την διάπραξη κάποιου εγκλήματος, αλλά και να κλείσουν ορισμένα κέντρα εφ' όσον δεν θα έχουν τέτοιους πελάτες καθώς αυτοί θα φοβούνται από τους ελέγχους της αστυνομίας.

δ) Νυχτερινές περιπολίες και ενέδρες με σκοπό την σύλληψη διαφόρων κακοποιών και την περιφρούρηση των πολιτών.

ε) Σωματικές έρευνες υπόπτων ατόμων που κυκλοφορούν κατά την διάρκεια της νύχτας, οι οποίες είναι δυαντόν να οδηγήσουν στην σύλληψη δραστών διαφόρων πράξεων.

στ) Ειδική επίβλεψη ορισμένων σημείων όπου διαπράττονται συστηματικά αδικήματα.

Όπως για παράδειγμα, επίβλεψη σε χώρους που διακινούνται ναρκωτικά.

ζ) Επίβλεψη υπόπτων καταστημάτων που μπορεί να συνεργάζονται με άτομα που έχουν διαπράξει αδικήματα με σκοπό το κέρδος

Παράδειγμα, ένα κατάστημα ρουχισμού αγοράζει ρούχα από διάφορους κλέφτες σε πολύ μικρή τιμή.

η) Παρακολούθηση αποφυλακισμένων εγκληματιών και αιφνιδιαστικές έρευνες στους τόπους κατοικίας τους,

Με σκοπό την πρόληψη άλλων πιθανών εγκλημάτων.

θ) Επιθεώρηση ευπαθών καταστημάτων και οικημάτων

Όπως τράπεζες, κοσμηματοπωλεία, οικίες ευπαθείς στους κλέφτες κλπ.

ι) Προστασία των αποφυλακισμένων που είναι εκ περιστάσεως εγκληματίες,

ώστε να μην μεταπέσουν στην τάξη των εγκληματιών, αλλά να βοηθηθούν με την εύρεση κάποιας εργασίας ή άλλης βοήθειας και να επανακτήσουν την χαμένη τους θέση μέσα στην κοινωνία.

ια) Πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων με την δημιουργία αστυνομίας ανηλίκων. Εδώ ο Αρχιμανδρίτης (1957) αναφέρει πως θα πρέπει να υπάρχει τέτοια αστυνομία και γι' αυτό την εποχή γύρω στα 1950-1960 καταρτίσθηκε και σχέδιο νόμου που ζητούσε την δημιουργία αστυνομίας ανηλίκων και καθόριζε τα καθήκοντά της επακριβώς. Σήμερα στα πλαίσια της προληπτικής δράσης της αστυνομίας για τους ανηλικούς υπάρχει το τμήμα ανηλίκων στην αστυνομική διεύθυνση κάθε νομού. Δεν θα επεκταθούμε σε περαιτέρω λεπτομέρειες της λειτουργίας αυτού του τμήματος διότι δεν υπάγεται στους σκοπούς της μελέτης μας. Θα αναφέρουμε μόνον ότι το τμήμα ανηλίκων της αστυνομικής διεύθυνσης του νομού Αχαΐας υπολειτουργεί εφ' όσον μιιά αστυνομικός που βρίσκεται εκεί δεν μπορεί να φέρει εις πέρας όλες τις απαιτήσεις που έχει ένα τέτοιο τμήμα.

Κατά τον Αρχιμανδρίτη (1957) το άλφα της επιτυχίας της αστυνομίας είναι να προλαμβάνει και το,ωμέγα να καταστέλλει.

Όλα τα προαναφερόμενά όμως προληπτικά μέτρα περιέχουν μέσα τους την καταστολή. Λέμε, προστασία ή επίτηρηση ή παρακολούθηση ή έρευνα με σκοπό την αποτροπή από μια αξιόποινη πράξη ή τη σύλληψη κάποιου δράστου.

Κάτι ανάλογο υποστηρίζει και ο Χ. Ζιανίκας (1990), ο οποίος αναφέρει ότι κάτω από τον προληπτικό χαρακτήρα της αστυνομικής δράσης υποκρύπτεται και ο κατασταλτικός ή και το αντίθετο.

"Όταν προσάγονται ύποπτα άτομα για εξακρίβωση ταυτότητας ή όταν ερευνούνται φίλαθλοι πριν από την είσοδό τους σε πολυπληθείς αθλητικούς χώρους ή όταν, σε δημόσιες συναθροίσεις ή συγκεντρώσεις ή σε διαδηλώσεις, λαμβάνονται μέτρα περιοριστικά της ελευθερίας των διαδηλωτών από λόγους προστασίας του κοινωνικού συνόλου, στις περιπτώσεις αυτές συνυπάρχουν τα στοιχεία της πόρληψης και της καταστολής" (Ζιανίκας, 1990, σελ. 34).

Επίσης, κατά τον Ζιανίκα (1990), στα πλαίσια της αστυνομικής τακτικής, το θέμα δεν είναι αν έχει προτεραιότητα η πρόληψη ή η καταστολή, αλλά η αποτελεσματικότητα τόσο στην πρόληψη όσο και στην καταστολή της εγκληματικότητας.

Ενώ στα πλαίσια της διαδικασίας επιβολής ποινών καθίσταται αναγκαία η καταστολή χάρη στον παραδειγματισμό, την εξουδετέρωση των εγκλημάτων των ατόμων (με την επιβολή της ποινής του θανάτου ή της κάθειρξης), τον εξιλασμό από τα σφάλματα, αφού η ατιμωρησία των ενόχων θα προκαλούσε πρόκληση για τους νομοταγείς πολίτες και χάρη στην αποκατάσταση των ενόχων, που αποτελεί και την υπέρτατη λειτουργία της ποινής διότι αποσκοπεί στην βελτίωση και την ηθική προσαρμογή του ίδιου του υποκειμένου της εγκληματικής συμπεριφοράς, προκειμένου να μπορέσει να επανακτήσει τη θέση του μέσα στην κοινωνία.

Τίθεται, όμως το ερώτημα γιατί οι πολίτες στρέφονται κατά της αστυνομίας επειδή από τη μια εφαρμόζει κατασταλτικά μέτρα και από την άλλη δεν είναι αρκετά αυστηρή.

Η κατασταλτική δράση της αστυνομίας είναι περισσότερο εμφανής διότι έχει να κάνει με ενέργειες (συλλήψεις, εξιχνιάσεις κλπ.) που έχουν έντονο κατασταλτικό χαρακτήρα.

Η δε προληπτική δράση της είναι αθόρυβη ή αόρατη καθώς έχει να κάνει με ενέργειες (περιπολίες, συνοδεία χρηματαποστολών, συστήματα συναγερμού κλπ.) όχι ιδιαίτερα εμφανείς από τους πολίτες.

Αξιοσημείωτη επίσης είναι η άποψη του Χ. Ζιανίκα (1990), ότι:

"Όσο διογκώνεται το κλίμα ανασφάλειας που προκαλείται στις ευρύτερες λαϊκές μάζες από την αύξουσα εγκληματικότητα, τόσο αναζητείται από τους πολίτες σαν βασικό μέσο θεραπείας η καταστολή. Οπότε οι επικρίσεις του κοινού έχουν συνήθως να κάνουν σήμερα με την επιείκεια της αστυνομίας ή του νομοθέτη ή του δικαστή"

(Ζιανίκας, 1990, σελ. 35).

Ο H.P. Vignola (Αστυνομική επιθεώρηση, 1984), σε άρθρο του στο περιοδικό Gazette της Καναδικής αστυνομίας αναφέρει πως ο ρόλος της αστυνομίας βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο. Παλιότερα, οι προσπάθειες της περιορίζονταν κυρίως στην αντιμετώπιση του εγκλή-

ματος μετά την τέλεσή του. Τώρα όμως θα πρέπει να στρέψει την προσοχή της πρώτα στην πρόληψη και μετά στην καταστολή, μέσα από πρωτοποριακά και καινοτομικά προγράμματα γεγονός που απαιτεί αλλαγή της αστυνομικής στρατηγικής και αύξηση του ανάλογου προϋπολογισμού για αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της ολοένα αυξανόμενης εγκληματικότητας.

Ένα εύλογο ερώτημα αφορά το κατά πόσο η εφαρμογή των προαναφερομένων προληπτικών μέτρων όπως, έρευνα, παρακολούθηση, περιπολίες, συμβάλλει ουσιαστικά στην πρόληψη της εγκληματικότητας, ή αποτελεί επιφανειακή και αποσπασματική κάλυψη του σοβαρότατου αυτού προβλήματος, για να λάμε ότι η αστυνομία ασκεί και προληπτικό έργο.

Οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι οι περιπολίες, οι αστυνομικές έρευνες, ο έλεγχος διαφόρων υπόπτων ατόμων κτλ. δεν επαρκούν για να καλύψουν ανάγκες πρόληψης, γιατί εν τέλει ο δράστης ο οποίος είναι αποφασισμένος να προβεί σε μια αξιόποινη πράξη δεν θα πτοηθεί από την παρουσία της αστυνομίας εκτός και αν γίνουν γνωστά τα σχέδιά του.

Πρόληψη πάνω σε καυτά κοινωνικά προβλήματα δεν ασκείται από την αστυνομία. Οι λίγες ομιλίες που πραγματοποιεί η αστυνομία σε σχολεία με θέματα όπως ναρκωτικά, πρόληψη ατυχημάτων κλπ. είναι εντελώς ανεπαρκείς για την κάλυψη τέτοιων θεμάτων. Απαιτείται λοιπόν, αλλαγή της αστυνομικής στρατηγικής όπως υποστηρίζει και ο H. Vignola, που να κατευθύνεται προς μια συνεργασία αστυνομίας και άλλων ειδικοτήτων όπως κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων, κοινωνιολόγων, γιατρών, παιδαγωγών, με στόχο την ουσιαστική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, πάνω σε καυτά προβλήματα που τον αφορούν.

Πρέπει όμως να αναφερθεί ότι όσο θετική και σημαντική και αν είναι η προσφορά της αστυνομίας στον τομέα της πρόληψης, μια κατασταλτική ενέργεια που εγγίζει την αξιοπρέπεια και την ελευθερία του ατόμου, βαραίνει περισσότερο στην συνείδηση και στη στάση του ατόμου απέναντι στην αστυνομία.

Έτσι ακόμα κι αν αλλάξει η στρατηγική της αστυνομίας απέναντι στην πρόληψη αν δεν αλλάξει και απέναντι στην καταστολή, θα εξακολουθήσει ο πολίτης να είναι εχθρικός και καχύποπτος απέναν-

τι στην αστυνομία, η εγκληματικότητα θα αυξάνεται και η αστυνομία δεν θα έχει βοηθό στο έργο της τον πολίτη αφού το μεταξύ τους χάσμα διαρκώς θα διευρύνεται.

Προβλήματα και αδυναμίες της Ελληνικής Αστυνομίας

Μέχρι τώρα μας έχουν απασχολήσει αρκετά προβλήματα που αντιμετωπίζει η αστυνομία και προκαλούν εμπόδια στο έργο της. Σ' αυτό το κεφάλαιο θα προχωρήσουμε λίγο ακόμα για να ανακαλύψουμε τι είναι αυτό που την οδηγεί στο τέλμα.

Το γεγονός της υπαγωγής και των δύο Σωμάτων (Αστυνομία Πόλεων - Χωροφυλακή) στον ίδιο φορέα, αποτελεί μια καθοριστική διαρθρωτική αδυναμία της Ελληνικής Αστυνομίας, υποστηρίζει ο Χ. Ζιανίκας (1990). Μια δομή μονολιθική που ευνοεί εκφυλιστικά φαινόμενα σε βάρος του ενός ή και των δύο Σωμάτων.

"Αποτέλεσμα αυτού ήταν να δημιουργηθεί ένας υδροκέφαλος τόσο επικίνδυνος ώστε η μια πολιτική ηγεσία κατόπιν της άλλης, από δικαιολογημένη καχυποψία τυχόν εκτροπών της αστυνομίας, να θεσπίζουν διατάξεις αποδυνάμωσής της, οι εξουσίες της περιέρχονται και γίνονται ένα με την πολιτική εξουσία και κατόπιν αφελώς διαπορούμε:

"Πού είναι η αστυνομία; Ζητείται αστυνομία"

(Ζιανίκας, 1990, σελ. 218-219).

Βέβαια μπορεί με την ενοποίηση τα δύο Σώματα Ασφαλείας να έγιναν ένα στην ουσία όμως η διάκριση υπάρχει και δημιουργεί πλείστα προβλήματα στην ομαλή λειτουργία του αστυνομικού θεσμού.

Από την άλλη υπάρχουν και οι εγγενείς αδυναμίες των Σωμάτων Ασφαλείας που έχουν να κάνουν με την ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν, σαν συνέπεια του έμψυχο υλικού και της υλικοτεχνικής υποδομής.

Τόσο ο εξοπλισμός όσο και το έμψυχο υλικό αποτελούν τις κινητήριες δυνάμεις όλης της αστυνομικής δύναμης. Και ποιά αστυνομία λέει ο Ζιανίκας (1990, σελ. 51) δεν θα ήθελε σύγχρονο εξοπλισμό, και ποιά δεν θα ήθελε να έχει δική της ανεξάρτητη φωνή και υπεύθυνη δράση ή τους πιο άψογους κανόνες εσωτερικών λειτουργιών ή να δέχεται στους κόλπους της τους πιο έντιμους και ικανούς μεταξύ των υποψηφίων να καταταγούν σ' αυτήν.

Και συνεχίζει λέγοντας πως υπάρχουν και χώρες πολύ προηγμένες που, παρά την όποια παράδοση, τα Σώματα Ασφαλείας τους δοκι-

μάσθηκαν για πολύ και εξακολουθούν να δέχονται τον αντίκτυπο από την άποψη της ποιότητας του έμφυχου υλικού.

Και όσον αφορά την Ελληνική Αστυνομία παρατηρεί πως, σήμερα που η ανεργία προκαλεί αυξημένη προσέλευση υποψηφίων και άρα μεγαλύτερες δυνατότητες επιλογής από την πλευρά της αστυνομίας, είναι απαράδεκτο να γίνονται εξωϋπηρεσιακές παρεμβάσεις παρακάμπτοντας την αξιοκρατία. Πρέπει λοιπόν να εξουδεπερωθούν τέτοιου είδους παρεμβάσεις, οι οποίες προκαλούν την ευτέλεια του αστυνομικού θεσμού και μαζί με άλλα τον οδηγούν στο τέλμα.

Ως συνέπεια αυτού αποτελεί η συντριπτική πλειοψηφία των αστυνομικών να δέχεται τον αντίκτυπο από ωμές κριτικές και διογκωμένα δημοσίεύματα, για συμπεριφορά ορισμένων συναδέλφων τους, που δεν θα υπήρχαν στο Σώμα αν δεν μεσολαβούσαν οι εξωϋπηρεσιακές παρεμβάσεις.

Και ερχόμαστε τώρα να αναφέρουμε κάποια άλλα προβλήματα, που επί χρόνια συνοδεύουν θα λέγαμε την αστυνομία της χώρας μας σε κάθε βήμα της.

Ένα από αυτά αφορά την παραγωγικότητα των Ελλήνων Αστυνομικών. Για να είναι παραγωγικός ο αστυνομικός, υποστηρίζει ο Ζιανίκας (1990), απαιτούνται τρεις προϋποθέσεις (α) άψογη συμπεριφορά, (β) πίστη και αφοσίωση στο καθήκον, (γ) σύννομο των ενεργειών σε κάθε περίπτωση.

Πρέπει εδώ να αναφερθεί πως η παραγωγικότητα των αστυνομικών δεν είναι κάτι το οποίο μετριέται εύκολα με άπλους δείκτες παραγωγικότητας. Είναι κάτι πιο πολύπλοκο και σύνθετο.

Και συνεχίζει ο Ζιανίκας (1990), λέγοντας πως δεν είναι αποκλειστική ευθύνη της αστυνομίας η έλλειψη παραγωγικότητας των οργάνων της.

"Είναι σήμερα το κλίμα τόσο βαρύ, η κρίση που περνάει ο τόπος τόσο βαθειά, με την κοινωνική αλληλεγγύη ανενεργό, με στυν κοινωνικό ιστό και τα ήθη πολύ χαλαρά, με την έλλειψη προτύπων κοινωνικής συμπεριφοράς και το λαό να βιώνει απαθής την ευτέλεια των θεσμών και το πνεύμα ασυδοσίας, ώστε θα ήταν σαν να αποπειράται να αυτοκτονεί η αστυνομία, αν αναλαμβάνονταν απ' αυτήν μονομερώς

η ευθύνη, χωρίς την στήριξη του λαού και τους πολιτείας, για την εμπέδωση ή αποκατάσταση ενός κλίματος ανεκτού έννομης τάξης. Ακόμα κι αν είχε τη δύναμη και τα μέσα για να το πράξει" (Χ. Ζιανίκας, 1990, σελ. 114).

Επίσης, κατά την άποψη του ιδίου συγγραφέα, ο πληθωρισμός βαθμοφόρων, η εξομοίωση των υπαξιωματικών με τους αστυφύλακες, η εκ μέρους των αξιωματικών υποκατάσταση υφισταμένων στα καθήκοντά τους, η απονομή βαθμών με μοναδικό κριτήριο την συμπλήρωση ορισμένων ετών υπηρεσίας, αποτελούν συμπτώματα ισοπεδωτικά και παράγοντες που καθηλώνουν την παραγωγικότητα στα πιο χαμηλά επίπεδα, διότι εξασθενίζουν ή εκμηδενίζουν κάθε ενδιαφέρον για τις άποιες επιδόσεις την όποια διάκριση.

Στην εφημερίδα το "Βήμα" (6 Σεπτεμβρίου 1987) με τίτλο "Φάκελος Αστυνομία", τρεις δημοσιογράφοι αναφέρονται πάνω σε καυτά προβλήματα που απασχολούν τους αστυνομικούς.

Ένας απ' αυτούς (Γ. Λακόπουλος) γράφει πως στην αστυνομία επικρατεί εδώ και πολύ καιρό ένα καθεστώς διαρκούς λευκής απεργίας. Σήμερα, ο μέσος αστυνομικός αδιαφορεί πλήρως για την δουλειά του και δεν διστάζει και να το υπερασπισθεί. Από συνεντεύξεις που είχε με αστυφύλακες βγαίνει το παρακάτω συμπέρασμα.

Οι αστυνομικοί δεν κάνουν σωστά την δουλειά τους γιατί στην ουσία δεν ξέρουν πως να την κάνουν. Όταν οι αστυφύλακες εκπαιδεύονται για χρονικό διάστημα 4-6 μηνών δεν έχουν την ευκαιρία να μάθουν αυτά που πρέπει.

Διαμαρτύρονται επίσης για την μικρή αμοιβή τους, την εχθρότητα των αξιωματικών απέναντί τους, για το ότι δεν ακούγεται η φωνή τους, ότι είναι "πιόνια" στα χέρια άλλων. Έτσι λοιπόν έπαψαν να ενδιαφέρονται για το καθήκον τους με αποτέλεσμα σαρωτικό τόσο για τους ίδιους όσο και για το σώμα ολόκληρο, καθώς και για το κοινωνικό σύνολο. Και ασφαλώς μέσα σ' αυτά το αποτέλεσμα είναι και η ανυπαρξία παραγωγικότητας.

Πίσω όμως από την στάση τους αυτή, υποστηρίζει ο Λακόπουλος ("Βήμα", 6 Σεπτεμβρίου 1987), κρύβεται η προσωπική και επαγγελματική ανεπάρκεια τους. Αν η είσοδος στις αστυνομικές σχολές γίνονταν με κάποια στοιχειώδη επαγγελματικά κριτήρια είναι βέβαιο ό-

τι οι περισσότεροι αστυνομικοί που υπηρετούν σήμερα, είτε σαν απλοί αστυφύλακες είτε σαν βαθμοφόροι, θα έκαναν άλλη εργασία.

Και μ' αυτή την παρατήρηση περνάμε σ' ένα εξίσου σημαντικό πρόβλημα, την αξιοκρατία. Αυτή που όπως έχει προαναφερθεί παρακάμπτεται από εξωϊπηρεσιακές παρεμβάσεις και δημιουργεί δυσχέρειες σε όλο το Σώμα. Παρεμβάσεις που έχουν κίνητρα στενά κομματικά και εμβλωματικά εναντίον καταξιωμένων και προσοντούχων στελεχών, αναφέρει ο Ζιανίκας (1990).

Η αξιοκρατία είναι μια εγγύηση που δικαιούται να απολαμβάνει ο αστυνομικός θεσμός. Αξιοκρατία βέβαια που δεν θα οφείλεται στην ελεύθερη βούληση του ανθρώπινου παράγοντα αλλά που θα υπόκειται σε νομικούς φραγμούς οι οποίοι θα την κατοχυρώνουν. Δεν είναι δυνατόν όμως να θεσπιστούν στους κόλπους της αστυνομίας, ασφαλή κριτήρια αξιοκρατίας όταν το αστυνομικό προσωπικό στερείται μια άλλη εξίσου σημαντική εγγύηση, αυτή της μονιμότητας.

Η μονιμότητα είναι μια εγγύηση την οποία απολαμβάνουν όλοι οι αξιωματικοί της αστυνομίας όλων των βαθμών σε όλες τις δημοκρατικές χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκτός της Ελλάδας, μας πληροφορεί ο Χ. Ζιανίκας (1990).

Επίσης, κατά την άποψή του, η μονιμότητα έχει να κάνει (όπως και η αξιοκρατία) με κριτήρια κομματικά ώστε να περνούν στις ανώτατες θέσεις όσο το δυνατόν περισσότεροι και έτσι να λειτουργεί το σύστημα ομαλά. Δεν είναι δυνατόν όμως, η αστυνομία που είναι ταγμένη να υπηρετεί την ασφάλεια των πολιτών να έχει τα στελέχη της σε διαρκή ανασφάλεια.

Η μονιμότητα επίσης, θα βοηθήσει τους αξιωματικούς που θα συμμετέχουν στα συμβούλια, να κρίνουν πιο αντικειμενικά και ανεπηρέαστα.

Μια τρίτη εγγύηση που θεωρείται αυτονόητη και δεν συζητείται καθ' ουσίαν στον ευρύτερο Ευρωπαϊκό χώρο, διότι συνάπτεται με την εμπέδωση των δημοκρατικών θεσμών, έχει να κάνει με τις διώξεις των αστυνομικών για λόγους πολιτικούς. Στις χώρες αυτές οι διώξεις αστυνομικών, για τέτοιους λόγους, είναι αδιανόητες, αναφέρει ο Ζιανίκας (1990). Αυτό δε σημαίνει πως τα αστυνομικά όργανα έχουν το δικαίωμα να πολιτικολογούν όχι όμως και να διώκονται. Η εφαρμογή πειθαρχικής ποινής θεωρείται η καλύτερη λύση.

Αυτά βέβαια έχουν να κάνουν με το πολιτιστικό επίπεδο κάθε χώρας, με την δημοκρατική παράδοση, με τα πολιτικά ήθη. Στο βαθμό που όλα ανελλίσσονται, ο τόνος στον πολιτικό λόγο πέφτει με αποτέλεσμα οι δυνατότητες προσυλητισμού να εκμηδενίζονται.

Τέταρτη εγγύηση χωρίς την οποία καταστρατηγούνται αναφαίρετα δικαιώματα του προσωπικού, η ιεραρχία κλονίζεται, η ευθύνη διαχέεται, το κύρος της αστυνομίας καταρακώνεται αποτελεί ο συνδικαλισμός.

Σήμερα, διαμορφώνεται προοδευτικά σ' όλο τον κόσμο, η τάση προς συνδικαλισμό και των αστυνομικών με την διαφορά βέβαια πως οι συνδικαλιζόμενοι αποστερούνται το δικαίωμα της απεργίας.

Το δικαίωμα ίδρυσης αστυνομικών επαγγελματικών οργανώσεων διακηρύχθηκε και συνιστάται με την υπ' αριθ. 690/1979 διακήρυξη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Για να δημιουργηθούν όμως επαγγελματικά-αστυνομικά σωματεία, δηλώνει ο Ζιανίκας (1990), πρέπει να κατοχυρωθούν νομοθετικά, οι παραπάνω εγγυήσεις ανεξαρτησίας (αξιοκρατία, μονιμότητα).

Ένα υγιές αστυνομικό συνδικαλιστικό κίνημα, συνεχίζει ο ίδιος, προϋποθέτει - πέραν των άλλων εγγυήσεων - να είναι ενιαίο και αυτόνομο. Να στηρίζει την φυσική ηγεσία, να σέβεται την πολιτική ηγεσία και να είναι απολιτικοποιημένο.

Θα αναρωτηθεί ίσως κάποιος πως είναι δυνατόν να επιτύχει ένα αστυνομικό σωματείο τους στόχους του όταν δεν έχει το δικαίωμα της απεργίας.

Εδώ, και πάλι απαντά ο Ζιανίκας λέγοντας πως ένα ενιαίο και αυτόνομο συνδικαλιστικό κίνημα μπορεί να επηρεάσει αποφασιστικά τις εξελίξεις στο χώρο της αστυνομίας. Μπορεί να στηρίξει την ηγεσία στην προβολή δικαιών αιτημάτων, να συμβάλλει στην αποτροπή κάθε αυθαιρεσίας ως προς την αξιολόγηση και μεταχείριση του προσωπικού, να προτείνει σχέδια για την αναβάθμιση του αστυνομικού λειτουργήματος, να προβάλλει το έργο της αστυνομίας ώστε να καταστεί όσο το δυνατόν περισσότερο αποδεκτή από το κοινωνικό σύνολο.

Τέλος, θεωρούμε σημαντικό να αναφέρουμε κι ένα άλλο πρόβλημα το οποίο εντοπίσαμε από διάφορα άρθρα εφημερίδων, σχετικά με την αστυνομία. Το πρόβλημα αυτό αφορά τις σχέσεις υφισταμένων-προϊστα-

μένων και ειδικότερα αστυφυλάκων-αξιωματικών.

Σε άρθρο του δημοσιογράφου Γ. Λακόπουλου στην εφημερίδα το "Έθνος" (6 Σεπτεμβρίου 1987) παρουσιάζονται συνεντεύξεις με αστυφύλακες (όπως ήδη έχουμε προαναφέρει) στις οποίες δηλώνουν μεταξύ άλλων ότι οι αξιωματικοί δεν είναι συνάδελφοι τους. Ισχυρίζονται πως δουλεύουν οι κατώτεροι και φαίνονται οι ανώτεροι. Ότι, καταπιέζονται και εξουσιάζονται από τους αξιωματικούς. Πώς έχουν αυτοί τα πλεονεκτήματα (κανονικό ωράριο, μεγάλο μισθό, προαγωγές κλπ.) και οι αστυφύλακες τα μειονεκτήματα (ωράριο παραπάνω από το κανονικό, μισθός ανεπαρκής κλπ.).

Επίσης, σε άρθρο του δημοσιογράφου Γ. Βότση στην εφημερίδα "Ελευθεροτυπία" (15 Ιουλίου 1991) ένας άλλος αστυφύλακας αναφέρει μεταξύ άλλων και την άνιση μεταχείριση, μισθολογικά, των αστυφυλάκων έναντι των αξιωματικών. Πιο συγκεκριμένα αναφέρει πως οι αστυφύλακες έχουν να πληρωθούν εδώ και μήνες για τα εκτός έδρας, ενώ οι αξιωματικοί πληρώνονται για κάθε μετακίνηση. Και διερωτάται:

"Πώς είναι λοιπόν δυνατόν με τέτοιες ανισότητες να μην υπάρχει αγανάκτηση, με συνέπεια οι αντιδράσεις μας να ποικίλουν ανάλογα; (Νονοί-προστάτες - έμποροι ναρκωτικών - αδιαφορία για την ύπηρεσία - αψυχολόγητες ενέργειες απέναντι στον πολίτη κλπ.)"

("Ελευθεροτυπία" 15 Ιουλίου 1991, σελ. 9).

Βέβαια υπάρχει και η άλλη άποψη που βλέπει τους αξιωματικούς ως άτομα με πολλές ευθύνες και μειωμένη αμοιβή.

Είτε όμως συμβαίνουν αυτά σε μεγάλο βαθμό είτε όχι, εκείνο που έχει σημασία είναι πως από τη στιγμή που οι αστυνομικοί δέχονται ότι υπάρχει πρόβλημα στις σχέσεις τους και κυρίως μεταξύ κατώτερων και ανωτέρων, οφείλουμε με την σειρά μας να αναρωτηθούμε που θα καταλήξει η αστυνομία βαδίζοντας με αυτό το ρυθμό.

Θα θέλαμε επίσης να προσθέσουμε πως από τις συνεντεύξεις αστυφυλάκων που έχουμε προαναφέρει, εκείνο που τελικά συμπεραίνεται είναι η μεγάλη ανασφάλεια που νιώθουν οι αστυνομικοί σαν συνέπεια της άγνοιάς τους απέναντι στα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους εφ' όσον τέσσερις και έξι μήνες εκπαίδευσης ελάχιστα τους προσφέρουν.

Και αν λάβουμε υπόψη και το σύμπλεγμα κατωτερότητας, συνέπεια της ανασφάλειάς τους, που μπορεί να έχουν αρκετοί αστυφύλακες απέναντι στους αξιωματικούς, δεν είναι δύσκολο να καταλάβουμε πως οι μεταξύ τους σχέσεις διακρίνονται από ανισότητα.

Προσθέτοντας σε όλα αυτά και την απουσία των προαναφερόμενων θεμελιωδών εγγυήσεων όπως της μονιμότητας, αξιοκρατίας, συνδικαλισμού, αντιλαμβανόμαστε πως η αστυνομία βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή και αν δεν πραγματοποιηθεί δυναμική αντιμετώπιση αυτών για μια καλύτερη αστυνομία, καθημερινά αυτή θα βουλιάζει όλο και πιο πολύ στο τέλμα.

Σχέσεις Αστυνομίας-Πολιτών

Συνήθως, ο αστυνομικός είναι το πρώτο σημείο επαφής μεταξύ του πολίτη και του νόμου. Πώς όμως η αστυνομία συμπεριφέρεται και τί επιτύγχάνει περισσότερο; Να αχρηστέψει ή να δημιουργήσει σεβασμό για το Νόμο; Βρίσκεται στη "μπροστινή γραμμή" και η δύναμη και αποτελεσματικότητά της καθορίζει σε μεγάλο ποσοστό την αντίδραση της κοινωνίας στις παραβιάσεις του νόμου, αναφέρει σε άρθρο του, ο Graig McGregor ("Αστυνομική Επιθεώρηση", Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1984).

Και με τους πολίτες τι συμβαίνει; Ποιά η στάση τους απέναντι στην αστυνομία;

Ο Δρ. Δ. Μαγκλιβέρας ("Αστυνομική Επιθεώρηση", Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1981) αναφέρει πως παντού σχεδόν στον κόσμο υπάρχει μια υποβόσκουσα "διαφωνία" μεταξύ αστυνομίας και πολιτών μια και η αστυνομία θεωρείται εκφραστής της κρατικής εξουσίας. Συγκεκριμένα, αναφέρει πως "έμφυτα ή επιδιωκόμενα, συνειδητά ή ασυναίσθητα, κατά τρόπον αυτοφυή ή καλλιέργουμένο, απόλυτα δίκαια ή απόλυτα άδικα υπάρχει μια "ασυμφωνία" στις σχέσεις αστυνομίας και πολιτών" (Δρ. Δ. Μαγκλιβέρας, 1981, σελ. 28).

Πρόβλημα σχέσεων μεταξύ αστυνομίας και κοινού υποστηρίζει πως υπάρχει, σε άρθρο του και ο υπαστυνόμος Μ. Παχίτης της Κυπριακής Αστυνομίας ("Αστυνομικά Χρονικά, Ιούλιος - Αύγουστος 1979). Αναφέρει λοιπόν πως το κοινό σε κάθε χώρα παραπονείται για την αστυνομία. Οι αστυνομικοί κατηγορούνται ότι συνήθως ενεργούν με υπέρμετρη σκληρότητα ή ότι κάνουν διακρίσεις μεταξύ των κοινωνικών στρωμάτων του λαού, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Αυτό το πρόβλημα γίνεται πιο οξύ εξαιτίας της όλο και μεγαλύτερης έκφρασης αρνητικής στάσης απέναντι στην αστυνομία, παράγοντας που συνήθως καταλήγει στη μη συνεργασία του κοινού με την αστυνομία ή ακόμη δημιουργεί και αίσθημα εχθρότητας στις σχέσεις κοινού και αστυνομίας.

Από την άλλη τα αστυνομικά όργανα παραπονούνται για την έλλειψη σεβασμού των πολιτών προς αυτά, κατά την εκτέλεση του δύσκολου έργου τους, καθώς επίσης και για την άδικη μεταχείριση των αστυνομικών ενεργειών από τον τύπο.

Κατά τον McGregor ("Αστυνομική Επιθεώρηση" Νοέμβριος-Δεκέμ-

βριος 1984) η εχθρότητα των πολιτών προς την αστυνομία οφείλεται στο γεγονός ότι μερικές φορές αυτή εφαρμόζει αναγκαστικά αντιλαϊκούς νόμους. Και το λάθος ίσως βρίσκεται στο ότι επιτρέπεται να υπάρχουν τέτοιοι νόμοι που δεν έχουν τη δημόσια συγκατάθεση.

Επιπροσθέτως, υποστηρίζει πως η τεράστια αύξηση του αριθμού και του είδους των νόμων, τους οποίους είναι υποχρεωμένη η αστυνομία να εφαρμόζει καθώς και η ποικιλία των καθηκόντων τα οποία οφείλει να εκτελέσει στη σημερινή κοινωνία, φέρνει τον αστυνομικό σ' ένα ρόλο εξουσιαστικό σε κάθε του επαφή με τον πολίτη.

Η αγένεια, επίσης, ή ανυπομονησία, η χωρίς νόημα υιοθέτηση ενός εξουσιαστικού τρόπου στις σχέσεις με τους νομοταγείς πολίτες, είναι πιθανόν να δημιουργήσει την εχθρότητα του πολίτη απέναντι στον αστυνομικό.

Ο Μ. Παχίτης ("Αστυνομικά Χρονικά" Ιούλιος - Αύγουστος 1979) μιλάει για έναν αμφίβολο ρόλο της αστυνομίας που από τη μια θέλει τον αστυνομικό φίλο και προστάτη και από την άλλη εχθρό και καταπιεστή. Και βέβαια αυτό το τελευταίο απογοητεύει τους ανθρώπους δημιουργώντας τους αισθήματα πικρίας και έχθρας.

Προαναφέρθηκε ως άποψη του ίδιου συγγραφέα πως οι αστυνομικοί παραπονούνται για άδικη μεταχείριση των ενεργειών τους από τον τύπο.

Ο Ζιανίκας (1990) αναφέρει πως η αστυνομία και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν σαν κοινό γνώρισμα το ότι εξαρτώνται πολύ από την κοινή γνώμη. Και διαφέρουν κατά το ότι ενώ η στάση της αστυνομίας απέναντι στην κοινή γνώμη είναι μάλλον παθητική, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όχι μόνο επηρεάζονται αλλά έχουν και τη δύναμη να επηρεάζουν την κοινή γνώμη.

Η αστυνομία λοιπόν χρειάζεται τη συμπάρσταση των μέσων μαζικής ενημέρωσης για να πληροφορεί τους πολίτες για το τι συμβαίνει γύρω από αυτήν αλλά και να επηρεάζει θετικά την άποψή τους απέναντί της.

Υπάρχει όμως και μια άλλη πολύ σημαντική διαφορά μεταξύ της αστυνομίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, μας πληροφορεί ο Ζιανίκας (1990). Είναι ο τρόπος θεώρησης και αντιμετώπισης των αστυνομικών θεμάτων. Ενώ δηλαδή η αστυνομία "είναι υποχρεωμένη να σεβαστεί τους κανόνες του κοινωνικού παιχνιδιού, τα μαζικά μέσα ε-

νημέρωσης μπορούν επ' αυτού να συζητούν, να αμφισβητούν, να τάσσονται υπέρ της μεταβολής μιας κατάστασης πραγμάτων (Ζιανίνας, 1990, σελ. 59). Αποτέλεσμα αυτού είναι να δίνουν υπερβολική σημασία σε θέματα εγκληματικότητας και τρομοκρατίας και να βλάπτουν έτσι το ανακριτικό έργο της αστυνομίας ή και να πραγματοποιούν το σκοπό κάποτε των δραστών (δημοσιότητα).

Ο Ζομπανάκης (1971) αναφερόμενος στις δυσμενείς εντυπώσεις του πολίτη απέναντι στην αστυνομία, υποστηρίζει πως το γεγονός ότι ο πολίτης σε κάθε αστυνομικής επέμβαση λαμβάνει υπ' όψη μόνον αν στην συγκεκριμένη περίπτωση εξυπηρετούνται ή βλάπτονται τα ατομικά του συμφέροντα, αποτελεί αρνητικό στοιχείο για την δημιουργία ενός φιλικού κλίματος στις σχέσεις αστυνομίας - πολιτών.

Κατά τον ίδιο συγγραφέα άλλος παράγοντας που προκαλεί αντιπάθεια προς την αστυνομία είναι ο κατασταλτικός ρόλος που αυτή καλείται να παίξει. Διότι παρ' όλο που ασκεί αυτόν τον ρόλο για την προστασία των πολιτών, γίνεται αντικείμενο άδεια κριτικής είτε λόγω πλημμελούς ενημέρωσης του κοινού είτε λόγω παρεξήγησης.

Και τέλος, άλλοι παράγοντας δημιουργίας δυσμενών εντυπώσεων στις σχέσεις αστυνομίας, κοινού, αποτελούν τόσο η εσφαλμένη κάποτε ερμηνεία του πνεύματος και του γράμματος του νόμου όσο και η φύση των αστυνομικών γενικά καθηκόντων καθώς και η υπέρβαση του καθήκοντος (Ζομπανάκης, 1971).

Ποιά είναι όμως η θέση της αστυνομίας απέναντι στο πρόβλημα των σχέσεων της με τους πολίτες;

Παντού, στα πλαίσια της αστυνομικής εφαρμογής γίνεται λόγος για δημόσιες σχέσεις στην αστυνομία. Ο Σπ. Ζομπανάκης (1971) υποστηρίζει πως σκοπός αυτών είναι:

1) Να δεχθεί το κοινό την αστυνομία και τις δραστηριότητές της σαν ένα σύνολο το οποίο περιβάλλεται με το μανδύα της δημόσιας εξουσίας, ένα σύνολο με το οποίο πρέπει να συνεργασθεί και να παγιάσει πολλές σχέσεις.

Λέγοντας δημόσια εξουσία ο Ζομπανάκης εννοεί το δικαίωμα που ανήκει στην πολιτεία να επιτάσσει τα υποκείμενα σ' αυτήν πρόσωπα και να επιβάλλει με εξαναγκασμό την τήρηση των επιταγών της.

2) Να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ αστυνομίας και κοινού, οι

οποίοι είναι απόρροια των υποχρεώσεων που έχει το ένα μέρος απέναντι στο άλλο καθώς και να εφαρμοσθούν οι αρχές των Δημοσίων Σχέσεων και μέσα στο χώρο της αστυνομίας.

3) Να ενθαρρύνουν και διαδώσουν τις αρχές και το πνεύμα της πειθούς και του διαλόγου, να συμβάλλουν στην εκπλήρωση της κοινωνικής αποστολής της αστυνομίας και να στηρίξουν τη δύναμη της στην αγάπη, εκτίμηση και εμπιστοσύνη του κοινού.

Αναφορικά, με το πεδίο δράσης των Δημοσίων Σχέσεων περιλαμβάνει δύο κατευθύνσεις: τις εξωτερικές δημόσιες σχέσεις και τις εσωτερικές δημόσιες σχέσεις.

Οι Εξωτερικές Δημόσιες Σχέσεις κατά τους Γ. Χαρτοκάλλη και Δ. Μητρόπουλο (1987), είναι ένας πολύ βασικός παράγοντας για την δημιουργία προϋποθέσεων που θα οδηγήσουν στην ομαλή λειτουργία της αστυνομίας και την ανάπτυξη των δημοσίων σχέσεων έξω από το χώρο της ώστε να επιτύχει στην εκπλήρωση της αποστολής της.

Ειδικότερα, οι Εξωτερικές Δημόσιες Σχέσεις επιδιώκουν να πετύχουν την επικοινωνία μεταξύ αστυνομίας και κοινού, να αμβλύνουν με το διάλογο και την πειθώ, τις αντιθέσεις που προκαλούνται από τις αστυνομικές επεμβάσεις και να δημιουργήσουν κλίμα αμοιβαίας κατανόησης και καλής θέλησης με τελικό σκοπό να κερδίσουν την εκτίμησή, την εμπιστοσύνη, την αγάπη και το σεβασμό του πολίτη και να εξασφαλίσουν την συμπαράσταση και την συνεργασία του για την εκπλήρωση της κοινωνικής αστυνομικής αποστολής" (Χαρτοκάλλης - Μητρόπουλος, 1987, σελ. 100).

Οι Εσωτερικές Δημόσιες Σχέσεις απευθύνονται προς το προσωπικό της αστυνομικής δύναμης. Η εφαρμογή τους κατά τον Ζομπανάκη (1971) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή των εξωτερικών δημοσίων σχέσεων και αφορούν τόσο τις σχέσεις προϊσταμένου προς υφισταμένους και υφισταμένου προς προϊσταμένους καθώς και τις σχέσεις μεταξύ ομοιοβάθμων.

Οι Μητρόπουλος και Χαρτοκάλλης (1987) αναφέρουν πως οι εσωτερικές δημόσιες σχέσεις:

- Συμβάλλουν αποτελεσματικά στην σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των αστυνομικών, σαν ατομών που έχουν κοινές επιδιώξεις και υπηρετούν κοινά ιδανικά,

- Συντελούν στη δημιουργία πνεύματος, ενότητας, συναδελφικής αλληλεγγύης, αμοιβαίου σεβασμού, αλληλοκατανόησης και υπερφάνειας για το έργο που επιτελούν,

- Εμπνέουν πίστη στην αστυνομική αποστολή και στην ιδέα που οι αστυνομικοί υπηρετούν,

- Συμβάλλουν στην ποιοτική βελτίωση του αστυνομικού επαγγέλματος.

Γι' αυτό το λόγο επιβάλλεται από την πολιτική και αστυνομική ηγεσία της αστυνομίας και από κάθε ανώτερο στην ιεραρχία:

"- να διατηρούν στενή επαφή με τους υφισταμένους τους,

- να ακούν και να ενδιαφέρονται για τα αιτήματα και τα προβλήματα του προσωπικού τους,

- να ενημερώνουν τους υφισταμένους για τα μέτρα που παίρνονται,

- να επιβραβεύουν αυτούς που διακρίνονται,

- να μην αποθαρρύνουν τους άνδρες σε περίπτωση αποτυχία ή λαθεμένης ενέργειας,

- να εμπνέουν την πίστη στο καθήκον, υψηλό φρόνημα και αγάπη,

- να φροτνίζουν για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και να την κοινωνική προβολή του προσωπικού τους".

(Μητρόπουλος - Χαρτοκάλλης, 1987, σελ. 98-99).

Ο Α. Σοφοκλέους ("Αστυνομικά Χρονικά", σελ. 1975) αναφέρει πως το πρώτο βήμα για την δημιουργία ενός αποτελεσματικού προγράμματος Δημοσίων Σχέσεων στην Αστυνομία είναι η αναγνώριση της ανάγκης για ένα τέτοιο πρόγραμμα. Η καλή οργάνωση ενός τέτοιου προγράμματος θα φέρει πιο κοντά στο κοινό το έργο της αστυνομίας και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζονται στην εφαρμογή του και πιο κοντά στην αστυνομία τα προβλήματα της κοινότητας. Μια τέτοια προσέγγιση είναι πιθανόν να οδηγήσει στην καλύτερη αλληλοκατανόηση και αμοιβαία συνεργασία για την αντιμετώπιση ενεργειών που μπορεί να δημιουργήσουν προακαταλήψεις και παρεξηγήσεις και από τις δύο πλευρές.

Και συνεχίζει λέγοντας πως η εμπιστοσύνη του κοινού προς την αστυνομία, εξαρτάται από την ικανότητα της δύναμης σαν σύνολο αλλά και σαν άτομα, να πείσει τους πολίτες ότι ταγμένη στην εφαρμο-

γή και τήρηση των όμων, ότι προστατεύει τη ζωή και την περυσία τους και ότι εργάζεται πάντα προς όφελος του κοινού.

Έτσι λοιπόν κάθε πρόγραμμα δημοσίων σχέσεων στην αστυνομία πρέπει να αποβλέπει στο να πείσει το κοινό πως η αστυνομία έχει ως πρώτιστο μέλημά της την ασφάλεια, ευημερία και συμφέροντα των πολιτών.

Ο Σοφοκλέους επίσης αναφερόμενός ειδικότερα στους νέους, παρατηρεί πως είναι διεθνώς παραδεκτό ότι το χάσμα μεταξύ αστυνομίας και νέων συνεχώς ευρύνεται και βαθύνεται. Και η αποξένωση αυτή δεν αφορά μόνο τους νέους των φτωχογειτονιών αλλά και της μεσαίας και αστικής τάξης και κυρίως τους φοιτητές των Πανεπιστημίων.

"Επειδή η πρώτη επαφή του νέου με την αστυνομία είναι ιδιαίτερα κρίσιμη, και επειδή η επαφή αυτή είναι δυνατόν να γίνει με οποιοδήποτε μέλος της δύναμews, είναι φανερό ότι η ύπαρξη ενός ειδικού τμήματος, που να στελεχώνεται από ειδικευμένους σε θέματα ανηλικών αξιωματικούς, δεν είναι αρκετή, αλλά επιβάλλεται, ώστε όλοι οι αξιωματικοί της αστυνομίας να προετοιμάζονται κατάλληλα στο θέμα αυτό" (Σοφοκλέους, 1975, σελ. 12).

Εξίσου, σημαντικές βρίσκει και τις σχέσεις της αστυνομίας με τις μειονότητες. Μια απόδειξη, μας πληροφορεί ο Σοφοκλέους, της ευαισθησίας και της αρνητικής στάσης των μειονοτήτων εναντίον της αστυνομίας είναι ο φόβος και η καχυποψία που οι ομάδες αυτές τρέφουν προς τις αστυνομικές αρχές. Στο βιβλίο του ίδιου συγγραφέα, αναφέρεται και η άποψη των David H. Bayley και Harold Mendelsohn, πάνω στο ίδιο θέμα.

Σύμφωνα με αυτούς λοιπόν,

"Η αστυνομία είναι υψίστης σπουδαιότητας για τις μειονότητες όχι για ό,τι κάνει αλλά για ό,τι είναι. Οι εμπειρίες που αποκτούν στα χέρια της αστυνομίας είναι μεγάλης συναισθηματικής σημασίας γι' αυτούς. Συμβολίζουν τη μεταχείριση της οποίας τυγχάνουν εκ μέρους της κοινωνίας σαν σύνολο. Μιας μεταχείρισης δευτέρας κατηγορίας πολιτών.

Όλες οι απογοητεύσεις τους από την ζωή και όλη η πικρία τους φορτώνονται πάνω στην αστυνομία που συμβολίζει την εξουσία και το νόμο" (Σοφοκλέους, 1975, σελ. 11).

Ο Ζομπανάκης (1971) αναφερόμενος στις προϋποθέσεις της εφαρμογής των Δημοσίων Σχέσεων στην Αστυνομία, υποστηρίζει πως τις κυριότερες αυτών αποτελούν η ανάλογη αγωγή του πολίτη, συμπληρωμένη από την συμπαράσταση του κράτους καθώς και η πίστη του συνόλου των αστυνομικών οργάνων στις αρχές των δημοσίων σχέσεων και τους σκοπούς τους οποίους αυτές υπηρετούν.

Για το ίδιο θέμα ο Δρ. Δ. Μαγκλιβέρας (1981), πληροφορεί πως η σύμμιξη με τα κοινωνικά στρώματα πιθανόν να δημιουργήσει κλίμα αποδοχής, κατανόησης, συμπάθειας και συμπαράστασης στο έργο της αστυνομίας. Συγχρόνως όμως, χρειάζεται και ένα συνεχές πρόγραμμα αναπτύξεως σχέσεων της αστυνομίας με τους πολίτες. Ένα πρόγραμμα που θα είναι προϊόν μακράς μελέτης κι επεξεργασίας ομάδας ειδικών και που θα έχει μεγάλες προοπτικές και σταδιακά εξελισσόμενους και διεκπεραιούμενους στόχους.

"Χρειάζεται να είναι γι' αύριο αλλά να στηρίζεται και να αγκαλιζει και το' σήμερα"

(Δρ. Μαγκλιβέρας, 1981, σελ. 31).

Σήμερα, στην Ελληνική Αστυνομία, οι δημόσιες σχέσεις λειτουργούν με την εξής μορφή, όπως αναφέρουν οι Χαρτοκάλλης και Μητρόπουλος στο βιβλίο τους "Δημόσιες Σχέσεις - Επικοινωνία στην Ελληνική Αστυνομία" (1987).

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 582 που εκδόθηκε με εξουσιοδότηση του Ν. 1481/1981 και αναφέρεται στη σύσταση οργάνωση και λειτουργία των κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης, έχει συσταθεί Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων στο Υπουργείο, η οποία έχει τα εξής τμήματα:

- α) Τμήμα Ενημέρωσης
- β) Τμήμα Κοινωνικών Σχέσεων
- γ) Τμήμα Εκδόσεων

Το Τμήμα Ενημέρωσης έχει τις εξής αρμοδιότητες:

1. Αποδελτίωση του ελληνικού ημερήσιου και περιοδικού τύπου, σύνταξη δελτίου τύπου και διανομή του στις υπηρεσίες.
2. Προβολή του έργου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και ενημέρωση του κοινού για τις δραστηριότητες του Υπουργείου και της

Ελληνικής Αστυνομίας μέσα από τον τύπο και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

3. Απάντηση στα δημοσιεύματα του τύπου που αφορούν το Υ.Δ.Τ. και την ΕΛ.ΑΣ.

4. Επαφή με δημοσιογράφους και άλλους παράγοντες ενημέρωσης και πληροφόρησης του κοινού.

5. Τήρηση αρχείου δημοσιευμάτων που αφορούν το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

6. Φροντίδα για την παραγωγή, προμήθεια και προβολή κινηματογραφικών ταινιών και διαφανειών, μορφωτικού και πληροφοριακού περιεχομένου.

7. Επιμέλεια παραγωγής ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών της Ελληνικής Αστυνομίας.

8. Φωτογραφική και ραδιοτηλεοπτική κάλυψη δραστηριοτήτων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και της ελληνικής Αστυνομίας.

9. Ανάπτυξη σχέσεων με ραδιοτηλεοπτικά δίκτυα και παροχή συνδρομής σε τηλεοπτικούς, θεατρικούς και κινηματογραφικούς παραγωγούς.

10. Τήρηση αρχείου φωτογραφικού και τηλεοπτικού υλικού.

Οι αρμοδιότητες του τμήματος Κοινωνικών Σχέσεων αποτελούνται από:

1. Την οργάνωση τελετών, εορτών, δεξιώσεων και λοιπών κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων για την προβολή του έργου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

2. Την συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας σε παρελάσεις, εθνικές εορτές και άλλες επετείους και την αντιπροσώπευσή της σε πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις που οργανώνονται από άλλους φορείς.

3. Την οργάνωση εορτών, μορφωτικών, πολιτιστικών και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων για το προσωπικό της ΕΛ.ΑΣ. και των οικογενειών τους.

4. Την μέριμνα απόδοσης επικηδείων τιμών.

5. Την ανάπτυξη σχέσεων με συλλόγους, σωματεία και οργανώσεις

μορφώτικού, επιστημονικού και πολιτιστικού χαρακτήρα.

6. Την εισήγηση για την βράβευση πράξεων ιδιωτών που έχουν σχέση με την αποστολή του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

7. Την εξέταση παραπόνων των πολιτών και την παραπομπή των υποθέσεων στην αρμόδια υπηρεσία.

8. Την διοργάνωση συνεδρίων και διεθνών συναντήσεων αστυνομικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα.

9. Την μέριμνα για την πραγματοποίηση ταξιδιών της ηγεσίας και του προσωπικού στο εξωτερικό για επίσημες επισκέψεις ή υπηρεσιακές αποστολές.

10. Την διεξαγωγή της εθιμοτυπικής αλληλογραφίας της ηγεσίας του Υπουργείου και η ενημέρωσή της, για τις εθιμοτυπικές παραστάσεις και εκδηλώσεις.

11. Την διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων για φιλανθρωπικούς και ψυχαγωγικούς σκοπούς και την έγκριση συμμετοχής προσωπικού του Υπουργείου σε δραστηριότητες αθλητικών συλλόγων και σωματείων.

12. Την συμμετοχή της φιλαρμονικής της ΕΛ.ΑΣ. σε ψυχαγωγικές, θερησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

13. Την οργάνωση μουσικών εκδηλώσεων για την ψυχαγωγία του προσωπικού της ΕΛ.ΑΣ. και του κοινού.

14. Την μέριμνα οργάνωσης και λειτουργίας θερέτρων και παιδικών εξοχών για το προσωπικό και τα μέλη των οικογενειών τους.

Το Τμήμα Εκδόσεων τέλος, ασχολείται με:

1. Την επιμέλεια της έκδοσης του περιοδικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και την παρακολούθηση των συνδρομητών,

2. Την τήρηση αρχείων δημοσιογραφικής ύλης, φωτογραφικού υλικού και βιβλιοθήκης για τις ανάγκες των εκδόσεων,

3. Την επιμέλεια όλων των εκδόσεων που έχουν στόχο την πρόωθηση των δημοσίων σχέσεων και της προβολής του Υπουργείου,

4. Την διαχείριση των εσόδων από τις εκδόσεις.

Από τις επιδιώξεις της λειτουργίας των παραπάνω τμημάτων παρατηρείται η απουσία ενός σημαντικότερου κομματιού που έχει να κά-

νει με την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων με τα οποία καθημερινά έρχεται σε επαφή η Αστυνομία. Λείπει, θα λέγαμε, η εμπάθυση στα προβλήματα αυτά, που έχουν να κάνουν με την ανθρώπινη ψυχολογία σε όλες της τις διαστάσεις και τις μορφές.

Παρ' όλο που οι παραπάνω δραστηριότητες των διαφόρων τμημάτων της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων του Υ.Δ.Τ. δεν είναι ευκαταφρόνητες, ένα περισσότερο φροντισμένο πρόγραμμα δημοσίων σχέσεων που να περιλαμβάνει τρόπους ουσιαστικής προσέγγισης του πολίτη των προβλημάτων του θα βοηθούσε στην γεφύρωση του χάσματος που υπάρχει στις σχέσεις αστυνομίας-πολίτη.

Εύλογα λοιπόν τίθεται το ερώτημα, μήπως αυτά που εφαρμόζονται εγγίζουν μόνο την επιφάνεια και όχι το βάθος του προβλήματος;

Ασφαλώς το γεγονός πως η Ελληνική Αστυνομία ακολουθεί πάντα την εκάστοτε κυβερνητική πολιτική αποτελεί σοβαρό μειονέκτημα και τροχοπέδη σε οποιαδήποτε πρωτοβουλία θέλει να αναλάβει. Δεν θα έπρεπε όμως κάποτε να αποκτήσει ανεξαρτησία και να χαράξει την δική της ακέραιη και ολοκληρωμένη πολιτική;

ΜΕΡΟΣ Β'

Η Κοινωνική Εργασία ως Θεσμός και Επάγγελμα

Στο τμήμα αυτό του κεφαλαίου θα αναφερθούμε στο θεσμό και το επάγγελμα της Κοινωνικής Εργασίας και θα την συσχετίσουμε στην επόμενη ενότητα με το αστυνομικό επάγγελμα.

Σύμφωνα με τον Δρ. Χ. Μουζακίτη, (Σημειώσεις Α' Εξαμήνου) η Κοινωνική Εργασία, επηρεάστηκε πολύ από τις ιδέες της φιλανθρωπίας, και της ελεημοσύνης, το νόμο της Ελισάβετ για τους φτωχούς της Αγγλίας, τις κοινωνικές φιλοσοφίες του Comte και του Rousseau, την ανάγκη για αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που δημιούργησε η Βιομηχανική Επανάσταση, τη θεωρία της ψυχανάλυσης και τις κοινωνιολογικές θεωρίες του Merton.

Βασικός στόχος της, προεπαγγελματικά, ήταν η περίθαλψη των φτωχών της βιομηχανικής επανάστασης και των κατατρεγμένων των δύο παγκοσμίων πολέμων.

Οι μεγάλες αλλαγές όμως και ανακατατάξεις που ακολούθησαν, διόγκωσαν τα υπάρχοντα προβλήματα και δημιούργησαν και άλλα, σαν συνέπεια της ταχύτατης τεχνολογικής προόδου και του μεγάλου μεταναστευτικού κύματος προς τα αστικά κέντρα. Οι άνθρωποι βρέθηκαν αντιμέτωποι με την ανεργία, τη φτώχεια, την αρρώστεια.

Έτσι λοιπόν, η κοινωνική εργασία είχε πολλά να προσφέρει προκειμένου να βοηθήσει τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τη νέα κατάσταση.

Η Δρ. Εξάρχου ("Εκλογή" 1976), αναφέρει πως "παραδοσιακά η κοινωνική εργασία ανακτύχθηκε από ένα βασικό ενδιαφέρον να βοηθηθεί ο άνθρωπος να αντιμετωπίσει τα κοινωνικά προβλήματα που αυξάνονταν με ταχύ ρυθμό στο περιβάλλον του".

Η κοινωνική εργασία στα πρώτα της βήματα είχε στραφεί αποκλειστικά προς την βοήθεια του ατόμου χωρίς να ενδιαφέρεται για τα αίτια που δημιούργησαν το πρόβλημά του. Ασκούνταν δε, από διάφορα φιλανθρωπικά σωματεία με την πρωτοβουλία είτε της εκκλησίας είτε των κυριών της αστικής τάξης.

Οι οικονομικές όμως ανακατατάξεις όπως προείπαμε, και η βιο-

μηχανική ανάπτυξη δημιούργησαν κλείστα προβλήματα τα οποία η φι-
λάνθρωπία δεν ήταν σε θέση από μόνη της να τα αντιμετωπίσει. Έ-
παψε πλέον να ισχύει η λεγόμενη "αρχαϊκή οικονομική υπόθεση" κα-
τά την οποία οι φτωχοί είναι υπεύθυνοι για την δημιουργία των
προβλημάτων τους και έγινε αισθητή η ανάγκη για την αναμόρφωση
του περιβάλλοντος και της ενέργου ανάμιξης της πολιτείας με μέσα
προστασίας.

Δημιουργήθηκε έτσι η Κοινωνική Πρόνοια όπου στα αρχικά στά-
δια της εξέλιξής της αναφερόταν σε κοινωνικές παροχές που δίδον-
ταν κυρίως στους φτωχούς και σε άλλες εξαρτημένες περιθωριακές ο-
μάδες όπως ανάπηροι και προβληματικά άτομα, υποστηρίζουν σε άρθρο
τους οι Ο. Ζάρναρη και Μ. Λσημακοπούλου ("Εκλογή", Αύγουστος
1984).

Με αυτή όμως τη μορφή δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις δι-
αρκώς αυξανόμενες ανάγκες και ήταν πλέον αναπόφευκτη η διεύρυνση
της αποστολής και του περιεχομένου της. Σ' αυτό επηρεάστηκε πολύ
από την Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948).

- Το δικαίωμα στην εργασία σε περιβάλλον εξανθρωπισμένο και με
ικανοποιητική αμοιβή ανάλογη προς την εργασία,
- Το δικαίωμα σε αξιοπρεπείς συνθήκες στέγασης και υγιεινό περι-
βάλλον,
- Το δικαίωμα στην απόκτηση οικογένειας και στην συμπαράσταση
της κοινωνίας στην αξιοποίηση του οικογενειακού βίου,
- Το δικαίωμα ζωής, ελευθερίας και ασφάλειας,
- Το δικαίωμα πνευματικής ελευθερίας και ελευθερίας στην άσκη-
ση των θρησκευτικών πεποιθήσεων, και
- Το δικαίωμα συμμετοχής στον πολιτικό βίο.

Με την αναμόρφωση έτσι της Κοινωνικής Πρόνοιας δημιουργήθηκε
ένα σύστημα εξειδικευμένων υπηρεσιών που τις παρείχαν άτομα με
πλατειά γνώση της φύσης και των αναγκών του ανθρώπου καθώς και
της ατομικής και κοινωνικής του συμπεριφοράς.

Μέσα στο σύστημα αυτό είναι ενταγμένη και η κοινωνική εργα-
σία η οποία μέσω των κοινωνικών λειτουργιών της χρησιμοποιεί τε-
χνικές και μεθόδους που θα της επιτρέψουν τη σωστή διάγνωση των
σχετικών προβλημάτων και τον αποτελεσματικό χειρισμό τους.

Σήμερα, την κοινωνική εργασία κατευθύνουν ανθρωπιστικά και

δημοκρατικά ιδεώδη σύμφωνα με την Α. Καλούτση (Σημειώσεις για το μάθημα της Δεοντολογίας). Η δε θεωρία και πρακτική της έχει διαμορφωθεί με την βοήθεια άλλων κοινωνικών επιστημών. Έχει επηρεασθεί πολύ από την ψυχολογία και την κοινωνιολογία, όμως και άλλες επιστήμες όπως η ανθρωπολογία, δίκαιο, οικονομική, βιολογία κλπ. καταλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερη θέση στις απαραίτητες γνώσεις για τον χειρισμό προβλημάτων σε μια πολυσύνθετη κοινωνία.

Σχετικά με την πρακτική της κοινωνικής εργασίας ο Δρ. Δ. Ιατρίδης σε άρθρο του στο περιοδικό "Κοινωνική Εργασία" (1987), αναφέρει πως έχει επηρεαστεί από δύο σχολές σκέψης.

Η πρώτη σχολή υποστηρίζει πως οι αξίες δεν έχουν θέση στην Επιστήμη και εξισώνει την επιστήμη με την αντικειμενικότητα λέγοντας πως οι αξιολογικές κρίσεις πρέπει να απευθύνονται στην τεχνική ικανότητα του κοινωνικού επιστήμονα και όχι σε εμπειρικές μαρτυρίες. Η απουσία αξιών σημαίνει επίσης πως οι κοινωνικοί επιστήμονες οφείλουν να παραμένουν αδιάφοροι προς τις ηθικές διαστάσεις της εργασίας τους.

Η δεύτερη σχολή σκέψης θεωρεί ανεφάρμοστη, ανεπιθύμητη και αδιανόητη την άποψη πως είναι δυνατόν οι κοινωνικές επιστήμες και η κοινωνική εργασία να υπάρξουν έξω από την ιδεολογία και την αξιολόγηση. Σαν επιχείρημα παρουσιάζει το ότι ο ίδιος ο ορθολογισμός απ' εαυτού αποτελεί μια επιλογή, πράγμα που σημαίνει ότι δεν εφαρμόζει για τον εαυτό του τα αυστηρά κριτήρια που προτείνει για τις άλλες πηγές γνώσης. Η σχολή αυτή ισχυρίζεται ότι εάν ήταν αναγκαίο να κατανοήσει κανείς και να περιγράψει τον κόσμο χωρίς αξίες προκειμένου να είναι "επιστημονικός", τότε η ίδια η επιστήμη θα ήταν αδύνατη.

Γενικά υποστηρίζεται, όπως μας πληροφορεί ο Δρ. Δ. Ιατρίδης, πως το μοντέλο βασισμένο στον ορθολογισμό λειτουργεί καλά στο να επιλέγει αποτελεσματικά μέσα για την επίτευξη δεδομένου στόχου, στην πραγματικότητα όμως είναι ανεπαρκές στο να καθορίζει ποιός θα πρέπει να είναι ο στόχος (Ιατρίδης, 1987, σελ. 10-13).

Έτσι και η κοινωνική εργασία χρησιμοποιεί το βασισμένο στον ορθολογισμό μοντέλο για να προσαρμόσει τα μέσα στους σκοπούς και τις ιδεολογικές προσεγγίσεις για την επιλογή των στόχων, για την διατύπωση του προβλήματος και το σχεδιασμό πολιτικής.

Την επαγγελματική της μορφή η κοινωνική εργασία την παρουσιάζει μέσω των μεθόδων της και οι γνώσεις που διαθέτει εκφράζονται με τους χειρισμούς που χρησιμοποιεί εφαρμόζοντας την εργασία με το άτομο, την ομάδα και την κοινότητα.

Και οι τρεις μέθοδοι έχουν κοινούς σκοπούς και κοινή φιλοσοφία και επιδιώκουν την ευημερία και την καλύτερη προσαρμογή του εξυπηρετούμενου προς το περιβάλλον του, είτε πρόκειται για άτομο, ομάδα ατόμων ή κοινότητα (Μουζακίτης, Διδακτικές Σημειώσεις, σελ. 46). Διαφέρουν μόνο σε δεξιότητες και τεχνικές που κάθε μία μέθοδος χρησιμοποιεί για την επίτευξη των σκοπών της.

Η κατά περίπτωση εργασία ενδιαφέρεται για την ευημερία του ατόμου, εξατομικεύοντας την ανθρώπινη ανάγκη και χρησιμοποιώντας την πρόσωπο με πρόσωπο (συνέντευξη) επικοινωνία.

Η εργασία με την ομάδα αποσκοπεί στο να εμπλουτίσει την ανθρώπινη ζωή με εμπειρίες ικανοποιητικών διαπροσωπικών σχέσεων καθώς και να επιλύσει ορισμένα από κοινού προβλήματα.

Η δε εργασία με την κοινότητα, σύμφωνα με τον Ross, δεν αποσκοπεί στην επίλυση ορισμένων κοινοτικών προβλημάτων, όσο σημαντικό κι αν είναι αυτό, αλλά πρέπει να επιδιώκεται η ανάπτυξη της ικανότητας της κοινότητας να εργάζεται όχι μόνο για την επίλυση κάποιων προβλημάτων αλλά για την επίλυση κάθε προβλήματος που απασχολεί το σύνολο.

"Μέχρι πρόσφατα η κοινωνική εργασία ήταν έντονα μεθοδικο-κεντρική με σαφή διαχωρισμό των στοιχείων που συνιστούν κάθε μια από τις τρεις μεθόδους" (Εξάρχου, 1976, σελ. 6)

Σήμερα όμως, η ανάγκη για πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων έδωσε προτεραιότητα στο να γίνει κατανοητό το πρόβλημα στο σύνολό του και να αντιμετωπιστεί ανάλογα με κάποια από τις τρεις μεθόδους ή και με τις τρεις. Επιχειρείται δηλαδή μια διαμεθοδική προσέγγιση των προβλημάτων και εκείνο που αποκτά σημασία δεν είναι η συγκεκριμένη μέθοδος αλλά οι χειρισμοί και οι δεξιότητες του επαγγελματία κοινωνικού λειτουργού είτε είναι αυτές συνεντεύξεις, είτε κατ' οίκον επισκέψεις κλπ.

Όσον αφορά την κοινωνική εργασία στην Ελλάδα, είναι πολύ καινούργια σαν επαγγελματική δραστηριότητα. Ο νόμος 4018 της 11ης Νο-

εμβριου 1959 αποτελεί ορόσημο καθώς μ' αυτόν θεσμοθετήθηκε η κοινωνική εργασία και δημιουργήθηκε το νέο επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού (Α. Καλούτση, Διδακτικές Σημειώσεις από το μάθημα της Δεοντολογίας Επαγγέλματος).

Ουσιαστικά, στην Ελλάδα η κοινωνική εργασία προϋπήρχε τουλάχιστον επί μια δεκαετία σαν αποτέλεσμα της ανάγκης να δοκιμαστούν νέοι και αποδοτικότεροι τρόποι εργασίας στον προνοιακό χώρο, σε μια στιγμή που οι κοινωνικές ανάγκες και τα προβλήματα μεγάλων ομάδων του πληθυσμού όλης της χώρας ήταν εκτεταμένες και εξαιρετικά πιεστικές.

Από τότε μέχρι σήμερα το επάγγελμα εξελίχθηκε υπό την επίδραση πολλών παραγόντων, κατά την Α. Καλούτση, όπως ήταν οι κοινωνικές ανάγκες και τα προβλήματα κάθε περιόδου της ζωής της χώρας, η επικρατούσα κάθε φορά κοινωνική πολιτική όπως αυτή υλοποιείται με τις εφαρμοζόμενες υπηρεσίες και προγράμματα, η επίδραση που είχε η πρόοδος του επαγγέλματος στον διεθνή χώρο, όπως αυτή μεταφέρεται εδώ και οι επιδράσεις που είχε η δουλειά των ίδιων των κοινωνικών λειτουργών τόσο σε σχέση με τους εξυπηρετούμενους όσο και με τους εργοδότες των κοινωνικών λειτουργών μέσα στη χώρα.

Σαν σκοπό, η κοινωνική εργασία, σύμφωνα με τον Δρ. Χρ. Μουζακίτη (Διδακτικές Σημειώσεις Α' Εξαμήνου) έχει:

1) Να βοηθήσει τους ανθρώπους να προάγουν και να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τα δυναμικά τους στην αντιμετώπιση και λύση προβλημάτων,

2) Να βοηθήσει τους ανθρώπους να δημιουργούν διασυνδέσεις με ενισχυτικά κοινοτικά ή κοινωνικά συστήματα,

3) Να διευκολύνει την επικοινωνία, να αλλάξει ή και να δημιουργήσει νέες σχέσεις μεταξύ ανθρώπων και κοινωνικών πόρων,

4) Να διευκολύνει την επικοινωνία, να αλλάξει ή να δημιουργήσει σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων μέσα στα κοινωνικά συστήματα ενίσχυσης,

5) Να συνεισφέρει στην ανάπτυξη και την αλλαγή κοινωνικής πολιτικής,

6) Να ενεργοποιείται στην απόδοση υλικών πόρων, μέσω των κοινωνικών συστημάτων, και

7) Να υπηρετεί, σαν μέσο κοινωνικού ελέγχου ή και κοινωνικής αλλαγής.

Και ερχόμαστε, τέλος, να αναφερθούμε στις αρχές και αξίες του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας.

Λέγοντας αρχές εννοούμε την φιλοσοφική και ανθρωπιστική βάση, πάνω στην οποία στηρίζεται το επάγγελμα. Ενώ οι αξίες αφορούν την πειθαρχημένη συμπεριφορά και χρησιμοποίηση του εαυτού ως επαγγελματία απέναντι στον άνθρωπο, το κοινωνικό σύνολο και το ίδιο το επάγγελμα. Σύμφωνα με μια ομάδα ειδικών του κεντρικού Συμβουλίου Μόρφωσης και Εκπαίδευσης στην Κοινωνική Εργασία, στην Αγγλία, η οποία έδωσε έναν περιγραφικό ορισμό του όρου, οι αξίες προσδιορίζουν τα γενικά standards και ιδεώδη που χρησιμοποιούμε για να κρίνουμε την διαγωγή την δική μας καθώς και των άλλων.

Ο Δρ. Χ. Μουζακίτης (Διδακτικές Σημειώσεις, Α' Εξαμήνου),^{αναφέρει} πως ένας αριθμός αξιών είναι βασικός στην υλοποίηση της κοινωνικής εργασίας στην πράξη. Τέτοιες αξίες είναι:

1) Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στην μοναδικότητα και αξιοπρέπεια του ατόμου.

Είναι αρχή της κοινωνικής εργασίας πως κάθε ανθρώπινο όν είναι μοναδικό όπως και ότι το άτομο λειτουργεί σαν μια βιολογική, ψυχική και κοινωνική οντότητα, που βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με το περιβάλλον του.

Μπορεί όλοι οι άνθρωποι να έχουν ορισμένες βασικές ανάγκες (τροφή, ασφάλεια, περίθαλψη, πνευματική ανάπτυξη), έχουν όμως και ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συνθέτουν την προσωπικότητά τους και να τους κάνουν να διαφέρουν από τους άλλους ανθρώπους.

Η πνευματική ανάπτυξη επίσης βοηθά το άτομο να επιβληθεί στις ενστικτώδεις παρορμήσεις του, να αναπτύξει την παραγωγικότητά του και να δημιουργήσει ένα κλίμα αξιοπρέπειας γύρω από τον εαυτό του και τους άλλους και το οποίο πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να σεβαστεί.

2) Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του ατόμου.

Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να αποφασίζει ο ίδιος για τον εαυτό του και για όσα τον αφορούν. Ο κοινωνικός λειτουργός από

τήν πλευρά του οφείλει όχι μόνο να το πιστεύει αυτό αλλά και να βοηθά το άτομο, όταν βρίσκεται σε σύγχυση, να αναλάβει τις ευθύνες του ώστε να σκεφθεί τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων του καθώς και να του παρέχει τις ευκαιρίες εκείνες που θα τον δραστηριοποιήσουν προς όφελος των υποθέσεών του.

3) Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στον αυτοσεβασμό του ατόμου.

Ο κοινωνικός λειτουργός έχει την υποχρέωση να σέβεται τον εσωτερικό κόσμο του ατόμου και να το πληροφορεί, σε ο,τιδήποτε το αφορά ζητώντας την συγκατάθεσή του εκτός βέβαια από τις περιπτώσεις εκείνες που δεν είναι σε θέση να την εκφράσει είτε λόγω ηλικίας, είτε φυσικής ή πνευματικής αναπηρίας είτε για οποιαδήποτε άλλη αιτία.

4) Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στο δικαίωμα να ενεργεί ελεύθερα.

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να αναπτύσσει την προσωπικότητά του ελεύθερα και ελεύθερα να συμμετέχει στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας. Γεγονός στο οποίο οφείλει να πιστεύει ο κοινωνικός λειτουργός.

5) Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού σε έναν επαρκή και ικανοποιητικό τρόπο ζωής.

Αποτελεί βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, καθένας να αποκτά έναν τρόπο ζωής από τον οποίο θα αντλεί ικανοποιήσεις και η κοινωνία είναι υποχρεωμένη να βοηθά και να διευκολύνει το άτομο σε αυτήν του την προσπάθεια.

Ο δε κοινωνικός λειτουργός για να μπορέσει να συνεργαστεί με τον άνθρωπο, οφείλει να πιστεύει και να σέβεται αυτό το δικαίωμα που το επάγγελμά του το ανήγαγε σε αξία.

6) Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στην εμπιστευτικότητα των συνδιαλλαγών του με το άτομο.

Αξία πολύ βασική, χωρίς την οποία ο κοινωνικός λειτουργός δεν μπορεί να υπηρετήσει το επάγγελμα. Κοινωνικός λειτουργός που βγάζει προς τα έξω τα όσα συζητά με τους ανθρώπους που απευθύνονται σ' αυτόν, δεν τυγχάνει της εκτίμησης και της εμπιστοσύνης τους με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αναπτύξει μια ικανοποιητική σχέση μα-

ζί τους, που θα οδηγήσει στην αντιμετώπιση των δυσκολιών ή προβλημάτων τους. Διότι γνωρίζαμε πολύ καλά ότι η σχέση είναι από τα σημαντικότερα "εργαλεία" που έχει στην διάθεσή του ο κοινωνικός λειτουργός, προκειμένου να ανταποκριθεί στα όσα το επάγγελμά του ορίζει.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που έχει νομικό καθήκον (όταν δηλαδή κάποιος νόμος, το επιτάσσει) να κάνει γνωστή πιθανή εγκληματική πράξη (άρθρο 371 Π.Κ., περί παραβίασης της επαγγελματικής εχεμύθειας). Αν δηλαδή μάθει πως σχεδιάζεται κάποιο κακούργημα, ακόμα και στην περίπτωση που δεν μπορεί να καταλογισθεί ευθύνη στο δράστη (ανήλικος, ψυχασθενής κ.ά.), απειλείται με φυλάκιση ως 3 χρόνια όταν δεν το αναγγείλει έγκαιρα στις αρχές. Επίσης παραβίαση απορρήτου επιβάλλεται σε ορισμένους επαγγελματίες από ειδικούς νόμους, όπως λ.χ. στους γιατρούς η αναγγελία αφροδισίου νοσήματος.

7) Η αντίθεση του κοινωνικού λειτουργού σε διακρίσεις εξαιτίας φυλετικών, κοινωνικών, θρησκευτικών διακρίσεων.

Ο Κ.Α. οφείλει να δείξει ενδιαφέρον στην εργασία του με τους ανθρώπους χωρίς διάκριση. Άλλωστε είναι ο επαγγελματίας εκείνος που πρέπει να προσφέρει την βοήθειά του και στα άτομα εκείνα που θεωρούνται ανεπιθύμητα από το κοινωνικό σύνολο. Δεν αμφισβητείται βέβαια το γεγονός πως σαν άνθρωπος με βιώματα και εμπειρίες θα έχει τις δικές του απόψεις στο θέμα των διακρίσεων.

Σαν επαγγελματίας όμως οφείλει να είναι αντικειμενικός και αν βρεθεί σε μια κατάσταση που κινδυνεύει να επηρεαστεί η αντικειμενικότητά του, πρέπει να συμβουλευτεί κάποιον άλλον επαγγελματία της κοινωνικής υπηρεσίας ή να παραπέμψει τον έξυπηρετούμενο σε άλλον συνάδελφο, αναφέρει ο διεθνής κώδικας δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών.

8) Η υποχρέωση/καθήκον του κοινωνικού λειτουργού να βοηθήσει το άτομο να υπερπηδήσει τα προβλήματά του.

Όλοι οι ορισμοί που έχουν γραφεί για την κοινωνική εργασία έχουν σαν επίκεντρο την βοήθεια προς το άτομο, ομάδα ή κοινότητα με απώτερο σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

Αποστολή λοιπόν και καθήκον συγχρόνως του κοινωνικού λειτουρ-

γού είναι αυτό ακριβώς. Να βοηθήσει τους εξυπηρετούμενους, χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και τις τεχνικές που διδάχθηκε, ώστε να υπερπηδήσουν τα προβλήματά τους και να καταστούν ικανοί να λειτουργήσουν από μόνοι στα πλαίσια του περιβάλλοντος τους (οικογενειακό, κοινωνικό, επαγγελματικό κλπ.).

Σχέση Κοινωνικής Εργασίας και Αστυνομίας

α) Συσχετισμός των αρχών και αξιών της κοινωνικής εργασίας και της αστυνομίας

Κάτω από αυτόν τον τίτλο έχουμε σαν σκοπό να κάνουμε μια αντι-παράθεση μεταξύ των αξιών και αρχών που διέπουν την κοινωνική εργασία και την αστυνομία καθώς και των τρόπων με τους οποίους προσεγγίζουν τα ανθρώπινα προβλήματα τα δύο αυτά επαγγέλματα.

Η Κοινωνική Εργασία είναι ένας κοινωνικός θεσμός που έχει σαν σκοπό την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, ενισχύοντας τις αναπτυξιακές ικανότητες των ανθρώπων και φέροντάς τους πιο κοντά στις υπηρεσίες εκείνες που θα τους παρέχουν τις δυνατότητες επίλυσης των προβλημάτων τους.

Η Αστυνομία από την άλλη είναι ένας πολιτικός θεσμός ταγμένος από την πολιτεία για την προάσπιση της δημόσιας και κρατικής ασφάλειας.

Έχουμε δηλαδή να κάνουμε με δύο διαφορετικούς θεσμούς (κοινωνικός - πολιτικός) με διαφορετικούς στόχους.

Παρ' όλη όμως τη θεμελιακή αυτή διαφορά τους, υπάρχουν σημεία επαφής που παρέχουν την δυνατότητα συνεργασίας αυτών των δύο θεσμών. Ας δούμε λοιπόν ποιά είναι αυτά τα σημεία.

Από την πλευρά της κοινωνικής εργασίας θα παραθέσουμε τις αξίες του επαγγέλματος σύμφωνα με τον Δρ. Χ. Μουζακίτη (Σημειώσεις Α' Εξαμήνου) και τον διεθνή κώδικα δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών (Ιούλιος 1976). Από την πλευρά της αστυνομίας θα παραθέσουμε τους κανόνες του κώδικα δεοντολογίας των Αστυνομικών (Σηφάκης, 1981α,β,γ,δ - 1982ε,στ,ζ).

ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
- Βοήθεια του ατόμου να υπερπηδήσει δυσκολίες και προβλήματα	- Προστασία του πολίτη από εγκλήματα και ενοχλήσεις με βάση τους νόμους του κράτους
- Αυτοδιάθεση του πελάτη	- Αυτεπάγγελτη παρέμβαση
- Αντίθεση σε διακρίσεις, πολιτικές, θρησκευτικές, κοινωνικές (παραδοχή)	- Απουσία προκαταλήψεων και αισθημάτων εχθρότητας
- Πίστη στην εμπιστευτικότητα των συνδιαλλαγών	- Σεβασμός ψηφιστολής
- Πίστη στο δικαίωμα του ατόμου να ενεργεί ελεύθερα	- Διασφάλιση του απορρήτου
- Πίστη στην μοναδικότητα και αξιοπρέπεια του πελάτη	- Παρακολούθηση των κοινωνικών εξελίξεων
- Πίστη στον αυτοσεβασμό του πελάτη	- Υπομονή στην αχαριστία και τις προκλήσεις
- Πίστη σ' ένα επαρκή και ικανοποιητικό τρόπο ζωής του πελάτη.	- Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για ελευθερία, ισότητα, δικαιοσύνη

Όπως παρατηρούμε από τον πίνακα που έχουμε παραθέσει, η κοινωνική εργασία έχει καθήκον να βοηθήσει το άτομο (Ομάδα ή κοινότητα) να υπερπηδήσει προβλήματα και δυσκολίες που δημιουργούνται από τις αλληλεπιδράσεις του με την κοινωνία, καθώς και από καταστάσεις απρόβλεπτες.

Από την άλλη, η αστυνομία οφείλει να προστατεύει τον πολίτη

από εγκλήματα και ενοχλήσεις όπως αυτά διαγράφονται από τους νόμους του κράτους.

Ενώ και τα δύο επαγγέλματα ασχολούνται με τον άνθρωπο, εντούτοις διαφέρουν ως προς το ότι, η μεν κοινωνική εργασία τον βοηθά επιστρατεύοντας τα μέσα και τις τεχνικές που της υπαγορεύει η επιστήμη της, η δε αστυνομία τον προστατεύει βάση των νόμων του κράτους.

Ασφαλώς, οι όροι Βοήθεια και Προστασία δεν είναι αντίθετοι μεταξύ τους, ούτε ο ένας αναιρεί τον άλλον. Η διαφορά έγκειται περισσότερο στον τρόπο με τον οποίο παρέχεται η βοήθεια ή η προστασία, όπως θα δούμε στην επόμενη ενότητα.

- Επίσης, ο κοινωνικός λειτουργός πιστεύει στην αυτοδιάθεση του πελάτη, στο δικαίωμα του δηλαδή να αποφασίζει ο ίδιος για τα όσα τον αφορούν συμπεριλαμβανομένης βέβαια και της προσφερόμενης βοήθειας.

Αντίθετα, ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος να παρέμβει αυτεπάγγελτα και να δώσει λύση σε οποιοδήποτε πρόβλημα ή άδικη πράξη πέσει στην αντίληψή του ή του γίνει γνωστή κατόπιν αιτήματος ενός πολίτη.

- Η απουσία θρησκευτικών, πολιτικών, κοινωνικών κλπ. προκαταλήψεων αποτελεί σημαντικό βήμα στο να είναι η προσφερόμενη εργασία του κοινωνικού λειτουργού αντικειμενική. Δεν έχει το δικαίωμα να κάνει διακρίσεις μεταξύ των πελατών αλλά οφείλει να τους αντιμετωπίζει όλους το ίδιο. Σ' αυτό βέβαια τον βοηθά και η αυτογνωσία, η οποία είναι ανεπτυγμένη στον κοινωνικό λειτουργό από το στάδιο της εκπαίδευσής του.

Την ίδια αρχή οφείλουν να σέβονται και οι αστυνομικοί, οι οποίοι δεν έχουν το δικαίωμα διακρίσεων μεταξύ των παραβατών ούτε και να τρέφουν αισθήματα εχθρότητας απέναντί τους.

- Ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος, βάσει του κώδικα δεοντολογίας του, να παρέχει τον εαυτό του ως υπόδειγμα υπακοής στους νόμους.

Κάτι ανάλογο δεν υπάρχει στον κώδικα δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών ούτε και στις αξίες που έχουμε προαναφέρει για την κοινωνική εργασία. Σαν δημόσιοι υπάλληλοι όμως οφείλουν να υπακού-

ουν στους νόμους του κράτους και να μην έχουν καμιά ανάμειξη σε οποιαδήποτε καταδικαστέα πράξη όπως εγκλήματα κατά των ηθών, απάτη κλπ. Αφαλώς, κάτι τέτοιο είναι ευνόητο, διότι η παράβαση τέτοιων νόμων θα έχει σαν συνέπεια, όχι μόνον την ανάκληση της αδειας άσκησης επαγγέλματος (άρθρο 2, Ν. 4018/59) αλλά και αρνητικό αντίκτυπο σε όλο το επάγγελμα.

- Μια άλλη αρχή που ισχύει τόσο για τους κοινωνικούς λειτουργούς όσο και για τους αστυνομικούς αποτελεί το επαγγελματικό απόρρητο.

Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να τηρήσει την εχεμύθεια στις συνδιαλλαγές του με τον πελάτη, καθώς είναι πλέον σημαντικό να αναπτυχθεί σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ τους (Κ.Α. - πελάτη). Η εμπιστοσύνη είναι η βάση της συνεργασίας τους και δεν επρόκειτο να αναπτυχθεί εάν ο κοινωνικός λειτουργός διαλαλεί τα όσα του λέει ο πελάτης του.

Ο αστυνομικός από την άλλη, εξαιτίας του επαγγέλματός του, λαμβάνει γνώση πολλών πληροφοριών οι οποίες αφορούν θέματα του κράτους ή της υπηρεσίας του, είτε μυστικά των πολιτών. Σαν γνώστης τέτοιων θεμάτων οφείλει να τηρήσει το επαγγελματικό απόρρητο καθώς μια τέτοια αποκάλυψη μπορεί από τη μια να θέσει σε κίνδυνο το κράτος ή την υπηρεσία του και από την άλλη να προδώσει την εμπιστοσύνη του πολίτη.

- Ο αστυνομικός επίσης οφείλει να παρακολουθεί τις κοινωνικές εξελίξεις και να προσαρμόζεται σ' αυτές. Παράλληλα όμως, οφείλει να είναι λίγο συντηρητικός, για να ανακόπτει την μεγάλη ταχύτητα με την οποία εξελίσσεται ο σύγχρονος κόσμος, αναφέρει ο δέκατος δεοντολογικός κανόνας του (Σηφάκης, 1982, ε)

Όσον αφορά την κοινωνική εργασία, δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη αρχή από τις προαναφερόμενες που να αναφέρεται σε κάτι ανάλογο, όμως η ίδια η φύση του επαγγέλματος στρέφει το ενδιαφέρον των κοινωνικών λειτουργών προς την παρακολούθηση των κοινωνικών εξελίξεων. Εξάλλου, το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού έχει άμεση σχέση με τις κοινωνικές εξελίξεις καθώς δημιουργήθηκε από την ανάγκη να βοηθήσει άτομα, ομάδες και κοινότητες να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες και τα προβλήματα που προκλήθηκαν από τις αλλαγές των συνθηκών ζωής.

- Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μια σημαντική αρχή και για τα δύο επαγγέλματα.

Η κοινωνική εργασία η οποία ασχολείται με τα ανθρώπινα προβλήματα δεν είναι δυνατόν να μην περιλαμβάνει στις αρχές της το σεβασμό τόσο σημαντικών δικαιωμάτων. Έτσι λοιπόν, ο κοινωνικός λειτουργός πιστεύει στο δικαίωμα του ανθρώπου να ενεργεί ελεύθερα ολοκληρώνοντας την προσωπικότητά του (στο βαθμό βέβαια που δεν καταπατά το ίδιο δικαίωμα των άλλων), στην μοναδικότητα και την αξιοπρέπειά του και φυσικά στο δικαίωμά του για έναν επαρκή και ικανοποιητικό τρόπο ζωής.

Από την άλλη, η προστασία των συνταγματικών δικαιωμάτων για ελευθερία, ισότητα, δικαιοσύνη είναι καθοριστική για την αστυνομία διότι η καταπάτηση αυτών των δικαιωμάτων οδηγεί σε εχθρότητα των πολιτών απέναντί της.

Εδώ, υπάρχει κάτι το οποίο πρέπει να ειπωθεί. Παρ' όλο που και οι δύο θεσμοί οφείλουν να σέβονται τα δικαιώματα του ανθρώπου για ελευθερία, δικαιοσύνη κλπ., υπάρχει κάποια διαφορά μεταξύ τους.

Η αστυνομία είναι υποχρεωμένη να προστατεύει αυτά τα δικαιώματα. Η δε κοινωνική εργασία πιστεύει σε αυτά. Κάτι άλλο το οποίο πρέπει να αναφερθεί είναι πως παρ' όλο που η αστυνομία οφείλει να προστατεύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα, πολλές φορές εξαιτίας της φύσης της αποστολής τους, αναγκάζεται να έρθει σε σύγκρουση μ' αυτά, όπως συμβαίνει για παράδειγμα σε μια σύλληψη πολίτη. Εκείνη τη στιγμή παραβιάζεται το δικαίωμά του για ελευθερία έστω κι αν προέβη σε κάποια αξιόποινη πράξη που τον οδήγησε στη σύλληψη.

Ολοκληρώνοντας, λέμε πως στόχος μας ήταν μέσα από την αντιπαράθεση αρχών και αξιών, να φανούν τα κοινά σημεία των δύο επαγγελμάτων.

Έτσι παρά τις διαφορές τους, που δεν είναι και λίγες και που θα τονιστούν περισσότερο και στην επόμενη ενότητα, κύριο σημείο επαφής τους αποτελεί ο άνθρωπος. Μπορεί βέβαια να τον αντιμετωπίζουν κάτω από διαφορετικό πρίσμα (εξαιτίας της αποστολής τους) η ψυχολογία του όμως ενδιαφέρει και την κοινωνική εργασία και την αστυνομία.

Επίσης, η αρχή του επαγγελματικού απορρήτου και της έλλειψης

διακρίσεων (θρησκευτικών, πολιτικών, κοινωνικών, τοπικιστικών, κλπ.) που ισχύουν και για τα δύο επαγγέλματα θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση της αποστολής και του περιεχομένου του ενός από το άλλο.

Ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα είτε μεταφράζεται ως προ-στασία, είτε ως πίστη είναι ένα άλλο σημείο που δεν πρέπει να αγνοούμε.

Επόμενο βήμα αυτού του μέρους της μελέτης μας είναι η αντιπαράθεση των τρόπων με τους οποίους προσεγγίζουν τα ανθρώπινα προβλήματα τόσο οι κοινωνικοί λειτουργοί όσο και οι αστυνομικοί.

β) Συσχετισμός των τρόπων προσέγγισης των ανθρωπίνων προβλημάτων από την κοινωνική εργασία και την αστυνομία

Η κοινωνική εργασία ως εφαρμοσμένη επιστήμη, μέσα από τις επιδράσεις που έχει δεχθεί από τις κοινωνικές επιστήμες και τις μεγάλες εξελίξεις και αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί στα διάφορα συστήματα της ανθρώπινης κοινωνίας, έχει διαμορφώσει ένα δίκτυο υπηρεσιών, χρησιμοποιώντας μια σειρά μεθοδολογικών προσεγγίσεων που είναι η κοινωνική εργασία με άτομα, η κοινωνική εργασία με ομάδες και η κοινωνική εργασία με κοινότητα. Σκοπός αυτών των προσεγγίσεων είναι η βοήθεια προς τον άνθρωπο για την αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων του και η προαγωγή της ευημερίας του συνόλου.

Κανάλι της όλης διεργασίας της κοινωνικής εργασίας με τον άνθρωπο αποτελεί η σχέση. Σύμφωνα με τους Compton και Galaway "σχέση είναι μια συνδιαλλαγή, μια αμοιβαία συναισθηματική επικοινωνία, μια στάση, μια δυναμική επικοινωνία 'μια αμοιβαία συνεργασία". (Μουζακίτης, Σημειώσεις Α' Εξαμήνου). Επίσης σύμφωνα με τους Pinkus και Minahan "η σχέση μπορεί να χαρακτηρίζεται από μια ατμόσφαιρα συνεργασίας, διαπραγμάτευσης και διάμαχης και στοιχεία της αποτελούν ο σκοπός, η εξυπηρέτηση των αναγκών του συστήματος του πελάτη και η αντικείμενικότητα και αυτογνωσία του κοινωνικού λειτουργού". (Μουζακίτης, Σημειώσεις Α' Εξαμήνου). "Η ποιότητα δε της σχέσης, κατά τον Lucas εξαρτάται από την αμοιβαιότητα, την πραγματικότητα, τα αισθήματα, τη γνώση, το ενδιαφέρον για το άλλο άτομο, το σκοπό, το παρόν, και την απουσία κριτικής". (Μουζακίτης, Ση-

μειώσεις Α' Εξαμήνου). Όταν ο κοινωνικός λειτουργός δεν μπορεί να αναπτύξει μια σχέση με τον εξυπηρετούμενο που να περιλαμβάνει τα παραπάνω στοιχεία, αδυνατεί να παρέχει ουσιαστική βοήθεια στο πρόβλημά του, ακόμα και όταν γνωρίζει τις τεχνικές και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί το επάγγελμα για την επίτευξη των στόχων του.

Η διεργασία που ακολουθεί ο κοινωνικός λειτουργός στην προσπάθεια του να εξυπηρετήσει άτομα, ομάδες ή κοινότητες, αποτελείται από τα στάδια της συλλογής πληροφοριών, της διάγνωσης-εκτίμησης και της θεραπείας (Perlmán, 1957).

Στο στάδιο της συλλογής πληροφοριών, ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθεί να αποκτήσει μια σαφή αντίληψη των γεγονότων που οδήγησαν στην προβληματική κατάσταση του εξυπηρετούμενου αλλά και να γνωρίσει τον ίδιο τον εξυπηρετούμενο στην σχέση του με το περιβάλλον και την αντίληψη του για την φύση του προβλήματός του. Η συλλογή πληροφοριών αποτελεί μια συνεχή διαδικασία, γιατί όσο αναπτύσσεται η σχέση μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και εξυπηρετούμενου τόσο αυτός εμπιστεύεται στον κοινωνικό λειτουργό περισσότερα στοιχεία και γεγονότα. Στο στάδιο αυτό ο κοινωνικός λειτουργός ταξινομεί μέσα στη σκέψη του τα γεγονότα και τις ανάγκες του εξυπηρετούμενου με βάση τη σειρά προτεραιότητάς τους, ώστε να μπορέσει να σκεφθεί μέσα από αυτά και να προχωρήσει στη διάγνωση-εκτίμηση της όλης κατάστασης.

Περνώντας στο δεύτερο στάδιο, λέγοντας διάγνωση εννοούμε την συνειδητή διαδικασία επεξεργασίας των δεδομένων που φέρνει το άτομο, η ομάδα ή η κοινότητα στην οργάνωση, με σκοπό την αναγνώριση του προβλήματος και των χαρακτηριστικών του ατόμου, της ομάδας ή της κοινότητας σε σχέση με τον σκοπό και τα μέσα της οργάνωσης. (Ο. Αλεξοπούλου, από τις παραδόσεις στο μάθημα "Κοινωνική Εργασία με άτομα," Ε' Εξάμηνο). Η διάγνωση είναι αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής παρέμβασης που δεν πρέπει να θεωρηθεί σαν μία εργασία που γίνεται σε κάποια φάση της συνεργασίας του ατόμου, ομάδας, κοινότητας και του κοινωνικού λειτουργού και τελειώνει με την διατύπωση μιας διαγνωστικής έκθεσης. Αντιθέτως, έχει σαν στόχο την κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης. Σ' αυτή την διαδικασία παίζει σπουδαίο ρόλο ο κοινωνικός λειτουργός σαν άτομο. Οι προκαταλήψεις του δεν πρέπει να επηρεάζουν τον τρόπο που χειρίζεται τις πληροφορίες που

έχει συγκεντρώσει. Και εκείνο που τον αποτρέπει από έναν τέτοιο επηρεασμό είναι η αυτογνωσία και η ψυχολογική ωριμότητα (Μουζακίτης, Σημειώσεις για το μάθημα της κοινωνικής εργασίας με ομάδες).

Επόμενο βήμα αυτής της διαδικασίας αποτελεί η εφαρμογή του σχεδίου δράσης που έχει αποφασιστεί από το προηγούμενο στάδιο καθώς και η παρακολούθηση από την πλευρά του κοινωνικού λειτουργού της πορείας πραγμάτωσης του σχεδίου από το άτομο, ομάδα, κοινότητα. Επίσης, ένα πολύ σημαντικό σημείο του σταδίου αυτού είναι το γεγονός ότι ο κοινωνικός λειτουργός βρίσκεται δίπλα στον εξυπηρετούμενο ώστε εάν αντιμετωπίσει κάποια επιπρόσθετη δυσκολία ή αποτολμήσει μια άλλη ενέργεια, να έχει σαν στήριγμα τον κοινωνικό λειτουργό και να μοιράζεται μαζί του κάθε νέα εμπειρία.

Και τα τρία παραπάνω στάδια ακολουθούνται σε γενικές γραμμές από τον κοινωνικό λειτουργό, ανεξάρτητα από τη μέθοδο που θα εφαρμόσει. Για να προσεγγίσει όμως τα ανθρώπινα προβλήματα, σύμφωνα με τον Δρ. Μουζακίτη απαιτούνται:

1. Γνώσεις πάνω στην ανθρώπινη φύση και συμπεριφορά. Συγκεκριμένα ο Κ.Λ. πρέπει να γνωρίζει τους μηχανισμούς άμυνας του ατόμου, τις διαφορές μεταξύ κανονικής και μη κανονικής συμπεριφοράς και να έχει γνώσεις ψυχοπαθολογίας.
2. Γνώσεις των επιδράσεων του κοινωνικού περιβάλλοντος στην ανθρώπινη συμπεριφορά και των δυναμικών επικοινωνίας των ατόμων μεταξύ τους.
3. Γνώσεις στην δημιουργία και ανάπτυξη επαγγελματικής σχέσης, και τις τεχνικές της διάγνωσης.
4. Γνώσεις για το τί είναι θεραπεία ή θεραπευτικές ενέργειες. Παράλληλα, ο Κ.Λ. για να μπορεί να προσεγγίσει καλύτερα το ανθρώπινο πρόβλημα πρέπει να γνωρίζει τους παράγοντες που το συνθέτουν, να έχει δηλαδή γνώσεις της κοινωνικής πραγματικότητας και ευαισθητοποίησης των σε αυτήν.

Επίσης, σε κάθε συνδιαλλαγή του υποδύεται περισσότερους από ένα ρόλους, ανάλογα με τις καταστάσεις που έχει να αντιμετωπίσει σαν επαγγελματίας. Έτσι υποκινεί, συμβουλεύει, ενθαρρύνει, κατευθύνει, ενημερώνει, ερμηνεύει, καθοδηγεί.

Περνάμε τώρα στον τρόπο προσέγγισης των ανθρωπίνων προβλημά-

των από την αστυνομία. Είναι σκόπιμο να επαναληφθεί πως η αστυνομία είναι ένας θεσμός με σκοπό και αποστολή διαφορετικά από εκείνα της κοινωνικής εργασίας. Μπορεί βέβαια τα δύο επαγγέλματα να έχουν ορισμένα κοινά σημεία, όπως έχει προαναφερθεί (κεφάλαιο I, μέρος δεύτερο), δεν παύει όμως η αστυνομία να είναι ένας χώρος, που δρα κυρίως κατασταλτικά και αυτό συνεπάγεται τον επηρεασμό του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζει τα διάφορα ανθρώπινα προβλήματα.

Έτσι, ο αστυνομικός ανακρίνει, ερευνά και παρακολουθεί, προκειμένου να συγκεντρώσει τις απαραίτητες πληροφορίες που θα τον βοηθήσουν να εκτιμήσει μια κατάσταση και να καταστρώσει ένα σχέδιο δράσης. Συγκεκριμένα:

- α. Κατά την εκτέλεση του ανακριτικού έργου, ο αστυνομικός, με σκοπό την ανακάλυψη της αλήθειας, κάνει ερωτήσεις απότομες και κοφτές έχοντας ύφος αυστηρό και χρησιμοποιεί "θεμιτή βία" χωρίς να ενδιαφέρεται για την ψυχολογική κατάσταση του ανακρινόμενου.
- β. Με σκοπό την συλλογή στοιχείων, ενεργεί τόσο σωματικές έρευνες όσο και έρευνες σε καταστήματα, οικίες, γραφεία και οποιουδήποτε άλλους χώρους από τους οποίους μπορεί να συγκεντρώσει πληροφορίες.
- γ. Με σκοπό την αποκάλυψη εγκλημάτων, σύμφωνα με τον Αρχιμανδρίτη (1957), η αστυνομία παρακολουθεί άτομα που τα θεωρεί ύποπτα, λόγω του παρελθόντος τους, της διαγωγής τους στην κοινωνία και από πληροφορίες τρίτων ότι τα άτομα αυτά έχουν αναμειχθεί σε παράνομα σχέδια. Σχετικά με τα άτομα που δημιουργούν υποψίες η Τσαλίκου σε άρθρο της στην εφημερίδα το "Βήμα" στις 14.5.1989, αναφέρει ότι

"η ανεργία, η νεαρή ηλικία, η φτώχεια, η αμορφωσιά, κινητοποιούν πιο γρήγορες και πιο έντονες παρεμβάσεις από τις καταδιωκτικές αρχές, κατά το μέτρο που τα χαρακτηριστικά αυτά ανταποκρίνονται στο στερεότυπο του επικίνδυνου εγκληματία"

Γίνεται λοιπόν, φανερό ότι ο αστυνομικός συγκεντρώνει πληροφορίες, κάνει εκτίμηση και καταστρώνει σχέδιο δράσης με έναν τρόπο όμως που διαφέρει ριζικά από αυτόν που ακολουθεί ο κοι-

ωνικός λειτουργός.

Επίσης, μέσα από την εκπαίδευσή του ο αστυνομικός μαθαίνει να ακολουθεί μεθοδολογία, για το πώς θα συλλάβει έναν δράστη, πώς θα κάνει μια παρακολούθηση, πώς θα αμυνθεί. Δεν αποκτά όμως ουσιαστική γνώση πάνω στην ψυχολογία και τα ψυχοδυναμικά της ανθρώπινης συμπεριφοράς, ούτε ευαισθητοποιείται πάνω στα κοινωνικά προβλήματα. Η ευαισθητοποίηση έρχεται - όταν έρχεται - μετά, καθώς στην αστυνομία φθάνουν άνθρωποι με έντονα προβλήματα, οι οποίοι δεν είναι απαραίτητα εγκληματίες. Χρειάζονται επομένως βοήθεια την οποία αναγκάζονται κατά κάποιο τρόπο να παρέχουν οι ίδιοι οι αστυνομικοί. Έτσι βάση αυτού, πολλοί αστυνομικοί υποστηρίζουν ότι κάνουν και έργο κοινωνικού λειτουργού. Σύμφωνα όμως με ένα άρθρο του Παπαγεωργίου (1976, σελ. 8) η λύση του προβλήματος είναι επιφανειακή ενώ τα γενεσιουργά αίτια ούτε εξετάζονται ούτε υφίσταται δυνατότητα θεραπείας αυτών καθώς οι αστυνομικοί ούτε τις γνώσεις διαθέτουν ούτε και τον απαιτούμενο χρόνο αλλά ούτε είναι αυτή η αποστολή τους.

Ολοκληρώνοντας, την βιβλιογραφική αναφορά μας επιχειρήσαμε από την μια να γνωρίσουμε το θεσμό της αστυνομίας, ιδιαίτερα στον Ελλαδικό χώρο και από την άλλη να τον συσχετίσουμε με το θεσμό της κοινωνικής εργασίας, με σκοπό τον εντοπισμό των κοινών σημείων αλλά και των διαφορών των δύο επαγγεμάτων. Όπως είναι φανερό από τα όσα έχουν λεχθεί, η αστυνομία είναι ένας πολιτικός θεσμός τόσο παλιός όσο και η κοινωνία του ανθρώπου, ο οποίος βασίζεται κατά κανόνα στην αυστηρή πειθαρχία και την καταστολή. Η δε κοινωνική εργασία είναι ένας κοινωνικός θεσμός που προέκυψε κατά κανόνα από τα μεγάλα προβλήματα που προκάλεσε η βιομηχανική επανάσταση και βασίζεται στην αυτοδιάθεση του εξυπηρετούμενου. Έχουμε δηλαδή δύο διαφορετικούς θεσμούς με διαφορετική βάση. Από τη στιγμή όμως που η αστυνομία άρχισε να γίνεται δέκτης ατόμων με κοινωνικά προβλήματα, τα οποία ενδιαφέρουν άμεσα την κοινωνική εργασία, δημιουργήθηκε το πρώτο και βασικό σημείο επαφής αυτών των δύο θεσμών. Τώρα, το πώς το ένα επάγγελμα θα αξιοποιήσει την χρησιμότητα του άλλου επαγγέλματος για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων είναι ένα σημείο που πρέπει να απασχολήσει σοβαρά και τα δύο επαγ-

γέλυμα αν και μια πρώτη προσέγγιση από την πλευρά της κοινωνικής εργασίας γίνεται με την έρευνα που ακολουθεί.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι Ι Ι .

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Είδος της Έρευνας - Σκοπός

Η έρευνα αυτή σκοπεύει να μελετήσει τις απόψεις των αστυνομικών της Πάτρας σχετικά με την Κοινωνική Εργασία και την αποτελεσματικότητά της στο χώρο της αστυνομίας.

Ειδικότερα, στοχεύει να εξακριβώσει τις αντιλήψεις των αστυνομικών για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία, να διερευνήσει τη δυνατότητα συνεργασίας αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών - με βάση τις απόψεις των αστυνομικών - να αναλύσει τις αντιλήψεις των αστυνομικών για την παρουσία της εκπαιδευτικής ομάδας στο χώρο της αστυνομίας καθώς και να διαπιστώσει αν οι αστυνομικοί θεωρούν σκόπιμη την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της αστυνομίας.

Το είδος της έρευνας που χρησιμοποιείται είναι η διερευνητική προσέγγιση, η οποία θα επιτρέψει την συλλογή των απαραίτητων για την έρευνα πληροφοριών.

Ο Φίλιπς (1977, σελ. 27) αναφερόμενος στις διερευνητικές έρευνες λέει πως "πρωταρχικός σκοπός τους είναι η διατύπωση ενός προβλήματος για ακριβέστερη εξέταση ή η διατύπωση υποθέσεων ή η ιεράρχηση προτεραιοτήτων για παραπέρα έρευνα". Αναφέρει επίσης πως "σε μια διερευνητική έρευνα η βασική έμφαση είναι η ανακάλυψη το βασικό χαρακτηριστικό η ευελιξία".

Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιείται αυτό το είδος έρευνας διότι σκοπό έχει να διερευνήσει τις απόψεις των αστυνομικών για την κοινωνική εργασία και την αποτελεσματικότητά της στο χώρο της αστυνομίας και να επιτύχει μια πρώτη προσέγγιση του θέματος, που θα επιτρέψει την ιεράρχηση προτεραιοτήτων για παραπέρα έρευνα.

Ερωτήσεις - Υποθέσεις

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της έρευνας, διατυπώνονται ορισμένα ερωτήματα και υποθέσεις τα οποία θα βοηθήσουν και στην καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων. Αυτά είναι:

A. Ερωτήματα

1. Έχουν οι αστυνομικοί ολοκληρωμένη άποψη για το τί σημαίνει κοινωνικός λειτουργός;
2. Είναι δυνατόν να συνεργαστούν οι αστυνομικοί με τους κοινωνικούς λειτουργούς;
3. Υπάρχουν στην αστυνομία προβλήματα με τα οποία μπορούν να ασχοληθούν οι κοινωνικοί λειτουργοί;
4. Ποιά είναι η άποψη των αστυνομικών για την παρουσία των σπουδαστών κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα;
5. Ποιά είναι η άποψη των αστυνομικών για την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της αστυνομίας;

B. Υποθέσεις

1. Οι αστυνομικοί πιστεύουν ότι υπάρχουν κοινωνικά προβλήματα στην αστυνομία με τα οποία μπορούν να ασχοληθούν οι κοινωνικοί λειτουργοί.
2. Οι αστυνομικοί προτίθενται να συνεργασθούν με τους κοινωνικούς λειτουργούς.
3. Δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των αστυνομικών για την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία.

Δειγματοληψία

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από βαθμοφόρους αστυνομικούς (αρχιφύλακες παραγωγικής σχολής, ανθυπαστυνόμοι, υπαστυνόμοι, αστυνόμοι β', αστυνόμοι α'), όλων των αστυνομικών τμημάτων της πόλης της Πάτρας.

Επιλέχθηκαν μόνο οι βαθμοφόροι και όχι όλος ο πληθυσμός των αστυνομικών τμημάτων για δύο λόγους:

Ο πρώτος λόγος, έχει να κάνει με το μεγάλο αριθμό αστυνομικών (350 περίπου) που υπηρετεί στα τμήματα, γεγονός που θα οδηγούσε την έρευνα έξω από τα χρονικά όρια που της έχουν τεθεί.

Ο δεύτερος λόγος αφορά το γεγονός ότι οι βαθμοφόροι είναι εκείνοι που συνεργάζονται κυρίως με τους σπουδαστές, λόγω του ότι ως ανακριτικοί υπάλληλοι - μεταξύ άλλων - επιλαμβάνονται των περιστατικών που φθάνουν στην αστυνομία.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι εκτός των αστυνομικών τμημάτων, συμπεριλήθηκα στην έρευνα και η Υποδιεύθυνση Ασφάλειας Πατρών. Συγκεκριμένα, ρωτήθηκαν βαθμοφόροι των τμημάτων ανηλίκων και ηθών - όπου υπήρχε συνεργασία με κοινωνικούς λειτουργούς - καθώς επίσης ο διευθυντής της ασφάλειας, ο διοικητής, ο υποδιοικητής και ένας αστυνόμος α' της κρατικής ασφάλειας του οποίου η εμπειρία από συνεργασία με σπουδαστές κοινωνικής εργασίας ήταν πολύ σημαντική.

Για τους παραπάνω λόγους, το δείγμα της έρευνας ήταν δείγμα κρίσης και όχι αντιπροσωπευτικό και αποτελούνταν από 42 βαθμοφόρους αστυνομικούς.

Επιλέχθηκε η Πάτρα σαν τόπος για να γίνει η έρευνα αυτή, επειδή μόνο στα αστυνομικά τμήματα αυτής της πόλης λειτουργεί πειραματικά κοινωνική υπηρεσία με σπουδαστές κοινωνικής εργασίας και ασφαλώς δεν μπορεί να αγνοηθεί ένα τέτοιο γεγονός διότι βασική προϋπόθεση για την έρευνα ήταν οι αστυνομικοί να έχουν εμπειρία συνεργασία με σπουδαστές κοινωνικής εργασίας.

Για την πραγματοποίηση της έρευνας ήταν πολύ βοηθητική η προηγούμενη εμπειρία που είχαμε ως εκπαιδευόμενες κοινωνικοί λειτουργοί σε αστυνομικά τμήματα της Πάτρας. Αυτή η εμπειρία που μας επέτρεψε να γνωρίσουμε τον τρόπο λειτουργίας των αστυνομικών τμημάτων και του προσωπικού τους ήταν αναντικατάστατη προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες και τὰ εμπόδια που παρουσιάστηκαν καθ' όλη την διάρκεια της έρευνας.

Ερωτηματολόγιο

Αρχικά πραγματοποιήθηκε προέρευνα η οποία σε συνδυασμό με την εμπειρία που είχαμε ως εκπαιδευόμενες κοινωνικοί λειτουργοί στα

αστυνομικά τμήματα, βοήθησε στην κατάρτιση του τελικού ερωτηματολογίου.

Το ερωτηματολόγιο της προέρευνας αποτελούνταν από ανοικτές ερωτήσεις και εδόθηκε σε 12 αστυνομικούς από όλα τα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας, εκτός από ένα, λόγω του φόρτου εργασίας που είχε κατά το χρονικό διάστημα που έγινε η προέρευνα.

Το τελικό ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα αποτελείται από τέσσερα μέρη:

- Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει πραγματικές ερωτήσεις (ηλικία, φύλο, τμήμα που υπηρετούν, βαθμό που έχουν χρόνια άσκησης του επαγγέλματος, σπουδές που έχουν κάνει).
- Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τις απόψεις των αστυνομικών για την συνεργασία τους με τους κοινωνικούς λειτουργούς και τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία.
- Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τις απόψεις των αστυνομικών για την εκπαιδευτική ομάδα των σπουδαστών, στα αστυνομικά τμήματα.
- Και τέλος, το τέταρτο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τις απόψεις των αστυνομικών για την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της αστυνομίας.

Όσον αφορά τον τύπο των ερωτήσεων στην πλειοψηφία τους ήταν προκατασκευασμένες και κλειστές διότι θέλαμε να περιορίσουμε τις απαντήσεις των ερωτώμενων ώσ τε αυτές να είναι συγκεκριμένες, καθώς και να βοηθηθούμε στην κωδικογράφηση. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν και ανοικτές ερωτήσεις (3) οι οποίες αφορούσαν τα εμπόδια που τυχόν υπήρχαν στην συνεργασία των αστυνομικών με τους σπουδαστές, τον λόγο για τον οποίο δεν θα ήθελαν οι αστυνομικοί να υπάρχει στα αστυνομικά τμήματα οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία και τον λόγο για τον οποίο υποστήριξαν οι αστυνομικοί την υπαγωγή της κοινωνικής υπηρεσίας σε κάποιο συγκεκριμένο φορέα.

Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ήταν τριάντα τέσσερις (34) και πραγματοποιήθηκαν με την μορφή συνεντεύξεων γεγονός που θεωρήθηκε απαραίτητο εξαιτίας της φύσης της έρευνας (διερευνητική), ώστε να σημειωθούν εκπλέον απόψεις των ερωτώμενων. (Το ερωτηματολόγιο της έρευνας παρατίθεται στο Παράρτημα Γ).

Πλαίσιο για τη Μελέτη

Επειδή σκοπός αυτής της έρευνας είναι η μελέτη των απόψεων των αστυνομικών της Πάτρας για την κοινωνική εργασία και την αποτελεσματικότητα της στο χώρο της αστυνομίας, το πλαίσιο της αποτέλεσαν τα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας συμπεριλαμβανομένης, και της Υποδιεύθυνσης Ασφάλειας Πατρών.

Περίορισμοί της Έρευνας

Βασικός περιορισμός της έρευνας ήταν το γεγονός ότι δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί σε καμιά άλλη πόλη παρά μόνο στην Πάτρα διότι τα εκεί αστυνομικά τμήματα λειτουργούν ως πλαίσια πρακτικής άσκησης των σπουδαστών του τμήματος κοινωνικής εργασίας.

Επίσης, δεν ήταν δυνατόν να ρωτηθούν όλοι οι αστυνομικοί των τμημάτων της Πάτρας γιατί και πολύ αριθμητικά ήταν, γεγονός που οδηγούσε την έρευνα έξω από τα χρονικά όρια που της έχουν τεθεί - όπως έχει προαναφερθεί - και το μεγαλύτερο ποσοστό των αστυνομικών βρισκόταν καθημερινά σε αποστολή εκτός τμήματος, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατο να συμπεριληφθούν στην έρευνα.

Τρόπος Ανάλυσης Πληροφοριών

Η επεξεργασία των πληροφοριών που προέκυψαν από την έρευνα έγινε με ηλεκτρονικό υπολογιστή και παρουσιάζονται σε αριθμητικές και εκατοστιαίες μονάδες.

Οι ανοικτές ερωτήσεις επεξεργάστηκαν και παρουσιάστηκαν χωριστά.

Τρόπος Παρουσίασης του Υπολοίπου της Έρευνας

Το υπόλοιπο της μελέτης παρουσιάζεται ως εξής:

Στο Κεφάλαιο IV παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας και στο κεφάλαιο V παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα αυτής καθώς και συγκεκριμένες εισηγήσεις.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   Ι V .

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν να εξακριβώσει τις αντιλήψεις των αστυνομικών για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία, τη δυνατότητα συνεργασίας αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών, τις απόψεις των αστυνομικών για την παρουσία των σπουδαστών κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας, καθώς και τις απόψεις τους για την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στο χώρο της αστυνομίας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται σύμφωνα με τις ακόλουθες ενότητες:

1. Δημογραφικά στοιχεία
2. Ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία και δυνατότητα συνεργασίας αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών
3. Παρουσία των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας
4. Σκοπιμότητα ύπαρξης κοινωνικής υπηρεσίας στο αστυνομικά τμήματα.

Δημογραφικά στοιχεία

Από τους 42 βαθμοφόρους αστυνομικούς που απάντησαν στα ερωτηματολόγια οι 7. (16,8%) ήταν 26-30 ετών, οι 6 (14,35%) ήταν 31-35 ετών, οι 12 (28,5%) ήταν 36-40 ετών, οι 7 (16,8%) ήταν 41-45 ετών, οι 8 (19%) ήταν 46-50 ετών, οι 1 (2,3%) ήταν 51-55 ετών και 1 (2,3%) ήταν 56-60 ετών. Διαπιστώνεται λοιπόν, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 1 που παρατίθεται στο Παράρτημα Α, ότι η πλειοψηφία των βαθμοφόρων αστυνομικών που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας ήταν ηλικίας 36-40 ετών.

Σχετικά με το φύλο των αστυνομικών που ερωτήθησαν από τους

42 οι 39 (42,8%) ήταν άνδρες και μόνο 3 (7,2%) ήταν γυναίκες (Πίνακας 2, Παράρτημα Α).

Όσον αφορά τα αστυνομικά τμήματα στα οποία υπηρετούν από τους 42 οι 8 (19,1%) υπηρετούν στο Α' αστυνομικό τμήμα, 8 (19,1%) υπηρετούν στο Β' αστυνομικό τμήμα, 7 (16,6%) στο Γ' αστυνομικό τμήμα, 7 (16,6%) στο Δ' αστυνομικό τμήμα, 7 (16,6%) στο Ε' Αστυνομικό τμήμα και 5 (12%) στην υποδιεύθυνση ασφαλείας Πατρών (Πίνακας 3, Παράρτημα Α).

Σχετικά με το βαθμό των αστυνομικών από τους 42 οι 8 (19%) ήταν αρχιφύλακες παραγωγικής σχολής, 15 (35,8%) ήταν ανθυπαστυνόμοι, 6 (14,3%) υπαστυνόμοι, 7 (16,6%) αστυνόμοι Β' και 6 (14,3%) αστυνόμοι Α'. Συμπεραίνουμε λοιπόν, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 4, (Παράρτημα Α), ότι η πλειοψηφία των ερωτημένων βαθμοφόρων ήταν ανθυπαστυνόμοι.

Όσον αφορά τα χρόνια τα οποία ασκούσε κάθε αστυνομικός το επάγγελμά του, από τους 42 οι 8 (19%) ασκούσαν το επάγγελμα τους 6-10 χρόνια, οι 5 (11,9%) ασκούσαν το επάγγελμα 11-15 χρόνια, οι 12 (28,5%) 16-20 χρόνια, οι 14 (33,4%) 21-25 χρόνια και οι 3 (7,2%) ασκούσαν το επάγγελμα τους 26 χρόνια και άνω (Πίνακας 5, Παράρτημα Α). Είναι λοιπόν εμφανείς ότι από τους 42 αστυνομικούς που απάντησαν στα ερωτηματολόγια, σχετικά με τα χρόνια άσκησης του επαγγέλματος, η πλειοψηφία αυτών ασκεί χρόνια το επάγγελμα και συνεπώς έχει μακρά επαγγελματική πείρα.

Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των αστυνομικών που απάντησαν στα ερωτηματολόγια και οι 42 (100%) ήταν πτυχιούχοι της Αστυνομικής Ακαδημίας - άλλωστε για να είναι βαθμοφόροι πρέπει να έχουν φοιτήσει στην Αστυνομική Ακαδημία - και από αυτούς 5 (11,7%) ήταν πτυχιούχοι άλλων Ανωτάτων Σχολών. Από τους 5, οι 2 (4,7%) ήταν πτυχιούχοι της Παντείου, οι 2 (4,7%) πτυχιούχοι της Νομικής Σχολής και ο 1 (2,3%) ήταν πτυχιούχος Θεολογικής Σχολής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Μορφωτικό Επίπεδο των Βαθμοφόρων Αστυνομικών

ΣΧΟΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Αστυνομική Ακαδημία	42	100
Πάντιος	2	4.7
Νομική Σχολή	2	4.7
Άλλη Σχολή	1	2.3

Παρατηρείται λοιπόν πως ένα μικρό ποσοστό βαθμοφόρων αστυνομικών έχει πτυχίο και άλλης Πανεπιστημιακής σχολής εκτός της Αστυνομικής Ακαδημίας. Δηλαδή, στην πλειοψηφία τους είναι απόφοιτοι μόνον της Αστυνομικής Ακαδημίας. Και αν λάβουμε υπόψη τα όσα μελετήσαμε για την εκπαίδευση των αστυνομικών, από τα οποία πολλά αναφέρονται στο Κεφάλαιο ΙΙ στην ενότητα "Εκπαίδευση στην Ελληνική Αστυνομία" (μέρος Πρώτο) και που δεν είναι ιδιαίτερα κολακευτικά θα λέγαμε, για τον τρόπο που εκπαιδεύονται οι αστυνομικοί, διατηρούμε πολλές επιφυλάξεις για το αν μπορούν πράγματι να επιληφθούν οποιασδήποτε υποθέσεως όταν τελειώνουν την Αστυνομική Ακαδημία. Επαναλαμβάνουμε ότι μιλάμε πάντα για τους βαθμοφόρους αστυνομικούς.

Ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία και δυνατότητα συνεργασίας αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών

Σχετικά με το αν έχουν συνεργαστεί με επαγγελματία κοινωνικό λειτουργό, από τους 42 αστυνομικούς οι 15 (35,7%) έχουν συνεργαστεί και 27 (64,3%) δεν έχουν συνεργαστεί (Πίνακας 7, Παράρτημα Α). Στην πλειοψηφία τους δηλαδή οι αστυνομικοί δεν είχαν κάποια εμπειρία από συνεργασία με επαγγελματία κοινωνικό λειτουργό.

Όσον αφορά το πως θα χαρακτήριζαν αυτή την συνεργασία με κοινωνικό λειτουργό από τους 15 αστυνομικούς που είχαν συνεργασία, οι 5 (33,3%) απάντησαν πως ήταν πολύ ικανοποιητική, οι 9 (60%) πως ήταν ικανοποιητική και ο 1 (6,7%) πως ήταν ελάχιστα ικανοποιητική (Πίνακας 8, Παράρτημα Α). Γίνεται φανερό, πως για τους περισσότερους η συνεργασία που είχαν ήταν ικανοποιητική.

Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 9, οι απαντήσεις των αστυνομικών σε σχέση με το ερώτημα, τί είναι ο Κοινωνικός Λειτουργός, ήταν οι εξής:

Από τους 42 αστυνομικούς που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, οι 40 (95,2%) απάντησαν πως ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο επαγγελματίας που προσφέρει κατανόηση, υποστήριξη και ενίσχυση των ανθρώπων που βρίσκονται σε περιόδους κρίσης. Οι 29 (69%) υποστήριξαν ότι κοινωνικός λειτουργός είναι ο επαγγελματίας που βοηθά να προσαρμοστούν άτομα (ομάδες) κοινότητες, στις αλλαγές συνθηκών ζωής. Οι 33 (78,5%) ανέφεραν πως ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο επαγγελματίας που συνεισφέρει στην ανάπτυξη και βελτίωση της κοινωνικής πολιτικής. Οι 34 (81%) ανέφεραν τον κοινωνικό λειτουργό ως επαγγελματία που βοηθά άτομα, ομάδες να υπερπηδήσουν πρακτικά προβλήματα της καθημερινής ζωής και 25 (59,5%) ανέφεραν πως ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο επαγγελματίας που συνδέει ανθρώπους με τα συστήματα που δίνουν τα μέσα, υπηρεσίες και ευκαιρίες για την ζωή.

Επίσης αξίζει να αναφερθεί ότι από τους 42 αστυνομικούς μόνον οι 15 (35,7%) απάντησαν πως ο κοινωνικός λειτουργός είναι όλα τα παραπάνω που αναφέρθηκαν, ενώ οι απόψεις των υπολοίπων 27 (64,3%)

δίστανται. Δηλαδή μόνο ένα ποσοστό 35,7% των αστυνομικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα έχει ολοκληρωμένη άποψη για το τί σημαίνει κοινωνικός λειτουργός, ενώ ένας σημαντικός αριθμός αστυνομικών δεν γνωρίζει όλες τις δυνατότητες προσφοράς των κοινωνικών λειτουργών γεγονός που σημαίνει ότι δεν έχει επαρκή πληροφόρηση ή ότι δεν πιστεύει πως ο κοινωνικός λειτουργός έχει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που και αυτό μπορεί να είναι συνέπεια ανεπαρκούς πληροφόρησης ή άσχημων εμπειριών συνεργασίας με κοινωνικούς λειτουργούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9.

Απόψεις των Αστυνομικών για το τί είναι ο
Κοινωνικός Λειτουργός

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ ΕΙΝΑΙ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ					
	ΝΑΙ		ΟΧΙ		ΣΥΝΟΛΟ	
	Νο	%	Νο	%	Νο	%
Ο επαγγελματίας που προσφέρει κατανόηση, υποστήριξη και ενίσχυση των ανθρώπων που βρίσκονται σε περιόδους κρίσης	40	95,2	2	4,8	42	100
Ο επαγγελματίας που βοηθάει να προσαρμοστούν άτομα/ομάδες/κοινωνότητες στις αλλαγές συνθηκών ζωής	29	69	13	31	42	100
Ο επαγγελματίας που συνεισφέρει στην ανάπτυξη βελτίωση της κοινωνικής πολιτικής,	33	78,5	9	21,5	42	100
Ο επαγγελματίας που βοηθάει άτομα/ομάδες να υπερπηδήσουν πρακτικά προβλήματα της καθημερινής ζωής	34	81	8	19	42	100
Ο επαγγελματίας που συνδέει ανθρώπους με τα συστήματα που δίνουν τα μέσα, υπηρεσίες και ευκαιρίες για ζωή	25	59,5	17	40,5	42	100

Σχετικά με το πώς έχουν φθάσει οι αστυνομικοί να σχηματίσουν την παραπάνω άποψη για τους κοινωνικούς λειτουργούς, από τους 42

οί 5 (11,9%) έχουν σχηματίσει τη συγκεκριμένη άποψη από ενημερώσεις μέσω ραδιοφώνου ή τηλεόρασης, οι 26 (61,9%) από συνεργασία με κοινωνικούς λειτουργούς ή σπουδαστές της κοινωνικής εργασίας, οι 5 (11,9%) από συζητήσεις με φιλικά πρόσωπα, οι 17 (40,4%) από ενημέρωση μέσω βιβλίων, περιοδικών, ή εφημερίδων και ο 1 (2,4%) απάτησε "κάτι άλλο" το οποίο μεταφράζεται με την εμπειρία που είχε μέλος της οικογένειας του το οποίο είχε συνεργαστεί με κοινωνικό λειτουργό. (Πίνακας 10, Παράρτημα Α).

Είναι εμφανές λοιπόν πως οι αστυνομικοί στην πλειοψηφία τους (61,9%) έχουν σχηματίσει κάποια άποψη για τους κοινωνικούς λειτουργούς από συνεργασία που είχαν είτε με επαγγελματίες είτε με σπουδαστές του τμήματος κοινωνικής εργασίας.

Αναφορικά με το ποιός θα μπορούσε να είναι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 11, από τους 42 αστυνομικούς 33 (78,5%) απάντησαν ότι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία είναι συμβουλευτικός, 7 (16,6%) παραπεμπτικός, 17 (40,4%) μεσολαβητικός και 26 (61,9%) προληπτικός.

Βλέπουμε λοιπόν, πως ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία είναι, σύμφωνα με την άποψη της πλειοψηφίας των αστυνομικών (78,5%) συμβουλευτικός.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Πώς βλέπουν οι Αστυνομικοί το Ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού στην Αστυνομία

ΡΟΛΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΛΕΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Συμβουλευτικός	33	78,5
Παραπεμπτικός	7	16,6
Μεσολαβητικός	17	40,4
Προληπτικός	26	61,9
Κάτι άλλο	0	0

Σχετικά με την ύπαρξη ειδικών προβλημάτων στο χώρο της αστυνομίας, με τα οποία θα μπορούσε να ασχοληθεί ο κοινωνικός λειτουργός, όλοι οι ερωτώμενοι (100%) απάντησαν πως υπάρχουν πράγματι προβλήματα στην αστυνομία όπου θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο εργασίας για τον κοινωνικό λειτουργό.

Συνεπώς, η υπόθεση ότι οι αστυνομικοί πιστεύουν ότι υπάρχουν στην αστυνομία κοινωνικά προβλήματα με τα οποία μπορούν να ασχοληθούν οι κοινωνικοί λειτουργοί, επαληθεύεται.

Τέτοια προβλήματα, 32 αστυνομικοί (76,1%) θεώρησαν αυτά που μπορεί να προκύψουν από τις σχέσεις μεταξύ συζύγων, 41 (97,6%) αυτά που μπορεί να προκύψουν από τις σχέσεις γονέων - παιδιών, 36 (85,7%) θεώρησαν την παραβατικότητα των ανηλίκων, 33 (78,5%) την εγκληματικότητα, 27 (64,3%) τα άτομα με ψυχικές παθήσεις, 27 (64,3%) τα άτομα με ψυχικές παθήσεις, 30 (71,4%) τα εγκλήματα κατά των ηθών και 2 αστυνομικοί (4,7%) εθεώρησαν τα προβλήματα των ιδίων των αστυνομικών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Προβλήματα με τα οποία μπορεί να ασχοληθεί ο Κοινωνικός Λειτουργός στο Χώρο της Αστυνομίας,

Σύμφωνα με τις Απόψεις των Αστυνομικών

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Συζυγικές σχέσεις	32	76,1
Σχέσεις γονέων-παιδιών	41	97,6
Παραβατικότητα ανηλίκων	36	85,7
Εγκληματικότητα	33	78,5
Άτομα με ψυχικές παθήσεις	27	64,3
Εγκλήματα κατά των ηθών	30	71,4
Άλλα προβλήματα	2	4,7

Γίνεται φανερό από τα παραπάνω πως η πλειοψηφία (97,6%) των αστυνομικών πιστεύει ότι ο κοινωνικός λειτουργός στο χώρο της αστυνομίας, πρέπει να δώσει έμφαση στα προβλήματα που προκύπτουν από τις σχέσεις των γονέων με τα παιδιά τους. Όπως παρατηρείται όμως δεν υπάρχει μεγάλη απόκλιση στις απόψεις των αστυνομικών και για τα υπόλοιπα προβλήματα, γεγονός που αποδεικνύει πως οι αστυνομικοί θεωρούν ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί μπορούν να ασχοληθούν με όλα αυτά τα προβλήματα. Εξαίρεση υπάρχει σε ένα μικρό ποσοστό 4,7% που αντιστοιχεί σε 2 αστυνομικούς και οι οποίοι θεωρούν ότι ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να ασχοληθεί και με προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι οι αστυνομικοί είτε στην προσωπική είτε στην επαγγελματική τους ζωή.

Σχετικά με την συνεργασία μεταξύ κοινωνικών λειτουργών και αστυνομικών όλοι οι ερωτηθέντες (100%) αστυνομικοί, υποστήριξαν ότι μια τέτοια συνεργασία και μπορεί να υπάρξει και είναι επιθυμητή. Συνεπώς άλλη μια υπόθεση μας, για το ότι οι αστυνομικοί προτίθενται να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς λειτουργούς, επαληθεύεται.

Όσον αφορά το είδος αυτής της συνεργασίας από τους 42 αστυνομικούς οι 15 (35,7%) απάντησαν ότι η συνεργασία αυτή μπορεί να περιλαμβάνει: παραπομπή περιστατικών από τους αστυνομικούς στους κοινωνικούς λειτουργούς, ενημέρωση του αστυνομικού από τον κοινωνικό λειτουργό για τα περιστατικά που έχει αναλάβει, ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών πάνω σε προβλήματα της περιοχής ευθύνης του τμήματος, συνεργασία με σκοπό την ενημέρωση της περιοχής ευθύνης του τμήματος πάνω σε θέματα που την αφορούν και προσπάθειες βελτίωσης των σχέσεων αστυνομίας και κοινού. Οι απόψεις των υπολοίπων 27 (64,3%) αστυνομικών δεν συμφωνούν με όλους τους παραπάνω τομείς αλλά με ορισμένους από αυτούς. Έτσι από τους 27 (64,3%) αστυνομικούς οι 21 (77,7%) θεωρούν ότι η συνεργασία μπορεί να υπάρξει στα πλαίσια της παραπομπής περιστατικών από τους αστυνομικούς στους κοινωνικούς λειτουργούς, οι 10 (37%) απάντησαν ότι μια συνεργασία μπορεί να υπάρξει στα πλαίσια της ενημέρωσης των αστυνομικών από τους κοινωνικούς λειτουργούς για τα περιστατικά που ο κοινωνικός λειτουργός έχει αναλάβει, οι 21 (77,7%) βλέπουν την συνεργασία στα πλαίσια της ανταλλαγής απόψεων και εμπειριών πάνω σε προβλήματα της περιοχής ευθύνης του τμήματος, οι 17 αστυνομικοί

(62,9%) βλέπουν την συνεργασία με σκοπό την ενημέρωση της περιοχής ευθύνης του τμήματος πάνω σε θέματα που την αφορούν και οι 15 (55,5%) βλέπουν μια τέτοια συνεργασία στα πλαίσια των προσπαθειών βελτίωσης των σχέσεων της αστυνομίας με το κοινό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Είδος Συνεργασίας Μεταξύ Κοινωνικών Λειτουργιών
και Αστυνομικών

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Παραπομπή περιστατικών στους κοινωνικούς λειτουργούς	21 : 27	77,7
Ενημέρωση του αστυνομικού για τα περιστατικά που παράπεμπονται	10 : 27	37
Ανταλλαγή απόψεων για προβλήματα της περιοχής ευθύνης του τμήματος	21 : 27	77,7
Συνεργασία με σκοπό την ενημέρωση της περιοχής ευθύνης του τμήματος σε θέματα που την αφορούν	17 : 27	62,9
Προσπάθειες βελτίωσης σχέσεων αστυνομίας - κοινού	15 : 27	55,5
Όλα τα παραπάνω	15 : 42	35,7
Άλλου είδους συνεργασία	0	0

Γίνεται λοιπόν εμφανές ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό (35,7%) από τους ερωτηθέντες αστυνομικούς πιστεύει πως μπορεί να υπάρξει συνεργασία μεταξύ αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών σε όλους τους προαναφερθέντες τομείς. Η δε πλειοψηφία (64,3%) των ερωτηθέντων θεωρεί ότι μια συνεργασία αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών δεν μπορεί να υπάρξει σε όλους τους παραπάνω τομείς. Γεγονός το οποίο δείχνει την άγνοια των αστυνομικών για το πεδίο δράσης των κοινωνικών λειτουργών. Το συμπέρασμα αυτό είναι σχετικό και με το συμπέρασμα μιας άλλης ερώτησης⁽⁹⁾ (σελ. 117) που αφορά την άποψη των α-

αστυνομικών για το τί σημαίνει κοινωνικός λειτουργός. Δηλαδή όταν, ο αστυνομικός δεν έχει ολοκληρωμένη άποψη του τί είναι κοινωνικός λειτουργός και ποιοί οι τομείς δράσης του, δεν μπορεί να συμφωνήσει με μια συνεργασία αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών στα πλαίσια ενός μεγάλου φάσματος δραστηριοτήτων.

Αναφορικά, με το πώς θα χαρακτήριζαν οι αστυνομικοί την συνεργασία τους με τους κοινωνικούς λειτουργούς, από τους 42 αστυνομικούς οι 20 (47,6%) την χαρακτήρισαν ως πολύ ικανοποιητική, οι 15 (35,7%) ως ικανοποιητική και οι 2 (4,7%) ως ελάχιστα ικανοποιητική (Πίνακας 14, Παράρτημα Α).

Στην πλειοψηφία τους (47,6%) λοιπόν, μια πιθανή συνεργασία αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών, οι ερωτηθέντες αστυνομικοί τη χαρακτήρισαν ως πολύ ικανοποιητική. Από αυτό φαίνεται η θέληση των αστυνομικών να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς λειτουργούς πάνω σε διάφορα κοινωνικά προβλήματα.

Παρουσία των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας

Σχετικά με το αν έχουν συνεργαστεί οι ερωτηθέντες αστυνομικοί με τους σπουδαστές του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας που κάνουν την πρακτική τους άσκηση στην αστυνομία από τους 42, οι 30 (71,4%) απάντησαν θετικά και οι 12 (28,6%) απάντησαν αρνητικά (Πίνακας 15, Παράρτημα Α).

Βλέπουμε λοιπόν, πως στην πλειοψηφία τους (71,4%) οι αστυνομικοί έχουν συνεργαστεί με σπουδαστές του τμήματος κοινωνικής εργασίας που κάνουν την πρακτική τους άσκηση στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας.

Από τους 12 αστυνομικούς που δεν έχουν συνεργαστεί με σπουδαστές, σχετικά με τους λόγους της μη συνεργασίας τους, οι 3 (25%) απάντησαν ότι δεν συνεργάστηκαν εξαιτίας του λίγου χρόνου που διαθέτουν οι σπουδαστές, οι 3 (25%) δεν συνεργάστηκαν εξαιτίας της αδιαφορίας των σπουδαστών, οι 3 (25%) λόγω πρόσφατης απόσπασης τους στο αστυνομικό τμήμα και οι 3 (25%) ανέφεραν το εναλλασσόμενο ωράριο τους, το οποίο δεν επέτρεψε μια τέτοια συνεργασία σε συνδυασμό βέβαια με το χρόνο που έχουν στην διάθεσή τους οι σπου-

δαστές να βρίσκονται στα αστυνομικά τμήματα (Πίνακας 17, Παράρτημα Α).

Όπως γίνεται φανερό δεν υπάρχει καμιά διαφορά στα παραπάνω ποσοστά αλλά αντίθετα υπάρχει μια ισορροπία ως προς τους λόγους που έκαναν τους 12 αστυνομικούς να μην συνεργαστούν με σπουδαστές της κοινωνικής εργασίας. Έτσι, ο λίγος χρόνος που οι σπουδαστές βρίσκονται στα τμήματα η αδιαφορία των σπουδαστών ή η πρόσφατη απόσπαση ορισμένων αστυνομικών και το εναλλασσόμενο ωράριο τους δεν επέτρεψαν κάποια συνεργασία με τους σπουδαστές.

Από τους 30 αστυνομικούς που είχαν συνεργαστεί με σπουδαστές του τμήματος κοινωνικής εργασίας, σχετικά με το είδος της συνεργασίας τους, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 18, οι 7 (93,3%) αστυνομικοί ανέφεραν ότι η συνεργασία τους αφορούσε περιστατικά που έχουν αναλάβει οι σπουδαστές, οι 24 (80%) αστυνομικοί ανέφεραν τις συζητήσεις πάνω σε κοινωνικά θέματα με βάση τα περιστατικά που φτάνουν στην αστυνομία, οι 12 (40%) αστυνομικοί απάντησαν ότι η συνεργασία τους περιελάμβανε ενημερώσεις των σπουδαστών από τους αστυνομικούς για το ρόλο της αστυνομίας, οι 9 (30%) ανέφεραν τις ενημερώσεις των αστυνομικών από τους σπουδαστές για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού και οι 4 (13,3%) αστυνομικοί ανέφεραν ότι η συνεργασία τους με τους σπουδαστές αφορούσε τα περιστατικά που αναλάμβαναν οι σπουδαστές, συζητήσεις επί κοινωνικών θεμάτων καθώς και ενημερώσεις τόσο για το ρόλο της αστυνομίας όσο και για το ρόλο των κοινωνικών λειτουργών.

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 18, η συνεργασία των περισσότερων αστυνομικών (80%) με τους σπουδαστές αφορούσε συζητήσεις που έκαναν γύρω από κοινωνικά θέματα, παίρνοντας αφορμή διάφορα περιστατικά που φτάνουν στην αστυνομία. Ήταν δηλαδή μια συνεργασία θεωρητικού, θα λέγαμε, επιπέδου.

Σχετικά με την συχνότητα με την οποία παρέπεμψαν οι αστυνομικοί περιστατικά στους σπουδαστές, κατά την διάρκεια ενός εκπαιδευτικού εξαμήνου, από τους 30, οι 4 (13,3%) ποτέ δεν παρέπεμψαν περιστατικά στους σπουδαστές, οι 16 (53,4%) ανέφεραν ότι σπάνια (1-2 φορές) παρέπεμψαν περιστατικά στους σπουδαστές, οι 7 (23,3%) έκαναν συχνά (3-5 φορές) παραπομπή περιστατικών στους σπουδαστές, ενώ οι 3 (10%) παρέπεμψαν πολύ συχνά (πάνω από 5 φορές) περιστατι-

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Είδος Συνεργασίας Μεταξύ Αστυνομικών και Σπουδαστών
Κοινωνικής Εργασίας

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Περιστατικά που έχουν αναλάβει οι σπουδαστές	7	23
Συζητήσεις πάνω σε κοινωνικά θέματα με αφορμή τα περιστατικά	24	80
Ενημερώσεις για τον ρόλο των αστυνομικών	12	40
Ενημερώσεις για τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού	9	30
Όλα τα παραπάνω	4	13.3
Άλλου είδους συνεργασία	0	0

κά στους σπουδαστές (Πίνακας 19, Παράρτημα Α). Διαπιστώνεται λοιπόν, ότι οι περισσότεροι αστυνομικοί σπάνια (1-2 φορές) παρέπεμπαν περιστατικά στους σπουδαστές, σε διάρκεια ενός εκπαιδευτικού εξαμήνου.

Σχετικά με τα κριτήρια επιλογής των σπουδαστών κατά την παραπομπή περιστατικών, από τους 26 αστυνομικούς που έχουν παραπέμψει περιστατικά, οι 2 (7,7%) ανέφεραν ως κριτήριο το φύλο του σπουδαστή, οι 2 (7,7%) το παρουσιαστικό, οι 6 (23%) ανέφεραν ως κριτήριο επιλογής την προσωπικότητα του σπουδαστή, οι 10 (38,5%) ανέφεραν το ενδιαφέρον του σπουδαστή ενώ για τους υπόλοιπους 6 (23%) δεν ισχύουν τα παραπάνω κριτήρια, αλλά από αυτούς οι 5 (83,3%) υποστήριξαν ότι δεν επέλεξαν τους σπουδαστές γιατί τους έβλεπαν όλους ως κοινωνικούς λειτουργούς, ενώ ο 1 (16,7%) υποστήριξε ότι παρέπεμπε περιστατικά επειδή έβλεπε τους σπουδαστές να τα αναζητούν (Πίνακας 20, Παράρτημα Α).

Παρατηρείται λοιπόν πως το ενδιαφέρον των σπουδαστών θεωρείται πολύ σημαντικό για τους αστυνομικούς προκειμένου να παραπέμψουν περιστατικά, εφ' όσον οι περισσότεροι (38,5%) δήλωσαν σαν

κριτήριο επιλογής στην παραπομπή περιστατικών το ενδιαφέρον των σπουδαστών.

Αναφορικά με το ποιά περιστατικά θα παρέπεμπαν ευκολότερα οι αστυνομικοί στους σπουδαστές, προέκυψαν τα εξής:

Τα περιστατικά που αφορούν προβλήματα μεταξύ των συζύγων, για 11 (36,7%) από τους 30 αστυνομικούς, αποτέλεσαν α' επιλογή ως προς την παραπομπή τους σε σπουδαστές, για 3 (10%) αστυνομικούς αποτέλεσαν β' επιλογή, για 6 (20%) αστυνομικούς αποτέλεσαν γ' επιλογή για 2 (6,7%) αποτέλεσαν δ' επιλογή, για 2 (6,7%) αστυνομικούς αποτέλεσαν ε' επιλογή, και για 6 (20%) αστυνομικούς αποτέλεσαν στ' επιλογή, ως προς την παραπομπή τους πάντα στους σπουδαστές.

Τα περιστατικά τα σχετικά με απόπειρες αυτοκτονίας, για 3 (10%) αστυνομικούς αποτέλεσαν α' επιλογή, για 2 αστυνομικούς (6,7%) αποτέλεσαν β' επιλογή, για 5 (16,6%) αστυνομικούς αποτέλεσαν, ως προς την παραπομπή τους στους σπουδαστές, γ' επιλογή, για 12 (40%) αστυνομικούς αποτέλεσαν δ' επιλογή, για 8 (26,6%) αποτέλεσαν ε' επιλογή, ενώ σαν στ' επιλογή δεν τα ανέφερε κανένας αστυνομικός.

Τα περιστατικά που αφορούν ανήλικους παραβάτες 5 (16,6%) αστυνομικοί ανέφεραν ότι θα τα παρέπεμπαν πρώτα (α' επιλογή) στους σπουδαστές, 6 (20%) αστυνομικοί τα ανέφεραν σαν β' επιλογή, 12 (40%) σαν γ' επιλογή, 2 (6,7%) τα ανέφεραν σαν δ' επιλογή, 3 (10%) τα ανέφεραν σαν ε' επιλογή και 2 (6,7%) αστυνομικοί τα ανέφεραν σαν στ' επιλογή.

Τα περιστατικά που αφορούν τοξικομανείς, για κανέναν (0%) αστυνομικό δεν αποτέλεσε α' επιλογή για παραπομπή σε σπουδαστές, για 1 (3,3%) αστυνομικό αποτέλεσαν β' επιλογή, για 6 (20%) αποτέλεσαν δ' επιλογή, για 8 (26,6%) αστυνομικούς αποτέλεσαν ε' επιλογή και για 14 (46,6%) αποτέλεσαν στ' επιλογή.

Τα περιστατικά τα σχετικά με βιασμό ανηλίκου για 4 (13,4%) αστυνομικούς αποτέλεσαν α' επιλογή για παραπομπή σε σπουδαστές, για 5 (16,6%) αποτέλεσαν β' επιλογή, για 4 (13,4%) αποτέλεσαν γ' επιλογή, για 4 (13,4%) αποτέλεσαν δ' επιλογή, για 7 (23,4%) αστυνομικούς αποτέλεσαν ε' επιλογή, και για 6 (20%) αστυνομικούς αποτέλεσαν στ' επιλογή ως προς την παραπομπή σε σπουδαστές.

Τα περιστατικά τέλος, που έχουν να κάνουν με προβλήματα μετα-

ξύ γονέων και παιδιών για 7 (23,3%) αστυνομικούς αποτέλεσαν α' επιλογή όσον αφορά την παραπομπή σε σπουδαστές, για 13 (43,4%) αστυνομικούς αποτέλεσαν β' επιλογή, για 2 (6,7%) αστυνομικούς δ' επιλογή, για 2 (6,7%) αστυνομικούς αποτέλεσαν ε' επιλογή και για 2 επίσης αστυνομικούς (6,7%) αποτέλεσαν στ' επιλογή ως προς την παραπομπή τους σε σπουδαστές (Πίνακας 21, Παράρτημα Α).

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι όσον αφορά ποιά περιστατικά θα παρέπεμπαν ευκολότερα οι αστυνομικοί στους σπουδαστές, για την πλειοψηφία των αστυνομικών, τα περιστατικά που αφορούν προβλήματα μεταξύ των συζύγων αποτέλεσαν α' επιλογή, τα περιστατικά τα σχετικά με προβλήματα μεταξύ γονέων και παιδιών αποτέλεσαν β' επιλογή, τα περιστατικά με ανήλικους παραβάτες αποτέλεσαν γ' επιλογή, τα περιστατικά τα σχετικά με απόπειρα αυτοκτονίας αποτέλεσαν δ' επιλογή, τα περιστατικά που αφορούν βιασμό ανήλικου αποτέλεσαν, ε' επιλογή και τα περιστατικά με τοξικομανείς αποτέλεσαν στ' επιλογή.

Παρατηρείται πως για την πλειοψηφία των αστυνομικών, πρώτη (α') και δεύτερη (β') επιλογή, με μικρή μεταξύ τους διαφορά, αποτέλεσαν τα περιστατικά τα σχετικά με προβλήματα στις σχέσεις συζύγων καθώς και στις σχέσεις γονέων-παιδιών. Από την άλλη, στον αντίποδα βρίσκονται τα περιστατικά με τοξικομανείς που αποτέλεσαν την τελευταία (στ') επιλογή της πλειοψηφίας των αστυνομικών. Αυτό εξηγείται απότο γεγονός ότι οι περισσότεροι αστυνομικοί θεώρησαν τους τοξικομανείς σαν τετελεσμένη περίπτωση όπου κανέναν δεν μπορεί να κάνει τίποτα επομένως ούτε και ο κοινωνικός λειτουργός όπως φάνηκε από τις κατ' ιδίαν συνεντεύξεις.

Σχετικά με την συχνότητα συνεργασίας του αστυνομικού, που παρέπεμψε το περιστατικό, με τον σπουδαστή που το ανέλαβε - στα πλαίσια ενός εκπαιδευτικού εξαμήνου -, οι 5 (19,2%) αστυνομικοί απάντησαν πως ποτέ δεν συνεργάστηκαν με τον σπουδαστή σχετικά με την εξέλιξη του περιστατικού, οι 10 (38,4%) αστυνομικοί απάντησαν πως συνεργάστηκαν σπάνια (1-2 φορές), οι 7 (26,9%) αστυνομικοί απάντησαν πως είχαν συχνή (3-5 φορές) συνεργασία με τον σπουδαστή που του παρέπεμπαν κάποιο περιστατικό και 4 (15,5%) αστυνομικοί απάντησαν πως πολύ συχνά (πάνω από 5 φορές) συνεργάζονται με τους σπουδαστές που τους έχουν παραπέμψει περιστατικά ώστε να παρακολουθούν από

κοινού την εξέλιξη αυτών των περιστατικών (Πίνακας 22, Παράρτημα Α).

Διαπιστώνεται λοιπόν πως από τους 26 αστυνομικούς που είχαν κάνει παραπομπή περιστατικών, μόνον οι 4 (15,5%) αστυνομικοί συνεργάζονταν πολύ συχνά με τους σπουδαστές που αναλάμβαναν περιστατικά, για το πώς εξελίσσονταν αυτά, ενώ οι περισσότεροι (38,4%) σπάνια συνεργάζονταν με τους σπουδαστές σχετικά με την έκβαση των περιστατικών.

Όσον αφορά την ύπαρξη δυσκολιών στην συνεργασία των αστυνομικών με τους κοινωνικούς λειτουργούς από τους 30 αστυνομικούς που είχαν συνεργασία με τους σπουδαστές, οι 26 (86,7%) απάντησαν πως δεν υπήρξαν δυσκολίες στην συνεργασία τους με τους σπουδαστές και οι 4 (13,3%) απάντησαν ότι υπήρξαν δυσκολίες (Πίνακας 23, Παράρτημα Α).

Σχετικά με το πώς χαρακτηρίζουν τους σπουδαστές στις επαφές τους με τους αστυνομικούς, από τους 30 αστυνομικούς, οι 3 (10%) τους χαρακτήρισαν αδιάφορους, οι 9 (30%) πρόθυμους, οι 10 (33,4%) συνεργάσιμους, οι 6 (20%) πολύ συνεργάσιμους και οι 2 (6,6%) απάντησαν "κάτι άλλο" (Πίνακας 24, Παράρτημα Α), όπου για τον έναν μεταφράζεται ως ενδιαφέρον των σπουδαστών προς τις σπουδές τους, γεγονός που τους κάνει πρόθυμους στις επαφές τους με τους αστυνομικούς, ενώ ο άλλος αστυνομικός τους χαρακτήρισε διστακτικούς. Ανέφερε δηλαδή πως οι σπουδαστές επηρεασμένοι από το όλο κλίμα που επικρατεί στο κοινό για την αστυνομία, φαίνονται διστακτικοί απέναντι τους και αυτό επηρεάζει τις επαφές τους με τους αστυνομικούς.

Συμπεραίνεται λοιπόν πως η πλειοψηφία των αστυνομικών (33,4%) χαρακτηρίζει συνεργάσιμους τους σπουδαστές στις επαφές τους με τους αστυνομικούς και ακολουθούν με ποσοστό 30% εκείνοι που τους χαρακτηρίζουν πρόθυμους.

Αναφορικά με την παρέμβαση των σπουδαστών στα περιστατικά που αναλαμβάνουν από τους 30 αστυνομικούς, που έχουν συνεργαστεί οι 8 (26,6%) την χαρακτήρισαν ως πολύ βοηθητική, οι 18 (60%) ως βοηθητική και οι 4 (13,4%) ως ελάχιστα βοηθητική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25.
Χαρακτηρισμός Παρέμβασης των Σπουδαστών
στα Περιστατικά

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Πολύ βοηθητική	8	26,6
Βοηθητική	18	60
Ελάχιστα Βοηθητική	4	13,4
Καθόλου βοηθητική	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	30	100

Όπως φαίνεται λοιπόν στην πλειοψηφία τους (60%) οι αστυνομικοί θεωρούν την παρέμβαση των σπουδαστών στα περιστατικά τα οποία αναλαμβάνουν βοηθητική. Ένας μέτριος χαρακτηρισμός θα λέγαμε ο οποίος δεν είναι έξω από τις προβλέψεις μας, αν λάβουμε υπόψη μας ότι οι σπουδαστές ούτε επαρκείς γνώσεις έχουν πάντα - εφόσον είναι ακόμα εκπαιδευόμενοι -, ούτε την εμπειρία διαθέτουν αλλά ούτε και τον χρόνο που απαιτείται για το εκάστοτε περιστατικό.

Σχετικά με την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης των σπουδαστών στα περιστατικά που αναλαμβάνουν, οι 18 (60%) αστυνομικοί θεωρούν ότι εξαρτάται από την προσωπικότητα του σπουδαστή, οι 25 (83,3%) απάντησαν πως εξαρτάται από το ενδιαφέρον του σπουδαστή, οι 19 (63,3%) πιστεύουν πως η διάθεση συνεργασίας των εξυπηρετούμενων παίζει σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα της υποθέσεώς τους, οι 15 (50%) ότι εξαρτάται από το χρόνο που έχουν στην διάθεσή τους οι σπουδαστές και 1 (3,3%) θεωρούν την εμπειρία ως σημαντικό παράγοντα από τον οποίο εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης στα περιστατικά που έχουν αναλάβει οι σπουδαστές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26.

Παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται η
Αποτελεσματικότητα της Παρέμβασης των Σπουδαστών

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Προσωπικότητα του σπουδαστή	18	60
Ενδιαφέρον του σπουδαστή	25	83,3
Διάθεση συνεργασίας εξυπηρε- τουμένων	19	63,3
Διαθέσιμο χρόνο του σπουδαστή	15	50
Κάτι άλλο	1	3,3

Διαπιστώνεται από τα παραπάνω, πως το ενδιαφέρον των σπουδαστών αποτελεί τον πιο σημαντικό παράγοντα από τον οποίο εξαρτάται η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης τους στα περιστατικά που αναλαμβάνουν, όπως δηλώνει το μεγαλύτερο (83,3%) των αστυνομικών που έχουν συνεργαστεί με τους σπουδαστές. Ακολουθεί κατά σειρά σημαντικότητας ένα εξίσου σπουδαίο (63,3%) αστυνομικών, οι οποίοι πιστεύουν πως η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης στα περιστατικά εξαρτάται από τους ίδιους τους εξυπηρετούμενους, ανάλογα με την διάθεση που δείχνουν οι ίδιοι για συνεργασία. Επίσης, εξ ίσου σημαντικά είναι και τα ποσοστά των αστυνομικών που θεωρούν την προσωπικότητα των σπουδαστών (60%) και τον διαθέσιμο χρόνο τους (50%), ως παράγοντες που παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα της παρέμβασης των σπουδαστών στα περιστατικά που αναλαμβάνουν.

Αναφορικά με το αν βοηθούν οι σπουδαστές με ενημερώσεις τους αστυνομικούς για να κατανοήσουν το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού, από τους 30 αστυνομικούς που έχουν συνεργαστεί με σπουδαστές κοινωνικής εργασίας οι 21 (70%) απάντησαν θετικά, και οι 9 (30%) απάντησαν αρνητικά (Πίνακας 27, Παράρτημα Α).

Όπως φαίνεται στην πλειοψηφία τους (70%) οι αστυνομικοί απάντησαν πως οι σπουδαστές τους βοηθούν πράγματι να κατανοήσουν τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού, με προϋπόθεση βέβαια ότι γνωρίζουν και οι ίδιοι οι σπουδαστές το τί σημαίνει κοινωνικός λειτουργός,

και ποιά η αποστολή του, όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν πολλοί αστυνομικοί όταν τους τέθηκε αυτό το ερώτημα.

Σκοπιμότητα Υπαρξης Κοινωνικής Υπηρεσίας στα Αστυνομικά Τμήματα

Από τους 42 βαθμοφόρους αστυνομικούς που έλαβαν μέρος στην έρευνα οι 41 (97,7%) θεωρούν ότι είναι σκόπιμο να υπάρξει οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία στα αστυνομικά τμήματα και μόνο 1 (2,3%) αστυνομικός διαφωνεί ως προς την ύπαρξη οργανωμένης κοινωνικής υπηρεσίας (Πίνακας 28, Παράρτημα Α).

Σχετικά με το θέμα αυτό ο Ιωάννης Κ. Παπαγεωργίου (1976) Διδάκτωρ Νομικής και καθηγητής της Σχολής της Κοινωνικής Εργασίας της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, σε άρθρο του στο περιοδικό "Αστυνομικά Χρονικά" (Αθήνα, 1976) υποστηρίζει πως στα αστυνομικά τμήματα πρέπει να ασκείται κοινωνική εργασία με την μορφή της λειτουργίας κοινωνικών υπηρεσιών και κυρίως σε κάθε αστυνομικό τμήμα των μεγάλων πόλεων, ιδιαίτερα των βιομηχανικών όπου αντιμετωπίζουν πλείστα κοινωνικά προβλήματα. Και συνεχίζει λέγοντας πως με την λειτουργία κοινωνικής υπηρεσίας στα αστυνομικά τμήματα "το αστυνομικό σώμα και η κοινωνία πολλά θα έχουν να κερδίσουν, , περισσότερα ίσως από την εκτέλεση του πλέον εκτεταμένου και δαπανηρού και συνεπώς παραγωγικού έργου δημοσίων επενδύσεων". (Παπαγεωργίου, 1976, σελ. 8).

Επίσης, όσον αφορά την λειτουργία κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία, από πληροφορίες που είχαμε από την αστυνομία του Καναδά, λειτουργεί εκεί κινητή ομάδα κοινωνικών λειτουργών η οποίαδέχεται κλήσεις για οικογενειακές κυρίως διενέξεις και ειδοποιείται από την αστυνομική περίπολο ώστε να βρεθεί στο χώρο από όπου προήλθε η κλήση. Στην συνέχεια εάν είναι αναγκαίο, αναλαμβάνουν το περιστατικό οι κοινωνικοί λειτουργοί της αστυνομίας.

Αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους υποστήριξαν ότι είναι σκόπιμο να υπάρξει οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία στην αστυνομία, από τους 41 βαθμοφόρους, οι 31 αστυνομικοί, (75,6%) ανέφεραν τις ειδικές γνώσεις που έχουν οι κοινωνικοί λειτουργοί για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, οι 27 (65,8%) ανέφεραν την έλλειψη χρόνου από μέρους των αστυνομικών για μια εκτενή απασχόληση με τα κοινωνικά προβλήματα που φτάνουν στην αστυ-

νομία οι 17 αστυνομικοί, (41,4%) ανέφερε ότι η παρέμβαση από μέρους των κοινωνικών λειτουργών θα είναι πιο άμεση και αποτελεσματική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 29.

Λόγοι για τους οποίους πιστεύουν οι Αστυνομικοί ότι είναι
Εκόπιμη η Ύπαρξη Κοινωνικής Υπηρεσίας στο
Χώρο της Αστυνομίας

ΛΟΓΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Ειδικές γνώσεις των κοινωνικών λειτουργών στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων	31	73,8
Έλλειψη χρόνου από μέρους των αστυνομικών για μια εκτενή απασχόληση με τα κοινωνικά προβλήματα	27	64,2
Αποτελεσματικότερη και άμεση παρέμβαση	17	40,4
Κάτι άλλο	0	0

Διαπιστώνεται ότι στην πλειοψηφία τους, (75,6%) οι αστυνομικοί θεωρούν αναγκαία την ύπαρξη κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία επειδή πιστεύουν πως οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν ειδικές γνώσεις στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Αξίζει να σημειωθεί πως το να δεχθούν οι αστυνομικοί στο χώρο τους την συνύπαρξη και την συνεργασία με ένα άλλο επάγγελμα είναι ένα γεγονός διπλά σημαντικό. Διότι από την μία, δεν είναι εύκολο να εισχωρήσει κάποιος μη αστυνομικός σε ένα τόσο κλειστό "κύκλωμα" που είναι η αστυνομία και από την άλλη η αποδοχή αυτή δείχνει πως οι αστυνομικοί αναγνωρίζουν την σπουδαιότητα της προσφοράς της κοινωνικής εργασίας. Και μια τέτοια αναγνώριση μπορεί να αποτελέσει την βάση για μια εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ των δύο επαγγελμάτων προς όφελος των πολιτών και της κοινωνίας γενικότερα.

Τέλος, σχετικά με τον φορέα στον οποίον θα μπορούσε να υπάγεται η κοινωνική υπηρεσία στην αστυνομία, από τους 42 αστυνομικούς,

οι 24 (57,2%) απάντησαν στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, οι 12 (28,5%) απάντησαν στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και οι 6 (14,3%) απάντησαν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30.

Φορέας στον οποίο θα πρέπει να υπάγεται η Κοινωνική
Υπηρεσία στο χώρο της Αστυνομίας

ΦΟΡΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Υπουργείο Δημόσιας Τάξης	24	57,3
Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	12	28,5
Υπουργείο Δικαιοσύνης	6	14,2
Υπουργείο Εσωτερικών	0	0
Άλλος φορέας	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

Είναι φανερό ότι η πλειοψηφία (57,2%) των αστυνομικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα υποστήριξε πως η κοινωνική υπηρεσία στα αστυνομικά τμήματα θα πρέπει να υπάγεται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Από τους 42, μόνον οι 12 θεώρησαν το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας ως φορέα που θα έπρεπε να υπάγεται η κοινωνική υπηρεσία. Εδώ οφείλουμε να αναφέρουμε κάτι πολύ σημαντικό το οποίο προέκυψε από τις συνεντεύξεις που είχαμε με τους αστυνομικούς. Οι περισσότεροι από τους 24 που ανέφεραν ότι η κοινωνική υπηρεσία θα έπρεπε να υπάγεται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης εννοούσαν ουσιαστικά το εξής: Δέχονταν την υπαγωγή της κοινωνικής υπηρεσίας στον φορέα, που υπάγεται σήμερα, δηλαδή στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με την προϋπόθεση όμως ότι θα ανήκει με μετὰ τάξη στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, για αυτόν τον λόγο ανέφεραν απευθείας το Υπουργείο αυτό. Ήθελαν όμως να έχουν το ίδιο ωράριο εργασίας και τις ίδιες υποχρεώσεις, καθέννας βέβαια στα πλαίσια του επαγγέλματός του. Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι το σκεπτικό τους ήταν να ελέγχεται η κοινωνική υπηρεσία από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης όπως ελέγχονται και αυτοί. Εδώ όμως υπάρχει μια σημαντική επιφύλαξη για το αν η κοινωνική υπηρεσία και κατ' επέκτα-

ση ο κοινωνικός λειτουργός θα έχει ελευθερία κινήσεων και θα μπορεί ανενόχλητα να εφαρμόζει τις αρχές του επαγγέλματός του και τον κώδικα δεοντολογίας. Έτσι βάσει αυτού του αποτελέσματος επαληθεύεται και η τρίτη υπόθεσή μας ότι δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των αστυνομικών για την ύπαρξη αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία.

Ανάλυση των ανοικτών ερωτήσεων

Από τους ερωτώμενους ζητήθηκε να αναφέρουν τις δυσκολίες που τυχόν συνάντησαν στην συνεργασία τους με τους σπουδαστές της κοινωνικής εργασίας. Από τους 30 αστυνομικούς που συνεργάστηκαν με σπουδαστές της Κ.Ε. μόνον 4 (13,3%) ανέφεραν την ύπαρξη δυσκολιών σε μια τέτοια συνεργασία και οι οποίες ήταν:

- α) ο περιορισμένος χρόνος που βρίσκονται στα αστυνομικά τμήματα οι σπουδαστές
- β) η υπηρεσιακή απασχόληση των αστυνομικών, η οποία σε συνδυασμό με το λίγο χρόνο που βρίσκονται στα τμήματα οι σπουδαστές δεν επιτρέπει μια ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών και των σπουδαστών.
- γ) Τις παραπάνω δυσκολίες ανέφεραν και οι 4 (100%) αστυνομικοί ενώ οι 2 (50%) από αυτούς ανέφεραν και την αδιαφορία των σπουδαστών της κοινωνικής εργασίας για τα περιστατικά που αναλαμβάναν. Κατά την άποψή τους δηλαδή οι σπουδαστές που αναλάμβαναν κάποια περιστατικά που έφθαναν στην αστυνομία, δεν έδειχναν το ενδιαφέρον που έπρεπε για την αποτελεσματική πρόβασή τους. Με αποτέλεσμα τα άτομα που είχαν το πρόβλημα να μην δέχονται ουσιαστική βοήθεια. Τέλος, μια τέταρτη δυσκολία την οποία ανέφερε 1 (25%) αστυνομικός ήταν,
- δ) η διστακτικότητα των σπουδαστών απέναντι στην αστυνομία και κατ' επέκταση και στους αστυνομικούς, γεγονός που προκαλούσε εμπόδια σε μια συνεργασία βασιζόμενη στην αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Παρατηρείται λοιπόν, πως ένα μικρό (13,3%) αστυνομικών δήλωσε δυσκολίες στην συνεργασία που είχε με τους σπουδαστές της κοινωνικής εργασίας, εκ των οποίων αναφέρθηκε περισσότερο αυτή που είχε να κάνει με τον περιορισμένο χρόνο που βρίσκονταν στα τμήματα οι σπουδαστές.

Ο λόγος για τον οποίον ένας από τους 42 αστυνομικούς της έρευνας ανέφερε ότι δεν θα πρέπει να υιάρξει κοινωνική υπηρεσία στα αστυνομικά τμήματα ήταν ο εξής: Κατ' αρχήν πρέπει να αναφερθεί πως

δεν αρνήθηκε τη σημαντική προσφορά που μπορεί να έχει η κοινωνική εργασία στο χώρο της αστυνομίας αλλά αρνήθηκε την ύπαρξη κοινωνικής υπηρεσίας μέσα στο οποιοδήποτε αστυνομικό τμήμα. Διότι, πίστευε πως ο κοινωνικός λειτουργός δεν θα μπορεί να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια, καθώς θα υπόκειντο στην ίδια προκατάληψη την οποία υφίσταται ο αστυνομικός από το κοινό. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο θεωρητικό τμήμα αυτής της μελέτης, η αστυνομία επί χρόνια αντιμετωπίζει την εχθρότητα και την επιφυλακτικότητα των πολιτών, διότι ασχολείται με θέματα που εγγίζουν τα όρια της αξιοπρέπειας και της ελευθερίας του ανθρώπου. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με αυτόν τον αστυνομικό, η ύπαρξη κοινωνικής υπηρεσίας μέσα στο αστυνομικό τμήμα θα εμποδίσει την εμπιστοσύνη του πολίτη απέναντι στον κοινωνικό λειτουργό, προϋπόθεση απαραίτητη για την προσφορά οποιουδήποτε είδους βοήθειας. Πρότεινε μάλιστα την δημιουργία ενός γραφείου κοινωνικών υπηρεσιών, επανδρωμένου με κοινωνικούς λειτουργούς, που να βρίσκεται - σε απόσταση - κοντά στο αστυνομικό τμήμα και να συνεργάζεται στενά με αυτό.

Κατά πόσο βέβαια η λειτουργία ενός τέτοιου γραφείου, μ' αυτόν τον τρόπο, θα αποτρέψει από να δει το κοινό τον κοινωνικό λειτουργό με προκατάληψη, είναι κάτι το οποίο δεν μπορούμε να γνωρίζουμε εκ των προτέρων, αν και εκτίμησή μας είναι πως μια κτηριακή απόσταση της κοινωνικής υπηρεσίας από την αστυνομία δεν μπορεί εύκολα να αποτρέψει μια πιθανή προκατάληψη που μπορεί να υποστεί από τους πολίτες, ως συνεργαζόμενη με την αστυνομία.

Επίσης ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους υποστήριζαν την υπαγωγή της κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία σε κάποιο συγκεκριμένο φορέα. Έτσι από τους 42 αστυνομικούς, οι 24 (57,2%) που υποστήριζαν το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ανέφεραν τους εξής λόγους:

- α) Πίστευαν ότι μόνο με την υπαγωγή και των αστυνομικών και των κοινωνικών λειτουργών στον ίδιο φορέα, θα μπορεί να υπάρξει άμεση και συνεχής συνεργασία και θα μπορούν να αντιμετωπίζουν από κοινού τα διάφορα προβλήματα που θα φτάνουν στην αστυνομία.
- β) Θεώρησαν επίσης ότι η υπαγωγή της κοινωνικής υπηρεσίας στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, θα έκανε τους αστυνομικούς να θεωρούν

τους κοινωνικούς λειτουργούς συναδέλφους και επομένως να τους εμπιστευονται και να συζητούν μαζί τους τα όσα συμβαίνουν στην αστυνομία και απασχολούν τους αστυνομικούς.

- γ) Ένας τρίτος λόγος που ανέφεραν ήταν πως οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι αστυνομικοί έχουν το ίδιο γενικό σκοπό που είναι η κοινωνική προσφορά. Και εφόσον οι κοινωνικοί λειτουργοί θα εργάζονται στην αστυνομία θα ήταν προτιμότερο να υπάγεται στον ίδιο φορέα μ' αυτήν.
- δ) Ένας άλλος λόγος ήταν ότι με την υπαγωγή στον ίδιο φορέα η κοινωνική υπηρεσία θα εφαρμόζει το ίδιο ωράριο με τους αστυνομικούς. Θα λειτουργεί δηλαδή επί εικοσιτετραώρου βάσεως όλες τις ημέρες του χρόνου. Αξίζει να σημειωθεί ότι την λειτουργία κοινωνικής υπηρεσίας σε συνεχές ωράριο την υποστήριζαν πολλοί αστυνομικοί γιατί όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν: "ένα περιστατικό που θα φθάσει στην αστυνομία τη νύχτα, ίσως δε μπορεί να αντιμετωπιστεί το πρωί, ούτε μετά το σαββατοκύριακο που θα έλθει για εργασία ο κοινωνικός λειτουργός".
- ε) Πέμπτος λόγος ήταν πως το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης έρχεται περισσότερο σε επαφή με τα κοινωνικά προβλήματα και αφού οι κοινωνικοί λειτουργοί ασχολούνται με αυτά τα προβλήματα, πρέπει να υπαχθούν σ' αυτό το Υπουργείο.

Οι 12 (28,5%) αστυνομικοί που υποστήριξαν το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανέφεραν σαν λόγο πως αυτό το Υπουργείο είναι το πλέον αρμόδιο και σχετικό με το αντικείμενο εργασίας των κοινωνικών λειτουργών. Θεώρησαν δηλαδή αυτόν τον φορέα ως εκείνον που προσιδιάζει περισσότερο με την φύση του επαγγέλματος, του κοινωνικού λειτουργού, δίδοντάς του ταυτόχρονα τα μέσα για την προσφορά ουσιαστικής βοήθειας προς εκείνους που την χρειάζονται. Ο κοινωνικός λειτουργός ανήκοντας σ' αυτόν τον φορέα θα μπορεί να δρα καλύτερα από το αν ανήκε σε κάποιον άλλον.

Τέλος, οι 6 (14,3%) αστυνομικοί που υποστήριξαν το Υπουργείο Δικαιοσύνης ανέφεραν τους εξής λόγους:

- α) Το αντικείμενο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία έχει να κάνει περισσότερο με αδικήματα που αφορούν το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Ανήκοντας λοιπόν, η κοινωνική υπηρεσία σε αυτόν τον φορέα θα μπορέσει να υπάρξει καλύτερη συνεργασία μεταξύ

τους, απαραίτητη για την εξυπηρέτηση των πολιτών.

- β) Ένας άλλος λόγος για τον οποίο θεωρήθηκε απαραίτητη η υπαγωγή της κοινωνικής υπηρεσίας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ήταν, πως αυτό το Υπουργείο έχει ισχυρό κύρος και η κοινωνική υπηρεσία θα έχει άριστη λειτουργία εάν ανήκει σε αυτόν τον φορέα.

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται πως η πλειοψηφία των αστυνομικών που ρωτήθηκαν, θεώρησε σαν φορέα στον οποίο πρέπει να υπάγεται η κοινωνική υπηρεσία στην αστυνομία, το Υπουργείο Δημόσιας Ταξής, υποστηρίζοντας πως μόνον έτσι ο κοινωνικός λειτουργός θα μπορεί να έχει άριστη συνεργασία με τους αστυνομικούς, στα πλαίσια μιας συναδελφικής αλληλεγγύης.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο   V.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν η διερεύνηση των απόψεων των αστυνομικών της Πάτρας, για το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία, την δυνατότητα συνεργασίας αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών, την παρουσία των σπουδαστών κοινωνικής εργασίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας και την σκοπιμότητα ύπαρξης αυτόνομης κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία.

Όπως προέκυψε από την έρευνα, όλοι οι βαθμοφόροι αστυνομικοί που έλαβαν μέρος σ' αυτήν, θεώρησαν δυνατή και επιθυμητή μια συνεργασία με τους κοινωνικούς λειτουργούς, πάνω σε πολλά κοινωνικά προβλήματα που απασχολούν την αστυνομία. Τέτοια προβλήματα θεωρήθηκαν αυτά που μπορεί να προκύψουν από τις σχέσεις μεταξύ των συζύγων, τις σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών, η παραβατικότητα των ανηλίκων, η εγκληματικότητα, οι ψυχικές παθήσεις, τα εγκλήματα κατά των ηθών και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι οι αστυνομικοί. Σχετικά με το τί μπορεί να περιλαμβάνει μια συνεργασία μεταξύ αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών, τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν πως αυτή αφορά:

- α) Την παραπομπή περιστατικών από τους αστυνομικούς στους κοινωνικούς λειτουργούς,
- β) Την ενημέρωση των αστυνομικών από τους κοινωνικούς λειτουργούς για τα περιστατικά που οι τελευταίοι αναλαμβάνουν,
- γ) Την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών πάνω σε προβλήματα της περιοχής ευθύνης του τμήματος,
- δ) Την ενημέρωση της περιοχής ευθύνης του τμήματος, με την συμμετοχή και των αστυνομικών και των κοινωνικών λειτουργών, πάνω σε θέματα που την αφορούν, και
- ε) Τις από κοινού προσπάθειες για την βελτίωση των σχέσεων της αστυνομίας με τους πολίτες.

Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις των ερωτώμενων, στην πλειο-

ψηφια τους δεν έχουν ολοκληρωμένη άποψη για το τί σημαίνει κοινωνικός λειτουργός παρά μόνον ένας μικρός αριθμός αυτών. Το γεγονός αυτό μπορεί να σημαίνει πως οι αστυνομικοί δεν είναι επαρκώς πληροφορημένοι για το τί είναι και τί κάνει ο κοινωνικός λειτουργός ή πως δεν πιστεύουν ότι ο κοινωνικός λειτουργός έχει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Βέβαια και αυτό το τελευταίο μπορεί να είναι συνέπεια ανεπαρκούς πληροφόρησης, μπορεί όμως και να οφείλεται σε άσχημες εμπειρίες που ίσως είχαν με κοινωνικούς λειτουργούς.

Από τα ευρήματα της έρευνας προέκυψε ακόμα, πως οι περισσότεροι αστυνομικοί θεώρησαν ότι ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία πρέπει να είναι συμβουλευτικός. Άλλους ρόλους που μπορεί ο κοινωνικός λειτουργός να ασκήσει στην αστυνομία, θεώρησαν τον προληπτικό, τον μεσολαβητικό και τον παραπεμπτικό.

Επίσης, από την έρευνα προέκυψε πως δεν είχαν συνεργαστεί με τους σπουδαστές της κοινωνικής εργασίας όλοι οι αστυνομικοί που έλαβαν μέρος σ' αυτήν, αλλά ένα σημαντικό ποσοστό αυτών (71,4%). Η συνεργασία αστυνομικών και ^{σπουδαστών} κοινωνικών λειτουργών αφορούσε:

- συζητήσεις πάνω σε κοινωνικά θέματα με αφορμή διάφορα περιστατικά που έφθαναν στην αστυνομία,
- περιστατικά που οι σπουδαστές είχαν αναλάβει,
- ενημερώσεις των σπουδαστών από τους αστυνομικούς για το ρόλο της αστυνομίας και αντίστροφα,
- ενημερώσεις των αστυνομικών από τους σπουδαστές για το ρόλο των κοινωνικών λειτουργών.

Η πλειοψηφία των ερωτωμένων ανέφερε πως η συνεργασία τους με τους σπουδαστές αφορούσε συζητήσεις πάνω σε κοινωνικά θέματα με αφορμή τα διάφορα περιστατικά που έφθαναν στην αστυνομία. Στην συνεργασία τους με τους σπουδαστές οι περισσότεροι αστυνομικοί δεν είχαν δυσκολίες ενώ ένας μικρός αριθμός αυτών ανέφερε πως υπήρξαν δυσκολίες οι οποίες ήταν:

- α) Ο περιορισμένος χρόνος κατά τον οποίο οι σπουδαστές βρίσκονταν στα αστυνομικά τμήματα,
- β) Η υπηρεσιακή απασχόληση των αστυνομικών,
- γ) Η αδιαφορία των σπουδαστών για τα περιστατικά που αναλάμβαναν,
- δ) Η διστακτική στάση των σπουδαστών απέναντι στην αστυνομία.

Επίσης, η πλειοψηφία των αστυνομικών χαρακτήρισε πρόθυμους και συνεργάσιμους, τους σπουδαστές και την παρέμβασή τους στα περιστατικά βοηθητική. Τέλος, για τους περισσότερους αστυνομικούς οι σπουδαστές βοηθούν με ενημερώσεις τους στην κατανόηση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού.

Ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας, υπήρξε το γεγονός πως η συντριπτική πλειοψηφία των αστυνομικών θεώρησε απαραίτητη την ύπαρξη οργανωμένης κοινωνικής υπηρεσίας στα αστυνομικά τμήματα, υποστηρίζοντας πως οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν ειδικές γνώσεις πάνω στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων των οποίων η αστυνομία είναι καθημερινός δέκτης.

Σχετικά με την υπόθεση ότι δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ αστυνομικών για την ύπαρξη αυτόνομης, που να ανήκει δηλαδή στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία, η πλειοψηφία των αστυνομικών ανέφερε ότι η κοινωνική υπηρεσία στην αστυνομία πρέπει να ανήκει στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, διότι μόνον έτσι θα μπορούν να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς λειτουργούς και να τους θεωρήσουν συναδέλφους. Από το υπόλοιπο ποσοστό των αστυνομικών, το μεγαλύτερο ανέφερε το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διότι το θεώρησαν αυτό που ταιριάζει με τη φύση του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού και το μικρότερο ποσοστό ανέφερε το Υπουργείο Δικαιοσύνης θεωρώντας ότι το αντικείμενο της κοινωνικής υπηρεσίας στην αστυνομία, έχει σχέση με αδικήματα που αφορούν το Υπουργείο αυτό, το οποίο συγχρόνως έχει και ισχυρό κύρος που θα βοηθήσει σε μια καλύτερη λειτουργία της κοινωνικής υπηρεσίας.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας καθώς και της συνολικότερης εμπειρίας μας σαν εκπαιδευόμενες στην Αστυνομία, κρίναμε σκόπιμο να γίνουν ορισμένες συγκεκριμένες προτάσεις, οι οποίες αφορούν τόσο το πλαίσιο πρακτικής άσκησης των σπουδαστών όσο και το χώρο της Αστυνομίας σαν τομέα εργασίας του επαγγελματία κοινωνικού λειτουργού.

1. Από τα αποτελέσματα της έρευνας γίνεται φανερό ότι μόνον ένα μικρό ποσοστό αστυνομικών έχει ολοκληρωμένη άποψη για το σημαίνει κοινωνικός λειτουργός, γεγονός που τονίζει την ανάγκη μιας πιο ουσιαστικής ενημέρωσης για τον ρόλο και το αντικείμενο εργασίας του κοινωνικού λειτουργού, τόσο στο χώρο της αστυνομίας όσο και στους άλλους χώρους εργασίας του.

α) Προτείνεται έτσι, στην αρχή κάθε εξαμήνου να πραγματοποιείται σε κάθε αστυνομικό τμήμα, συγκέντρωση όσο το δυνατόν περισσότερων αστυνομικών, με σκοπό την ενημέρωσή τους για την παρουσία του σπουδαστή κοινωνικού λειτουργού στο αστυνομικό τμήμα, το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία και το αντικείμενο της εργασίας του.

β) Επίσης, στο τέλος κάθε εξαμήνου προτείνεται και πάλι να γίνεται μιὰ συγκέντρωση σε κάθε αστυνομικό τμήμα, όσο το δυνατόν περισσότερων αστυνομικών με σκοπό την ενημέρωσή τους για περιστατικά ή άλλες δραστηριότητες που πραγματοποίησαν οι σπουδαστές του κάθε αστυνομικού τμήματος σε όλη την διάρκεια του εξαμήνου. Έτσι, οι αστυνομικοί θα γνωρίζουν τη δουλειά των σπουδαστών, θα υπάρξει επικοινωνία και μια συνέχεια στις μεταξύ τους σχέσεις και ασφαλώς θα βοηθηθούν να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη άποψη για το τί σημαίνει κοινωνικός λειτουργός.

2. Καθώς από την έρευνα αλλά και από τις συζητήσεις που είχαμε με τους αστυνομικούς, φάνηκε η μεγάλη διάθεσή τους να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς λειτουργούς, προτείνονται:

α) Να πραγματοποιούνται κατά την διάρκεια των εξαμήνων ομιλίες-συζητήσεις πάνω σε συγκεκριμένα θέματα, που θα ενδιαφέρουν τόσο τους αστυνομικούς όσο και τους κοινωνικούς λειτουργούς και να παρακολουθούνται από όλο τον αστυνομικό πληθυσμό, εάν αυτό εί-

ναι δυνατόν. Οι ομιλίες αυτές θα προετοιμάζονται από κοινού από μία ομάδα αστυνομικών και σπουδαστών, γεγονός που θα συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας και κατανόησης μεταξύ των δύο επαγγελματιών.

β) Στα πλαίσια μιας συνεργασίας αστυνομικών και εκπαιδευόμενων κοινωνικών λειτουργών, να γραφεί και να δημοσιευθεί ένα άρθρο στο περιοδικό της αστυνομίας την "Αστυνομική Επιθεώρηση", στο οποίο θα αναφέρονται:

- ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού γενικά και στην αστυνομία ειδικότερα,
- η λειτουργία κοινωνικής υπηρεσίας στα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας, με σπουδαστές του τμήματος κοινωνικής εργασίας, και
- η εμπειρία των αστυνομικών από την λειτουργία μιας τέτοιας υπηρεσίας.

Έτσι θα επιτευχθεί ένας διπλός στόχος. Από την μια οι αστυνομικοί της υπόλοιπης χώρας θα ενημερωθούν για το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού, για τις δυνατότητες εργασίας του με αντίκειμενο το χώρο της αστυνομίας, για το ότι στην Πάτρα λειτουργεί, στα αστυνομικά τμήματα, κοινωνική υπηρεσία με σπουδαστές κοινωνικούς λειτουργούς καθώς και για τις απόψεις των συναδέλφων τους από την λειτουργία ενός τέτοιου μοντέλλου. Από την άλλη, θα ενισχυθεί και θα διευρυνθεί και σε άλλους τομείς η συνεργασία των αστυνομικών της Πάτρας και των εκπαιδευόμενων κοινωνικών λειτουργών.

γ) Επίσης, προτείνεται αστυνομικοί και σπουδαστές να δημοσιεύουν κατά καιρούς, όχι μόνο στην "Αστυνομική Επιθεώρηση" αλλά και σε εφημερίδες της Πάτρας, άρθρα με κοινωνικά θέματα κοινού ενδιαφέροντος, γεγονός που θα έχει τριπλό όφελος. Διότι θα δοθεί η ευκαιρία στους αστυνομικούς και στους κοινωνικούς λειτουργούς καλύτερη και ουσιαστικότερη συνεργασία, θα πραγματοποιηθεί ένα άνοιγμα της αστυνομίας προς τους πολίτες και θα φανεί ότι δεν αδιαφορεί για σημαντικά προβλήματα που απασχολούν το κοινό και από την άλλη το αναγνωστικό κοινό θα ενημερώνεται για διάφορα κοινωνικά θέματα ή προβλήματα από ανθρώπους που ασχολούνται άμεσα με αυτά.

3. Από την έρευνα φάνηκε ότι οι περισσότεροι βαθμοφόροι α-

αστυνομικοί έχουν την άκοψη πως θα μπορούσε να υπάρξει συνεργασία αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών πάνω σε θέματα που αφορούν την κοινότητα καθώς και στην βελτίωση των σχέσεων της αστυνομίας με το κοινό. Με αφορμή αυτό το συμπέρασμα προτείνονται τα εξής:

α) Να πραγματοποιούνται μερικές φορές το χρόνο συγκεντρώσεις σε κάποια αίθουσα της πόλης της Πάτρας ή στην Αστυνομική Διεύθυνση Πατρών, στις οποίες να παρευρίσκονται όχι μόνον οι αστυνομικοί και οι σπουδαστές που κάνουν πρακτική άσκηση στην αστυνομία, αλλά και σπουδαστές από όλο το τμήμα της κοινωνικής εργασίας, εκπρόσωποι διαφόρων φορέων και συλλόγων της Πάτρας, επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί, καθώς και πολίτες που θα τους ενδιέφερε να παρευρεθούν σε αυτές τις εκδηλώσεις. Ασφαλώς για την πραγματοποίηση αυτών των συγκεντρώσεων πρέπει να υπάρχει συνεργασία των αστυνομικών με τους σπουδαστές, για την επιλογή του υπό συζήτηση θέματος, των ομιλητών που θα λάβουν μέρος - οι οποίοι μπορεί να μην είναι αστυνομικοί ή κοινωνικοί λειτουργοί, αλλά να προέρχονται από άλλα επαγγέλματα - καθώς και την ρύθμιση όλων εκείνων των βασικών για κάθε εκδήλωση λεπτομερειών. Καλό θα ήταν να προσκαλούνται εκπρόσωποι του τύπου και του ραδιοφώνου ώστε όλη η πόλη να πληροφορείται για αυτές τις εκδηλώσεις. Έτσι, εκτός της συνεργασίας αστυνομικών και σπουδαστών κοινωνικών λειτουργών θα επιτευχθούν και άλλοι στόχοι:

- θα ευαισθητοποιηθούν όλο και περισσότεροι αστυνομικοί πάνω σε κοινωνικά προβλήματα.
- θα γίνει φανερό ότι το έργο της αστυνομίας δεν είναι μόνο να συλλαμβάνει τους παραβάτες του νόμου, αλλά και η κοινωνική προσφορά καθώς η αστυνομία γίνεται δέκτης πολλών κοινωνικών προβλημάτων, και
- θα γίνει ένα σημαντικό βήμα προς την πλευρά της ενημέρωσης της κοινότητας σε θέματα που την αφορούν.

β) Προτείνεται συνεργασία αστυνομικών και σπουδαστών με διάφορους φορείς (σχολεία, σύλλογοι κλπ.) με σκοπό την ενημέρωση της ευρύτερης κοινότητας ή της περιοχής ευθύνης του τμήματος - ιδιαίτερα αν αντιμετωπίζει κάποιο ειδικό πρόβλημα όπως διακίνηση ναρκωτικών - ή ορισμένων ομάδων (μαθητές, γονείς κλπ.) πάνω σε θέματα-προβλήματα (ναρκωτικά, κάπνισμα, τροχαία, φυγή παιδιών από το

σπίτι κλπ.) που τους αφορούν. Και πάλι εδώ, με αυτό τον τρόπο γίνεται ένα άνοιγμα της αστυνομίας προς την κοινότητα, φαίνεται το ενδιαφέρον της για τα κοινοτικά προβλήματα, γίνεται πιο ουσιαστικός και εμφανής ο προληπτικός της ρόλος και ασφαλώς ωφελείται τόσο η συνεργασία αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών όσο και η αμοιβαία κατανόηση των ρόλων τους.

4. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι η πλειοψηφία των αστυνομικών συμφωνεί με την οργάνωση κοινωνικής υπηρεσίας επανδρωμένης με κοινωνικούς λειτουργούς, στο χώρο της αστυνομίας. Προτείνεται έτσι να δημιουργηθεί αρχικά και πειραματικά για ένα χρόνο, στα αστυνομικά τμήματα, της Πάτρας κοινωνική υπηρεσία, επι 24/ώρου βάσεως όλο το χρόνο, η οποία όμως δεν θα υπάγεται στην διοίκηση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, όπως επιθυμεί η πλειοψηφία των αστυνομικών, διότι δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει δεοντολογικά η κοινωνική υπηρεσία αν βρίσκεται υπό τον έλεγχο της αστυνομίας. Έτσι, θα δοθεί η ευκαιρία και στους αστυνομικούς και στους κοινωνικούς λειτουργούς να εκτιμήσουν τις δυσκολίες ή τις αδυναμίες μιας τέτοιας συνεργασίας, και ανάλογα να παρθούν αποφάσεις και από τους μεν και από τους δε. Επειδή όμως, αφ' ενός η αστυνομία είναι ένας χώρος που δρα κυρίως κατασταλτικά δεχόμενη την αμφισβήτηση και προκατάληψη των πολιτών, με αποτέλεσμα να υπάρχει αμφιβολία στο κατά πόσο οι πολίτες θα εμπιστεύονται την κοινωνική υπηρεσία και αφ' ετέρου η πλειοψηφία των αστυνομικών θέλει την κοινωνική υπηρεσία να είναι υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, αναφέρεται και μια εναλλακτική πρόταση: Να δημιουργηθεί σε κάθε πόλη ένα κέντρο κοινωνικών υπηρεσιών που θα λειτουργεί επί 24/ώρου βάσεως όλο το χρόνο, θα υπάγεται στην τοπική αυτοδιοίκηση, θα έχει άμεση σύνδεση με όλα τα αστυνομικά τμήματα της πόλης για να αναλαμβάνει τα διάφορα περιστατικά που θα φθάνουν στην αστυνομία και θα συνεργάζεται με όλους τους φορείς της πόλης οι οποίοι μπορούν να φανούν χρήσιμοι στο έργο αυτού του κέντρου. Έτσι θα αποφευχθεί τόσο η επιφυλακτικότητα και η προκατάληψη των ατόμων, που θα χρειάζονται βοήθεια, απέναντι στην κοινωνική υπηρεσία όσο και ο έλεγχός της από την αστυνομία. Επίσης, είναι πολύ σημαντικό ένα τέτοιο κέντρο να είναι ανοικτό και προς τους ίδιους τους αστυνομικούς οι οποίοι όντας και αυτοί άνθρωποι που αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα (προσωπικά, οικογενειακά

κλπ.), έχουν ανάγκη κάπου να απευθυνθούν για βοήθεια έστω και να μιλήσουν γι' αυτό που τους απασχολεί, όπως φάνηκε και από τις κατ' ιδίαν συνεντεύξεις.

Αναφέρθηκε πιο πάνω ότι το κέντρο αυτό θα ήταν καλύτερα να υπάγεται στην τοπική αυτοδιοίκηση. Προτάθηκε κάτι τέτοιο επειδή θεωρείται πως θα είναι ευκολότερη και δυνατότερη η πραγματοποίησή του, αν αυτή εξαρτάται από την τοπική αυτοδιοίκηση, παρά από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, διότι δεν θα έχει να αντιμετωπίσει μια ατέλειωτη γραφειοκρατία τρομερά χρονοβόρα και κουραστική, ούτε και μια Υπουργική απόφαση στην οποία θα γίνουν πολλές παρεμβάσεις και που δεν θα είναι καθόλου βέβαιη μια τέτοια έγκριση. Ασφαλώς και για την τοπική αυτοδιοίκηση δεν είναι βέβαιη η έγκριση, είναι όμως περισσότερο προσεγγίσιμη γιατί θα έχει και ένα σημαντικό κέρδος. Θα αποδείξει στους πολίτες ότι ενδιαφέρεται γι' αυτούς και τα προβλήματά τους και γι' αυτό συμφωνεί στην λειτουργία ενός κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών.

5. Επειδή, η πρακτική άσκηση στην αστυνομία μας πρόσφερε σημαντική εμπειρία, στην προσέγγιση ενός θεσμού που δημιουργεί πολλά αντιφαντικά συναισθήματα στους ανθρώπους, στην εφαρμογή της θεωρίας στην πράξη, στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και της αυτογνωσίας, προτείνεται να γίνουν διαβήματα και προς τις άλλες σχολές της κοινωνικής εργασίας (Αθήνα, Ηράκλειο Κρήτης), ώστε να τοποθετηθούν και στις εκεί πόλεις, σπουδαστές στην αστυνομία. Είναι πράγματι πολύ σημαντικό αυτό, όχι μόνο για την εμπειρία που θα αποκτήσουν οι σπουδαστές από τα διάφορα περιστατικά, αλλά και γιατί θα δοθεί η ευκαιρία τόσο στους σπουδαστές όσο και στους αστυνομικούς να γνωρίσει ο ένας τον ρόλο του άλλου, να αναπτύξουν συνεργασία και κατανόηση στην άσκηση των ρόλων τους και να προωθηθεί πλέον από όλους μαζί η παραπάνω πρόταση.

6. Προτείνεται επίσης να γίνει ανάλογη έρευνα σε μια άλλη πόλη όπου οι αστυνομικοί δεν θα έχουν εμπειρία συνεργασίας με σπουδαστές κοινωνικούς λειτουργούς. Έτσι, θα γίνει δυνατή η σύγκριση των αποτελεσμάτων της παρούσας και της προτεινόμενης έρευνας με σκοπό να βγούν συμπεράσματα για το αν τελικά ο κοινωνικός λειτουργός είναι αποδεκτός μόνον από τους βαθμοφόρους αστυνομικούς της Πάτρας ή και από άλλων πόλεων.

7. Τέλος, προτείνεται να γίνει μια έρευνα που να περιλαμβάνει αυτή τη φορά τους επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς της Πάτρας. Συγκεκριμένα, να πραγματοποιηθεί μία έρευνα που να μελετά, πως οι κοινωνικοί λειτουργοί βλέπουν μια συνεργασία με τους αστυνομικούς, αν πιστεύουν ότι η αστυνομία προσφέρεται σαν χώρος εργασίας για τους κοινωνικούς λειτουργούς, και αν θα ήθελαν να εργασθούν στα αστυνομικά τμήματα ως επαγγελματίες κοινωνικοί λειτουργοί. Η πρόταση αυτή έγινε με αφορμή συζητήσεων με κοινωνικούς λειτουργούς κατά την διάρκεια συγγραφής αυτής της μελέτης.

Κλείνοντας αξίζει να σημειωθεί ότι η μεγάλη πλειοψηφία των βαθμοφόρων αστυνομικών της Πάτρας που έλαβαν μέρος στην έρευνα, θεωρεί πως ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να προσφέρει τις επαγγελματικές του γνώσεις στην Αστυνομία, πως είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν μαζί του για την παροχή βοήθειας προς τους πολίτες και δέχονται να συνυπάρξουν στο χώρο τον οποίο θεωρούν αποκλειστικά δικό τους. Είναι μια δυνατότητα που δίδεται στους κοινωνικούς λειτουργούς, που αν την αξιοποιήσουν σωστά, θα προσφέρει πολλά και στους ίδιους και στους αστυνομικούς και στους πολίτες που απαρτίζουν την κοινότητα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

Ηλικίες Βαθμοφόρων Αστυνομικών

ΗΛΙΚΙΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
20-25 ετών	0	0
26-30 ετών	7	16,8
31-35 ετών	6	14,3
36-40 ετών	12	28,5
41-45 ετών	7	16,8
46-50 ετών	8	19
51-55 ετών	1	2,3
56-60 ετών	1	2,3
61 ετών και πάνω	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.

Φύλο Βαθμοφόρων Αστυνομικών

ΦΥΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Ανδρες	39	42,8
Γυναίκες	3	7,2
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.
 Αστυνομικά Τμήματα στα Οποία Υπηρετούν
 οι Βαθμοφόροι Αστυνομικοί

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Α' Αστυνομικό Τμήμα	8	19,1
Β' Αστυνομικό Τμήμα	7	16,6
Γ' Αστυνομικό Τμήμα	7	16,6
Δ' Αστυνομικό Τμήμα	7	16,6
Ε' Αστυνομικό Τμήμα	8	19,1
Υποδ/νση Ασφάλειας Πατρών	5	12
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.
 Βαθμός Αστυνομικών

ΒΑΘΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Αρχιφύλακας Π.Σ.	8	19
Ανθυπαστυνόμος	15	35,8
Υπαστυνόμος	6	14,3
Αστυνόμος Β'	7	16,6
Αστυνόμος Α'	6	14,3
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 5:
Χρόνια Άσκησης του Επαγγέλματος

ΧΡΟΝΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
1- 5 χρόνια	0	0
6-10 χρόνια	8	19
11-15 χρόνια	5	11,9
16-20 χρόνια	12	28,5
21-25 χρόνια	14	33,4
26 χρόνια και άνω	3	7,2
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.
Προηγούμενη Συνεργασία με Επαγγελματίες
Κοινωνικό Λειτουργό

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
ΝΑΙ	15	35,7
ΟΧΙ	27	64,38
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.
Χαρακτηρισμός Προηγούμενης Συνεργασίας με Επαγγελματίες
Κοινωνικό Λειτουργό

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Πολύ ικανοποιητική	5	33,3
Ικανοποιητική	9	60
Ελάχιστα ικανοποιητική	1	6,7
Καθόλου ικανοποιητική	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	15	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 10.

Τρόπος Διαμόρφωσης της Άποψης που Έχουν οι Αστυνομικοί
για τους Κοινωνικούς Λειτουργούς

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΠΟΨΕΙΣ	ΔΙΑΝΤΗΣΕΙΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Ενημέρωση από τηλεόραση και ραδιόφωνο	5	11,9
Συνεργασία με κοινωνικούς λειτουργούς ή σπουδαστές	26	61,9
Συζητήσεις με φιλικά πρόσωπα	5	11,9
Ενημέρωση από βιβλία, περιοδικά ή εφημερίδες	17	40,4
Κάτι άλλο	2	4,7

ΠΙΝΑΚΑΣ 14.

Χαρακτηρισμός Πιθανής Συνεργασίας με Κοινωνικό Λειτουργό

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Πολύ ικανοποιητική	20	47,6
Ικανοποιητική	15	35,7
Ελάχιστα ικανοποιητική	5	12
Καθόλου ικανοποιητική	2	4,7
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 15.

Συνεργασία με τους Σπουδαστές Κοινωνικής Εργασίας

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
ΝΑΙ	30	71,4
ΟΧΙ	12	28,6
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 16.

Συνεργασία Σπουδαστών και Αστυνομικών κατά Αστυνομικά Τμήματα

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ		ΜΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Α' Αστυνομικό Τμήμα	4	50	4	50	8	100
Β' Αστυνομικό Τμήμα	3	42,8	4	57,2	7	100
Γ' Αστυνομικό Τμήμα	7	100	0	0	7	100
Δ' Αστυνομικό Τμήμα	7	100	0	0	7	100
Ε' Αστυνομικό Τμήμα	5	62,5	3	37,5	8	100
Υπό/υση Ασφαλείας Πατρών	4	80	1	20	5	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 17.

Λόγοι για τους οποίους οι Αστυνομικοί δεν Έχουν Συνεργαστεί
με Σπουδαστές Κοινωνικής Εργασίας

ΛΟΓΟΣ ΜΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Λίγος διαθέσιμος χρόνος των σπουδαστών	3	25
Αδιαφορία των σπουδαστών	3	25
Εναλλασσόμενο ωράριο αστυνομικών	3	25
Πρόσφατη απόσπαση/μετάθεση αστυνομικού	3	25
Κάτι άλλο	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	12	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 19.

Συχνότητα Παραπομπής Περιστατικών στους Εμψευδαστές
Κοινωνικής Εργασίας

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Ποτέ	4	13,3
Σπάνια (1-2 φορές)	16	53,4
Συχνά (3-5 φορές)	7	23,3
Πολύ συχνά (πάνω από 5 φορές)	3	10
ΣΥΝΟΛΟ	30	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 20.

Κριτήριο Επιλογής Σπουδαστών για Παρανομή Περιστατικών

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Φύλο του σπουδαστή	2	7,7
Παρουσιαστικό του σπουδαστή	2	7,7
Προσωπικότητα του σπουδαστή	6	23
Ενδιαφέρον του σπουδαστή	10	38,6
Κάτι άλλο	6	23
ΣΥΝΟΛΟ	26	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 21.

Προβλήματα που οι Αστυνομικοί θα Παρέπεμπαν Ευκολότερα στους
Σπουδαστές Κοινωνικής Εργασίας (ΙΕΡΑΡΧΙΚΑ)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	Α' ΕΠΙΛΟΓΗ		Β' ΕΠΙΛΟΓΗ		Γ' ΕΠΙΛΟΓΗ		Δ' ΕΠΙΛΟΓΗ		Ε' ΕΠΙΛΟΓΗ		ΣΤ' ΕΠΙΛΟΓΗ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘ/ΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Ευζυγική διαφωνία	11	36,7	3	10	6	20	2	6,7	2	6,7	6	20
Απόπειρα αυτοκτονίας	3	10	2	6,7	5	16,6	12	40	8	26,6	0	0
Ανήλικος παραβάτης	5	16,6	6	20	12	40	2	6,7	3	10	2	6,7
Τοξικομανής	0	0	1	3,3	1	3,3	6	20	8	26,6	14	46,6
Βιασμός ανηλίκου	4	13,4	5	16,6	4	13,4	4	13,4	7	23,4	6	20
Πρόβλημα γονέων-παιδιών	7	23,3	13	43,4	2	6,7	4	13,4	2	6,7	2	6,7
ΣΥΝΟΛΟ	30	100	30	100	30	100	30	100	30	100	30	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 22.

Συχνότητα Συνεργασίας μεταξύ Σπουδαστών και Λειτουργικών
για την Εξέλιξη ενός Περιστατικού

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Ποτέ	5	19,2
Σπάνια (1-2 φορές)	10	38,4
Συχνά (3-5 φορές)	7	27
Πολύ συχνά (πάνω από 5 φορές)	4	15,4
ΣΥΝΟΛΟ	26	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 23.

Δυσκολίες στην Συνεργασία με τους Σπουδαστές

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
ΝΑΙ	26	86,7
ΟΧΙ	4	13,3
ΣΥΝΟΛΟ	30	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 24.

Χαρακτηρισμός Σπουδαστών από τους Αστυνομικούς

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
Αδιάφορους	3	10
Πρόθυμους	9	30
Συνεργάσιμους	10	33,3
Πολύ συνεργάσιμους	6	20
Κάτι άλλο	2	6,7
ΣΥΝΟΛΟ	30	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 27.

Συμβολή των Σπουδαστών στην Κατανόηση του Ρόλου
των Κοινωνικών Λειτουργών

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
ΝΑΙ	21	70
ΟΧΙ	9	30
ΣΥΝΟΛΟ	30	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 28.

Εκοπλιμότητα Ύπαρξης Οργανωμένης Κοινωνικής Υπηρεσίας
στο Χώρο της Αστυνομίας

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΑΘΜΟΦΟΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ (%)
ΝΑΙ	41	97,6
ΟΧΙ	1	2,4
ΣΥΝΟΛΟ	42	100

П А Р Л А М Е Н Т В

|| ЕРСТМАТОЛОГИО

Ο Δ Η Γ Ι Ε Σ

Η έρευνα αυτή είναι μία έρευνα γνώμης των βαθμοφόρων αστυνομικών της Πάτρας που σκοπό έχει να σκιαγραφήσει τις απόψεις των αστυνομικών για την Κοινωνική Εργασία και την αποελεσματικότητα της στο χώρο της Αστυνομίας.

Τα ερωτηματολόγια απαντούνται ανώνυμα, οι απαντήσεις είναι απόλυτα εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την συγγραφή πτυχιακής εργασίας με θέμα:

"Κοινωνική Εργασία και Αστυνομία. Διερεύνηση δυνατοτήτων εργασίας των Κοινωνικών Λειτουργιών στο χώρο της Αστυνομίας"

Η πτυχιακή εργασία γίνεται από τις:

ΝΤΟΥΝΙΑΔΑΚΗ ΑΝΤΩΝΙΑ

ΠΑΝΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Σπουδάστριες της Σχολής ΣΕΥΠ

Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

στο Τ.Ε.Ι. Πάτρας

Ευχαριστούμε για την συνεργασία σας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Πόσων ετών είστε;

- α) 20-25 ετών
 β) 26-30 ετών
 γ) 31-35 ετών
 δ) 36-40 ετών
 ε) 41-45 ετών
 στ) 46-50 ετών
 ζ) 51-55 ετών
 η) 56-60 ετών
 θ) 60 ετών και άνω

2. Φύλο:

- α) Άνδρας
 β) Γυναίκα

3. Τμήμα που υπηρετείτε:

4) Τι βαθμό έχετε:

- α) Αρχιφύλακας Π.Σ.
 β) Ανθυπαστυνόμος
 γ) Υπαστυνόμος
 δ) Αστυνόμος Β'
 ε) Αστυνόμος Α'

5. Πόσα χρόνια κάνετε αυτό το επάγγελμα;

- α) 1- 5 χρόνια
 β) 6-10 χρόνια
 γ) 11-15 χρόνια
 δ) 16-20 χρόνια
 ε) 21-25 χρόνια
 στ) 26 χρόνια και άνω

6. Είστε απόφοιτος

- α) Αστυνομικής Ακαδημίας
- β) Νομικής Σχολής
- γ) Παντείου
- δ) Άλλης Σχολής

7. Έχετε συνεργαστεί ποτέ με επαγγελματία κοινωνικό λειτουργό;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

8. Εάν απαντήσατε ΝΑΙ, πώς θα χαρακτηρίζατε αυτή την συνεργασία;

- α) Πολύ ικανοποιητική
- β) Ικανοποιητική
- γ) Ελάχιστα ικανοποιητική
- δ) Καθόλου ικανοποιητική

9. Κοινωνικός λειτουργός είναι;

ΝΑΙ   ΟΧΙ

- α) Ο επαγγελματίας που προσφέρει κατανόηση, υποστήριξη και ενίσχυση των ανθρώπων που βρίσκονται σε περιόδους κρίσης;
- β) Ο επαγγελματίας που βοηθάει να προσαρμοστούν άτομα/ομάδες/κοινοότητες στις αλλαγές συνθηκών ζωής
- γ) Ο επαγγελματίας που συνεισφέρει στην ανάπτυξη και βελτίωση της κοινωνικής πολιτικής;
- δ) Ο επαγγελματίας που βοηθάει άτομα/ομάδες να υπερπηδήσουν πρακτικά προβλήματα της καθημερινής ζωής;
- ε) Ο επαγγελματίας που συνδέει ανθρώπους με τα συστήματα που δίνουν τα μέσα, υπηρεσίες και ευκαιρίες για την ζωή;

10. Πώς έχετε φτάσει να σχηματίσετε αυτήν την άποψη για τους κοινωνικούς λειτουργούς;

- α) Από ενημέρωση μέσω τηλεόρασης ή ραδιοφώνου;
- β) Από συνεργασία με κοινωνικούς λειτουργούς ή σπουδαστές κοινωνικής εργασίας;
- γ) Από συζητήσεις με φιλικά πρόσωπα;
- δ) Από ενημέρωση από βιβλία, περιοδικά, ή εφημερίδες;
- ε) Κάτι άλλο; _____

11. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία θα μπορούσε να είναι:

- α) Συμβουλευτικός
- β) Παραπεμπτικός
- γ) Μεσολαβητικός
- δ) Προληπτικός
- ε) Κάτι άλλο _____

12. Πιστεύετε ότι υπάρχουν ειδικά προβλήματα (οικογενειακές σχέσεις, παραβατικότητα κλπ.) με τα οποία θα μπορούσε να ασχοληθεί ο κοινωνικός λειτουργός στο χώρο της αστυνομίας;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

(Σημ. Αν απαντήσατε ΟΧΙ, συνεχίστε με την ερώτηση 17).

13. Τέτοια προβλήματα μπορεί να είναι; (Ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέγει όσες απαντήσεις θέλει).

- α) Συζυγικές σχέσεις
- β) Σχέσεις γονέων-παιδιών
- γ) Παραβατικότητα ανηλίκων
- δ) Εγκληματικότητα
- ε) Ατομα με ψυχικές παθήσεις
- στ) Εγκλήματα κατά των ηθών
- ζ) Άλλα προβλήματα _____

14. Νομίζετε ότι μπορεί να υπάρξει συνεργασία μεταξύ κοινωνικών λειτουργών και αστυνομικών στα παραπάνω προβλήματα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

(Σημ. Αν απαντήσατε ΟΧΙ, συνεχίστε με την ερώτηση 17)

15. Τι είδους συνεργασία μπορεί να είναι αυτή; (Ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέγει όσες απαντήσεις θέλει)

α). Παραπομπή περιστατικών από αστυνομικούς σε κοινωνικούς λειτουργούς;

β) Ενημέρωση του αστυνομικού από τον κοινωνικό λειτουργό για τα περιστατικά που έχει αναλάβει;

γ) Ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών πάνω σε προβλήματα της περιοχής ευθύνης του τμήματος;

δ) Συνεργασία με σκοπό την ενημέρωση της περιοχής ευθύνης του τμήματος πάνω σε θέματα που την αφορούν;

ε) Προσπάθειες βελτίωσης των σχέσεων αστυνομίας-κοινού;

στ) Όλα τα παραπάνω

ζ) Άλλου είδους συνεργασία

16. Κατά την γνώμη σας, η συνεργασία μεταξύ αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως:

α) Πολύ ικανοποιητική

β) Ικανοποιητική

γ) Ελάχιστα ικανοποιητική

δ) Καθόλου ικανοποιητική

17. Έχετε συνεργασθεί ποτέ με σπούδαστή του τμήματος κοινωνικής εργασίας που κάνει την πρακτική του άσκηση στην αστυνομία;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

18. Εάν απαντήσατε ΟΧΙ, ο λόγος για τον οποίο δεν συνεργασθήκατε με σπουδαστές ήταν;

- α) Ο λίγος χρόνος που διαθέτουν οι σπουδαστές;
- β) Η αδιαφορία των σπουδαστών;
- γ) Η έλλειψη περιστατικών που να μπορούν να αναλάβουν οι σπουδαστές;
- δ) Η πρόσφατη απόσπασή σας στο αστυνομικό τμήμα;
- ε) Κάτι άλλο _____

(Σημ. Ο ερωτώμενος θα κρέπει να συνεχίσει με την ερώτηση 31)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΜΟΝΟ ΟΣΟΥΣ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΘΕΙ ΜΕ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

19. Η συνεργασία που είχατε με τους σπουδαστές κοινωνικής εργασίας αφορούσε:

- α) Περιστατικά που έχουν αναλάβει οι σπουδαστές;
- β) Συζητήσεις πάνω σε κοινωνικά θέματα με βάση τα περιστατικά που φτάνουν στην αστυνομία;
- γ) Ενημερώσεις των σπουδαστών από τους αστυνομικούς για το ρόλο της αστυνομίας;
- δ) Ενημερώσεις των αστυνομικών από τους σπουδαστές για το ρόλο των κοινωνικών λειτουργών;
- ε) Όλα τα παραπάνω
- στ) Άλλου είδους συνεργασία; _____

20. Με ποιά συχνότητα παραπέμφατε περιστατικά στους σπουδαστές, σε διάστημα ενός εκπαιδευτικού εξαμήνου;

- Ποτέ
- Σπάνια (1-2 φορές)
- Συχνά (3-5 φορές)
- Πολύ συχνά (πάνω από 5 φορές)

21. Όσες φορές κάνατε παραπομπή περιστατικών στους σπουδαστές, βάση ποιών κριτηρίων επιλέξατε την/τον σπουδαστή;
- α) Το φύλο του σπουδαστή;
- β) Το παρουσιαστικό του σπουδαστή;
- γ) Την προσωπικότητα του σπουδαστή;
- δ) Το ενδιαφέρον του σπουδαστή
- ε) Κάτι άλλο _____
22. Ποιά από τα παρακάτω περιστατικά θα παραπέμπατε ευκολότερα στους σπουδαστές; (ιεραρχήστε τα)
- α) Μια συζυγική διαφωνία
- β) Μια απόπειρα αυτοκτονίας
- γ) Έναν ανήλικο παραβάτη
- δ) Έναν τοξικομανή
- ε) Έναν βιασμό ανηλίκου
- στ) Πρόβλημα μεταξύ γονέων-παιδιών
23. Μετά από μια παραπομπή πόσο συχνά συνεργαστήκατε με την/τον σπουδαστή - στα πλαίσια ενός εκπαιδευτικού εξαμήνου-σχετικά με την εξέλιξη του περιστατικού;
- Ποτέ
- Σπάνια (1-2 φορές)
- Συχνά (3-5 φορές)
- Πολύ συχνά (πάνω από 5 φορές)
24. Υπήρξαν δυσκολίες στην συνεργασία σας με τους σπουδαστές;
- ΝΑΙ
- ΟΧΙ
25. Εάν απαντήσατε ΝΑΙ, ποιές ήταν αυτές οι δυσκολίες;
- α) _____
- β) _____
- γ) _____
- δ) _____

26. Πώς χαρακτηρίζετε συνολικά τους σπουδαστές στις επαφές τους με τους αστυνομικούς;

α) Αδιάφορους

β) Πρόθυμους

γ) Συνεργάσιμους

δ) Πολύ συνεργάσιμους

ε) Κάτι άλλο _____

27. Πώς χαρακτηρίζετε την παρέμβαση των σπουδαστών στα περιστατικά που αναλαμβάνουν:

α) Πολύ βοηθητική

β) Βοηθητική

γ) Ελάχιστα βοηθητική

δ) Καθόλου βοηθητική

28. Κατά την γνώμη σας η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης εξαρτάται από: (Ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει όσες απαντήσεις θέλει)

α) Την προσωπικότητα του σπουδαστή

β) Το ενδιαφέρον του σπουδαστή

γ) Την διάθεση συνεργασίας των εξυπηρετούμενων

δ) Το χρόνο που έχει στην διάθεσή του ο σπουδαστής

ε) Κάτι άλλο _____

29. Βοηθούν οι σπουδαστές, με ενημερώσεις, τους αστυνομικούς, ώστε να κατανοήσουν το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΤΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ

30. Κατά την γνώμη σας είναι σκόπιμο να υπάρξει οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία στο χώρο της αστυνομίας;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

31. Πώς έχετε φτάσει να πιστεύετε ότι είναι σκόπιμο να υπάρξει οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία στο χώρο της αστυνομίας;

- α) Διότι οι κοινωνικοί λειτουργοί έχουν ειδικές γνώσεις πάνω στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων;
- β) Διότι οι αστυνομικοί δεν έχουν το χρόνο να ασχοληθούν εκτενώς με τα κοινωνικά προβλήματα που φτάνουν στην αστυνομία;
- γ) Διότι θα είναι πιο αποτελεσματική και άμεση η παρέμβαση
- δ) Κάτι άλλο _____

32. Πώς έχετε φτάσει να πιστεύετε ότι δεν είναι σκόπιμο να υπάρξει οργανωμένη κοινωνική υπηρεσία στο χώρο της αστυνομίας;

33. Κατά την γνώμη σας, σε ποιό φορέα θα μπορούσε να υπάγεται αυτή η Κοινωνική Υπηρεσία;

- α) Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης
- β) Στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- γ) Στο Υπουργείο Εσωτερικών
- δ) Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης
- ε) Σε άλλο φορέα

34. Για ποιό λόγο υποστηρίξατε ότι θα πρέπει η κοινωνική υπηρεσία να υπάγεται στον συγκεκριμένο φορέα;

Σας ευχαριστούμε

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΛΠΟ
ΤΑ ΔΕΤΥΝΟΜΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

A. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΣΑΝ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΔΕΚΗΣΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η αστυνομία σαν κέντρο πρακτικής άσκησης για σπουδαστές κοινωνικής εργασίας ξεκίνησε το 1984 σε μια προσπάθεια αναδιοργάνωσης των παραδοσιακών πλαισίων εκπαίδευσης σπουδαστών. Η έλλειψη πλαισίων που να καλύπτουν τις ανάγκες των σπουδαστών σε εκπαίδευση, οδήγησε στην δημιουργία κέντρων πρακτικής άσκησης, στα οποία θα μπορούσαν πλέον να εκπαιδεύονται περισσότεροι από δύο-τρεις σπουδαστές.

Η επιχειρηματολογία πάνω στην οποία στηρίχθηκε η όλη προσπάθεια τοποθέτησης σπουδαστών στην αστυνομία, αφορούσε το γεγονός ότι η αστυνομία είναι δέκτης πολλών κοινωνικών προβλημάτων τα οποία δεν ακολουθούν πάντα την δικαστική οδό. Θεωρήθηκε έτσι ότι οι σπουδαστές θα είχαν την δυνατότητα να αναλάβουν αυτά τα περιστατικά γεγονός που θα τους παρείχε την ευκαιρία εφαρμογής της θεωρίας στην πράξη. Οπότε και εμπειρία θα αποκτούσαν και παρέιχαν τις υπηρεσίες τους στους ανθρώπους που τις είχαν ανάγκη. Δεν ήταν δεδομένο πως θα δίδονταν οι λύσεις των προβλημάτων στην αστυνομία. Απλά, εκεί θα γίνονταν μια πρώτη προσέγγιση και αν ήταν δυνατό να επιλυθούν από τους σπουδαστές θα το αναλάμβαναν. Στην αντίθετη περίπτωση θα γίνονταν παραπομπή σε άλλες υπηρεσίες.

Σαν πρωτόγνωρος χώρος εκπαίδευσης σπουδαστών που λειτούργησε μόνο στην Πάτρα, ήταν μια πρόκληση τόσο για τους ίδιους τους σπουδαστές όσο και για τους επόπτες. Σαφώς υπήρξαν αρκετές επιφυλάξεις για το άνοιγμα ενός τέτοιου κέντρου πρακτικής που οφείλονταν σε δύο λόγους:

- α) Τί θέση μπορεί να έχει ο κοινωνικός λειτουργός σε έναν χώρο που δρα κυρίως κατασταλτικά και
- β) Πώς θα μπορούσε να υπάρξει επικοινωνία και συνεργασία των κοινωνικών λειτουργών με ένα επάγγελμα που χαρακτηρίζεται από μια κλειστή και κάθετη οργάνωση με πολλές ιδιομορφίες.

Τελικά, η αστυνομία λειτούργησε σαν κέντρο πρακτικής άσκησης και οι αστυνομικοί είχαν μια πολύ θετική στάση απέναντι στους σπουδαστές και τους επόπτες δείχνοντας διάθεση να συνεργαστούν μαζί τους και να τους βοηθήσουν στο έργο τους - γεγονός το οποίο

φάνηκε και από τα ακτοελέσματα της έρευνας. Οι σπουδαστές στην αρχή έκαναν δουλειά εξατομικευμένη και με οικογένεια. Στην πορεία όμως ο ρόλος τους πήρε και μια κατεύθυνση προς την ανίχνευση προβλημάτων που φθάνουν στην αστυνομία και της διερεύνησης δυνατοτήτων αντιμετώπισης τους μέσα από άλλους φορείς της κοινότητας.

Επίσης, από την αρχή που λειτούργησε αυτό το κέντρο, φάνηκε η ανάγκη, σπουδαστές να βρίσκονται στα τμήματα και βράδυ, διότι τότε παρουσιάζονταν τα περισσότερα περιστατικά. Πράγματι εφαρμόστηκε κάτι τέτοιο αλλά για λίγο χρονικό διάστημα γιατί οι σπουδαστές είχαν και άλλες υποχρεώσεις στα πλαίσια της συνολικότερης εκπαίδευσής τους.

Σημαντικό μειονέκτημα θεωρήθηκε το γεγονός ότι ο εκάστοτε επόπτης δεν είχε δυνατότητα χρόνου για περισσότερη δουλειά με τους σπουδαστές και από την άλλη οι σπουδαστές δεν είχαν πολύ χρόνο να αφιερώσουν στα αστυνομικά τμήματα.

Παρ' όλα όμως τα μειονεκτήματα και τις δυσκολίες, το κέντρο πρακτικής άσκησης σπουδαστών στην αστυνομία εξακολουθεί να λειτουργεί γιατί το όφελος των σπουδαστών σε εμπειρία είναι μεγαλύτερο των δυσκολιών που υπάρχουν.

B. ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Από τις συνεντεύξεις που είχαμε με σπουδαστές οι οποίοι έκαναν πρακτική άσκηση στην αστυνομία και την προσωπική μας εμπειρία ως εκπαιδευόμενες σ' αυτό το κέντρο, προέκυψαν τα παρακάτω:

1) Όλοι συμφώνησαν πως η αστυνομία είναι ένας χώρος όπου έρχεται σε επαφή με πολλά κοινωνικά προβλήματα και δίδει στον κοινωνικό λειτουργό πολλές δυνατότητες να παρέμβει και να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε ανθρώπους που πραγματικά τις έχουν ανάγκη.

2) Αρκετοί από τους σπουδαστές που έκαναν την πρακτική άσκησή τους στην αστυνομία, είχαν μια στάση προκατάληψης προς αυτήν. Όταν βρέθηκαν στο χώρο αυτό και έπρεπε να συνεργαστούν με τους αστυνομικούς για την επίτευξη του σκοπού της εκπαίδευσής τους, η προκατάληψη αυτή αποτελούσε εμπόδιο για κάτι τέτοιο. Έ-

τισ, αφ' ενός μέσω της εποπτείας και αφ' ετέρου μέσω της προσωπικής επικοινωνίας με τους αστυνομικούς, συνειδητοποιήθηκε ότι η προκατάληψη δρα αντι-επαγγελματικά και ότι μια άκαμπτη στάση δεν βοηθά στη συνεργασία με τους αστυνομικούς.

Άμεση συνέπεια ήταν η κάμψη των αντιστάσεων και η άμβλυση των προκαταλήψεων των σπουδαστών απέναντι στην αστυνομία. Επίσης, επιπλέον θετικό σημείο ήταν η συνειδητοποίηση του ότι η προκατάληψη απέναντι σε οποιαδήποτε επαγγελματική ή μη, ομάδα δεν έχει να προσφέρει κανένα όφελος ούτε στον επαγγελματία ούτε σ' αυτόν που έχει ανάγκη βοήθειας.

3) Από τις συζητήσεις που είχαμε με τους σπουδαστές προέκυψε ότι δεν τοποθετούνταν πάντα στο πλαίσιο της αστυνομίας με προσωπική τους επιλογή, γεγονός το οποίο έχει τόσο αρνητικές όσο και θετικές συνέπειες.

Οι αρνητικές συνέπειες έχουν να κάνουν με την αδιαφορία των σπουδαστών τόσο για ανάπτυξη καλών σχέσεων με τους αστυνομικούς όσο και για την συμβολή τους στην κατανόηση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού από τους αστυνομικούς καθώς επίσης και με την αδιαφορία τους προς τα περιστατικά που αναλαμβάνουν. Άμεσος αντίκτυπος αυτών είναι:

- Ότι οι αστυνομικοί βλέποντας την αδιαφορία των σπουδαστών, διαμορφώνουν μια αρνητική στάση προς τους κοινωνικούς λειτουργούς γενικά και όχι μόνον προς τους σπουδαστές, γεγονός το οποίο φάνηκε από την έρευνα, όπου όσοι αστυνομικοί θεώρησαν τους σπουδαστές αδιάφορους στις μεταξύ τους επαφές απάντησαν επίσης, και ότι οι σπουδαστές δεν είναι βοηθητικοί, προς τα περιστατικά που αναλαμβάνουν και ότι δεν τους βοηθούν να κατανοήσουν το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού, και

- Ότι το ίδιο το πλαίσιο χάνει την ευκαιρία να εδραιώσει τις σχέσεις του με τα αστυνομικά τμήματα διότι μια κακή εμπειρία από αδιάφορους σπουδαστές απτόελλει εμπόδιο για τους επόμενους, στην ανάπτυξη καλών σχέσεων.

Οι θετικές συνέπειες έχουν να κάνουν με το κατά πόσο ο σπουδαστής, που δεν ήταν δική του επιλογή το πλαίσιο, θα προσαρμοστεί στο χώρο αυτό και θα βοηθηθεί μέσω της εποπτείας να ανακαλύψει το όφελος, που θα του προσφέρει η εκπαίδευση του στην αστυνομία.

Έτσι, θα αναπτύξει την προσωπικότητα και αυτογνωσία του, θα αποκτήσει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση πάνω στα διάφορα κοινωνικά προβλήματα, θα αμβλύνει τις τυχόν προκαταλήψεις του, θα εμπλουτίσει τις γνώσεις του και θα αποκτήσει ευελιξία στο πλησίασμα δύσκολα προσεγγίσιμων προσώπων κύρους.

Με βάση τα προαναφερόμενα προτείνεται από τους σπουδαστές με τους οποίους συζητήσαμε και συμφωνούμε κι εμείς μια προσεκτικότερη επιλογή των σπουδαστών που τοποθετούνται στην αστυνομία με έμφαση στην προσωπική τους επιλογή.

4) Οι σχέσεις των σπουδαστών με τους αστυνομικούς ήταν και είναι πολύ καλές και ικανοποιητικές. Οι αστυνομικοί είναι πολύ δεκτικοί και ανοιχτοί για συνεργασία, με αποτέλεσμα να δίδουν την ευκαιρία για την ανάπτυξη ουσιαστικής και επαγγελματικής σχέσης. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι η ανάπτυξη μιας καλής σχέσης εξαρτάται και από την προσωπικότητα του σπουδαστή. Οι αστυνομικοί είχαν μεγάλη διάθεση να συζητήσουν με τους σπουδαστές για τα προβλήματα που έχουν οι άνθρωποι που έρχονται στην αστυνομία και να βγάλουν μαζί κάποια συμπεράσματα για τον τρόπο αντιμετώπισής τους. Υπήρξε επίσης προθυμία από μέρους τους να παραχωρήσουν κάποιο χώρο στους σπουδαστές όπου θα μπορούσαν να δέχονται τα διάφορα περιστατικά.

5) Όσον αφορά τα περιστατικά που οι σπουδαστές αναλαμβάνουν, τις περισσότερες φορές τα παίρνουν από το βιβλίο συμβάντων και τις λιγότερες από τους ίδιους τους αστυνομικούς, εξαιτίας από τη μιά του λιγοστού χρόνου που βρίσκονται στα τμήματα, οπότε τα περιστατικά περνούν στο βιβλίο συμβάντων και από την άλλη του ότι οι αστυνομικοί επιλέγουν κατά κάποιον τρόπο τα περιστατικά που θα δώσουν στους σπουδαστές.

Περιστατικά που σπουδαστές ανέλαβαν, αφορούσαν προβλήματα μεταξύ συζύγων, προβλήματα γονέων-παιδιών, φυγή ανηλίκων από το σπίτι, απόπειρες αυτοκτονίας, αλκοολισμό, άτομα με ψυχική ασθένεια κλπ. Για τα περιστατικά αυτά άλλοτε υπήρχε συνεργασία με τους αστυνομικούς και άλλοτε όχι, οπότε οι σπουδαστές τα συνέχιζαν χωρίς να επικοινωνούν με τους αστυνομικούς όπως φάνηκε και από τα αποτελέσματα της έρευνας.

6) Σχετικά με το αν επηρεάστηκαν οι σχέσεις των σπουδαστών

που έκαναν πρακτική άσκηση στην αστυνομία, με τους άλλους σπουδαστές τους, οι απαντήσεις των περισσότερων ήταν αρνητικές. Υπήρξαν όμως και σπουδαστές που αντιμετώπισαν την καχυποψία, εχθρότητα ή ειρωνεία, όχι βέβαια σε μεγάλη έκταση των άλλων σπουδαστών.

7) Οι σπουδαστές, από τους οποίους πήραμε συνέντευξη, θεώρησαν ότι ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να προσφέρει πολύπλευρο και σημαντικό έργο στο χώρο της αστυνομίας, μέσα από μια σειρά αλληλοκαλυπτόμενων ρόλων που θα τείνουν στην αντιμετώπιση των διαφόρων προβλημάτων, των οποίων γίνεται δέκτης η αστυνομία. Μεταξύ αυτών των ρόλων τους οποίους ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να ασκήσει, συνεργαζόμενος με τους αστυνομικούς είναι και:

- ο συμβουλευτικός - κατευθυντικός, ο οποίος συνίσταται στην παροχή συμβουλών, συστάσεων ή γνώμης προς εκείνους που βοηθά. Έτσι μέσα από μια θετική σχέση ο κοινωνικός λειτουργός διευκολύνεται στην διερεύνηση και ανάλυση του προβλήματος, κατευθύνει συμβουλευτικά και παραπέμπει σε διάφορες πηγές όταν είναι αναγκαίο.
- ο παραπεμπτικός, ο οποίος συνίσταται στην παραπομπή, σε άλλους φορείς ή υπηρεσίες, των περιπτώσεων εκείνων που ο κοινωνικός λειτουργός αδυνατεί, για διάφορους λόγους, να αναλάβει. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι οι σπουδαστές στο πλαίσιο της αστυνομίας χρησιμοποιούν συχνά τον παραπεμπτικό ρόλο επειδή βρίσκονται για μικρό χρονικό διάστημα στην αστυνομία και δεν μπορούν να αναλάβουν περιστατικά που χρειάζονται χρόνο. Υπάρχουν βέβαια και περιστατικά που οι σπουδαστές δεν μπορούν να αναλάβουν (ψυχική ασθένεια κλπ.) οπότε αυτά παραπέμπονται,
- ο μεσολαβητικός, ο οποίος συνίσταται στην μεσολάβηση του κοινωνικού λειτουργού για την μείωση, των εντάσεων στην προσπάθειά του να φέρει σε επικοινωνία κάποιες αντιπαλλόμενες πλευρές και στην μεσολάβησή του σε υπηρεσίες κλπ. για την εξυπηρέτηση εκείνων που αδυνατούν να ενεργήσουν από μόνοι τους,
- ο προληπτικός, ο οποίος συνίσταται στην πρόληψη κάποιων καταστάσεων. Στα περιστατικά της αστυνομίας ο κοινωνικός λειτουργός μόνο δευτερογενή πρόληψη μπορεί να κάνει γιατί το πρόβλημα έχει ήδη υπάρξει και έχει οδηγήσει σε κάποιες αντιδράσεις.

Πρωτογενή πρόληψη μπορεί να ασκήσει μόνον σε προγράμματα της αστυνομίας, με ενημερώσεις, συζητήσεις κλπ. πάνω στα κοινωνικά προβλήματα,

- ο ενισχυτικός - υποστηρικτικός, ο οποίος συνίσταται στην ενίσχυση του ατόμου σαν προσπάθειά του να λαμβάνει αποφάσεις για το πρόβλημά του, καθώς και στην υποστήριξη του σε δύσκολες και επώδυνες στιγμές.

Πέρα από τα συγκεκριμένα περιστατικά με άτομα ή οικογένειες που μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο εργασίας του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία, υπάρχει και ένας άλλος τομέας πολύ σημαντικός στον οποίο ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να ασκήσει πρωτεύοντα ρόλο. Αυτός ο τομέας είναι η Κοινότητα. Πολλά προγράμματα και δραστηριότητες μπορεί να σχεδιάσει ο κοινωνικός λειτουργός σε συνεργασία με την αστυνομία, με στόχο την πληροφόρηση, την ευαισθητοποίηση και την αντιμετώπιση προβλημάτων της κοινότητας. Είναι δηλαδή ο κατ' εξοχήν προληπτικός ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία, που κατευθύνεται κυρίως προς την κοινότητα. Για να πραγματοποιηθεί όμως κάτι τέτοιο απαιτείται αλλαγή της στρατηγικής του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, η οποία έχει άμεση σχέση με την πολιτική βούληση της εκάστοτε κυβέρνησης. Δεν μπορούμε όμως να επεκταθούμε σε παραπέρα ανάλυση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία διότι δεν υπάρχει κανένα σχετικό ελληνικό σύγγραμμα καθώς στην Ελλάδα δεν υπάρχει καμιά κοινωνική υπηρεσία που να συνεργάζεται άμεσα με τους αστυνομικούς όπως συμβαίνει στον Καναδά και τις ΗΠΑ. Τα όσα έχουν αναφερθεί προέρχονται από την προσωπική μας εμπειρία και από την εμπειρία άλλων σπουδαστών στο πλαίσιο της αστυνομίας σε σχέση με την όλη εκπαίδευσή μας στη σχολή της Κοινωνικής Εργασίας.

β) Τέλος, από τους σπουδαστές με τους οποίους συζητήσαμε, αλλά και από την δική μας εμπειρία προέκυψαν οι εξής προτάσεις:

- α) Να τοποθετούνται στο πλαίσιο της αστυνομίας σπουδαστές με βασικό κριτήριο την προσωπική τους επιλογή
- β) Να τοποθετούνται τόσοι σπουδαστές όσοι χρειάζονται για να καλύπτουν όλα τα αστυνομικά τμήματα της Πάτρας.
- γ) Να υπάρξει συνεργασία των σπουδαστών και με το β' αστυνομικό

τμήμα. Γιατί μπορεί εκεί να στεγάζεται η κοινωνική υπηρεσία, δεν υπάρχει όμως μεγάλη επικοινωνία με το τμήμα αυτό.

- δ) Να τοποθετηθούν και πάλι σπουδαστές στο τμήμα ανηλίκων της ασφάλειας. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι από την συζήτηση που είχαμε με την υπεύθυνη του τμήματος αυτού, η οποία σήμερα εκτελεί καθαρά γραφική εργασία, προέκυψε πως το τμήμα αυτό υπολειτουργεί. Ανέφερε όμως πως η συνεργασία που είχε προηγουμένα χρόνια με σπουδαστές, ήταν πολύ ικανοποιητική και ωφέλιμη για τους ανήλικους. Επιπλέον, πρέπει να προστεθεί ότι το διάταγμα σύμφωνα με το οποίο σε κάθε αστυνομικό διευθυντή πρέπει να λειτουργεί τμήμα ανηλίκων επανδρωμένο τόσο με εκπαιδευμένους αστυνομικούς όσο και με κοινωνικούς λειτουργούς. Έχει τεθεί σε αχρηστία αφού εφαρμόστηκε μόνον για έναν χρόνο. Τουλάχιστον Πάτρα το τμήμα αυτό υπολειτουργεί όπως έχει προαναφερθεί - οπότε η τοποθέτηση σπουδαστών δεν είναι εφικτή.
- ε) Να γίνεται ανοιχτή εργασία με την κοινότητα και να εμπλέκονται κι άλλοι φορείς.
- στ) Να προσεγγιστούν υψηλά ιστάμενα πρόσωπα της αστυνομίας Πατρών με στόχο την δημιουργία μιας εκδήλωσης στην οποία να προσκληθούν, όλοι οι σπουδαστές που πέρασαν από το πλαίσιο της αστυνομίας, σπουδαστές και καθηγητές από τις Σχολές Κοινωνικής Εργασίας και των άλλων Τ.Ε.Ι., εκπρόσωποι του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με σκοπό την ενημέρωσή τους γύρω από το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην αστυνομία και τί κάνουν οι σπουδαστές κατά την διάρκεια της πρακτικής άσκησης τους στο χώρο αυτό.
- ζ) Να δημιουργηθεί στην αστυνομία κοινωνική υπηρεσία με επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς.

Ολοκληρώνοντας την σύντομη αυτή αναφορά μας γύρω από την εμπειρία των σπουδαστών στο πλαίσιο της αστυνομίας, κρίνουμε σκόπιμο να αναφέρουμε ότι ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί πράγματι να προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στο χώρο της αστυνομίας τόσο για τους πολίτες που απαρτίζουν την ευρύτερη κοινότητα όσο και για την ίδια την αστυνομία. Εκείνο που χρειάζεται είναι η θέληση των ίδιων των κοινωνικών λειτουργών να εργασθούν σ' έναν τέτοιο χώρο και η θέληση της αστυνομίας να δεχτεί να συνεργαστεί με τους κοι-

νωνικούς λειτουργούς. Μη εθελουφλώντας όμως σε υπαρκτά προβλήματα λέμε πως το δεύτερο έχει να κάνει με αποφάσεις σε υπουργικό επίπεδο και αλλαγές στην στρατηγική της αστυνομίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΕΤΕΥΞΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ

Κατά την διάρκεια της συζήτησης που είχαμε με τον διοικητή Ασφαλείας Πατρών, φάνηκε ότι δεν ήταν σε θέση, λόγω των καθηκόντων του, να έχει κάποια συγκεκριμένη άποψη για την λειτουργία του πλαισίου της αστυνομίας ως κέντρου πρακτικής άσκησης σπουδαστών κοινωνικής εργασίας.

Ασφαλώς, γνώριζε για την παρουσία των σπουδαστών στα αστυνομικά τμήματα δεν είχε όμως συνεργασία μαζί τους σε κανένα επίπεδο με αποτέλεσμα να μην γνωρίζει συγκεκριμένα για το έργο τους στα τμήματα.

Όσον αφορά όμως την δημιουργία κοινωνικής υπηρεσίας μέσα στην αστυνομία, η άποψή του ήταν αρνητική. Γιατί θεώρησε ότι μ' αυτό τον τρόπο θα εμπλέκονται οι ρόλοι αστυνομικών και κοινωνικών λειτουργών και ότι οι πολίτες θα θεωρούν τους κοινωνικούς λειτουργούς σαν αστυνομικούς, με αποτέλεσμα να μην τους εμπιστεύονται. Επιπλέον, δεν θα πηγαίνουν προς τον κοινωνικό λειτουργό άτομα που χρειάζονται μεν βοήθεια αλλά θέλουν όμως την ανωνυμία τους, την οποία δεν μπορούν να έχουν με τους κοινωνικούς λειτουργούς στην αστυνομία αφού θα κρατούνται τα στοιχεία τους. Δηλαδή η κοινωνική υπηρεσία μέσα στην αστυνομία θα ενεργεί σαν ανασταλτικός παράγοντας για τα άτομα που θα θέλουν να απευθυνθούν σ' αυτήν. Έτσι άποψη του διοικητού ήταν να δημιουργηθεί μια κοινωνική υπηρεσία έξω από το χώρο της αστυνομίας που θα έχει όμως στενή συνεργασία με την αστυνομία για την εξυπηρέτηση όσων αντιμετωπίζουν προβλήματα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΑΤΡΩΝ

Δεν ήταν η πρώτη φορά που θα συναντούσαμε τον διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης Πατρών. Από την πρώτη συνάντηση, όπου είχε προθυμοποιηθεί να μας βοηθήσει στην έρευνα, ειδοποιώντας τους διοικήτες όλων των αστυνομικών τμημάτων της πόλης, μας προκάλεσε μία θετική στάση απέναντί του. Έτσι, και σ' αυτή τη συνάντησή μας ήναμ πολύ δεκτικός και πρόθυμος να συζητήσουμε.

Μίλησέ λοιπόν για σημαντική προσφορά των σπουδαστών στα αστυνομικά τμήματα, τονίζοντας την ευαισθητοποίηση που έχουν πάνω στα διάφορα κοινωνικά προβλήματα και τον ανθρώπινο πόγο. Ανέφερε ότι στην αστυνομία έρχονται άνθρωποι με πολλά προβλήματα και σε έντονη μορφή, τους οποίους οι αστυνομικοί αδυνατούν να εξυπηρετήσουν τόσο γιατί δεν διαθέτουν τον απαιτούμενο χρόνο, όσο και γιατί "είναι εκπαιδευμένοι για να δρουν κατασταλτικά" όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο ίδιος ο διευθυντής. Αποτέλεσμα αυτού είναι η απουσία των γνώσεων και των τρόπων δράσης που απαιτούνται για τέτοιες περιπτώσεις.

Γι' αυτό το λόγο θεώρησε πολύ σημαντική την δημιουργία κοινωνικής υπηρεσίας με επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς με την οποία θα συνεργάζονται άμεσα οι αστυνομικοί. Όταν αναφέραμε την πρότασή μας για την δημιουργία ενός κέντρου κοινωνικών υπηρεσιών που να υπάγεται στην τοπική αυτοδιοίκηση και να έχει άμεση συνεργασία με την αστυνομία, έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και υποστήριξε πως η τοπική αυτοδιοίκηση είναι ο καταλληλότερος φορέας για την στήριξη ενός τέτοιου κέντρου διότι είναι περισσότερο ευέλικτη και προσεγγίσιμη. Μάλιστα ήταν πρόθυμος να υποστηρίξει την δημιουργία ενός τέτοιου κέντρου και όπως είπε ο ίδιος, τώρα είναι η καταλληλότερη εποχή διότι το κοινό και οι διάφοροι φορείς είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένοι προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης των ολοένα αυξανόμενων κοινωνικών προβλημάτων.

Ολοκληρώνοντας, αναφέραμε πως η συνάντηση αυτή με τον διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσεως Πατρών, ήταν πολύ εποικοδομητική προς την κατεύθυνση μιας στενότερης και ουσιαστικότερης συνεργασίας της αστυνομίας με τους κοινωνικούς λειτουργούς.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Δ

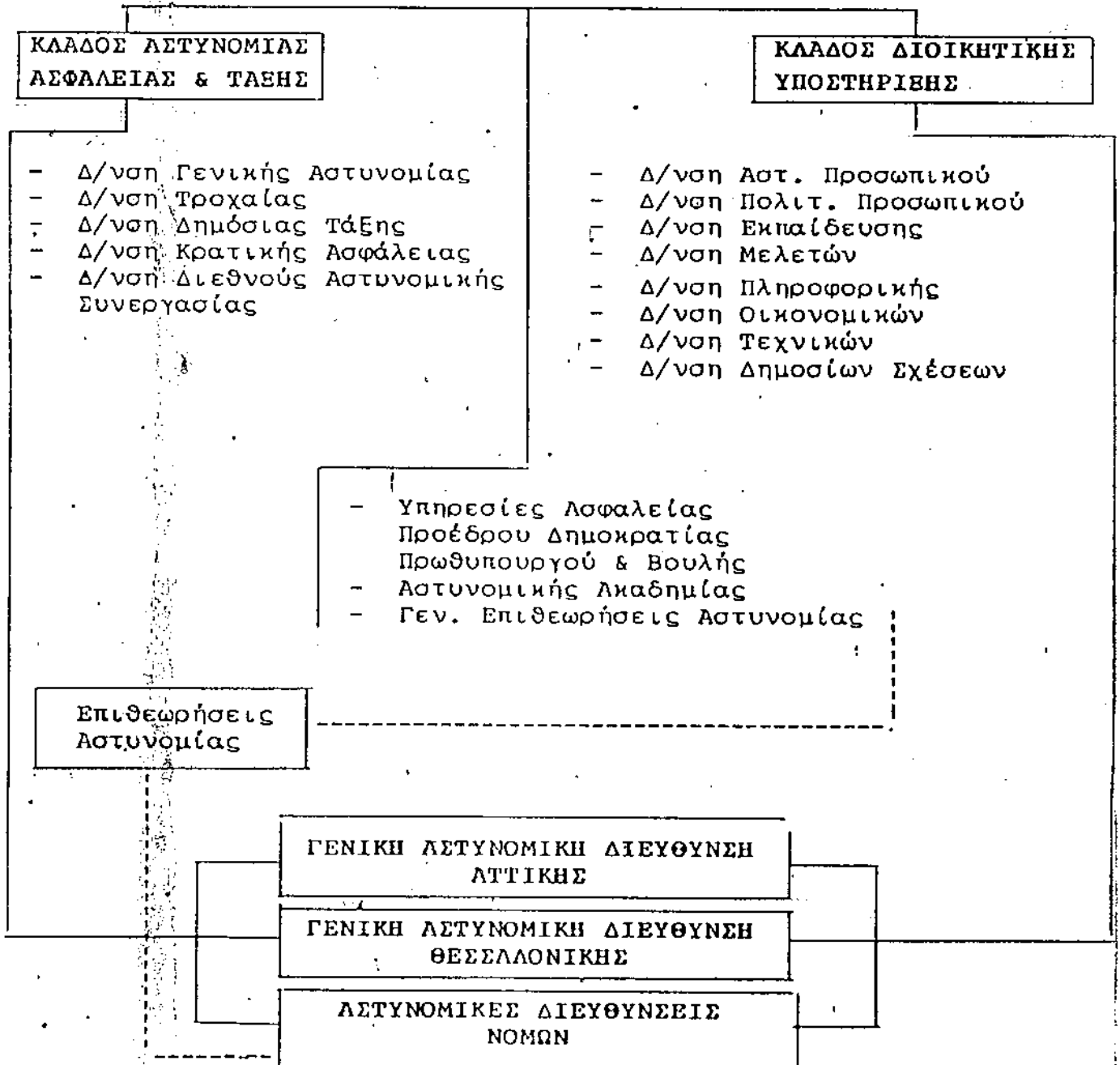
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

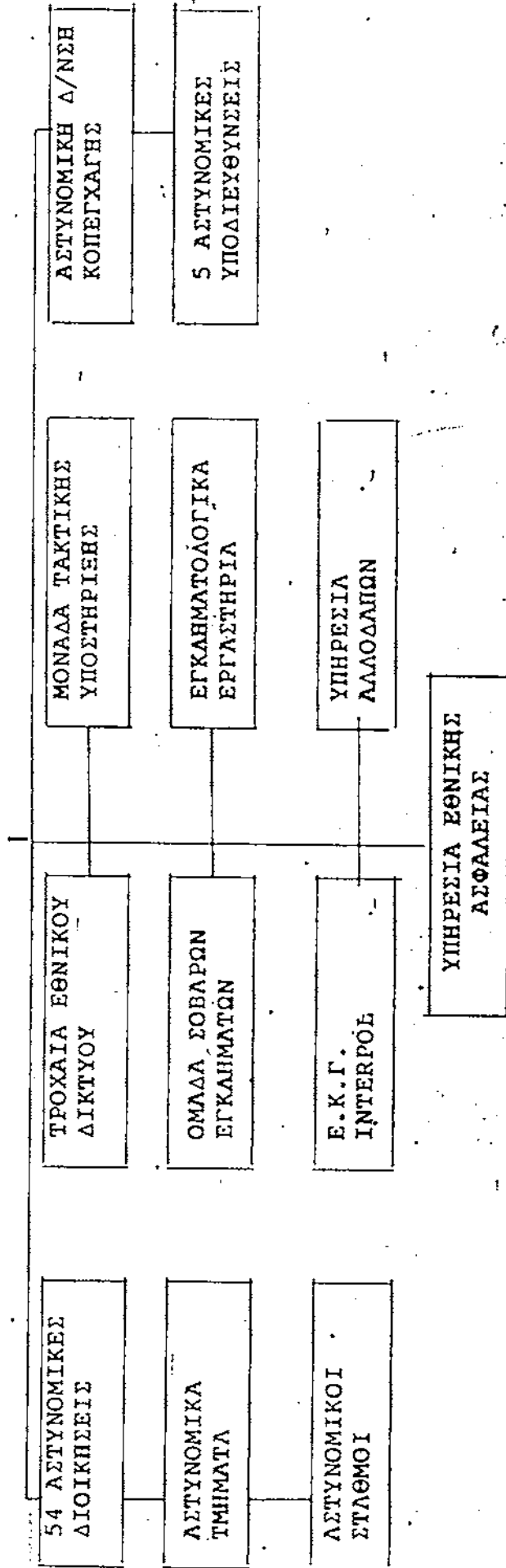
ΑΡΧΗΓΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Στη συνέχεια παραθέτουμε τα οργανογράμματα της Δανικής και της Σουηδικής Αστυνομίας με σκοπό να γίνουν συγκρίσεις της Ελληνικής Αστυνομίας με τις παραπάνω αναφερόμενες.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Η Αστυνομία της Δανίας υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και διοικείται από τον Εθνικό Επίτροπο της Αστυνομίας (Αρχηγός Ελληνικής Αστυνομίας). Αποτελείται από την Αστυνομική Διεύθυνση της Κοπεγχάγης και από 54 αστυνομικές περιφέρειες οι οποίες διοικούνται από 54 Αστυνομικούς Διευθυντές. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με την Ελληνική Αστυνομία η οποία αποτελείται από την Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής, την Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης και από τις Αστυνομικές Διευθύνσεις των Νομών της Χώρας.

Ο Εθνικός Επίτροπος της Δανικής Αστυνομίας είναι υπεύθυνος για την διοίκηση του προσωπικού και την διαχείριση των οικονομικών και αποφασίζει για τους διορισμούς των εκπαιδευση, τις προαγωγές και τις μεταθέσεις του αστυνομικού και πολιτικού προσωπικού. Δεν επεμβαίνει στην αστυνόμευση και γενικά στην δίωξη του εγκλήματος γιατί αυτό είναι ευθύνη των κατά τόπους διοικητών αστυνομίας. Δηλαδή η αστυνόμευση της χώρας έχει καθαρά περιφερειακό χαρακτήρα.

Αντίθετα, στην Ελλάδα, μπορεί οι κατά τόπους Αστυνομικοί Διευθυντές να είναι υπεύθυνοι της περιοχής τους, λογοδοτούν όμως πάντα και παίρνουν εντολές από το κέντρο, τον Αρχηγό, δηλαδή της Αστυνομίας.

Βέβαια, ένα πολύ σημαντικό σημείο στην όλη οργάνωση της Αστυνομίας, είναι πως στην Δανία γενικός υπεύθυνος είναι ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ο οποίος διευθύνει και άλλους τομείς εκτός της Αστυνομίας, ενώ στην Ελλάδα γενικός υπεύθυνος είναι ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης. Η Αστυνομία δηλαδή έχει δικό της Υπουργείο.

Πέρα από τα παραπάνω, ο Εθνικός Επίτροπος της Δανικής Αστυνομίας είναι απευθείας υπεύθυνος για:

- την τροχαία εθνικού δικτύου
- την ομάδα σοβαρών εγκλημάτων
- την μονάδα τακτικής υποστήριξης
- εγκληματολογικά εργαστήρια
- την υπηρεσία αλλοδαπών
- την Ε.Κ.Γ. INTERPOL
- την υπηρεσία εθνικής ασφάλειας

ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΕΘΝΑΪΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΟ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
	ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ	24 ΠΕΡΙΦ/ΚΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ
	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΤΟΠΙΚΟ	118 ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

- ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
- ΑΝΑΠΑΗΡ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ
- 6 ΜΕΛΗ (ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ)
- 2 ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΑΣΤ. ΣΩΜΑΤΟΣ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ

ΑΝΑΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Δ/ΝΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚ. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Δ/ΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΕΣΟΠΛΙΣΜΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΓΚΛ/ΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΕΓΚ. INTERPOL

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΟΥΗΔΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Διοικητικά, η Σουηδία χωρίζεται σε 24 περιφέρειες οι οποίες διοικούνται από Εκλεγμένα Τοπικά Συμβούλια. Σε κάθε περιφέρεια λειτουργεί ένα είδος κυβέρνησης. Άμεση συνέπεια ήταν ευθύς εξ αρχής, το αστυνομικό σύστημα της Σουηδίας να λειτουργήσει πάνω σε αποκεντρωτική βάση. Η οργάνωση λοιπόν της Σουηδικής Αστυνομίας στηρίζεται σε τρία επίπεδα, το Κεντρικό, το Περιφερειακό και το Τοπικό:

Κεντρικό Επίπεδο

Η αστυνομία υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης σε αντίθεση με την Ελληνική Αστυνομία η οποία έχει δικό της Υπουργείο, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Κεντρικό όργανο είναι το Εθνικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από τον Εθνικό Επίτροπο της Αστυνομίας, τον Αναπληρωτή Επίτροπο, έξι εκπροσώπους του λαού που διορίζονται από την κυβέρνηση και είναι μέλη του Κοινοβουλίου και δυο αιρετούς αντιπροσώπους του Αστυνομικού προσωπικού. Οι Υπηρεσίες του Εθνικού Συμβουλίου Αστυνομίας διευθύνονται από τον Επίτροπο και τον Αναπληρωτή του και διακρίνονται σε :

- Διεύθυνση Αστυνόμευσης
- Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Εξοπλισμού
- Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης
- Διεύθυνση Ασφαλείας

Περιφερειακό Επίπεδο

Σε κάθε μια από τις 24 Διοικητικές Περιφέρειες, η τοπική κυβέρνηση είναι υπεύθυνη για την Αστυνομία και τη δράση της στην περιοχή. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται από τον περιφερειακό επίτροπο.

Τοπικό Επίπεδο

Η χώρα διαιρείται σε 118 Αστυνομικές Διευθύνσεις που αποτελούν την βάση της αστυνομικής οργάνωσης. Κάθε αστυνομική διοίκηση περιλαμβάνει έναν ή περισσότερους δήμους, και διευθύνεται από τον τοπικό επίτροπο της Αστυνομίας και το τοπικό αστυνομικό συμβούλιο.

Παρατηρείται λοιπόν ότι η οργάνωση Σουηδικής Αστυνομίας διαφέ-

ρει από την οργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας γιατί λειτουργεί αποκεντρωτικά και οι περισσότερες αποφάσεις λαμβάνονται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Αντίθετα, η Ελληνική Αστυνομία παρ' όλο που αποτελείται από Κεντρικές και Περιφερειακές Υπηρεσίες δέχεται εντολές από το κέντρο.

Ο νόμος : 1483/1984
«Οργανισμός
Υπουργείου
Δημόσιας
Τάξης»

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ ΣΤΑ ΕΞΗΝΤΑ ΤΡΙΑ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΑΠΟΣΤΟΛΗ — ΔΙΑΦΩΣΗ — ΦΥΣΗ —
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α΄.

Γενικά.

Άρθρο 1.

Αποστολή Υπουργείου.

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξεως, μέσθ στα πλαίσια του συντάγματος και των νόμων, έχει ως αποστολή:

- α. Να κατοχυρώνει και να διατηρεί τη δημόσια τάξη.
- β. Να προστατεύει τη δημόσια και κρατική ασφάλεια.
- γ. Να εξασφαλίζει την πολιτική άμυνα της χώρας.
- δ. Να συμμετέχει στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας σε συνεργασία με τις ένοπλες δυνάμεις.

Άρθρο 2.

Γενική διάρθρωση.

Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως διακρίνονται σε κεντρικές και περιφερειακές.

1. Κεντρικές υπηρεσίες είναι οι ακόλουθες:

- α. Τα γραφεία του Υπουργού και του Γενικού Γραμματέα.
- β. Το γραφείο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.
- γ. Ο κλάδος αστυνομίας τάξεως.
- δ. Ο κλάδος αστυνομίας κοφάλας.
- ε. Ο κλάδος πολιτικής άμυνας.
- στ. Ο κλάδος διοικητικής υποστήριξης.

2. Στις κεντρικές υπηρεσίες ανήκουν επίσης:

- α. Το γραφείο παύσεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
- β. Το γραφείο νομικού συμβούλου της Διοίκησης.
- γ. Η υπηρεσία αντελλομένων αξίδων.
- δ. Η υπηρεσία στατιστικής της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (Ε.Σ.Υ.Ε.).

3. Περιφερειακές υπηρεσίες είναι οι αστυνομικές διευθύνσεις και οι υπηρεσίες που υπάγονται σ' αυτές.

4. Αστυνομικές υπηρεσίες ομαζώνονται όσες από τις κεντρικές ή περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως είναι αρμόδιες για τη γενική αστυνόμευση, την τροχαία, τη δημόσια και την κρατική ασφάλεια και την πολιτική κινή-ποιοτήτων.

5. Το σύνολο των αστυνομικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών διοικητικής υποστήριξης και το γραφείο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας φέρουν τον τίτλο «Ελληνική Αστυνομία».

Η Ελληνική Αστυνομία είναι Σώμα Ασφάλειας, για το οποίο ισχύει και η διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του Συντάγματος. Η τοπική της αρμοδιότητα εκτείνεται σε όλη την επικράτεια, εκτός από τους χώρους για τους οποίους ειδικές διατάξεις προβλέπουν αρμοδιότητα του Λιμενικού Σώματος.

Άρθρο 3.

Χαρακτήρας υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας.

1. Η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο Σώμα, λειτουργεί με τους δικούς της οργανικούς νόμους και δεν εφαρμόζονται για το προσωπικό της οι διατάξεις που αφορούν τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους.

Από τη φύση της αποστολής της είναι στρατιωτικά οργα-

νωμένη και εφοδιάζεται με τα αναγκαία μέσα και οπλισμό για την εκτέλεση των καθηκόντων της.

Το αστυνομικό προσωπικό έχει στρατιωτική ιεραρχία και παιθαρχία.

2. Όλας οι υπηρεσίες και το προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως τελούν σε διαρκή ετοιμότητα για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, την περιφρούρηση του δημοκρατικού πολιτεύματος και της έννομης τάξεως και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, πάντοτε σύμφωνα με τους νόμους και τις εντολές της εκλεγμένης από το λαό κυβέρνησης. Το προσωπικό θεωρείται ότι δρίσκεται σε διατεταγμένη υπηρεσία σε κάθε περίπτωση που καθίσταται αναγκαία η παρέμβαση του.

3. Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας εκπαιδεύεται στη χρήση όπλων και ειδικών μέσων και μηχανημάτων και φέρει κατά την άσκηση των καθηκόντων του σύγχρονο οπλισμό.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξεως το αστυνομικό προσωπικό εκπαιδεύεται και στις σχολές και τα κέντρα εκπαίδευσης των ένοπλων δυνάμεων.

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Κεντρικές Υπηρεσίες.

Άρθρο 4.

Κλάδος αστυνομίας τάξεως.

1. Ο κλάδος αστυνομίας τάξεως έχει ως ειδικότερη αποστολή να εξασφαλίζει τη δημόσια ειρήνη και ευταξία και την απρόσκοπτη κοινωνική διαβίωση των πολιτών.

2. Ο κλάδος αστυνομίας τάξεως περιλαμβάνει τις ακόλουθες διευθύνσεις:

- α. Διεύθυνση γενικής αστυνόμευσης.
- β. Διεύθυνση τροχαίας.

3. Στην άσκηση της αστυνομίας γενικής αστυνόμευσης περιλαμβάνονται:

- α. Η προστασία των ατομικών ελευθεριών του πολίτη.
- β. Η τήρηση της τάξεως στους δημόσιους χώρους, στις δημόσιες συγκοινωνίες και συναθροίσεις.
- γ. Η φροντίδα για την τήρηση των νόμων με τους οποίους ανατίθενται στην Ελληνική Αστυνομία καθήκοντα σύμφωνα με την αποστολή του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως.

3. Ο έλεγχος της λειτουργίας δημόσιων κέντρων, διαμαρτυριών και καταστημάτων.

ε. Η παράσταση στις συνεδριάσεις των δικαστηρίων και η εκτέλεση των μεταγωγών των κρατουμένων.

στ. Η μέριμνα για την εφαρμογή της τουριστικής νομοθεσίας.

ζ. Η φροντίδα για την εφαρμογή των αγορανομικών διατάξεων.

η. Ο έλεγχος των τιμών των προϊόντων, της καταλληλότητας των τροφίμων και η δίωξη της νοθείας.

θ. Η εξασφάλιση της αγροτικής ασφάλειας και ειδικότερα η φρούρηση των αγροτικών κτημάτων, η προανάκριση για τα αγροτικά αδικήματα και η δίωξη και εκδίκαση των αγροτικών ιδιχημάτων σε έδαφος κτήσιματος.

4. Στην άσκηση της αστυνομίας τροχαίας περιλαμβάνονται:

α. Η ρύθμιση της κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων στους δρόμους και στους λοιπούς δημόσιους χώρους.

των αστυνομικών αρμοδιοτήτων, δηλαδή τη γενική αστυνόμευση, την τροχαία, τη δημόσια ασφάλεια, την κρατική ασφάλεια και την πολιτική κινηματοποίηση, όπως προσδιορίζονται στα άρθρα 4, 5 και 6. Ειδικά στο κοινό Αιτωλοακαρνανίας μπορεί να λειτουργούν δύο αστυνομικές διευθύνσεις.

2. Η αστυνομική διεύθυνση περιλαμβάνει υπηρεσίες, τμήματα και γραφεία που καθορίζονται με τον εσωτερικό κανονισμό. Όλες οι υπηρεσίες, τα τμήματα και γραφεία που λειτουργούν στην έδρα της αστυνομικής διεύθυνσης αποτελούν μια ενιαία υπηρεσία με την αστυνομική διεύθυνση, διοικητής της οποίας είναι ο αστυνομικός διευθυντής του νομού.

3. Το έργο των αστυνομικών διευθύνσεων συντονίζεται και ελέγχεται από ενιαία περιφερειακούς επιθεωρητές. Η έδρα και η τοπική αρμοδιότητα τους καθορίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό.

4. Ειδικά στους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης ιδρύονται και λειτουργούν από μία γενική αστυνομική διεύθυνση. Κάθε γενική αστυνομική διεύθυνση περιλαμβάνει διευθύνσεις τάξης, ασφάλειας, τροχαίας, διοικητικής υποστήριξης και αστυνομικά τμήματα τάξης, ασφάλειας, τροχαίας και αγορανομίας.

5. Ο αριθμός και η τοπική αρμοδιότητα όλων των αστυνομικών υπηρεσιών καθορίζονται από την πίνακα χωρογραφικής κατανομής των υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 9.

Κοινοτικοί φύλακες.

1. Οι κοινοτικοί φύλακες ανήκουν στη δύναμη της αστυνομικής διεύθυνσης του νομού και υπηρετούν σε δήμους και κοινότητες, σύμφωνα με όσα ορίζει ο εσωτερικός κανονισμός.

2. Στα όρια του δήμου ή της κοινότητας που υπηρετούν οι κοινοτικοί φύλακες έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Ασκούν τα καθήκοντα που ορίζονται για τον αγροφύλακα στο Ν.Α. 3030/1954 (ΦΕΚ Α 244), όπως τροποποιήθηκε ή συμπληρώθηκε μεταγενέστερα. Ο τρόπος άσκησης των καθηκόντων αυτών καθορίζεται με τον εσωτερικό κανονισμό.

β. Τίθενται επικρατές των ομάδων αυτοπροστασίας της πολιτικής άμυνας του δήμου ή της κοινότητας, κάτω από τις οδηγίες του Διοικητή του οικείου αστυνομικού κτήματος σε συνεργασία με τον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο κοινότητας, ο οποίος προτίθεται σε περίπτωση απουσίας του Διοικητή.

γ. Εκτελούν κάθε άλλο έργο που τους ανατίθεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μέσα στα πλαίσια αυτού του νόμου.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης είναι δυνατή η ανάθεση στους κοινοτικούς φύλακες και έργων εξουχέρειας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων δημόσιων υπηρεσιών.

Άρθρο 10.

Ναυαρχιακή αστυνομική επιτροπή.

1. Στην έδρα κάθε νομού, εκτός από το κοινό Αττικής, λειτουργεί ναυαρχιακή αστυνομική επιτροπή, που αποτελείται από το νομάρχη ως πρόεδρο, έναν εκπρόσωπο της τοπικής ένωσης δήμων και κοινοτήτων, που υποδεικνύει από τα μέλη της η διοικούσα επιτροπή της, τον αστυνομικό διευθυντή και ένα δικαστή της έδρας του νομού, που ορίζεται από τον οικείο Πρόεδρο Πρωτοδικών, ως μέλη και σε περίπτωση έλλειψης, απουσίας ή κωλύματος από τους νόμους συμπληρωτές τους. Επί υποθέσεων επικρατεί η φήμη του Προέδρου της Επι-

τροπής. Όταν η επιτροπή επικρατάνται θεμάτων αρμοδιότητας Πυροσβεστικού Σώματος, εισηγείται σε αυτή ο πρόεδρος της οικείας πυροσβεστικής υπηρεσίας. Με απόφαση του νομάρχη καθορίζονται ο τρόπος λειτουργίας και η γραμματειακή εξουπρέπηση της επιτροπής.

2. Η ναυαρχιακή αστυνομική επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Αποφασίζει για τα μέτρα που κρίνει να ληφθούν σε ιδιαίτερα σημαντικές περιπτώσεις κινδύνου διατάραξης ή πραγματικής διατάραξης της δημόσιας τάξης από συγκεντρώσεις, συναθροίσεις, εξαιρουμένων των αμιγώς πολιτικών συγκεντρώσεων υπαγωγής των πολιτικών κομμάτων, πυρκαϊές, καταστροφές ή άλλες έκτακτες ανάγκες στο κοινό της.

β. Αποφασίζει για κάθε άλλο θέμα στα πλαίσια αυτού του νόμου που της ανατίθεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

γ. Εισογγίζει στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τη λήψη μέτρων για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών του στο κοινό. Για το σκοπό αυτόν η επιτροπή δέχεται και εξετάζει αναφορές από όλα τα ναυαρχικά κέντρα ή άλλους αναγνωρισμένους συλλογικούς φορείς του νομού.

Άρθρο 11.

Οργάνωση και λειτουργία υπηρεσιών—Εσωτερικός κανονισμός.

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ρυθμίζονται μέσα στα πλαίσια των διατάξεων αυτού του νόμου η οργάνωση, η λειτουργία, η έδρα και οι αρμοδιότητες αρμοδιότητες των περιφερειακών υπηρεσιών και η ανταπόκριση μεταξύ αυτών των υπηρεσιών. Με όμοια διατάγματα μπορούν να μεταρρυθμίζονται ή να καταργούνται οι παραπάνω υπηρεσίες ή να δημιουργούνται νέες και να αυξάνονται ή να μειώνονται οι οργανικές θέσεις όλων των κατηγοριών προσωπικού του Υπουργείου. Όταν με τα διατάγματα αυτά συνιστώνται νέες θέσεις, συναρμόδιος για την πρόταση έκδοσής τους είναι και ο Υπουργός Οικονομικών.

2. Όταν ιδρύεται νέα υπηρεσία, αυξάνεται κατά δημόσιου το προσωπικό του Υπουργείου σε αριθμό ίσο με την οργανική δύναμη της υπηρεσίας και ιδρύεται.

3. Τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου κωδικοποιούνται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, και παραίχουν τον εσωτερικό κανονισμό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

4. Με βάση τη διάρθρωση των αστυνομικών υπηρεσιών καταρτίζεται ο πίνακας χωρογραφικής κατανομής τους, ο οποίος κυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ύστερα από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, είναι συντρέχον συζαρέι λόγω αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών, ιδρύονται προσωρινά τμήματα τάξης, χωρίς αντίστοιχη αξιολογία θέσεων, τα οποία καταργούνται, όταν κλείσουν οι λόγοι ίδρυσής τους.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Ειδικές αρμοδιότητες.

Άρθρο 12.

Έκδοση προεδρικών διαταγμάτων και αστυνομικών διατάξεων και αδειών.

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση

1335/1973 (ΦΕΚ Α' 22), έχει προσωρινό χαρακτήρα και διαρκεί έως ότου τα έργα αυτά αναληφθούν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Τα καθήκοντα της Χωροφυλακής, που προβλέπονται από το Ν.Δ. 1335/1973, αναλαμβάνονται από την Ελληνική Αστυνομία. Ο τρόπος ανέληψης των καθήκοντων αυτών και κάθε σχετικό θέμα ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

2. Σε περίπτωση εκτέλεσης θανατικής ποινής η Ελληνική Αστυνομία ευθύνεται μόνο για τη λήψη μέτρων τάξης και μεταγωγής των κρατούμενων στον τόπο της εκτέλεσης. Αστυνομικό προσωπικό σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ως όργανο εκτέλεσης θανατικής ποινής.

Άρθρο 16.

Δημόσιοι υπάλληλοι.

1. Όσοι από το προσωπικό του Υπουργείου εκτελούν με οποιοδήποτε τρόπο καθήκοντα εκκαθαριστή αποδοχών ή εσπασών ή διαχειριστή χρημάτων ή άλλων αξιών ή υλικού είναι δημόσιοι υπάλληλοι και λογοδοτούν σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου για το δημόσιο λογιστικό, που δύνανται τους δημόσιους υπάλληλους.

2. Τα έσοδα, χρήματα παρασκευής αμοιβών, τα είδη και υλικά των κρατηρίων και λεσχών και οι εκπράξεις τους θεωρούνται κατά τη διαχείρισή τους ότι ανήκουν στο Δημόσιο και όσοι τα διαχειρίζονται είναι δημόσιοι υπάλληλοι.

Άρθρο 17.

Στρατονομικά αποσπάσματα — Φρουράρχοι.

1. Στρατονομικά αποσπάσματα είναι δυνατό να συσταθούν κατά τη διάρκεια πολέμου από αστυνομικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εθνικής Άμυνας. Με την απόφαση ορίζεται η σύνθεσή τους και η στρατιωτική μονάδα υπό την οποία υπάγονται.

2. Τα καθήκοντα των στρατονομικών αποσπασμάτων ανάγονται σε ζητήματα ασφαλείας, τάξης και άκνητης προανακριτικών έργων, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζονται στην απόφαση της προηγούμενης παραγράφου.

3. Οι αξιωματικοί των στρατονομικών αποσπασμάτων, που εκτελούν στρατονομική υπηρεσία, έχουν τη δικαστική εξουσία που προβλέπουν για την περίπτωση αυτή οι οικείες διατάξεις του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα.

4. Σε πόλεις όπου δεν εδρεύει μόνιμη στρατιωτική μονάδα μπορεί να ανατίθενται καθήκοντα φρουράρχου σε αξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης.

ΤΜΗΜΑ Ε΄.

Σχίσση με τις δικαστικές και άλλες αρχές.

Άρθρο 18.

1. Το προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης έχει υποχρέωση να εκτελεί τις δικαστικές αποφάσεις και να συμμορφώνεται στις σχετικές εντολές των αρμόδιων δικαστών. Οι σχέσεις του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με τις δικαστικές αρχές, όταν απεί καθήκοντα ανακριτικού υπαλλήλου και δημόσιου κατηγορούμενου, ρυθμίζονται από τον οργανισμό δικαστηρίων και τον κώδικα ποινικής δικονομίας.

2. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εκτελούν μόνο τα έργα που σχετίζονται με την αποστολή του, όπως την καθορίζει ο νόμος και ο εσωτερικός κανονισμός.

3. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης δεν επιδίδουν διαδόγραφα αστικών υποθέσεων. Τα έγγραφα ποινικής διαδικασίας που αφορούν αστυνομικό ή πυροσβεστικό προσωπικό επιδίδονται με διαταγή του διευθυντή της αστυνομικής διεύθυνσης ή αντίστοιχης υπηρεσίας στη δύναμη της οποίας ανήκει ο κλητευόμενος.

4. Οι σχέσεις των υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με τις υπηρεσίες του Λιμενικού Σώματος ρυθμίζονται από το Ν.Δ. 444/1970 (ΦΕΚ Α' 39).

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζεται η διαδικασία άσκησης καθ' ύλην αρμοδιοτήτων της Ελληνικής Αστυνομίας μέσα στα όρια της τοπικής αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος.

6. Οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, τα ν.κ.δ.δ. και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης παρέχουν στις υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης κάθε πληροφορία για ζητήματα δημόσιας και κρατικής ασφαλείας.

7. Σχέδια νόμων, προεδρικά διατάγματα ή αποφάσεις με τις οποίες ανατίθενται οποιαδήποτε έργα ή καθήκοντα στην Ελληνική Αστυνομία, πρέπει να προτυπογράφονται και από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

8. Οι δυνάμεις της Ελληνικής Αστυνομίας μετέχουν ενεργά στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας σε συνεργασία με τις λοιπές ένοπλες δυνάμεις και σε περίπτωση κήρυξης πολέμου το σύνολο ή τμήμα τους τίθεται κάτω από ενιαία διοίκηση με το στρατό Ήθρας.

9. Σε περίπτωση που η χώρα ή τμήμα της κηρύσσεται σε κατάσταση πολιορκίας, όπως ορίζει το Σύνταγμα, οι κατά τόπους αστυνομικές υπηρεσίες υπάγονται στους στρατιωτικούς διοικητές σύμφωνα με το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄.

Δαπάνες και μέσα λειτουργίας.

Άρθρο 19.

Οικονομική διαχείριση.

1. Η οικονομική διαχείριση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διεξάγεται από τις υπηρεσίες που ορίζει ο εσωτερικός κανονισμός και οι δαπάνες πραγματοποιούνται, ελέγχονται και δικαιολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού.

2. Οι δαπάνες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και των υπηρεσιών του ελέγχονται και εκκαθαρίζονται από το ελεγκτήριο δαπανών της διεύθυνσης οικονομικών του κλάδου διοικητικής υποστήριξης. Το ελεγκτήριο δαπανών έχει επίσης και τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Εκδίδει εντολές πληρωμής των παραπάνω δαπανών.

β. Παρακολουθεί από λογιστική άποψη το υλικό των υπηρεσιών του Υπουργείου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό του Υπουργείου.

Άρθρο 20.

Κατηγορίες δαπανών.

1. Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης

υπηρεσίες γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Η κατανομή του υγειονομικού προσωπικού σε ειδικότητες γίνεται με την ίδια απόφαση.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης μπορεί να διατίθεται προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων για την επάνδρωση ορισμένων θέσεων του κλάδου πολιτικής άμυνας.

Άρθρο 23.

Οργανικές θέσεις αστυνομικού προσωπικού.

1. Οι οργανικές θέσεις του αστυνομικού προσωπικού των γενικών καθηκόντων της Ελληνικής Αστυνομίας έχουν ως εξής:

αντιστράτηγος	5
υποστράτηγος	21
αστυνομικοί διευθυντές	125
αστυνομικοί υποδιευθυντές	250
αστυνόμοι α'	450
αστυνόμοι β'	802
υπαστυνόμοι	1.623
ανθυπαστυνόμοι -- αρχιφύλακες	6.800
ατυφύλακες	27.966

2. Προσωρινά, και για όσο χρόνο θα υπηρετούν στην Ελληνική Αστυνομία οι αξιωματικοί που απέκτησαν ή θα αποκτήσουν το βαθμό τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 649/1970 (ΦΕΚ Α' 176) συνιστώνται και οι ακόλουθες θέσεις αξιωματικών γενικών καθηκόντων, οι οποίες μετά την αποχώρησή τους προστίθενται στις θέσεις του προσωπικού των αντίστοιχων βαθμών της προηγούμενης παραγράφου:

αστυνόμοι α'	2
αστυνόμοι β'	62
υπαστυνόμοι	376

3. Από τις οργανικές θέσεις των ατυφύλακων και αρχιφύλακων της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου ποσοστό μέχρι 10% μπορεί να καταλαμβάνεται από γυναίκες.

Το ποσοστό αυτό ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

4. Οι οργανικές θέσεις του αστυνομικού προσωπικού των ειδικών καθηκόντων έχουν ως εξής:

υγειονομικοί:	
υποστράτηγος	2
αστυνομικοί διευθυντές ή υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α'	54
αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	19
χημικοί:	
αστυνομικοί διευθυντές ή υποδιευθυντές	1
αστυνόμοι α' ή αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	2
ατυκρητίτροι:	
αστυνομικοί διευθυντές	11
αστυνομικοί υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α'	20
αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	1
ισρείς:	
αστυνομικοί υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α' ή αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	1
μουσικοί:	
αστυνομικοί υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α'	3
αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	3
ανθυπαστυνόμοι -- αρχιφύλακες	45
ατυφύλακες	15

Άρθρο 24.

Ιεραρχική κλίμακα.

1. Η κλίμακα της ιεραρχίας των βαθμών του αστυνομικού προσωπικού έχει ως εξής:

αντιστράτηγος αστυνομίας, υποστράτηγος αστυνομίας, αστυνομικός διευθυντής, αστυνομικός υποδιευθυντής, αστυνόμος α', αστυνόμος β', υπαστυνόμος, ανθυπαστυνόμος, αρχιφύλακας, ατυφύλακας, δόκιμος ατυφύλακας. Ένας από τους αντιστράτηγους είναι Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας.

2. Αξιωματικοί είναι: όσοι κατέχουν βαθμό υπαστυνόμου και άνω.

Άρθρο 25.

Όριο ηλικίας κατά βαθμούς.

1. Το όριο ηλικίας μέχρι το οποίο το αστυνομικό προσωπικό επιτρέπεται να υπηρετεί είναι κατά βαθμούς το εξής:

αντιστράτηγος -- Αρχηγός	62ο έτος
αντιστράτηγος	61ο έτος
υποστράτηγος	60ο έτος
αστυνομικός διευθυντής	58ο έτος
αστυνομικός υποδιευθυντής	58ο έτος
αστυνόμος α'	57ο έτος
αστυνόμος β' και κατώτεροι του μέχρι και του ατυφύλακα	55ο έτος

2. Το όριο ηλικίας μέχρι το οποίο μπορούν να υπηρετούν οι κλινοτικοί φύλακες είναι το 65ο έτος.

3. Προσωρινά και για όσο χρόνο θα εξακολουθούν να υπηρετούν στην Ελληνική Αστυνομία όσοι ενταχθούν σε αυτή από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων, το όριο ηλικίας για τους βαθμούς από αστυνόμο β' και κάτω καθορίζεται ως εξής:

αστυνόμος β'	55ο έτος
υπαστυνόμος	54ο έτος
ανθυπαστυνόμος	52ο έτος
αρχιφύλακας	51ο έτος
ατυφύλακας	51ο έτος

Με τη βέλτιστη ένταξη στην Ελληνική Αστυνομία οι χωροφυλακές, ατυφύλακες, υπνωμοταρχείς, υπαρχιφύλακες, ενωμοταρχείς, αρχιφύλακες, ανθυπασπιστές και ανθυπαστυνόμοι μπορούν να ζητήσουν την υπαγωγή τους στη ρύθμιση της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου. Η υπαγωγή τους ή όχι αποφασίζεται ύστερα από κρίση του συμβουλίου του άρθρου 47, που συνεκτιμά και τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 48.

4. Το όριο ηλικίας του αστυνομικού προσωπικού των ειδικών καθηκόντων είναι κατά βαθμούς αυξημένο κατά δύο έτη από το όριο που ορίζεται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου αυτού. Όριο ηλικίας του υποστράτηγου υγειονομικού ορίζεται το 61ο έτος. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής πύδουν να ισχύουν, όταν εξέλθουν από την Ελληνική Αστυνομία όσοι ενταχθούν σ' αυτή από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων.

5. Το όριο ηλικίας των παραγράφων 1—4 του άρθρου αυτού ισχύει για όλο το αστυνομικό προσωπικό, ανεξάρτητα από την ειδικότερη υπηρεσιακή κατάσταση στην οποία διατελεί.

6. Όπου απαιτείται προσδιορισμός της ηλικίας του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ή των υποφθρίων για κατάταξη στην Ελληνική Αστυνομία, ο προσδιορισμός

6. Τριμελές υπηρεσιακό συμβούλιο για τους υπαλλήλους με βαθμό 6ο και κάτω που συντίθεται από το διευθυντή προσωπικού του κλάδου διοικητικής υποστήριξης, έναν πάρεδρο ή δικαστικό αντιπρόσωπο της διοίκησης και έναν υπάλληλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με βαθμό 2ο ή 3ο και, αν δεν υπάρχει, με βαθμό 4ο ή 5ο.

7. Τριμελές υπηρεσιακό συμβούλιο για τους κοινοτικούς φύλακες, που συγκροτείται από έναν ατυνομικό διευθυντή, έναν πάρεδρο ή δικαστικό αντιπρόσωπο της διοίκησης και έναν υπάλληλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με βαθμό 2ο ή 3ο και, αν δεν υπάρχει, με βαθμό 4ο ή 5ο.

Η συγκρότηση των παραπάνω συμβουλίων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται, ύστερα από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, εκείνοι που εκτελούν χρέη ειστηγής και γραμματέα των συμβουλίων.

8. Οι τοποθετήσεις, προαγωγές, μεταθέσεις, εντάξεις, μετατάξεις, αποσπάσεις και απολύσεις του μόνιμου πολιτικού προσωπικού γίνονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μετά από κρίση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.

9. Οι κενές θέσεις του τακτικού πολιτικού προσωπικού πληρούνται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι θέσεις που πρέπει να πληρωθούν, η διαδικασία επιλογής, τα προσόντα των υποψηφίων, η συγκρότηση της εξεταστικής επιτροπής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

10. Ο κανονισμός προσωπικού μπορεί να ορίζει για το πολιτικό προσωπικό, λόγω της αποστολής που υπηρετεί, υποχρεώσεις και περιορισμούς δικαιωμάτων πέραν εκείνων που προβλέπει ο υπαλληλικός κώδικας. Οι διατάξεις περί όρων υπαλλήλων διέπουν το πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου σ' όλα τα θέματα, εκτός από εκείνα που ρυθμίζονται διαφορετικά στον παρόντα νόμο ή στις πράξεις που εκδίδονται για την εφαρμογή του.

11. Όταν κενώνονται θέσεις υπαλλήλων κλάδου ΜΕ, είναι δυνατό να προσλαμβάνονται στις θέσεις αυτές πτυχιούχοι ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με μεταφορά ισόριθμων θέσεων κλάδου ΜΕ στον κλάδο ΑΤ.

12. Οι οργανικές θέσεις των κοινοτικών φύλακων με βαθμό 12ο—10ο είναι: 7.840. Ως κοινοτικοί φύλακες διορίζονται έλληνες πολίτες, που έχουν ενδεικτικό τουλάχιστον τρίτης τάξης εξετάξιου γυμνασίου ή άλλης αναγνωρισμένης ισότιμης σχολής και τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που ορίζει ο κανονισμός προσωπικού. Για την πλήρωση θέσης κοινοτικού φύλακα, σε περίπτωση ίσων όρων, προτιμάται όποιος κατάγεται ή δικαιώνει μόνιμα στην περιφέρεια του δήμου ή της κοινότητας, όπου υπάρχει η κενή θέση, ή αν δεν υπάρχει τέτοιος υποψήφιος, προτιμάται όποιος κατάγεται ή δικαιώνει μόνιμα στην περιφέρεια του νομού. Για τα λοιπά θέματα προσωπικού των κοινοτικών φύλακων εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 8, 9 και 10 αυτού του άρθρου.

ΤΜΗΜΑ Β.

Προέλευση αστυνομικού προσωπικού.

Άρθρο 27.

Προέλευση αστυφύλακων και αρχιφύλακων.

1. Ως δέκμοι αστυφύλακες γενικών και ειδικών κλάδων κατατάσσονται άνδρες και γυναίκες έλληνες πολίτες ή ομογενείς από τη Βόρεια Ήπειρο, την Κύπρο, την

Τουρκία, ηλικίας 18—26 ετών, απόφοιτοι λυκείου ή εξετάξιου γυμνασίου ή άλλης αναγνωρισμένης ισότιμης σχολής. Από τους κατατασσόμενους μέχρι γίλλιοι για κάθε χρόνο μπορεί να είναι ασπράττοι και οι υπόλοιποι να εκπλήρωσαν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νόμιμα. Ο παραπάνω αριθμός μπορεί να αυξάνεται με απόφαση του ΚΥΣΕΑ.

2. Οι αστυφύλακες μετά την ευδόκιμη απορρίπτσή τους από τη σχολή υπηρετούν για δύο χρόνια σε περιφερειακές υπηρεσίες. Κατά τη διάρκεια της φοίτησης ο δέκμος αστυφύλακας απολύεται οποτεδήποτε με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, αν χάσει κάποιο από τα προς κατάταξη προσόντα ή για πειθαρχικούς λόγους. Οι προσυδθείς και η διαδικασία απόλυσης καθορίζονται με τον κανονισμό προσωπικού. Μετά τη συμπλήρωση δύο ετών δοκιμαστικής υπηρεσίας, στην οποία δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος φοίτησής τους στη σχολή, οι αστυφύλακες υποβάλλονται σε γραπτές εξετάσεις πάνω σε πρακτικά θέματα. Στη συνέχεια το αρμόδιο τμήμα κρίνει για την παραμονή τους στην Ελληνική Αστυνομία με το βαθμό του αστυφύλακα ή την απόλυσή τους. Η κρίση του συμβουλίου εσπίζεται στις προτάσεις των προϊσταμένων του δοκιμίου, στην επίδοσή του στη σχολή και στα αποτελέσματα των εξετάσεων. Ο τρόπος διενέργειας των εξετάσεων, η εξεταστέα ύλη, η βαθμολογία, η διαδικασία των κρίσεων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού. Για όσους ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου αυτού.

3. Οι άνδρες και γυναίκες αρχιφύλακες γενικών κλάδων προέρχονται από αστυφύλακες γενικών κλάδων, ύστερα από προαγωγικές εξετάσεις για κάλυψη εριστέμων κενών οργανικών θέσεων. Τα λοιπά προσόντα των υποψηφίων και η διαδικασία διενέργειας των εξετάσεων, η θέμιτα των εξετάσεων, η βαθμολογία και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται από τον κανονισμό προσωπικού. Δι-κάτωμα συμμετοχής στις προαγωγικές εξετάσεις για το βαθμό του αρχιφύλακα έχουν οι αστυφύλακες που συμπληρώνουν μέχρι τη χρονολογία προκήρυξης των εξετάσεων τρία χρόνια πραγματικής ευδόκιμης υπηρεσίας. Στην τριετία αυτή δεν υπολογίζεται ο χρόνος της διετούς δοκιμαστικής υπηρεσίας. Ο χρονικός αυτός περιορισμός δεν ίσχύει για όσους ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων, για τους οποίους εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο έναρξης εφαρμογής του νόμου αυτού. Ο αριθμός των κενών θέσεων για τις οποίες ενεργούνται οι εξετάσεις καθορίζεται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 41 παράγραφος 8 του νόμου αυτού.

4. Οι αστυφύλακες του τμήματος μουσικής προέρχονται από βιολίτες που έχουν εκπλήρωσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή έχουν απαλλαγεί νόμιμα και έχουν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, που ορίζονται στον κανονισμό προσωπικού. Οι αρχιφύλακες του τμήματος μουσικής προέρχονται από αστυφύλακες του τμήματος μουσικής ύστερα από προαγωγικές εξετάσεις. Τα προσόντα των υποψηφίων και οι λεπτομέρειες διεξαγωγής των εξετάσεων ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού.

5. Ο χρόνος υπηρεσίας στην Ελληνική Αστυνομία, για όσους κατατάσσονται σε αυτή πριν εκπληρώσουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις, θεωρείται χρόνος εκπλήρωσης στρατιωτικής υπηρεσίας. Σε περίπτωση απόλυσης ή απολο-

ση του Πρωτοδικείου Σώματος και είναι άμεσα υπεύθυνος απέναντι στον Υπουργό για την έκταση των καθηκόντων του.

2. Με απόφασή του ο Υπουργός μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες λήψης αποφάσεων ή εξουσία υπογραφής εγγράφων στο Γενικό Γραμματέα, στον Αρχηγό, στους προϊστάμενους των κλάδων και στους διευθυντές κεντρικών ή περιφερειακών υπηρεσιών. Την ίδια δυνατότητα μεταβίβασης εξουσιών σε υφισταμένους τους, εκτός από εκείνες που τους μεταβίβασε ο Υπουργός, έχουν ο Αρχηγός και οι προϊστάμενοι των κλάδων ύστερα από έγκριση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Τα θέματα για τα οποία επιτρέπεται μεταβίβαση αρμοδιοτήτων ή εξουσιών υπογραφής ορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό.

3. Πειθαρχική δικαιοδοσία πάνω στο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πρωτοδικείου Σώματος έχει μόνο ο Υπουργός, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και οι αρμόδιοι εαυμοφόροι της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πρωτοδικείου Σώματος, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις οικείες διατάξεις αυτού του νόμου και του κεφαλαίου περί πειθαρχίας του κανονισμού προσωπικού.

Άρθρο 33.

Βαθμοί διοικούντων.

1. Ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας είναι αντιπρόεδρος αστυνομίας. Το βαθμό του αντιπρόεδρου αστυνομίας έχουν επίσης και οι προϊστάμενοι των τεσσάρων κλάδων, στους οποίους διαρθρώνεται η Ελληνική Αστυνομία, σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτού του νόμου. Οι προϊστάμενοι των κλάδων έχουν τον τίτλο του υπαρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Η τοποθέτησή τους επί κεφαλής του κλάδου γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μετά από πρόταση του Αρχηγού και είναι ανεξάρτητη από τη σειρά αρχιότητας τους.

2. Υποπρόεδροι της Ελληνικής Αστυνομίας καταλαμβάνουν θέσεις περιφερειακών επιθεωρητών, γενικών διευθυντών, διευθυντών διευθύνσεων της γενικής διεύθυνσης Αττικής και διευθυντών διευθύνσεων κεντρικών υπηρεσιών.

3. Οι διευθυντές των αστυνομικών διευθύνσεων των νομών έχουν βαθμό αστυνομικού διευθυντή ή αστυνομικού υποδιευθυντή. Τον ίδιο βαθμό έχουν επίσης:

α. Οι διευθυντές των διευθύνσεων και υποδιευθύνσεων των κλάδων.

β. Οι διευθυντές των διευθύνσεων και υποδιευθύνσεων των γενικών αστυνομικών διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης.

γ. Οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών ασφαλείας του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής των Ελλήνων και του Προέδρου της Κυβέρνησης.

4. Οι διοικητές των αστυνομικών τμημάτων έχουν βαθμό αστυνομικού υποδιευθυντή ή αστυνόμου α' ή αστυνόμου β' ή υπαστυνόμου.

Τον ίδιο βαθμό έχουν επίσης:

α. Οι προϊστάμενοι των τμημάτων των διευθύνσεων και υποδιευθύνσεων των κλάδων.

β. Οι προϊστάμενοι των τμημάτων των διευθύνσεων και υποδιευθύνσεων των γενικών αστυνομικών διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης.

5. Σε θέσεις προϊσταμένων διευθύνσεων και τμημάτων του κλάδου διοικητικής υποστήριξης του Υπουργείου μπορεί να τοποθετούνται και πολιτικοί υπάλληλοι σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό.

6. Τα ειδικότερα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες καθώς και η αναλήψωση των διοικούντων υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ρυθμίζονται με τον εσωτερικό κανονισμό.

Με τον ίδιο κανονισμό καθορίζονται και οι καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του λοιπού προσωπικού των υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

ΤΜΗΜΑ Δ'

Καθήκοντα — δικαιώματα προσωπικού.

Άρθρο 34.

Ειδικές υποχρεώσεις προσωπικού.

1. Το αστυνομικό προσωπικό και οι κοινοτικοί φύλακες εέρουν στολή, που ο τύπος της καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

2. Η δικιονή του αστυνομικού προσωπικού στα οικήματα των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας είναι προαιρετική. Οι προϋποθέσεις δικιονής καθορίζονται από τον κανονισμό προσωπικού.

3. Για την τέλεση γάμου αστυνομικού και πολιτικού προσωπικού με πρόσωπο αλλοδαπής υπηκοότητας απαιτείται προηγουμένη έγκριση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία χορηγείται ύστερα από εκτίμηση των ιδιαίτερων συνθηκών που παρουσιάζει κάθε περίπτωση. Οι προϋποθέσεις μετάταξης ή διορισμού εγγάμων με πρόσωπα που έχουν αλλοδαπή υπηκοότητα ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού.

Άρθρο 35.

Υποχρεωτική υπηρεσία.

1. Οι αποφοιτούντες από τις σχολές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης υποχρεούνται να υπηρετήσουν στην Ελληνική Αστυνομία επί ορισμένο χρονικό διάστημα, χωρίς δικαίωμα παραίτησης, ως εξής:

α. Οι αστυφόλακες εκτό έτη από την κατάταξή τους, περιλαμβανομένου του χρόνου εκπαίδευσης και του χρόνου δοκιμασίας.

β. Οι υπαστυνόμοι δέκα έτη από τότε που αποφοιτούν από τη σχολή αξιωματικών.

2. Με τον κανονισμό προσωπικού είναι δυνατό να προβλεπεται χρονικό διάστημα υποχρεωτικής υπηρεσίας για όσους από το αστυνομικό προσωπικό:

α. Μετακαταβέδονται στις σχολές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

β. Εκπαίδεύονται ή μετακαταβέδονται στο εξωτερικό ή στο εσωτερικό εκτός των σχολών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

γ. Εισέρχονται στα σώματα της Ελληνικής Αστυνομίας ως αξιωματικοί ειδικών υπηρεσιών.

3. Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας δικαιούται να ζητήσει την έξοδό του από την υπηρεσία και πριν λήξει ο χρόνος υποχρεωτικής υπηρεσίας, εάν η παραμονή του στην υπηρεσία αποβίνει ιδιαίτερα επαχθής για την επαγγελματική του σταδιοδρομία σε άλλους τομείς ή παρακλύσει την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, εφόσον έχει διανύσει τα 2/3 του χρόνου υποχρεωτικής υπηρεσίας. Για τη συνδρομή ή όχι των λόγων αυτών αποφασίζεται οριστικά με κατά περίπτωση αρμόδιο τυμβόλλιο των άρθρων 45 και 47.

μόστιους υπάλληλους. Το αστυνομικό προσωπικό νοσηλεύεται κατά προτίμηση στα στρατιωτικά νοσοκομεία.

4. Η εξέταση της τριμηνιαίας ικανότητας του προσωπικού γίνεται από τις υγειονομικές επιτροπές της Ελληνικής Αστυνομίας. Όπου δεν λειτουργούν υγειονομικές επιτροπές με υγειονομικούς αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας, η εξέταση αυτή γίνεται από υγειονομικές επιτροπές του στρατού Ήραας.

5. Το αστυνομικό προσωπικό, που εξέρχεται από την υπηρεσία λόγω σοβαρών τραυματικών ή άλλων παθήσεων χωρίς να συνταξιοδοτείται, νοσηλεύεται για μια διετία σε δημόσιο νοσοκομείο με δαπάνες του δημοσίου. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμες κλίνες σε νοσοκομεία, καταβάλλεται για ίσο χρόνο επίδομα νοσηλείας σε έαρος του δημοσίου, το ύψος του οποίου καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Δημόσιας Τάξης.

6. Για τη νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη των κοινοτικών φυλάκων εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κατά την ψήφισή αυτού του νόμου για το προσωπικό της αεροφυλακής. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να καθορίζονται διαφορετικά τα θέματα νοσοκομειακής και εξωνοσοκομειακής περίθαλψης των κοινοτικών φυλάκων.

7. Όταν ύστερα από γνωμάτευση της αρμόδιας υγειονομικής υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας επιβάλλεται η θεραπεία στην αλλοδαπή αστυνομικού που είναι στην ενέργεια ή σε σύνταξη, η έγκριση θεραπείας ενεργείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Υγείας και Πρόνοιας.

8. Οι προϋποθέσεις και ο τρόπος χορήγησης κτηρωτικών αδειών νοσηλείας κατ' οίκον και αδειών ελεύθερου υπηρεσίας δια λόγους ασθενείας, όπως και οι υποχρεώσεις του προσωπικού που βρίσκεται στις καταστάσεις αυτές, ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού.

Άρθρο 39.

Υλικές και ηθικές αμοιβές.

1. Στο προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης είναι δυνατή η χορήγηση ηθικής ή υλικής αμοιβής για εξαιρετική δραστηριότητα ή προσπάθεια.

2. Οι ηθικές αμοιβές καθορίζονται και απονέμονται σύμφωνα με τον κανονισμό προσωπικού.

3. Την υλική αμοιβή απονέμει με απόφασή του ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης. Το ύψος της υλικής αμοιβής δεν υπερβαίνει τους δύο μηνιαίους μισθούς. Για σοβαρά τραύματα ή ελάττωμα ή ιδιαίτερα εξαιρετική δραστηριότητα ή πράξη μπορεί να απονεμηθεί υλική αμοιβή μέχρι πέντε μηνιαίους μισθούς.

4. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μπορεί να χορηγείται αποζημίωση στο αστυνομικό προσωπικό και στους κοινοτικούς φυλάκες για ελαφρά τραύματα ή ελάττωμα ή απώλειες ενδυμάτων ή αντικειμένων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

5. Οι υλικές αμοιβές και αποζημιώσεις καταβάλλονται σε βάρος του προϋπολογισμού εξόδων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, στον οποίο εγγράφεται ειδική πίστωση.

6. Αστυνομικοί που εξέρχονται από την υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση 12ετούς υπηρεσίας και δεν συνταξιοδοτούνται, δικαιούνται να λάβουν αποζημίωση από το δημόσιο ίση με εκείνη που λαμβάνουν οι στρατιωτικοί που εξέρχονται με τον

αντίστοιχο βαθμό. Το τελευταίο έτος λογίζεται πλήρες, αν είχαν συμπληρωθεί 6 τουλάχιστον μήνες από αυτό. Την αποζημίωση αυτή δεν δικαιούνται όσοι στερούνται του δικαιώματος σύνταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του συνταξιοδοτικού κώδικα, καθώς και όσοι εξέρχονται ύστερα από ποινική καταδίκη ή απόφαση εξαιτίας καταδίκης. Η αποζημίωση αυτή σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου καταβάλλεται στην οικογένειά του. Ο χρόνος συνολικής υπηρεσίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ρυθμίζουν τον υπολογισμό του χρόνου υπηρεσίας για προαγωγή.

Άρθρο 40.

Δωδεκάμηνη αστυνομικό προσωπικό.

1. Για την εκδίκαση ποινικών αδικημάτων που διαπράττονται από το αστυνομικό προσωπικό αρμόδια είναι τα κοινά ποινικά δικαστήρια σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ποινικής δικονομίας.

2. Οι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας έχουν την ειδική δωδεκάμηνη που προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 111 και 112 του κώδικα ποινικής δικονομίας.

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Εκπαίδευση προσωπικού

Άρθρο 41.

Αστυνομική ακαδημία.

1. Για την αποτελεσματική εκτέλεση της αποστολής του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εκπαιδεύεται, μεταεκπαιδεύεται και επιμορφώνεται στην αστυνομική ακαδημία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον κανονισμό εκπαίδευσης.

2. Η αστυνομική ακαδημία αποτελεί υπηρεσία της διεύθυνσης εκπαίδευσης του κλάδου διοικητικής υποστήριξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και αποτελείται από τις ακόλουθες σχολές:

α. Σχολή αεροφυλάκων, για την εκπαίδευση, μεταεκπαίδευση και επιμόρφωση των αεροφυλάκων. Σε ειδικά τμήματα της σχολής αυτής μεταεκπαιδούνται και επιμορφώνονται οι αρχιφυλάκες και οι ανθυπασιτώνομοι.

β. Σχολή αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας, που απαρτίζεται από το τμήμα υπαξιτητών για την εκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαξιτητών και το τμήμα μεταεκπαίδευσης αξιωματικών, για τη μεταεκπαίδευση και επιμόρφωση των αξιωματικών όλων των βαθμών.

γ. Σχολή ξένων γλωσσών, για τη διαρκή εκπαίδευση, επιμόρφωση και εξήκταση του προσωπικού του Υπουργείου στις ξένες γλώσσες.

δ. Σχολή εκπαιδευτών Ελληνικής Αστυνομίας, για την ειδική εκπαίδευση και επιμόρφωση των αξιωματικών υπαξιτητικών και ιδιωτών που εργάζονται ως διδακτικό προσωπικό ή εκπαιδευτές στην αστυνομική ακαδημία.

3. Με τον κανονισμό εκπαίδευσης προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης μπορεί να ορίζεται η λειτουργία και άλλων σχολών ή τμημάτων ή παρεστημάτων των σχολών, μέσα στα πλαίσια της αστυνομικής ακαδημίας.

4. Η σχολή αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας είναι ισότιμη με τις σχολές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας.

5. Η φοίτηση των δόκιμων αεροφυλάκων διαρκεί ένα εκπαιδευτικό έτος.

6. Η φοίτηση των δόκιμων αξιωματικών διαρκεί τρία έτη

μόσιας Τάξης αποστέλλει στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Εσωτερικής Πολιτικής και Εθνικής Άμυνας (ΚΥ.Σ.Ε.Α.) πίνυκα των αντιστρατήγων και υποστράτηγων με τους ατομικούς φακέλους τους. Το ΚΥ.Σ.Ε.Α. επιλέγει τον Αρχηγό με πλήρη διακριτική ευχέρεια χωρίς να τον συγκρίνει με τυχόν παραλείπόμενους και συντάσσει σχετικό πρακτικό. Αν επιλεγεί υποστράτηγος, προάγεται στο βαθμό του αντιστρατήγου. Οι αρχαιότεροι τούτοι που επιλέγονται ως Αρχηγός αποστρατεύονται αυτεπάγγελτα. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί να υποβάλει οποιαδήποτε στο ΚΥ.Σ.Ε.Α. πρόταση αποστρατείας του Αρχηγού.

2. Οι αντιστράτηγοι, ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής τους στο βαθμό, κρίνονται κατά τις τακτικές κρίσεις από συμβούλιο το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και αποτελείται από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και δύο αντιστρατήγους του στρατού Ήφρας, που ορίζονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Κατά τις κρίσεις τούτες οι αντιστράτηγοι κρίνονται ως διατηρητέοι ή αποστρατευτέοι. Όσοι κρίνονται αποστρατευτέοι δεν έχουν δικαίωμα προσφυγής για επανέκριση.

3. Οι αντιστράτηγοι της Ελληνικής Αστυνομίας επιλέγονται μεταξύ των υποστράτηγων γενικών καθηκόντων ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής τους στο βαθμό. Όσοι υποστράτηγοι παραλείπονται από τις προαγωγές αποστρατεύονται ως ευδόκιμος τερματισμένες τη σταδιοδρομία τους.

Άρθρο 45.

Τακτικές και έκτακτες κρίσεις αξιωματικών.

1. Για τις τακτικές και έκτακτες κρίσεις των αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης τα ακόλουθα συμβούλια:

α. Ανώτατο συμβούλιο κρίσεων: Αποτελείται από τον Αρχηγό ως πρόεδρο, 2 αντιστρατήγους και 2 υποστράτηγους γενικών καθηκόντων ως μέλη. Εάν δεν υπάρχουν αντιστράτηγοι της Ελληνικής Αστυνομίας, στο συμβούλιο μετέχουν αντιστράτηγοι του στρατού Ήφρας, που ορίζονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Το συμβούλιο αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό τους υποστράτηγους και σε δεύτερο βαθμό τους αξιωματικούς από το βαθμό του αστυνόμου α' μέχρι και του αστυνομικού διευθυντή. Όταν κρίνονται υποστράτηγοι, το συμβούλιο συνεδριάζει χωρίς τη συμμετοχή υποστράτηγων, με τριμελή σύνθεση. Αρμόδιο για την επανέκριση των υποστράτηγων, που παραλείπονται κατά τις προαγωγές, ορίζεται το συμβούλιο της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου.

β. Ανώτερο συμβούλιο κρίσεων: Αποτελείται από έναν αντιστράτηγο ως πρόεδρο και 4 υποστράτηγους γενικών καθηκόντων ως μέλη. Το συμβούλιο αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό τακτικά ή έκτακτα τους αξιωματικούς από το βαθμό του αστυνόμου α' μέχρι και του αστυνομικού διευθυντή και σε δεύτερο βαθμό τους αστυνόμους β' και υπαστυνόμους. Συντάσσει επίσης και τους πίνακες των αξιωματικών που κρίνονται ή παραλείπονται από τις τακτικές κρίσεις.

γ. Κριώτερο συμβούλιο κρίσεων: Αποτελείται από 5 υποστράτηγους γενικών καθηκόντων με πρόεδρο τον αρχαιότερο. Το συμβούλιο αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό τους αστυνόμους β' και υπαστυνόμους.

2. Για τα λοιπά θέματα κρίσεων, προαγωγών και αποστρατείας των αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 671/1977, όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα, που ισχύουν για το προσωπικό της Χωροφυλακής των αντίστοιχων βαθμών, με τις εξής διαφοροποιήσεις:

α. Ο Αρχηγός, οι αντιστράτηγοι και οι υποστράτηγοι δεν κρίνονται λόγω συμπλήρωσης 35ετούς πραγματικής υπηρεσίας.

β. Οι υποστράτηγοι γενικών καθηκόντων αποστρατεύονται αυτεπάγγελτα κατά τις τακτικές κρίσεις σε ποσοστό ίσο προς το 1/5 τουλάχιστον των οργανικών τους θέσεων.

γ. Οι αστυνομικοί διευθυντές, όταν εξέρχονται από την υπηρεσία για οποιαδήποτε λόγο, εκτός των περιπτώσεων καταδίκης ή απόταξης ύπερα από ποινική καταδίκη, προάγονται στο βαθμό του υποστράτηγου, παραμένουν σ' αυτόν ένα μήνα και στη συνέχεια αποστρατεύονται αυτεπάγγελτα.

δ. Τακτικές ή έκτακτες εκδόσεις ικανότητας συντάσσονται και για τους αντιστρατήγους από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Χρονολογία σύνταξης των τακτικών εκδόσεων όλων των αξιωματικών ορίζεται η 20ή Μαρτίου.

3. Η παράγραφος 1 του άρθρου 20 του Ν. 671/1977 τροποποιείται ως εξής:

«1. Οι αξιωματικοί κρίνονται τακτικά και έκτακτα. Η τακτική κρίση ενεργείται το μήνα Απρίλιο κάθε έτους και δεν μπορεί να παραταθεί πέραν του τέλους του μήνα Μαΐου του ίδιου έτους. Η έκτακτη κρίση ενεργείται, όταν συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που ορίζονται στα άρθρα 9 παράγραφοι 2 και 3, 111 παράγραφος 2, 19 παράγραφος 3, 25 παράγραφος 3, 27 παράγραφος 8, 33, 34 και 39 αυτού του νόμου».

4. Η παράγραφος 3 του άρθρου 27 του Ν. 671/1977 αντικθίσταται ως εξής:

«3. Σε περίπτωση ταυτόχρονης προαγωγής οι κατ' ελογήν προαχθέντες προηγούνται στη σειρά αρχαιότητας των κατ' αρχαιότητα προαχθέντων ανεξάρτητα από τη σειρά αρχαιότητας που είχαν πριν από την προαγωγή τους».

5. Στους αξιωματικούς των βαθμών αστυνομικού διευθυντή, αστυνομικού υποδιευθυντή, αστυνόμου α', αστυνόμου β' και υπαστυνόμου για τον υπολογισμό της πραγματικής υπηρεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του Ν. 671/1977, δεν προσμετρώνται η υπηρεσία που παρεσχέθη προς εκπλήρωση στρατιωτικής υποχρέωσης κληρωτού ή εφάδρου. Η υπηρεσία αυτή αναγνωρίζεται μόνο ως συντάξιμη. Η διάταξη αυτή ισχύει για το αστυνομικό προσωπικό της Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων που θα ενταχθεί ή θα εξελιχθεί, ύστερα από την έκταξη του, στους βαθμούς τούτους.

Άρθρο 46.

Τρόπος κρίσης αξιωματικών.

Κατά τις κρίσεις για προαγωγές οι αξιωματικοί κρίνονται ως εξής:

1. Προκρίτει κατ' ελογήν οι αξιωματικοί των βαθμών αστυνόμου β' και αστυνόμου α' οι οποίοι δεν συμπληρώνουν 35ετή πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία ή το όριο ηλικίας, δεν διακόσων τον τελευταίο βαθμό εξέλιξης, έχουν αποφοιτήσει ευδόκιμα από τις σχολές μετακλιματικής, εκτός αν δεν φοίτησαν σ' αυτές χωρίς δική τους υπαιτιότητα εξ υπηρεσιακών λόγων και κατά την κρίση του συμβουλίου συγκατερούνται σε μεγάλο βαθμό τα προσόντα που απαιτούνται, ώστε να ανταποκρίνονται απόλυτα στην άσκηση των καθηκόντων του ανώτερου βαθμού.

2. Προκρίτει κατ' αρχαιότητα οι αξιωματικοί των βαθμών υπαστυνόμου, αστυνόμου β' και αστυνόμου α', οι οποίοι κατά την κρίση του συμβουλίου συγκατερούνται σε τουλάχιστον επιρκή βαθμό τα προσόντα που απαιτούνται, ώστε να ανταποκρίνονται ικανοποιητικά στην άσκηση των καθηκόντων του ανώτερου βαθμού.

6. Αστυφύλακες που συμπληρώνουν 18 χρόνια υπηρεσίας από την κατάταξή τους, στην οποία προμετράται και η προϋπηρεσία τους στη Χωροφυλακή και στην Αστυνομία Πόλεων, προάγονται ύστερα από κρίση στο βαθμό του αρχιφύλακα. Όσοι προάγονται σύμφωνα με τη διάταξη αυτή δεν επιτρέπεται να αποούν καθήκοντα ανακριτικών υπαλλήλων, κατέχουν οργανική θέση αστυφύλακα, εκτελούν τα προηγούμενα καθήκοντά τους και δεν εξελίσσονται βαθμολογικά, εκτός αν επιτύχουν σε προαγωγικές ή εισαγωγικές εξετάσεις.

7. Για τη μισθολογική προαγωγή και τις λοιπές οικονομικές παροχές, την αποστρατεία και απόλυση των αστυφύλακων, αρχιφύλακων και ανθυπαστυνόμων εφαρμόζονται οι διατάξεις που είχαν ισχύ για το προσωπικό της Χωροφυλακής με αντίστοιχο βαθμό, με τις εξής διαφοροποιήσεις:

α. Οι ανθυπαστυνόμοι προάγονται μισθολογικά σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 988/1979 (ΦΕΚ Α' 258).

β. Οι αρχιφύλακες προάγονται μισθολογικά στο βαθμό του υπαστυνόμου, όταν συμπληρώνουν 26 χρόνια πραγματικής υπηρεσίας και στο βαθμό του αστυνόμου β', όταν συμπληρώνουν 28 χρόνια πραγματικής υπηρεσίας.

γ. Όπου στο Ν. 1135/1981 (ΦΕΚ Α' 60) αναφέρονται μισθολογικές προαγωγές στους βαθμούς υπεναμοιάρχη και ανθυπναμοιάρχη, για τις προαγωγές αυτές λαμβάνονται στο εξής υπόψη, αντίστοιχως οι βαθμοί του επιλοχία και ανθυπλοχαγού του στρατού Ήρας.

δ. Όπου στο Ν. 1135/1981 η μισθολογική προαγωγή των αρχιφύλακων συναρτάται προς τον ελάχιστο χρόνο παραμονής τους στο βαθμό για προαγωγή, ο χρόνος αυτός ορίζεται σε 6 έτη.

8. Οι μισθολογικές προαγωγές και προαυξήσεις, που προελέπονται από διατάξεις νόμου, χορηγούνται ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου που είναι αρμόδιο για τη βαθμολογική προαγωγή του δικαίου. Κατά την εκτίμηση των προϋποθέσεων για τη χορήγηση των μισθολογικών προαγωγών και προαυξήσεων λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η κατάσταση της υγείας καθώς και η συχνή απουσία από την υπηρεσία για λόγους ασθένειας, που επηρεάζουν την υπηρεσιακή απόδοση του προσωπικού.

Κατά της απορριπτικής απόφασης δεν επιτρέπεται προαγωγή, η υπόθεση όμως εξετάζεται και πάλι ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου, όταν συμπληρώνεται εξάμηνο από τη χρονολογία της τελευταίας απορριπτικής απόφασης.

Δεν απαιτείται απόφαση συμβουλίου για μισθολογική προαγωγή εκείνων που έχουν εγγραφεί σε πίνακα προακτών ή δικτηρητέων.

9. Όσοι από το προσωπικό των Σωματίων Αθλητισμού που είναι στην ενέργεια, ανακηρύσσονται ολυμπιονίκες, σε επίσημους ολυμπιακούς αγώνες, προάγονται κατά ένα βαθμό. Όσοι καταλαμβάνουν την πρώτη θέση του ελληναϊκής προάγονται κατά δύο βαθμούς. Η ανακήρυξη των ολυμπιονικών εδαικώνεται με επίσημο έγγραφο της αρμόδιας δημόσιας υπηρεσίας αθλητισμού. Η προαγωγή των ολυμπιονικών στους βαθμούς αρχιφύλακα, αρχιπυροσβέστη, ανθυπαστυνόμου και πυρονόμου γίνεται με απόφαση του οικείου Αρχηγού και στους βαθμούς των αξιωματικών με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Ο χρόνος προαγωγής σε αυτές τις περιπτώσεις ανατρέχει την ημέρα της ανακήρυξης των προαγόμενων ως ολυμπιονικών.

10. Το αστυνομικό τεχνικό προσωπικό, που θα ενταχθεί

στην Ελληνική Αστυνομία από τη Χωροφυλακή, εφόσον διατίθεται σε υπηρεσίες της διεύθυνσης τεχνικών του κλάδου διοικητικής υποστήριξης, για τις αποδοχές και τη βαθμολογική του εξέλιξη διέπεται από τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη εφαρμογής αυτού του νόμου. Οι οργανικές τους θέσεις διατηρούνται μέχρι να εξέλθουν από την υπηρεσία και καθορίζονται από αυτές που κενώνεται προστίθεται στις θέσεις του αστυνομικού προσωπικού των γενικών καθηκόντων.

Άρθρο 49.

Μεταθέσεις.

1. Οι τοποθετήσεις και μεταθέσεις των προϊτακμένων των κλάδων ενεργούνται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, μετά από εισήγηση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι τοποθετήσεις και μεταθέσεις των υποστρατηγών ενεργούνται με απόφαση συμβουλίου, που απαρτίζεται από τον αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και τους 4 αντιπυραγούς της.

2. Για τις τοποθετήσεις του λοιπού αστυνομικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας εφαρμόζονται οι διατάξεις των Ν. 671/1977 και Ν.Δ. 974/1971 (ΦΕΚ Α 189), όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα, που διέπουν το θέμα αυτό για το προσωπικό της Χωροφυλακής του αντίστοιχου βαθμού, με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

α. Τις μεταθέσεις των αστυφύλακων, αρχιφύλακων και ανθυπαστυνόμων εκτός του νομού ενεργεί το συμβούλιο, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Το συμβούλιο αυτό αποτελείται από δύο υποστρατηγούς και το διευθυντή προσωπικού. Ο αρχαιότερος σκεύει καθήκοντα προέδρου. Οι μεταθέσεις των κοινοτικών φυλάκων εκτός του νομού γίνονται μόνο κριθεία ή για λόγους παιδαγωγίας.

β. Οι μεταθέσεις των αξιωματικών εκτός νομού ή εντός του νομού ενεργούνται από συμβούλιο, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με πρόεδρο τον Αρχηγό και μέλη τους προϊτακμένους των κλάδων.

Οι μεταθέσεις των αξιωματικών κοινοποιούνται με διαταγή του Αρχηγού και των λοιπών με διαταγή του προϊτακμένου του κλάδου διοικητικής υποστήριξης.

Άρθρο 50.

Αποσπάσεις — μετακινήσεις.

1. Απόσπαση οποιασδήποτε αξιωματικού, υπαξιωματικού και αστυφύλακα της Ελληνικής Αστυνομίας σε υπηρεσίες εκτός αυτής, όταν προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις, ενεργείται μόνο με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, εκτός από τις περιπτώσεις των αποσπάσεων για τις οποίες συγκεκριμένη διάταξη προβλέπει συμπράξη και άλλων Υπουργών.

2. Αποσπάσεις σε υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας επιτρέπονται να ενεργούνται για τους ακόλουθους λόγους:

α. συμπλήρωση κωλύομένου βαθμοφόρου, που διακεί αυτεταλή υπηρεσία.

β. επίσημη υπηρεσία για αντιμετώπιση εποχικών αναγκών.

γ. εκτέλεση των έργων που διαλαμβάνονται στο Ν.Δ. 1335/1973.

δ. συγκρότηση ειδικής ομάδας δίωξης εγκληματιών του οποίου ενδιαφέροντος (μεταβατικό απόσπασμα).

ε. εκπαίδευση του απασπώμενου.

Όσοι από το αστυνομικό προσωπικό αποφυλακίζονται πριν ή με αγωγή τίθενται στην κατάσταση της αυτεπάγγελτης διαθεσιμότητας με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Το συμβούλιο του εδαφίου γ της παραγράφου 7 του άρθρου 26 είναι και το ανκπιρτικό συμβούλιο για τα παιδαγωγικά θέματα των κοινοτικών φυλάκων που επισέρουν πνότε παιδαγωγικές πένες. Το διεταρεβόλιμο συμβούλιο για τα παιδαγωγικά παραπτώματα των κοινοτικών φυλάκων τονται από έναν διεταρεβόλιμο, ένα νομικό τνβούλιο ή πάρε της διοίκησης και έναν υπάλληλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με βαθμό 20 ή 30 κ.κ. αν δεν υπάρχει με βαθμό 40 ή 50, οι οποίοι πρέπει να είναι αρχιτίεροι ανείων που συμμετέχουν κατά την πρωτόβόλιμο κρίση. Κατά τα λοιπά για τα παιδαγωγικά παραπτώματα των κοινοτικών φυλάκων εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτού του άρθρου, της παραγράφου 6 του άρθρου 26 αυτού του νόμου και οι διατάξεις του Ν.Δ. 935/1971.

Άρθρο 53.

Κανονισμός προσωπικού Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται μέσα στα πλαίσια αυτού του νόμου, τα ειδικότερα θέματα που αναφέρονται στην προέλευση και τα προσόντα του προσωπικού του Υπουργείου, την εξέλιξη του, τον έλεγχο και τη εκβόλογοία της απόδοσής του, τις μεταβολές της υπηρεσιακής του κατάστασης και τη διεδικασία των κρίσεων, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του, το παιδαγωγικό δικαίο και την αποχώρησή του από την υπηρεσία. Όταν με τα διατάγματα κατά ρυθμίζονται θέματα που έχουν μισθολογικές ή ασφαλιστικές συνέπειες, συναρμόδιοι για την πρόταση έκδοσής τους είναι και οι Υπουργοί Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

2. Τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου κωδικοποιούνται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και απαρίζουν τον κτιονισμό προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 54.

Κατάργηση Σωματίων και Υπηρετίων.

1. Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται τα σώματα Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων καθώς και η διεύθυνση Αγροφυλακής με τις υπηρεσίες τους σε όλη τη χώρα και με ταυτόχρονη κατάργηση των οργανικών θέσεων του προσωπικού τους. Καταργούνται επίσης το συντονιστικό επιτελείο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, η Υπηρεσία Εθνικής Ασφάλειας (ΥΠ.Ε.Α.), η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Υπηρετιών (Δ.Ε.Υ.) και η Υπηρεσία Πολιτικής Σχεδιαστικής Βασικής Ανάπτυξης (Π.Σ.Ε.Α.).

2. Οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας Π.Σ.Ε.Α. περιέρχονται στον κλάδο πολιτικής άμυνας της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Εθνικής Ασφάλειας και της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Υπηρετιών περιέρχονται στον κλάδο ασφάλειας της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αγροφυλακής και των υπηρετιών της περιέρχονται στον κλάδο αστυνομίας τάξης της Ελληνικής Αστυνομίας. Ο τρόπος άσκησης και η κατανομή των αρμοδιοτή-

των στα επιμέρους όργανα καθορίζεται με τον κτωτερικό κτιονισμό.

3. Τα καταργούμενα σώματα και υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, μέχρι την ανάληψη των αρμοδιοτήτων τους από τις υπηρεσίες που προβλέπει ο νόμος αυτός. Οι νέες υπηρεσίες συνιστώνται και αρχίζουν να λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11. Το προσωπικό των σωματίων και των υπηρετιών που καταργούνται, μέχρι να ενταχθεί στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του και να διεπεται από τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Το προσωπικό εξακολουθεί να φέρει τη στολή που έφερε πριν από την έναρξη της Ελληνικής Αστυνομίας, μέχρις ότου εφοδιασθεί με νέα στολή.

4. Τα κίνηση, τα μέσα, ο οπλισμός και το κάθε μορφή δικαίο που κατέχονται από τα σώματα και τις υπηρεσίες της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού περιέρχονται στην κυριότητα της Ελληνικής Αστυνομίας.

5. Οι επιμέρους προϋπολογισμοί των καταργούμενων σωματίων και υπηρετιών και του Πυροσβεστικού Σώματος, που βρίσκονται σε εκτέλεση, αποποιούνται σε ενιαίο προϋπολογισμό, ο οποίος εκτελείται ως προϋπολογισμός του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής αυτής της παραγράφου ρυθμίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, κωδικοποιούνται και ενσωματώνονται σε ενιαίο κείμενο με τίτλο «Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης» οι διατάξεις του νόμου αυτού, οι διατάξεις των Ν. 671/1977, Ν. 988/1979, Ν.Δ. 974/1971, Ν.Δ. 935/1971, Ν. 617/1977, Ν. 1135/1981, Ν. 1145/1981, Ν. 1234/1982 (ΦΕΚ Α 23) και Ν. 1339/1983, όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα, καθώς και όλες οι διατάξεις νόμων που ισχύουν για τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων μέχρι την έναρξη της ισχύος του κτηνότες νόμου και δεν καταργούνται με το νόμο αυτόν. Όσοι από τις διατάξεις αυτές προκύπτει διαφορετική ρύθμιση για τα ίδια θέματα, ισχύουν οι ευμενέστερες διατάξεις για το προσωπικό και τους πολίτες, οι οποίες και περιλαμβάνονται στην κωδικοποίηση. Κατά την κωδικοποίηση αυτή επιτρέπεται η αλλαγή της σειράς των άρθρων, η παράλειψη διατάξεων που δεν ανακμιρίζονται στις ρυθμίσεις αυτού του νόμου, καθώς και η προσαρμογή της ορολογίας στα πλαίσια αυτού του νόμου.

Άρθρο 55.

Ένταξη προσωπικού.

1. Το αστυνομικό και πολιτικό προσωπικό των καταργούμενων με το νόμο αυτόν σωματίων Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων και της Αγροφυλακής αντάσσεται σε θέσεις του αντίστοιχου βαθμού του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, εφόσον, μέσα σε αναταρεπτική προθεσμία 20 ημερών από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου, δηλώσει εγγράφως στην υπηρεσία στην οποία τνήμε: οργανικά ή υπηρεσι: ότι επιθυμεί την έναρξή του. Όσοι δηλώσουν ότι δεν επιθυμούν την έναρξή τους, με την επιφύλαξη της παραγράφου 7 και για όσους περάσει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία λογίζεται ότι έχουν υποβάλει αίτηση εξέθου από την υπηρεσία από την οποία εξέθονται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Οι κτηνότες σε βαθμό του συναγματάρχη ή κτιονομικού διευθυντή κ' και ίνω πρέπει να υποβάλουν τη σχετική δήλωση εντός πέντε ημερών από

αξιωματικούς Χωροφυλακής και ίσο με ένα (1), όταν προ-
κειται για αξιωματικούς της Αστυνομίας Πόλεων.

Μεταξύ δύο αξιωματικών αρχαιότερος λογίζεται εκείνος
που η νέα σειρά του έχει μικρότερη τιμή. Σε περίπτωση ίσων
σειρών νέας σειράς, αρχαιότερος λογίζεται ο αξιωματικός της
Χωροφυλακής. Ειδικότερα για τους βαθμούς αστυνομικού διευ-
θυντή και άνω αρχαιότερος λογίζεται εκείνος που προήχθη
στο βαθμό που έφερε πριν από την ένταξη ένα τρίμηνο τουλάχιστον
νωρίτερα.

3. Από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου η σειρά αρχαιό-
τητας των προερχόμενων από το τμήμα υπαστυνόμων της σχο-
λής αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας καθορίζεται με βάση
τη σειρά εξόδου από τη σχολή, ανεξάρτητα από το σώμα
προέλευσής τους.

4. Οι προτιμήσεις για κάλυψη κενών οργανικών θέσεων, με-
τά την ένταξη και τη διαμόρφωση της σειράς αρχαιότητας
σύμφωνα με το άρθρο αυτό, ενεργούνται κατά τις διατάξεις
του Ν. 671/1977, όπως ισχύουν για τη Χωροφυλακή, ανε-
ξάρτητα από το σώμα προέλευσης των αξιωματικών.

5. Η αρχαιότητα των αξιωματικών του Ν.Δ. 649/1970,
των ανθυπαστυνόμων, των αρχιφυλάκων και των αστυφύλακων
καθορίζεται βάσει της παραγράφου 1 και 2 του παρόντος αρ-
θρου.

6. Η αρχαιότητα του πολιτικού προσωπικού που θα ενταχθεί
στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης θα καθοριστεί με προεδρικό
διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας
της Κυβέρνησης και Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 57.

Αντιστοιχία ένταξης.

1. Για την ένταξη του προσωπικού της Χωροφυλακής και
της Αστυνομίας Πόλεων στο αστυνομικό προσωπικό της Ελ-
ληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, λαμ-
βάνεται υπόψη η εξής βαθμολογική αντιστοιχία:

αντιστοιχίσει τους νοούνται αντίστοιχα οι βαθμοί αρχιφυλακ. υπαστυνόμου και υποστρατήγου της Ελληνικής Αστυνομίας. Τα ειδικότερα θέματα της αντιστοιχίας προσωπικού και υπε-
ρετικών ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού.

Άρθρο 58.

Επιλογή ηγεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας.

1. Αν οι αρχηγοί Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων
δεν δηλώσουν ένταξη στην Ελληνική Αστυνομία ή εξέλθουν
από την υπηρεσία, για οποιοδήποτε λόγο, κατά τη διάρκεια
της μεταβατικής περιόδου της παρ. 2 του άρθρου 55, η πλή-
ρωση της κενής ή των κενών θέσεων γίνεται, όπως ορίζει η
παρ. 1 του άρθρου 44. Εάν το ΚΥ.Σ.Ε.Α. κρίνει αναγκαία τη
διατήρηση δύο αρχηγών, η μία θέση καταλαμβάνεται από
αξιωματικό προερχόμενο από τη Χωροφυλακή και η άλλη
από αξιωματικό προερχόμενο από την Αστυνομία Πόλεων και
η αρχαιότητα του επιλεγόμενου έχει συνέπεια μόνο για τους
αξιωματικούς που προέρχονται από το ίδιο σώμα.

2. Μετά την επιλογή των αρχηγών, για την επιλογή των
αξιωματικών που θα καταλάβουν τις θέσεις των αντιστρα-
τήγων και υποστρατήγων ακολουθείται η εξής διαδικασία:

α. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης με απόφαση του συγκα-
τεί τριμελές συμβούλιο με μέλη δύο αντιστρατήγους του Στρα-
τού Ήφρας, που ορίζονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυ-
νης και τον Αρχηγό που προέρχεται από τη Χωροφυλακή ή τον
Αρχηγό που προέρχεται από την Αστυνομία Πόλεων, ανάλογα
με την προέλευση των επιλεγόμενων αξιωματικών. Καθίστανται
Πρόεδροι σκεύη ο αρχαιότερος.

β. Το συμβούλιο κρίνει εκτάκτως όλους τους υποστρατή-
γους Χωροφυλακής και τους υπαρχηγούς της Αστυνομίας Πό-
λεων, τους ταξίαρχους Χωροφυλακής και τους γενικούς α-
στυνομικούς διευθυντές, ανεξάρτητα από το χρόνο προαγωγής
τους στο βαθμό και επιλέγει αυτούς που κρίνονται κατάλληλοι
για την πλήρωση των θέσεων αντιστρατήγων και υποστρα-
τήγων.

γ. Οι υποστρατήγοι Χωροφυλακής και οι υπαρχηγοί Ασ-
τυνομίας Πόλεων, που δεν επιλέγονται για το βαθμό του αντι-
στρατήγου ή παραλείπονται λόγω προαγωγής νεώτερου τους,
υποστρατεύονται αυτοπαρεγγέλτως και θεωρούνται ότι παρα-
μένουν

Χωροφυλακή:

αντιστράτηγος
υποστράτηγος
υπαρχηγός
υπουπαρχηγός
ταγματάρχης
μοίραρχος
υπομοίραρχος
ανθυπομοίραρχος
ενομοτάρχης
χωροφύλακας

Αστυνομία Πόλεων:

Αρχηγός
υπαρχηγός
αστυνομικός διευθυντής α'
αστυνομικός διευθυντής β'
αστυνόμος α'
αστυνόμος β'
υπαστυνόμος α'
υπαστυνόμος
αρχιφύλακας
αστυφύλακας

Ελληνική Αστυνομία:

αντιστράτηγος αστυνομίας
υποστράτηγος αστυνομίας
αστυνομικός διευθυντής
αστυνομικός υποδιευθυντής
αστυνόμος α'
αστυνόμος β'
υπαστυνόμος
ανθυποαστυνόμος
αρχιφύλακας
αστυφύλακας

2. Όπου στην ισχύουσα νομοθεσία αναφέρονται βαθμοί ή
βαθμοφόροι της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων,
η αναφορά νοείται ότι γίνεται στους αντίστοιχους βαθμούς ή
βαθμοφόρους της Ελληνικής Αστυνομίας, με βάση την αντι-
στοιχία που καθορίζεται στο νόμο αυτόν. Όπου αναφέρονται
οι βαθμοί υπενομοτάρχου, ανθυπομοίραρχου, ταξίαρχου και οί-

τισαν τη σταδιοδρομία τους ειδικά.

3. Οι ταξίαρχοι και οι γενικοί αστυνομικοί διευθυντές, εάν
επιλεγούν για το βαθμό του υποστρατήγου, προάγονται αμέ-
σως στο βαθμό αυτόν. Εάν επιλεγούν για το βαθμό του αντι-
στρατήγου, προάγονται αμέσως στο βαθμό του υποστρατήγου.
Καθίστανται αρχαιότεροι των λοιπών ομοιοβάθμων τους και

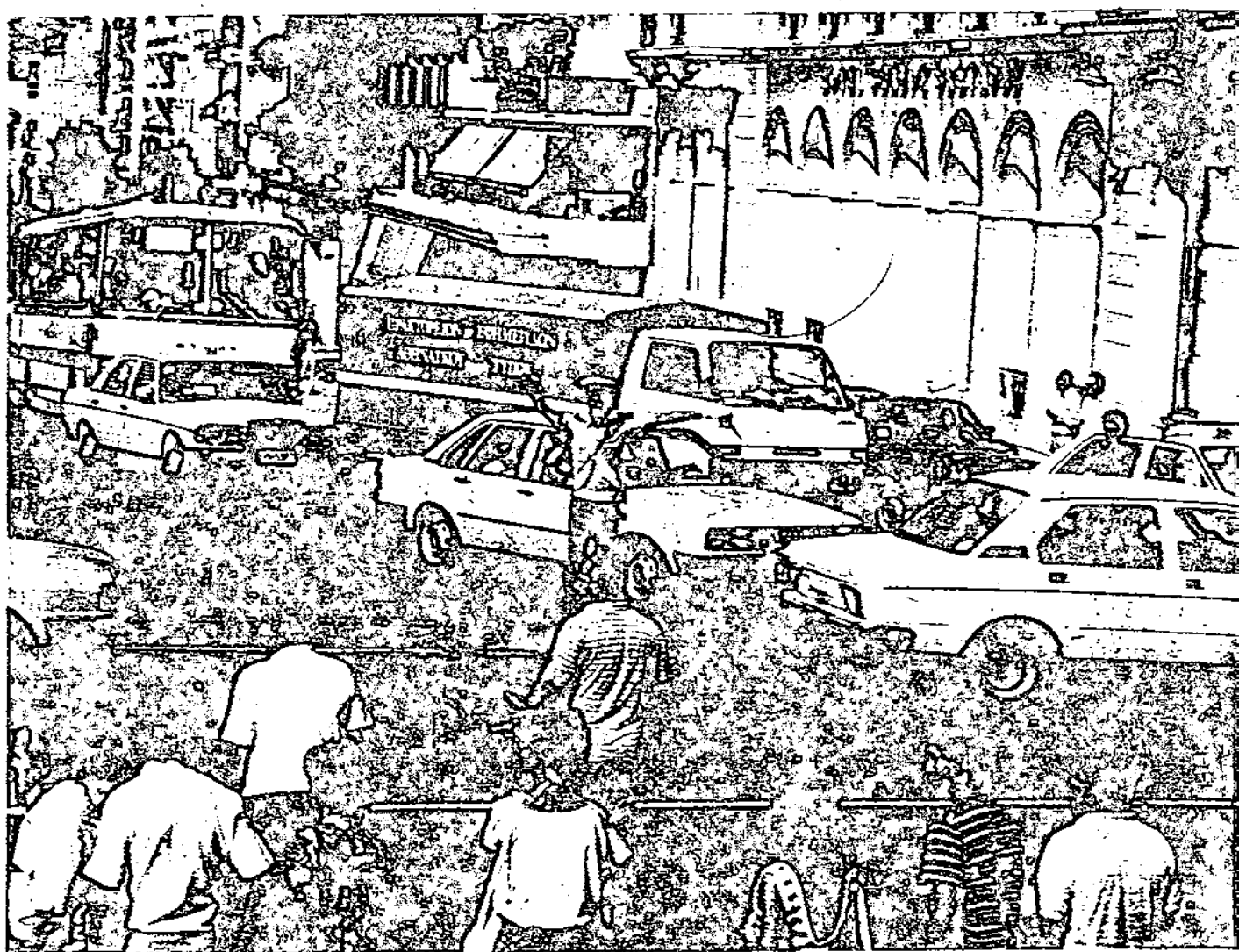
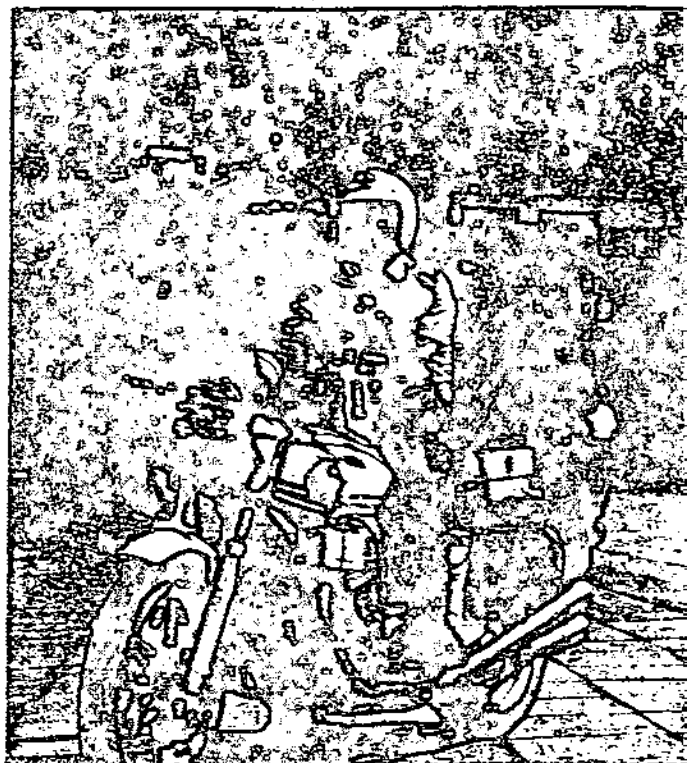

Είναι μόνο για τον εντοπισμό και δίωξη ναρκωτικών και την αποκάλυψη εγκληματικών ελτών.

Άρθρο 63.

Έναρξη ισχύος.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε'

ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ'

ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γαρδίκας Κ. Εγκληματολογία, Εκδόσεις Λφοι Τζάκα, Αθήνα, 1968, σελ. 15-27, 46-73, 91-98.
- Γόρανίτης Γ. Δημόσιες σχέσεις και αστυνομία, Μη δημοσιευμένη εργασία, Αστυνομική Ακαδημία, Αθήνα, 1986, σελ. 1-30.
- Δανούσης Κ. "Τα καθήκοντα της πρώτης Ελληνικής Αστυνομίας", Αστυνομική Επιθεώρηση, τεύχος Μαρτίου 1991, σελ. 161.
- Δανούσης Κ. "Η αστυνομία της Σουηδίας", Αστυνομική Επιθεώρηση, τεύχος Φεβρουαρίου 1990, σελ. 95.
- Δανούσης Κ. "Η αστυνομία της Δανίας, των Φερόων και της Γροιλανδίας" Αστυνομική Επιθεώρηση, τεύχος Μαρτίου 1987, σελ. 13.
- Kinsey Richard -Buldwin Rober: Police powers and politices, Quarter books, London, Melbourne, New York, 1982..
- Κωσταρέλλης Δ: Σχέσεις αστυνομίας-πολιτών, Μη δημοσιευμένη εργασία, Αστυνομική Ακαδημία, Αθήνα 1985, σελ. 1-30.
- Lacey Roy: "Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην κοινωνική εργασία" Εκλογή, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1967, τεύχος 75, σελ. 163.
- Νικολαΐδης Π.: "Η αστυνομία της Δανίας" Αστυνομική Επιθεώρηση, τεύχος Μαρτίου 1991, σελ. 161.
- Παξινός Σπ. Έγκλημα, κοινωνία, αστυνομία, Εκδόσεις Σαλιβέρου, Αθήνα, 1990, σελ. 5-68.
- Παπαδάκης Α. Εκπαίδευση μετεκπαίδευση στην αστυνομία, Μη δημοσιευμένη εργασία, Αστυνομική Ακαδημία, Αθήνα 1986 σελ. 1-30.
- Πιλάτος Δ. Δημόσιες σχέσεις και αστυνομία, Μη δημοσιευμένη εργασία, Αθήνα 1983, σελ. 1-30.
- Πίσχου Μ. "Αντίσταση κατά της αρχής" Αστυνομική Επιθεώρηση, τεύχος Δεκεμβρίου 1988, σελ. 820.
- Σμοκοβίτης Δ. "Κοινωνιολογία της αστυνομίας" Αστυνομική Επιθεώρηση, τεύχος Απριλίου 1991, σελ. 216.

- Στρίκος Δ. Το αστυνομικό επάγγελμα και η άσκηση του, Μη δημοσιευμένη εργασία, Αστυνομική Ακαδημία, Αθήνα 1986, σελ. 1-33.
- Τασιόπουλος Α. Σχέσεις αστυνομίας και κοινού, Εκδόσεις Υπουργείου Εσωτερικών, Αθήνα 1962, σελ. 15-27, 83-111, 148-158.
- Φελώνης Ματθ. "Η αστυνομία και ο αστυνομικός" Αστυνομικά Χρονικά, Ιανουάριος -Φεβρουάριος 1982, τεύχος 548-549, σελ. 130.
- Φιλιππίδης Β. Σχέσεις διοίκησης και διοικουμένων. Μη δημοσιευμένη εργασία, Αστυνομική Ακαδημία, Αθήνα 1986, σελ. 1-28.
- Χαλκιάδακης Κ. Αστυνομία και ανθρώπινα δικαιώματα, Μη δημοσιευμένη εργασία. Αστυνομική Ακαδημία, Αθήνα 1986, σελ. 1-33.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασόπουλος Ν. Η οικουμενική διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, Εταιρεία των φίλων του λαού μορφωτικές εκδόσεις, Αθήνα 1981, σελ. 38-41, 106-116.
- Αρχιμανδρίτης Ν. Επιστημονική και τεχνική αστυνομία, Εκδόσεις Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, Αθήνα 1957, σελ. 78-87.
- Βάρσος Γ. Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών βιβλίων, Αθήνα 1983, σελ. 181-212.
- Βότσης Γ. "Η εξαχρείωση της Αστυνομίας", Εφημερίδα Ελευθεροτυπία, Αθήνα 15 Ιουλίου 1991, σελ. 9.
- Γκιζέλη Β. Δέκα μαθήματα Κοινωνιολογίας, Β' έκδοση επικαιρότητα, Αθήνα 1987, σελ. 90-94.
- Durk David: "Τι σημαίνει να είσαι αστυνομικός". Αστυνομική Επιθεώρηση, τεύχος Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 1985, σελ. 538.
- Εξάρχου Ο. "Νέοι προσανατολισμοί στην κοινωνική εργασία "Εκλογή" τεύχος Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 1976, σελ. 3-6.
- Ζάρναρη Ο., Ασημακοπούλου Μ. "Το κράτος πρόνοια και η κοινωνική εργασία "Εκλογή" Τεύχος Απριλίου 1984, σελ. 3.
- Ζιανίκας Χ. Η αστυνομία σήμερα, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1990 σελ. 16-44, 63-90, 101-165, 174-198, 211-270.
- Ζομπανάκης Σπ. Η εφαρμογή των δημοσίων σχέσεων εις την αστυνομία, Εκδόσεις Κλαπάκης, Αθήνα 1971, σελ. 10-35, 40-55.
- Ζώης Ε. Κρατική εξουσία και αστυνομία, Μη δημοσιευμένη εργασία. Αστυνομική Ακαδημία, Αθήνα 1986, σελ. 1-30.
- Θεοδωρακάτος Π. Η αστυνομία πόλεων και η προς την πατρίδα προσφορά της, Εκδόσεις Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Αθήνα 1971, σελ. 35, 45-50.
- Ιατρίδης Δ. : "Ιδεολογία και άσκηση κοινωνικής εργασίας" Κοινωνική Εργασία 1987, τεύχος 5ο, σελ. 9-19.

- Καλούτση Ασπ. "Δεοντολογία" διδακτικές σημειώσεις Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας Τ.Ε.Ι. Αθήνα 1982.
- Καρακώστας Γ. "Για μια σύγχρονη αστυνομία σε ένα σύγχρονο κράτος" Αστυνομική Επιθεώρηση Ιούλιος 1987, σελ. 537.
- Καρράς Σ. "Κυβέρνηση και Αστυνομία: Ειρηνική Συνύπαρξη; Πολιτης, Ιανουάριος 1977, τεύχος 8, σελ. 5.
- Κατσιμάγλης Δ. Η ανέλιξις του αστυνομικού θεσμού και η αστυνομική επιστήμη εν Ελλάδι, Εκδόσεις Ροδη, Αθήνα 1974, σελ. 75-77.
- Διακόπουλος Γ. "Φάκελος: Αστυνομία" Εφημερίδα Το Βήμα, Αθήνα 6 Σεπτεμβρίου 1987, σελ. 39-41.
- Λάππα Όλγα: "Δεοντολογία Επαγγέλματος", Διδακτικές Σημειώσεις, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Αθήνα.
- Μαγκλιβέρης Δ.: "Ανατομία των δημοσίων σχέσεων των Σωμάτων Ασφαλείας"; Αστυνομικά Χρονικά Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1981, τεύχος 536-537, σελ. 28.
- Mc Gregor Graig "Ο ρόλος του αστυνομικού στην σύγχρονη κοινωνία" Αστυνομική Επιθεώρηση Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1984, τεύχος 13-14, σελ. 30.
- Μαχλουζαρίδης Π. Η κοινωνική άμυνα και ο κοινωνικός έλεγχος στο έργο της αστυνομίας, εκδόσεις Παπανικολάου, Αθήνα 1977, σελ. 1-25.
- Μητρόπουλος Δ. - Χαρτοκάλλης Γ. Δημόσιες σχέσεις, Επικοινωνία στην Ελληνική Αστυνομία, Εκδόσεις Σύνθεση, Αθήνα 1987, σελ. 10-55.
- Μουζακίτης Χρ. "Εισαγωγή στην Κοινωνική Εργασία", Διδακτικές Σημειώσεις, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Πάτρας.
- Μουζακίτης Χρ. "Κοινωνική Εργασία με Ομάδα" Διδακτικές Σημειώσεις, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Πάτρας.
- Μουσούρου Α. Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικού Βιβλίου, Αθήνα 1983, σελ. 96.

- Παπαγεωργίου Ι. "Κοινωνική Εργασία και Αστυνομία" Αστυνομικά Χρονικά 1970, τόμος ΚΑ' τεύχος 482-483, σελ. 3-10.
- Παχίτης Μ. Το σύνθετο επάγγελμα του αστυνομικού και ο κοινωνικός του ρόλος" Αστυνομικά Χρονικά Ιούλιος-Αύγουστος 1974, τεύχος 518-519, σελ. 608.
- Πουланτζάς Ν. Πολιτική Εξουσία και κοινωνικές τάξεις (Μετάφραση Κ. Φιλίνη), Έκδοση Γ' θεμέλιο, Αθήνα 1982, σελ. 142-166.
- Ross, Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα, κοινοτική οργάνωση, θεωρία, αρχές, πράξεις (μετάφραση Αγλαΐα Αναστασοπούλου), Αθήνα 1972. σελ.
- Ρούσσης Γ. Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικού Βιβλίου, Αθήνα 1983, σελ. 61.
- Σηφάκης Ε. "Το αστυνομικό επάγγελμα" Αστυνομικά χρονικά, Μάιος-Ιούνιος 1981, τεύχος 540-541 (α), σελ. 545-558.
- Σηφάκης Ε. "Το αστυνομικό επάγγελμα" Αστυνομικά Χρονικά Ιούλιος-Αύγουστος 1981, τεύχος 524-543 (β), σελ. 583-586.
- Σηφάκης Ε. "Το αστυνομικό επάγγελμα" Αστυνομικά Χρονικά, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1981, τεύχος 544-545(γ), σελ. 649-652 .
- Σηφάκης Ε. "Το αστυνομικό επάγγελμα" Αστυνομικά Χρονικά, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1981, τεύχος 546-547(δ) σελ. 773-777.
- Σηφάκης Ε. "Το αστυνομικό επάγγελμα" Αστυνομικά Χρονικά, Ιανουάριος - Φεβρουάριος 1982, τεύχος 548-549 (ε), σελ. 94-96.
- Σηφάκης Ε. "Το αστυνομικό επάγγελμα" Αστυνομικά Χρονικά, Μάρτιος-Απρίλιος 1982, τεύχος 550-551 (στ) σελ. 262-265.
- Σηφάκης Ε. "Το αστυνομικό επάγγελμα" Αστυνομικά Χρονικά, Μάιος-Ιούνιος 1982, τεύχος 552-553(ζ), σελ. 371-375.
- Σοφοκλέους Α. "Οι σχέσεις αστυνομίας και κοινού" Αστυνομικά Χρονικά, 1975, έτος 1ο, τεύχος 1ο, σελ. 9-15.
- Σταμάτης Χ. Παλαιοί συγγραφείς και αστυνομικός ορθολογισμός, Εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα 1978, σελ. 5-28, 35-47, 70-95.

- Ταχός Α. Δίκαιο της δημόσιας τάξης, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1990, σελ. 31-32, 48-50, 77-80.
- Τσαούσης Δ. Η κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία, Εκδοση Γ' Gutenberg, Αθήνα 1985, σελ. 121-125, 470-479.
- Τσαλίκογλου Φ. "Της φυλακής τα σίδερα είναι για ποιούς" Εφημερίδα Το Βήμα, Αθήνα 14 Μαΐου 1989, σελ. 42.
- Φίλιας Β. Εισαγωγή στην μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών. Κοινωνιολογική βιβλιοθήκη Gutenberg, Αθήνα 1977, σελ.
- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων, Τμήμα Εκδόσεων, Ελληνική Αστυνομία, Αθήνα 1990.
- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, "Η ενοποίηση γίνεται πραγματικότητα" Αστυνομική Επιθεώρηση 1984, χρόνος Α', τεύχος 7-9, σελ. 27-30.
- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, "Πώς βλέπουν οι νέοι την αστυνομία" Αστυνομική Επιθεώρηση Ιούλιος 1987, σελ. 535-536.
- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, "Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθερών" Αστυνομική Επιθεώρηση, Νοέμβριος 1989, σελ. 704.
- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, "Υποχρεώσεις και δικαιώματα του προσωπικού του Υ.Α.Τ. και άλλες διατάξεις". Αστυνομική Επιθεώρηση, Νοέμβριος 1989, σελ. 733.
- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, "Συνδιάσκεψη διευθυντών σχολών και χωρών-μελών της ΕΟΚ", Αστυνομική Επιθεώρηση, Φεβρουάριος 1990.
- Υπουργείο Δημόσιας Τάξης; "Δικαστική αστυνομία" Αστυνομική Επιθεώρηση, Μάιος 1990, σελ. 278-282.
- Weber Max: Βασικές έννοιες κοινωνιολογίας (μετάφραση Μ. Κυπραίου) Εκδόσεις Κένταυρος, Αθήνα 1983, σελ. 113-115.
- Whitaker Ben: Teh police in society, Eyre Methuen, London 1979, σελ. 175-176, 179.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΣ

Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος-Λαρούς, Εταιρεία Επιστημονικών Εκδόσεων, Αθήνα 1963, τόμος 3ος, σελ. 802-803.

Εγκυκλοπαίδεια Επιστήμη και Ζωή, Εκδοτικές και Εμπορικές Επιχειρήσεις Χατζηϊακώβου Α.Ε., Αθήνα, τόμος 6ος, σελ. 20.

Εγκυκλοπαίδεια Επιστήμη και Ζωή, Εκδοτικές και Εμπορικές Επιχειρήσεις Χατζηϊακώβου Α.Ε., Αθήνα, τόμος 9ος, σελ. 323-324.

Εγκυκλοπαίδεια Βασικά Θέματα Κοινωνιολογίας και Κοινωνιολογικό Λεξικό, Εκδόσεις Καστανιώτη "Επίκαιρα", Αθήνα 1982, σελ. 65.

Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό "Πάμισος", Συλλογή διευθυνόμενη υπό Χρ. Τότση, Αθήνα, 1981, σελ. 162.

Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό "Πάμισος", Συλλογή διευθυνόμενη υπό Χρ. Τότση, Αθήνα 1981, σελ. 216.

